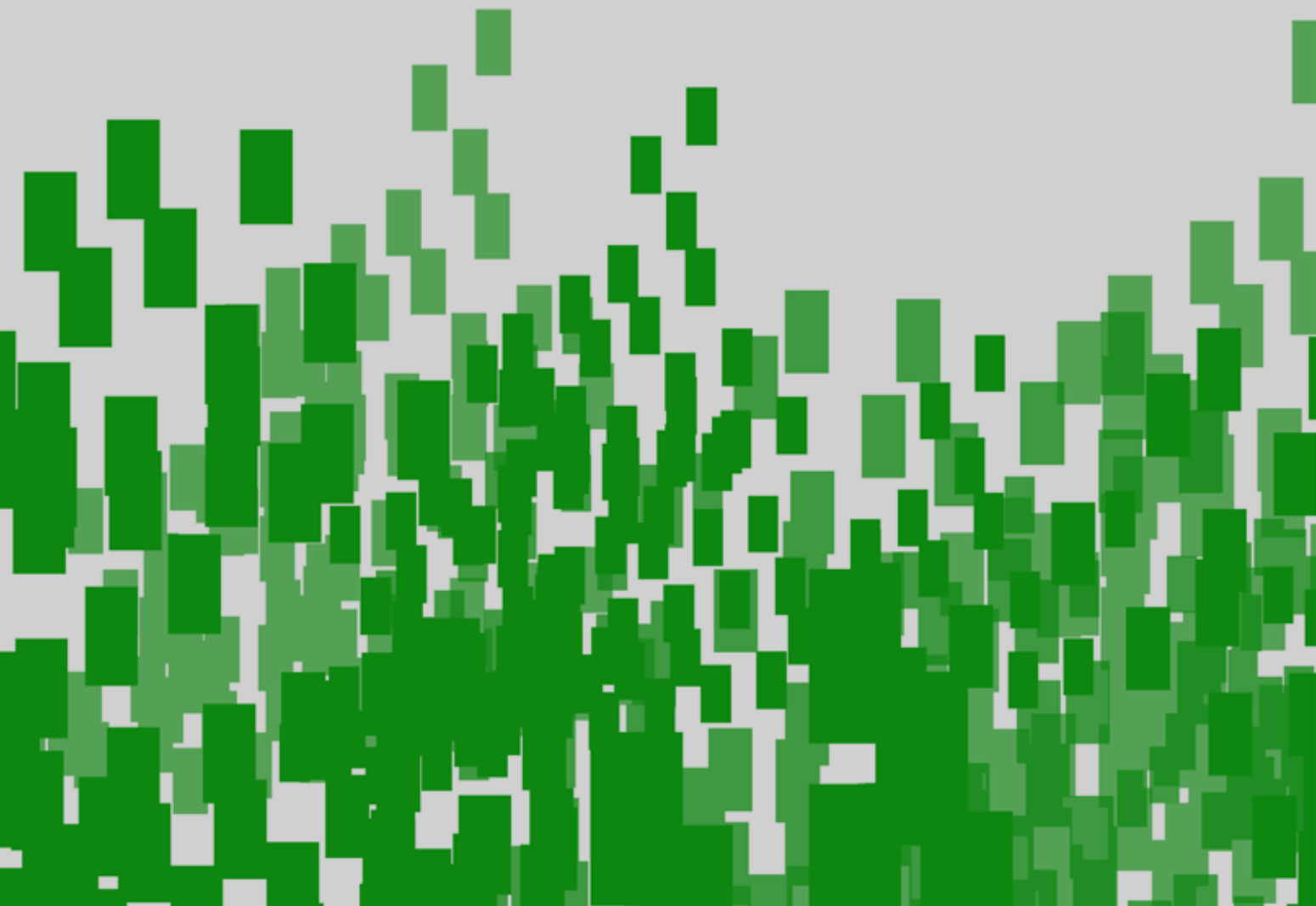

HET CULTUREEL KAPITAAL VAN DEN HAAG

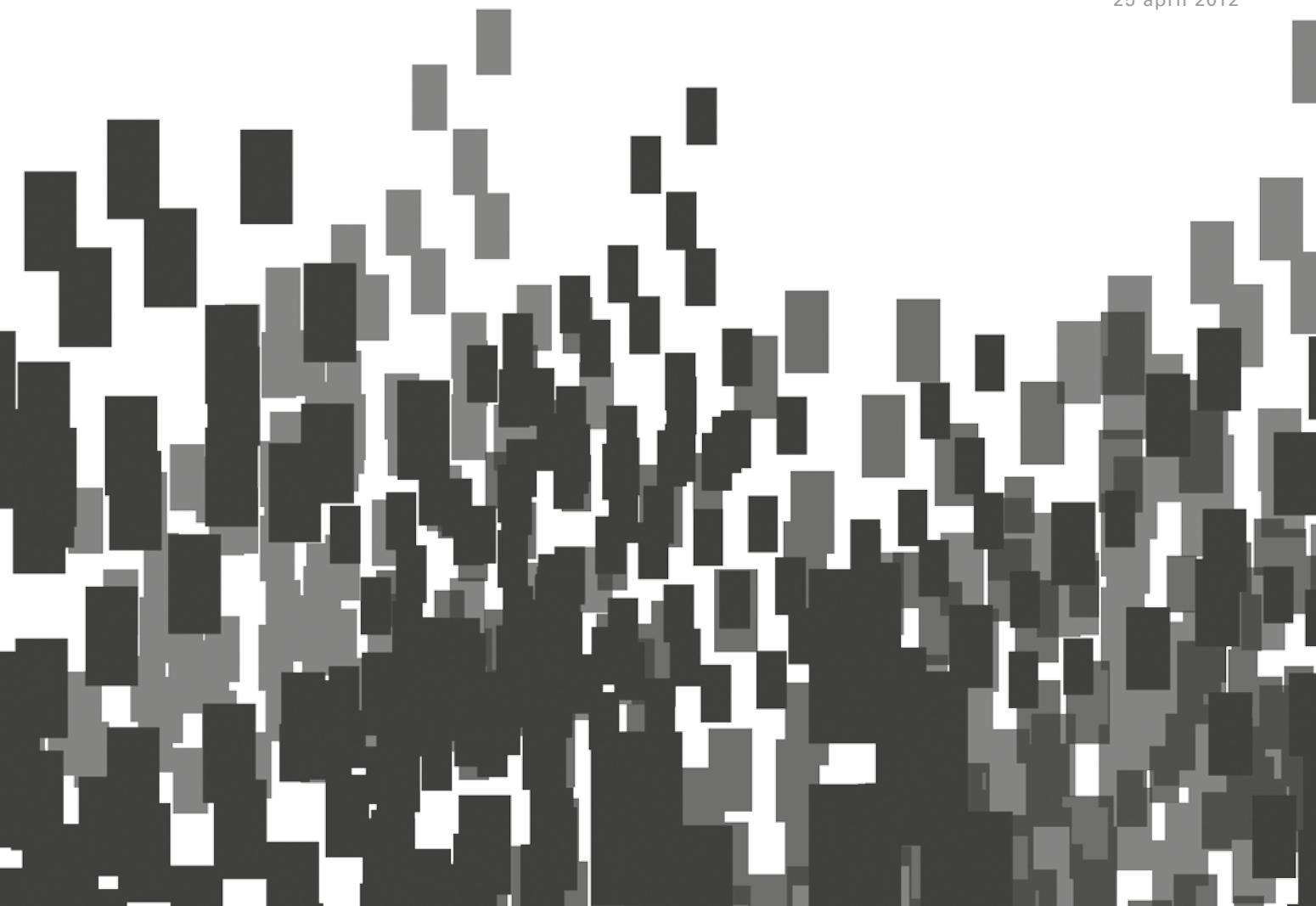
Advies Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016

HET CULTUREEL KAPITAAL VAN DEN HAAG

Advies Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016

25 april 2012

VOORWOORD

Nederland is in de ban van bezuinigingen, ook de culturele sector. Dit roept de vraag op welke belangrijke waarden wij voor onze samenleving willen behouden en willen steunen met algemene overheidsmiddelen. Voor een Commissie die door de Gemeente Den Haag is gevraagd te adviseren over de besteding van – alsook de bezuiniging op – de gemeentelijke subsidies voor kunst en cultuur voor de periode 2013 – 2016, is dit een bijzonder pregnant vraagstuk. De Commissie heeft intensief van gedachten gewisseld over wat voor een stad als Den Haag en haar geschakeerde bevolking tot de noodzakelijke eerste culturele behoeften zou moeten behoren. Het gaat hier om het behoud van en de dynamiek in het Haagse cultureel kapitaal, niet in de betekenis die de Franse socioloog Pierre Bourdieu eraan gaf (kennis, vaardigheden, opleiding), ook niet als bezit van één persoon maar als bezit van een hele stad; Den Haag als persona.

Het cultureel kapitaal van een stad laat zich niet eenvoudig beschrijven. Het is natuurlijk al het moois dat op de podia valt te bewonderen, het erfgoed dat te zien is in de straten van Den Haag, de musea en de archieven. Het omvat de makers die ons deelgenoot maken van hun ideeën en inspanningen, van hun (kritische) kijk op de wereld, en het talent dat latent aan het gisten is. Maar bovenal is het onze eigen beleving van cultuur, ons vermogen om verrast, ontroerd, bezield of getroffen te worden door die andere kijk op de wereld om ons heen die zo eigen is aan kunst. De betekenis van kunst beleeft iedere inwoner van Den Haag anders. Leeftijd, opvoeding, afkomst, bestedingsmogelijkheden, persoonlijke voorkeuren en levensfases maken dat het publiek voor kunst en cultuur van keer tot keer verschillend is. De Commissie hecht er belang aan dat zoveel mogelijk mensen de gelegenheid krijgen hun voorkeuren te volgen binnen het Haags cultureel kapitaal.

Gelukkig is Den Haag rijk aan cultureel kapitaal. De stad heeft haar inwoners, de regio en haar Nederlandse en internationale bezoekers in dit opzicht veel te bieden. Hoewel de commissieleden goed bekend zijn met het Haagse cultuuraanbod en derhalve niet verrast werden door de grote kwaliteit van het Haagse cultuuraanbod, impliceert dit advieswerk ook voor deze Commissie een ontdekkings-tocht langs al het moois dat cultureel Den Haag te bieden heeft. De culturele sector is springlevend, uitdagend en dynamisch en geeft – meestal – blijk van ondernemingszin. Voor enkelen is het cultureel ondernemerschap nog wennen – de eerste stappen zijn soms nog onzeker – maar de wil om door te gaan en waar mogelijk meer publiek te bereiken is ontegenzeggelijk aanwezig. Den Haag doet er goed aan dit culturele kapitaal en deze dynamiek te koesteren.

Cultureel kapitaal heeft ook onderhoud nodig. In de meest letterlijke zin, bijvoorbeeld door een goed collectiebeheer bij musea en meerjarige, financieel uitvoerbare onderhoudsplannen van (gemeentelijke) cultuurgebouwen. Maar ook onderhoud verwoord in realistische en aansprekende toekomst-

plannen van instellingen en een duurzame visie op bijvoorbeeld personeelsinzet en talentontwikkeling. Onderhoud in de vorm van een subsidieniveau dat het mogelijk maakt al het moois te tonen en uit te wisselen. Nog meer bezuinigingen op het ‘meerjarenonderhoudsplan’ voor de culturele sector zullen volgens de Commissie onherroepelijk leiden tot slijtage en schade op korte en langere termijn.

Bovenal zal de stad ook werk moeten maken van het cultureel kapitaal van de toekomst. Alleen door fors in te zetten op (binnenschoolse) cultuureducatie kan de stad realiseren dat kinderen de liefde voor en kennis van cultuur met de paplepel ingegoten krijgen, en zodoende ook in later jaren open staan voor de diversiteit aan culturele uitingen. Dan krijgt het cultureel kapitaal weer ook die oorspronkelijke betekenis die Pierre Bourdieu eraan gaf; dat, wat je aan blijvende verrijking meekrijgt bij de opvoeding tot volwassenheid.

Verheven gedachten over het belang van cultuur voor een stad als Den Haag mogen dan zinvol en richtinggevend zijn, dat wil niet zeggen dat de taak voor de commissie gemakkelijk was. Hoe moest zij een geloofwaardig compromis tussen ambitie en bezuiniging bereiken? Hoe het waardevolle in stand te houden met minder middelen? Het antwoord werd gezocht in een uitdaging; grote bezuinigingen kunnen leiden tot ingrijpende veranderingen, maar zijn tegelijkertijd ook een kans op ontwikkeling. De Commissie moest van de gebaande paden afwijken, fundamentele keuzes maken en delen van de culturele infrastructuur kritisch tegen het licht houden. Kunnen of moeten sommige onderdelen van deze Haagse culturele infrastructuur niet wezenlijk anders georganiseerd worden?

De Commissie doet in het voorliggende advies hiertoe voorstellen die in haar ogen voldoende perspectief bieden op een toekomstbestendige culturele sector, waarmee de Haagse burgers zich verbonden voelen. Tijdens het adviesproces groeide bij de Commissie de overtuiging dat de inwoners van Den Haag ook in de toekomst trots kunnen zijn op het cultureel kapitaal van deze stad. Gemakkelijk zal het niet zijn; niet alles blijft bij het oude en sommige adviezen in dit rapport zullen onherroepelijk pijnlijke consequenties hebben voor instellingen en hun medewerkers. De Commissie is er echter van overtuigd dat juist door de inzet en de inventiviteit van de culturele sector en al die bevlogen mensen die zich met hart en ziel voor de Haagse kunst en cultuur inzetten, het cultureel kapitaal van de stad behouden blijft en vermeerdert. Ook op weg naar een stad die – met nog wel een aantal slagen te maken – zich in 2018 kan manifesteren als Cultural Capital van Europa. Een stad die zich blijft verwonderen en zich via kunst en cultuur blijft uitdrukken over de veranderende wereld om ons heen.

INHOUD

INLEIDING

1 Opdracht en werkwijze	9
1.1 Opdracht aan de Commissie	9
1.2 Richtlijnen voor de beoordeling	11
<i>A Kwaliteit</i>	11
<i>B Positionering</i>	11
<i>C Cultureel ondernemerschap</i>	12
<i>D Draagvlak</i>	12
<i>E Cultuureducatie</i>	12
1.3 Financieel kader	12
1.4 Werkwijze van de Commissie	13
 2 Algemene beschouwingen	 15
2.1 Een onmogelijke opgave?	15
2.2 Ondernemerschap en bestuur	15
2.3 Cultuur in een internationale stad	17
2.4 Cultuur, economie en citymarketing	19
2.5 Kunst en cultuur in de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag	20
2.6 Een rijk aanbod met sterke ketens	21
2.6.1 <i>Podia</i>	22
2.6.2 <i>Muziek</i>	23
2.6.3 <i>Moderne dans</i>	26
2.6.4 <i>Theater</i>	27
2.6.5 <i>Film en Letterkunde</i>	28
2.6.6 <i>Beeldende kunst</i>	28
2.6.7 <i>Musea en erfgoed</i>	30
 3 Cultuureducatie en actieve cultuurparticipatie	 33
3.1 Binnenschoolse cultuureducatie	33
3.1.1 <i>Stand van zaken</i>	33
3.1.2 <i>Een nieuwe structuur voor de cultuureducatie</i>	34
3.2 Actieve cultuurparticipatie	38
3.2.1 <i>Stand van zaken</i>	39
3.2.2 <i>Naar een nieuwe ondersteuningsstructuur</i>	40

3.3	Wijkcultuur en cultuurankers	42
3.3.1	<i>Stand van zaken</i>	42
3.3.2	<i>Een aangescherpte missie voor de cultuurankers</i>	43

ADVIEZEN

ACKU	47
AIGHT	48
ALBA Theaterhuis	50
Appel de, Toneelgroep	52
Atrium Den Haag	54
Bazart	55
Betovering de, Festival	57
Boekids	59
Branoul, Literair Theater	61
Bredius, Museum	63
Briza	65
Collegium Musicum Den Haag	67
Crossing Border	68
Culturalis	70
CultureClash4U	74
Cultuurmenu	76
Dakota	78
De Dutch Don't Dance Division	80
Den Haag onder de Hemel	82
Diamant Theater	84
Dichter aan Huis	85
Diligentia en PePijn	86
Drang	88
Escher in het Paleis	90
Festival Classique	92
Filmhuis Den Haag	94
Firma Mes	96
Gastprogrammering	98
Gemeentemuseum/GEM/Fotomuseum	100
Grafische Werkplaats	102
Haags Historisch Museum	103
Haags Kinderatelier	105
Haags Orgel Kontakt	107

Haags Pop Centrum	108
Haagse Kunstkring	110
Heden	111
Holland Dance Festival	113
Huis van Gedichten	115
Indian Film Festival The Hague	116
Internationaal Kamermuziekfestival Den Haag	117
Jan Campertstichting	118
Johan Wagenaarstichting	120
Koninklijk Conservatorium	122
Koninklijke Schouwburg	124
Koorenhuis	126
Korzo Theater	130
Kosmopolis Den Haag	131
Laaktheater	133
Lief hertje en de Grote Witte Reus	135
Lonneke van Leth Producties	136
Loos	138
Loosduins Museum	139
Matangi Kwartet	140
Movies that Matter	141
Museon	143
Museumnacht, Haagse	145
Musica Antica da Camera	146
Musicon	147
Muzee Scheveningen	149
Nationale Toneel	151
Nederlands Dans Theater	154
Nederlands Muziek Instituut	158
NEST	160
New Dutch Academy	162
New European Ensemble	164
Opera2Day	166
Paard van Troje	167
Parkpop	169
Parktheater Den Haag	170
PopHotSpot	171
Prinses Christina Concours	172
Project Space 1646	173

Prospero	175
Pulchri Studio	176
R.G. Ruijs Stichting	177
Rabarber	179
Regentes de, Theater	181
Residentie Orkest	183
Sankofa (African Festival)	191
Sarnámihuis	193
Satellietgroep	195
Sculptuur Instituut	196
SEM, Stg. Exploitatie Muziekcentrum	198
Shoot Me Film & Music Festival	200
Slagwerk Den Haag	202
Steinmetz/De Kompaan Eskalibur	204
STET (Stichting The English Theatre)	205
Stichting d'Oro	207
Stroom Den Haag	209
TAG	211
Theater aan het Spui	213
THX	214
TodaysArt Festival	216
Topaze	218
Trespassers W	219
UM Muziekstichting	220
Vrije Academie	222
Walk the Line	224
West	225
Writers Unlimited	227
Zeebelt Theater	229

BIJLAGEN

Bijlage 1: Financiële onderbouwing op te richten instellingen	230
Bijlage 2: BMC - Cultuureducatie in Den Haag: Eenduidig en efficiënt	234
Bijlage 3: XPEX - Toekomstverkenning Museon	260
Colofon	278

INLEIDING

1 OPDRACHT EN WERKWIJZE

In de zomer van 2011 heeft het College van de gemeente Den Haag een Adviescommissie in het leven geroepen onder voorzitterschap van Ernst Hirsch Ballin, met de opdracht een integraal advies uit te brengen over het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016. De voorzitter is bijgestaan door twee vicevoorzitters - Charlotte van Rappard en Fons van Wieringen – en zeven andere leden. De Commissie bestaat in totaal uit tien leden met deskundigheid op het gebied van de verschillende kunstdisciplines, cultuureducatie, bedrijfsvoering en citymarketing. Het secretariaat van de Commissie is gevoerd door medewerkers van de afdeling Cultuurbeleid van de gemeente Den Haag. De Adviescommissie is verzocht te adviseren over zowel de algemene aandachtsgebieden en disciplines als over de subsidieaanvragen van de afzonderlijke instellingen. Zij diende daarbij uit te gaan van een financieel kader van maximaal € 49,1 miljoen (prijspeil 2011).

Dit advies valt uiteen in twee delen. Na een beschrijving van de opdracht en werkwijze, gaat hoofdstuk 2 verder met de algemene bevindingen van de Commissie: noties die voor de gehele Haagse cultuursector van toepassing zijn, gevolgd door de analyses van de verschillende kunstdisciplines. Dan volgt een hoofdstuk over de binnenschoolse cultuureducatie, de actieve cultuurparticipatie en de cultuurankers. Gezien de ingrijpende beleidswijzigingen die de gemeente voorstaat op dit terrein, doet de Commissie op dit gebied voorstellen voor een geheel nieuwe ondersteuningsstructuur met vergaande financiële consequenties. In deel 2 volgen de adviezen over de 101 ingediende subsidieaanvragen van de culturele instellingen.

1.1 Opdracht aan de Commissie

Het college van burgemeester en wethouders heeft de Commissie verzocht een integraal advies voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016 uit te brengen. Hoewel de Commissie in de zomer van 2011 is benoemd, is het beoordelingskader voor de Commissie pas definitief geworden met de vaststelling van het Beleidskader Kunst en Cultuur 2013 - 2016 – ‘Cultuur van iedereen’ (Beleidskader) op 6 oktober 2011.¹ Hiermee is ook gelijk een belangrijke verandering benoemd in de gemeentelijke besluitvormingsprocedure: waar de Adviesaanvraag uit 2007, die vier jaar geleden de basis vormde voor de werkzaamheden van de toenmalige Commissie, door het College was vastgesteld, en dus de status had van een raadsmededeling, heeft het huidige Beleidskader de status van een raadsbesluit.

In het Beleidskader staan de doelen aangegeven die de gemeente met haar cultuurbeleid nastreeft. Den Haag wil een cultuuraanbod van hoog niveau en wil dit realiseren door ondersteuning van zo volwaardig mogelijke culturele ketens, met ruimte voor de ontwikkeling van jong talent, kleinere

1 Gemeente Den Haag, *Beleidskader Kunst en Cultuur 2013 – 2016 ‘Cultuur van iedereen’* (Den Haag 2011).
Voor een digitale versie zie <http://zbs.denhaag.nl/risdoc/2011/RIS181128A.PDF>

experimentele instellingen en grotere instellingen met een (inter)nationale reputatie. Den Haag wil daarnaast zorg dragen voor het behoud van haar cultureel erfgoed en de zichtbaarheid hiervan voor de inwoners en bezoekers van deze stad.

Cultuur moet ook een duidelijke maatschappelijke relevantie hebben. De gemeente wil dat meer Hagenaars dan nu zich mede-eigenaar voelen van de culturele instellingen. Deze dienen dan ook nadrukkelijk rekening te houden met de samenstelling en de wensen van het Haagse publiek. Den Haag wil ook de economie versterken met haar cultuurbeleid: hoogwaardige cultuur maakt de stad aantrekkelijker als vestigingsplaats, zorgt voor meer (verblijfs)toerisme en versterkt de creatieve industrie.² Ten slotte wil Den Haag haar internationale profiel versterken doordat culturele instellingen waar mogelijk en relevant reflecteren op Den Haag als Internationale Stad van Vrede en Recht.

Uitdrukkelijk besteedt het gemeentebestuur in het Beleidskader aandacht aan de cultuureducatie die van groot belang is voor zowel de ontwikkeling van jonge Hagenaars als de culturele sector: “iedere jongere in Den Haag moet tijdens zijn of haar schoolcarrière in contact komen met cultuur. Cultuureducatie heeft positieve effecten op de cognitieve ontwikkeling van kinderen en cultuur draagt er toe bij dat deze een bredere blik krijgen op de wereld om hen heen. Daarnaast is cultuureducatie van groot belang voor de toekomstige publieksontwikkeling van culturele instellingen.”³ Het College wil komen tot een grondige hervorming van de cultuureducatie en wil daarom inzetten op een Deltaplan Cultuureducatie. Het Beleidskader en andere gemeentelijke beleidsstukken benoemen al enige richtinggevende elementen van dit plan. Hoofdstuk 3 van dit advies gaat hier nader op in.

Het gemeentebestuur gaat in het Beleidskader in op enkele thema's die betrekking hebben op de organisatie en het functioneren van de culturele sector. Zonder het principe van de overheidssubsidiëring ter discussie te stellen, vindt de gemeente dat culturele instellingen een zo profijtelijk mogelijke bedrijfsvoering moeten nastreven door het verhogen van eigen inkomsten, kostenreductie door het aangaan van samenwerkingsverbanden en een optimale positionering. Instellingen moeten werk maken van hun maatschappelijk draagvlak en de band met hun publiek verstevigen. Uiteindelijk moet dit leiden tot een grotere cultuurparticipatie, waarvoor een werkwijze van onderop – met grotere betrokkenheid van het publiek door vormen van co-programmering en co-creatie – het meest geschikt lijkt.

In het Beleidskader wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de samenwerking binnen de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag. Dit moet leiden tot een beter aanbod aan culturele voorzieningen voor de bewoners van deze regio en een sterkere internationale profilering van

2 De bedrijfstakken die tot de creatieve industrie worden gerekend zijn in drie hoofdcategorieën onder te verdelen in (1) kunsten en cultureel erfgoed, (2) media- en entertainmentindustrie, en (3) creatieve zakelijke dienstverlening. Zie Paul Rutten, Gerard Marlet en Frank van Oort, *Creatieve industrie als vliegwiel* (Haarlem 2011).

3 Gemeente Den Haag, *Beleidskader Kunst en Cultuur 2013 – 2016 'Cultuur van iedereen'* (Den Haag 2011) p. 24.

beide steden. Uit eerder uitgevoerd onderzoek kwam naar voren dat een dergelijke samenwerking vooral kansen biedt op de volgende drie terreinen: (1) afstemming van het cultuuraanbod op het gebied van dans en klassieke muziek, (2) samenwerking op het gebied van marketing en afstemming van de culturele agenda's voor de grootschaliger evenementen, en (3) samenwerking op het gebied van cultuureducatie.⁴

1.2 Richtlijnen voor de beoordeling

Het Beleidskader bevat de richtlijnen voor de beoordeling die de Commissie heeft gehanteerd bij haar advisering. Vanwege de betekenis voor de werkzaamheden van de Commissie, staan deze hieronder integraal weergegeven:

A. Kwaliteit

- 1 De inhoudelijke kwaliteit van het werk van de instelling is een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen. Waar het instellingen betreft die kunst produceren en programmeren gaat het om artistiek inhoudelijke kwaliteit.
- 2 Bij instellingen die dat niet doen en die bijvoorbeeld een ondersteunende of educatieve taak hebben, is maatgevend hoe adequaat zij deze taak uitvoeren en in hoeverre ze beschikken over de noodzakelijke specifieke deskundigheid.
- 3 Instellingen die gemeentelijke collecties beheren (Gemeentemuseum, Museon, Haags Historisch Museum, Nederlands Muziekinstituut, Museum Bredius) zullen met behulp van een collectieplan duidelijk moeten maken op welke wijze zij de goede zorg voor de collecties vormgeven.

B. Positionering

Plaats van de instelling binnen het bestel

- 1 Ambitieniveau en positionering: wijk-/stadsdeelgericht, stedelijk, regionaal (metropool), nationaal, internationaal
- 2 Op welke wijze verhoudt de instelling zich tot collega-instellingen? Heeft de instelling een uniek en onderscheidend aanbod binnen de culturele infrastructuur?
- 3 Welke concrete samenwerkingsverbanden is de instelling aangegaan?

Betekenis voor de stad

- 1 Wat draagt de instelling bij aan de uitstraling en aantrekkingskracht van de stad?
- 2 Dragen de activiteiten van de instelling bij aan het profiel van Den Haag als Internationale Stad van Vrede en Recht?
- 3 Dragen de activiteiten van de instelling bij aan meer verblijfstoerisme? Is de instelling op dit vlak allianties aangegaan met het bedrijfsleven (hotels, horeca, detailhandel)?

⁴ LAgrou, *Scenario's voor culturele metropoolvorming Gemeenten Den Haag en Rotterdam* (Amsterdam 2011).

C Cultureel ondernemerschap

- 1 Wat zijn de eigen inkomsten (kaartverkoop, verhuur, andere activiteiten, sponsoring) van een instelling?
- 2 Op welke wijze tracht de instelling om kosten te reduceren d.m.v. samenwerking?
- 3 Hoe is de verhouding tussen de overhead en de activiteiten van de instelling?
- 4 Is de instelling qua organisatie, bestuur en financiën op orde? Houdt de instelling zich aan de Code Cultural Governance?

D Draagvlak

- 1 Wat doet een instelling om de betrokkenheid van burgers te vergroten? (Co-programmeren, co-produceren, publieksonderzoek, vriendenclubs, sociale media, sponsoring, inzet van vrijwilligers)
- 2 Wat doet een instelling om recht te doen aan de veranderde bevolkingsamenstelling van Den Haag en slaagt zij hierin?

E Cultuureducatie

- 1 Op welke wijze geeft de instelling invulling aan haar taken op het gebied van cultuureducatie?
- 2 Op welke wijze positioneert de instelling zich ten opzichte van andere instellingen op het gebied van cultuureducatie? Is er sprake van samenwerking met andere instellingen?
- 3 Hoe sluit het cultuureducatieaanbod aan bij de vraag van scholen?

1.3 Financieel kader

Het financiële kader voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016 bedraagt € 49,1 miljoen op jaarbasis. Dit komt neer op een forse bezuinigingsopgave ten opzichte van het budget voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012. Ten opzichte van 2010 komt dit neer op een bezuiniging van bijna € 13 miljoen. In 2011 is al een deel hiervan ingevuld door middel van een generieke korting van 7,69% op alle gemeentelijke cultuursubsidies. Deze Commissie adviseert per saldo over een bezuiniging van ongeveer 15% ten opzichte van het subsidieniveau van 2012.

De Gemeenteraad heeft bij de behandeling van het Beleidskader een 'Motie Alternatieve financiering' aangenomen, die het College verzoekt deze Commissie op de mogelijkheid te wijzen dat financiering van onderdelen van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016 uit andere bronnen van de gemeentelijke Programmabegroting in de rede kan liggen. In de motie worden de programma's Onderwijs, Welzijn, Integratie in krachtwijken, Economie of Citymarketing en Internationale stad met name genoemd. De inhoud van deze motie is door het College aan de Commissie overgebracht, waarbij het College de Commissie wel heeft verzocht de nodige terughoudendheid hierbij in acht te nemen. Zie hiervoor ook paragraaf 2.1.

1.4 Werkwijze van de Commissie

De Commissie is in augustus 2011 voor de eerste maal bijeengekomen. Tijdens deze vergadering heeft de Commissie haar werkwijze bepaald. Vanaf eind september 2011 hebben leden van de Commissie gesprekken gevoerd met alle instellingen die in het huidige Meerjarenbeleidsplan zijn opgenomen. Waar relevant en mogelijk gebeurde dit bij de instelling zelf. Door middel van deze gesprekken konden de Commissieleden zich een beeld vormen van de verschillende organisaties en de daarbij betrokken mensen. De Commissie heeft zich op de gesprekken voorbereid op basis van een dossier bestaande uit de samenvatting van de subsidieaanvraag voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012, de jaarrekening over 2010 en andere relevante beleidsstukken als beschikkingen en tussentijdse beoordelingen. Verder heeft de Commissie de instellingen gevraagd om een korte zelfevaluatie in te dienen. De onderdelen hiervan waren gerelateerd aan de al in paragraaf 1.2 genoemde beoordelingsrichtlijnen: artistieke kwaliteit, positionering, ondernemerschap, draagvlak, cultuureducatie. Deze zelfevaluaties dienden ook als leidraad voor de gesprekken, waarbij uiteraard meer onderwerpen aan bod kwamen en uitvoerig is ingegaan op de plannen van de instellingen voor de periode 2013 – 2016. De Commissie heeft deze oriënterende gesprekken als bijzonder nuttig ervaren.

Vervolgens zijn, na de inleverdatum van de subsidieaanvragen op 15 december 2011, alle instellingen die niet in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012 waren opgenomen, in de gelegenheid gesteld om tijdens een korte ontmoeting (*speeddate*) met een delegatie van de Commissie een beeld te schetsen van hun organisatie en activiteiten. Alle betreffende instellingen hebben van deze uitnodiging gebruik gemaakt. Medio januari was ook deze gespreksronde afgerond. De Commissie heeft ook het voeren van deze gesprekken als bijzonder zinvol ervaren.

Behalve met de aanvragende culturele instellingen hebben de Commissieleden ook gesprekken gevoerd met enkele andere betrokkenen. Het gaat hierbij om vertegenwoordigers van het Directieoverleg Podiumkunsten, het Directieoverleg Haagse Musea, de gemeentelijke afdeling Citymarketing, Den Haag Marketing en de Stichting Den Haag 2018. In een later stadium heeft de Commissie in het licht van de gemeentelijke ambities om met Rotterdam samen te werken in het kader van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag een gesprek gevoerd met de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur. In verband met de cofinanciering van een aantal instellingen door het Rijk heeft ten slotte een gesprek plaatsgevonden met de Raad voor Cultuur.

Vanaf januari 2012 is de Commissie wekelijks bijeen geweest om de ingediende aanvragen te bespreken. Tussentijds zijn aanvullende werkbezoeken afgelegd en hebben Commissieleden voorstellingen en tentoonstellingen van vrijwel alle aanvragende instellingen bezocht. Slechts in enkele gevallen was het voor de Commissie niet mogelijk om de activiteiten van een instelling met eigen ogen waar te nemen, bijvoorbeeld in het geval van festivals die buiten de aanstellingstermijn van de commissie plaatsvonden of nog moeten plaatsvinden.

De Commissie heeft zich bij de beoordeling van de subsidieaanvragen gebaseerd op de ingediende beleidsplannen en op de analyse die Commissieleden maakten van de stand van zaken in de betreffende sector. In enkele gevallen heeft de Commissie nadere inlichtingen ingewonnen voor een afgewogen oordeelsvorming. Bij de beoordeling van de subsidieaanvraag van het Residentie Orkest – een complex vraagstuk in het licht van de landelijke herziening van het orkestenbestel en de door het Rijk gewenste samenwerking tussen dit orkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest – heeft de Commissie zich breed georiënteerd op het functioneren van diverse orkesten in binnen- en buitenland. Bij de advisering over het Museon heeft de Commissie naar aanleiding van de kritische opmerkingen in het Beleidskader een extern adviesbureau gevraagd een korte toekomstverkenning voor het Museon op te stellen. Op het veelomvattende terrein van de cultuureducatie en de cultuurparticipatie is een extern bureau gevraagd om advies te geven over een nieuwe ondersteuningsstructuur en een aantal elementen hiervan door te rekenen op effectiviteit en kosten.

2 ALGEMENE BESCHOUWINGEN

2.1 Een onmogelijke opgave?

Wie het financiële kader beziet en de debatten in de Haagse gemeenteraad rond het cultuurbeleid heeft gevolgd, zal begrijpen dat de taak van deze Commissie verre van eenvoudig was. Het is niet gemakkelijk om een oordeel te vellen over 101 subsidieaanvragen van even zovele instellingen, wetende dat het totaal aangevraagde subsidiebedrag van € 65,5 miljoen ruim € 16 miljoen hoger ligt dan het beschikbare budget.

De Commissie heeft zich bij de aanvang van haar werkzaamheden voorgenomen het financiële kader als een gegeven te beschouwen en strikt binnen dit kader te adviseren.

Bij een aantal onderdelen adviseert de Commissie – de tekst van de ‘Motie Alternatieve financiering’ indachtig – echter om deze te bekostigen uit andere onderdelen van de gemeentelijke Programmabegroting. Het gaat hierbij om een substantiële structurele bijdrage uit de onderwijsbegroting voor de cultuureducatie, een kleinere structurele bijdrage uit het Evenementenbudget voor een drietal instellingen en een incidentele bijdrage vanuit het Programma Internationale Stad voor een nieuwe koers van het Museon.⁵

De Commissie heeft de gemeentelijke opdracht indachtig niet gekozen voor het adviseren van een generieke korting, maar voor keuzes. De reden hiervoor is dat nadat de meeste culturele instellingen de in 2011 ingegane korting van 7,69% hebben weten te verwerken, een extra algemene korting van rond de 15% voor veel instellingen fataal zou zijn of in ieder geval zou leiden tot een onaanvaardbare vermindering van activiteiten. In plaats hiervan heeft de Commissie geadviseerd minder instellingen een subsidie toe te kennen. Dit heeft als voordeel dat in sommige gevallen de spoeling voor de overblijvende instellingen minder dun wordt en een gezondere bedrijfsvoering mogelijk wordt.

De Commissie beseft terdege dat deze adviezen kunnen leiden tot besluiten met pijnlijke gevolgen voor instellingen en hun medewerkers. De Commissie dringt er bij de gemeente met klem op aan dat een steunpunt wordt ingericht voor culturele instellingen die door forse vermindering of volledige stopzetting van de subsidie moeten inkrimpen of de deuren geheel moeten sluiten. Bij dit steunpunt dient expertise op juridisch, personeelstechnisch en financieel vlak aanwezig te zijn.

2.2 Ondernemerschap en bestuur

Hoewel het belang van meer cultureel ondernemerschap in het Beleidskader zwaar is aangezet, is de Commissie niet onder de indruk van het ondernemerschap van de meeste culturele instellingen. Hoewel uitzonderingen uiteraard de regel bevestigen, valt het op dat veel instellingen nog nauwelijks

5 Zie verder paragraaf 3.1 en pagina's 82, 92, 143 en 171.

lijken te beseffen dat ook de gemeentelijke overheid in deze in financieel en economisch opzicht moeilijke tijden sterk moet bezuinigen. Veel instellingen hebben een aanvraag ingediend voor een soms fors hoger subsidiebedrag dan zij in 2011 ontvingen, ondanks niet mis te verstane signalen in verschillende gemeentelijke beleidsstukken en in alle kennismakingsgesprekken met de Commissie dat geen extra financiële ruimte voorhanden is. Het was in de ogen van de Commissie verstandiger geweest als deze instellingen in hun aanvragen de tering naar de nering hadden gezet.

De Commissie had verwacht dat instellingen op een serieuze manier zouden kijken naar hun kostenstructuur en hierop trachten te bezuinigen door bijvoorbeeld beperking van de personeelsformatie en de overhead, de uitbesteding van (niet-essentiële) activiteiten en het zoeken van samenwerkingsvormen met collega-instellingen. Serieuze aandacht voor kostenreductie heeft de Commissie slechts bij enkele instellingen kunnen waarnemen. De Commissie adviseert de gemeente om de komende jaren de instellingen aan te sporen om meer dan nu te letten op de kostenstructuur van hun activiteiten en in het bijzonder van de overhead, en deze waar mogelijk omlaag te brengen.

Eenzelfde gebrek aan ondernemerschap constateert de Commissie op het vlak van de inkomstenvergroting. Ook hier vindt weinig reflectie plaats op het eigen functioneren en de verdienmodellen die men nu hanteert. Er heerst een ongefundeerd optimisme over de ontwikkeling van publieks- of sponsorinkomsten. Hoge ambities op dit vlak zijn op zichzelf natuurlijk toe te juichen, maar verliezen hun geloofwaardigheid als deze niet gepaard gaan met een heldere en overtuigende strategie om de gestelde doelen te verwezenlijken. Weinig instellingen besteden aandacht aan tariefvorming, bijvoorbeeld met een flexibele prijsvorming voor toegangsbewijzen. Hier valt nog de nodige 'winst' te behalen. De Commissie merkt daarbij op dat de marketing van veel culturele instellingen blijk geeft van een weinig adequate kennis van de huidige marketing- en communicatiemiddelen die in andere sectoren al succesvol worden ingezet.

Opvallend bij veel aanvragen is de toenemende bereidheid tot samenwerking. Meer of minder geformaliseerde allianties functioneerden al goed in de beeldende kunst (Hoogtij), bij de erfgoedinstellingen (Cultuurmenu) en in de popsector. Voor de moderne dans is de samenwerking tussen de instellingen mede onder druk van de bezuinigingen recent geïntensiveerd. Binnen de theaterwereld en de letterkunde komen eveneens nieuwe allianties tot stand. De Commissie juicht het ontstaan van samenwerkingsverbanden, koepels en allianties op het gebied van talentontwikkeling, educatie en marketing toe. Samenwerking kan de kwaliteit van het aanbod ten goede komen en leiden tot meer efficiency. Wat dit laatste betreft: de Commissie vindt dat het aangaan van samenwerkingsverbanden in de regel past binnen de reguliere taken van de culturele instellingen. Aparte subsidiëring van samenwerkingsverbanden is daarom voor haar niet aan de orde.

Het grote aantal weinig realistische begrotingen met te hoge verwachtingen van bezoekersaantallen en sponsorinkomsten heeft de Commissie voor een aantal dilemma's geplaatst. Hoewel de Commissie verschillende aanvragen positief beoordeelt als het gaat om de formulering en uitwerking van artistieke missie, was zij soms huiverig om de gemeente te adviseren direct een bedrag toe te kennen. Waar de Commissie van mening is dat de begroting van een instelling dermate onrealistisch is dat de artistieke missie en/of reguliere bedrijfsvoering van een instelling in het geding kan komen door tegenvallende inkomsten, heeft zij de gemeente geadviseerd om een subsidiebedrag te reserveren en dit slechts toe te kennen op basis van een aangepaste, van meer realiteitszin getuigende begroting en een daarop aangepast activiteitenplan.

Enkele instellingen geven aan in de problemen te komen door het wegvallen van de diverse vormen van gesubsidieerde arbeid (met name ID-banen, WIW-banen en Ooievaarsbanen). Daar waar de Commissie continuïteit van deze dienstverbanden in een normale arbeidsrechtelijke verhouding nodig achtte voor de continuïteit van een instelling, heeft zij geadviseerd om het subsidiebudget te verhogen ten opzichte van het niveau 2011.

Wat betreft de naleving van de Code Cultural Governance⁶ constateert de Commissie dat vorderingen zijn gemaakt ten opzichte van vier jaar geleden. In een minderheid van de instellingen bestaat echter nog onduidelijkheid over het naleven van een rooster van aftreden bij besturen en raden van toezicht. In enkele gevallen lijkt nog geen sprake te zijn van een duidelijke scheiding van de diverse verantwoordelijkheden.

De Code Cultural Governance wordt dus over het algemeen goed nageleefd. Kritischer is de Commissie echter over de samenstelling van de besturen of de raden van toezicht die veel pluriformer zou kunnen zijn. Het gaat hier niet alleen om de culturele diversiteit,⁷ maar ook om leeftijd en geslacht. Te zeer is nog sprake van een old boys network, waarbij door een eenzijdige samenstelling van de bestuurs- en toezichtsorganen het risico bestaat dat maatschappelijke ontwikkelingen niet of te laat worden waargenomen.

2.3 Cultuur in een internationale stad

Den Haag profileert zich als de Internationale Stad van Vrede en Recht. Den Haag is de tweede VN-stad in de wereld en huisvest mondiaal de meeste VN- of aan de VN gelieerde instellingen die zich richten op de internationale rechtsorde en de mensenrechten. Den Haag is in het buitenland vooral bekend door organisaties als het Permanent Hof van Arbitrage en het Internationaal Gerechtshof van de Verenigde Naties (beide gevestigd in het voor Den Haag beeldbepalende Vredespaleis), het Internationaal Strafhof, het Joegoslavië Tribunaal en de Organisation for the Prohibition of

⁶ Stichting Kunst & Zaken, *Code Cultural Governance*, (Rotterdam 2006). Zie voor meer informatie www.cultuur-ondernemen.nl/culturele-organisaties/cultural-governance

⁷ Zie www.codeculturelediversiteit.nl voor meer informatie.

Chemical Weapons (OPCW). Talloze niet-gouvernementele organisaties, enkele (internationale) onderwijsinstellingen, tientallen ambassades, een paar multinationals en kleinere wereldwijd opererende bedrijven versterken het internationale karakter van de stad, dat ook zichtbaar is in de samenstelling van de bevolking. Meer dan ooit telt Den Haag grote groepen migranten: postkoloniale migranten uit het voormalige Nederlands-Indië en Suriname, arbeidsmigrant uit Turkije, Marokko en Oost-Europa, asielmigranten en expats die vaak tijdelijk in Den Haag verblijven en werkzaam zijn in de bovengenoemde instellingen en bedrijven. Migrant en hun nakomelingen vormen nu ongeveer 50% van de Haagse bevolking. Hierbij zij aangetekend dat de overige 50% bestaat ook voor een flink deel bestaat uit nakomelingen van eerdere migranten.

Hoe gaan culturele instellingen om met het gegeven dat Den Haag nog meer dan in het verleden een stad is met een internationaal karakter? Wat betreft de profilering van Den Haag als Internationale Stad van Vrede en Recht valt op dat verschillende instellingen zich hierdoor (hebben) laten inspireren en hier kritisch op reflecteren. Voorbeelden zijn Movies that Matter, Writers Unlimited, Crossing Border, GEMAK, het Today's Art Festival en het Museon. Laatstgenoemde instelling zou zich in de ogen van de Commissie nadrukkelijker kunnen profileren als een museum dat zich richt op globalisering en de hiermee samenhangende vraagstukken.

Qua programmering en publieksbereik heeft de Commissie een gemengd beeld gekregen. Terwijl de cultuurparticipatie onder migranten van de eerste generatie nog achterblijft ten opzichte van die van Hagenaars van Nederlandse herkomst, is dit verschil bij de jongere generaties vrijwel te verwaarlozen.⁸ Bij instellingen die een meest jonger publiek trekken lijkt ook veel minder sprake te zijn van over- of ondervertegenwoordiging van bepaalde etnische groepen. Toch valt het de Commissie op dat slechts weinig instellingen zich actief rekenschap geven van de veranderende samenstelling van de Haagse bevolking; de aandacht voor diversiteit lijkt meer uit politiek correcte overwegingen te zijn ingegeven dan door een besef dat hier op korte en op lange termijn een belangrijke uitdaging ligt voor de culturele sector. Anders geformuleerd: als sommige instellingen er niet in slagen om op termijn een qua leeftijd, geslacht, welvaartsniveau, herkomst en leefstijl pluriformer publiek te trekken, kalft het draagvlak van deze instellingen af door teruglopende bezoekersaantallen. Hoewel de Commissie zich realiseert dat niet elke culturele instelling gemakkelijk een pluriform publiek zal kunnen aanspreken, dienen met name podia zich zeer bewust te zijn van deze uitdaging.

Haagse culturele instellingen moeten meer werk maken van een sterkere binding met hun toekomstig publiek. De Commissie is van mening dat een eerste stap in de goede richting bestaat uit meer diversiteit in de samenstelling van de artistieke leiding, marketingteams, directies en besturen. Naar verwachting vertaalt deze pluriformiteit zich op termijn in de bedrijfsvoering, de programmering en de marketing. Zolang culturele instellingen en hun besturen zo homogeen samengesteld blijven als zij

8 Gemeente Den Haag, *Stadsenquête Den Haag 2010* (Den Haag 2010) p. 99 en Gemeente Den Haag, *Stadsenquête Den Haag 2011* (Den Haag 2011) p. 99.

nu zijn, zal de sensibiliteit voor de maatschappelijke en demografische ontwikkelingen achterblijven en zullen de programmerings- en marketingactiviteiten onvoldoende blijven aansluiten bij het in snel tempo pluriformer wordende Haagse publiek.

De Commissie adviseert de aanvraag van Kosmopolis Den Haag niet te honoreren. Zij adviseert echter wel een bedrag van € 150.000 te reserveren voor het stimuleren van pluriformiteit in de culturele sector. De Commissie is van mening dat dit het beste gestalte kan krijgen in de vorm van een 'Matchingsbudget Pluriform Programmeren'. Dit budget kan worden ingezet voor de matching van de middelen die de podia op het Spuiplein aanwenden voor nieuw aanbod waarmee zij gericht een ander, pluriformer publiek kunnen bereiken. Een inspirerende vorm om deze programmering gestalte te geven is co-programmering, waarbij expliciet het contact met het beoogde publiek wordt gezocht voor de inhoudelijke invulling. Het is de bedoeling dat instellingen hiervoor het gesprek aangaan met mensen en organisaties uit de stad. Een kleine, pluriform samengestelde commissie kan het College adviseren over de toekenning van het budget.

Den Haag heeft als internationale stad de terechte ambitie om in 2018 Culturele Hoofdstad van Europa te worden. Al in 2008 hebben culturele instellingen de handen ineen geslagen om gezamenlijk aan de invulling van deze ambitie te werken. Immers, niet slechts het jaar waarin de stad dit zou kunnen zijn, maar de aanloop hiernaar toe werd beschreven als een interessante en boeiende avenue waarvan het jaar 2018 de cumulatie zou zijn. Juist om die reden verwachtte de Commissie dan ook meer te lezen over het traject naar 2018. In tegenstelling tot deze verwachting hebben slechts enkele instellingen gewag gemaakt van de plannen voor 2018 en dan meestal niet uitvoerig. Dit wil niet zeggen dat diverse instellingen niet volop met het thema bezig zijn, maar klaarblijkelijk hebben zij het gezien als een onderwerp dat min of meer losstaat van hun beleid voor de periode 2013 – 2016. De Commissie doet hier nadrukkelijk de aanbeveling dat instellingen na de verhoopde uitverkiezing van Den Haag de komende jaren gaan toewerken naar 2018. De viering van dit jaar – en meer nog de weg er naar toe – biedt immers veel mogelijkheden om het cultureel kapitaal van deze stad over het voetlicht te brengen voor een Europees publiek, te reflecteren over de rol van dit culturele kapitaal in een stedelijke, globaliserende samenleving en een strategie te ontwikkelen voor cultuureducatie, oftewel de ontwikkeling van het cultureel kapitaal van volgende generaties.

2.4 Cultuur, economie en citymarketing

Nadrukkelijker dan voorheen heeft het Haagse gemeentebestuur aandacht gevraagd voor de betekenis van de culturele sector voor de economie en de profilering van de stad. De Commissie heeft dit advies daarom mede met het citymarketingperspectief in gedachten opgesteld. Wat moet behouden blijven om de stad aantrekkelijk te houden en nog aantrekkelijker te maken? En wat kan minder of anders? Draagt een culturele instelling bij tot de aantrekkelijkheid voor de diverse doelgroepen? En hoe valt dit af te leiden uit de plannen die zijn voorgelegd? De Commissie heeft hierbij niet alleen gelet op de breedte van het aanbod, maar ook op aspecten van samenwerking tussen de culturele instellingen

en die tussen culturele instellingen en organisaties uit andere maatschappelijke geledingen. Denk bijvoorbeeld aan de banden tussen de cultuursector en de voor Den Haag in belang toenemende instellingen voor het hoger onderwijs. Juist ook vanuit dit perspectief is hechtere samenwerking in regionaal verband van belang. Het maakt de regio aantrekkelijker voor nieuwe bewoners en bedrijven van buiten de regio en het trekt bezoekers – dagrecreanten maar ook (zakelijke) toeristen – aan.

Op individueel niveau valt het op dat niet alle culturele instellingen in Den Haag het Haagse beeldmerk voeren of op een andere manier hun verbinding met Den Haag duidelijk maken. In de gevallen waar de Haagse subsidie substantieel is en de instelling ook voor de Haagse marketing en promotie een goed uithangbord kan zijn, is een duidelijke koppeling of profilering met Den Haag wenselijk.

Tot slot een opmerking over de festivals in Den Haag. De stad kent een divers en groeiend aanbod aan festivals. Dit is een trend die ook op landelijk niveau zichtbaar is. De verwachtingen ten aanzien van de bezoekersaantallen en hiermee samenhangende inkomsten worden in een aantal gevallen (te) enthousiast voorgesteld. Het (landelijk) aanbod is immers groot, de concurrentie pittig. Bovendien moet volgens de Commissie gewaakt worden voor een teveel aan festivals en festivaldagen. Het is dus zaak om een goede maatvoering te vinden voor activiteiten die de stad verlevendigen.

2.5 Kunst en cultuur in de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag

In het Beleidskader zijn de ideeën van de gemeentebesturen van Den Haag en Rotterdam over de samenwerking tussen deze twee steden op cultureel gebied uiteengezet. Om aan de samenwerking in de Metropoolregio in de komende periode een impuls te geven, is de culturele instellingen in Den Haag gevraagd in hun plannen te beschrijven op welke wijze zij samenwerking zoeken met potentiële partners in de Metropoolregio. De Commissie heeft bij de bestudering van de aanvragen bekeken welke ideeën culturele instellingen hebben over hun positionering in de regio en de mate waarin samenwerking en/of afstemming met hun Rotterdamse partners vorm krijgt. Daar waar in de bestuurlijk-politieke wereld de term ‘Metropoolregio Rotterdam-Den Haag’ veelvuldig wordt gebruikt en deze direct beelden lijkt op te roepen, valt het de Commissie op dat deze term in de aanvragen van de instellingen nauwelijks wordt gebezigd. Dit betekent niet per se dat er ook niets gebeurt: veel Haagse en Rotterdamse instellingen blijken in diverse projecten en activiteiten al samen te werken, vanuit een artistieke, inhoudelijke insteek, vanuit de ambitie de doelgroep en reikwijdte van projecten en activiteiten te verbreden of uit efficiencyoverwegingen. De samenwerking tussen de diverse dansinstellingen in Den Haag en Rotterdam is een goed voorbeeld die leidt tot een verbetering van het moderne dansaanbod in de Metropoolregio dat de Commissie zonder overdrijving met de term ‘internationaal topniveau’ wil omschrijven. In algemene zin kan over de aanvragen opgemerkt worden dat instellingen zich zeker bewust zijn van het belang van een onderscheidend, uniek profiel en de reikwijdte daarvan. Rotterdammers behoren dan ook tot het potentiële publiek voor dat type aanbod dat zij niet in Rotterdam kunnen bewonderen en vice versa. Het is dus een zaak van goed

cultureel ondernemerschap als instellingen hierop inspelen. De Commissie verwacht ook dat culturele instellingen in Den Haag en Rotterdam in de komende jaren de samenwerking zullen opzoeken waar zij dat voor hun artistieke functioneren of hun publieksbereik relevant achten. In deze zin zal de 'culturele metropoolvorming' ongetwijfeld organisch tot stand komen.

Dit gezegd hebbende, gelooft de Commissie dat zij er juist aan doet om in haar advies te benadrukken dat op een aantal gebieden de gewenste complementariteit tussen beide steden een specifieke meerwaarde heeft. Bij de discipline klassieke muziek besteedt de Commissie met haar advies over het Residentie Orkest uitvoerig aandacht aan de vraag hoe dit orkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest zich van elkaar kunnen onderscheiden en aansluitend hierop, hoe de afstemming met en uitwisseling tussen beide orkesten gestalte kan krijgen (zie pagina's 183-190). Op het gebied van cultuureducatie adviseert de Commissie dat Den Haag en Rotterdam de optie onderzoeken of de beide steden bij de voorgenomen oprichting van onafhankelijke expertisecentra voor de binnenschoolse cultuureducatie (zie paragraaf 3.1, in het bijzonder pagina's 36 en 38) tot samenwerking kunnen komen. In de ogen van de Commissie kan dit leiden tot belangrijke voordelen: een groter en breder aanbod aan cultuureducatie in beide steden, een gezamenlijke strategie voor het bedienen van de scholen in de buurgemeenten en wellicht lagere kosten door beperking van overhead en het van elkaar overnemen van vernieuwende en veelbelovende werkwijzen. Op het gebied van kunstvakonderwijs en talentontwikkeling is de binding van studenten met het cultuurveld en andersom voor beide steden van groot belang. Bij de vormgeving van die binding kunnen Den Haag en Rotterdam gezamenlijk optrekken en werken aan optimale culturele ketens op regionaal niveau, in plaats van in te zetten op het aanhalen van de banden tussen opleidingen en instellingen in alleen de eigen stad.

De culturele betekenis van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag kan volgens de Commissie dus op meerdere plekken ontstaan. De Commissie is zich tegelijkertijd bewust van de verschillen in de beleving en de consumptie van kunst en cultuur in de twee steden. Voor de betrokken instellingen blijft de eigen identiteit vaak sterk verbonden aan de stad waarin zij gevestigd zijn.

2.6 Een rijk aanbod met sterke ketens

Den Haag heeft een rijk cultuuraanbod. Ook na de forse bezuinigingen op het beschikbare structurele cultuurbudget kan deze stad trots zijn op wat hier te zien en te beluisteren valt. Op meerdere terreinen is het Haagse cultuuraanbod zelfs excellent te noemen. Denk aan de moderne dans, de beeldende kunst (oude, moderne en hedendaagse), de kunst in de openbare ruimte, de literaire festivals en de popmuziek. Binnen dit rijke cultuuraanbod lijken de kunstdisciplines in toenemende mate te functioneren in min of meer complete culturele ketens, waarbij doorstroming mogelijk is van toptalenten afkomstig van de kunstvakopleidingen via kleinere experimentele initiatieven en kleinere instellingen tot grote gevestigde instellingen met een (inter)nationale reputatie.

Alvorens verder te gaan met een korte analyse van de verschillende kunstdisciplines staan we kort stil bij het fenomeen talentontwikkeling. De Commissie constateert dat zeer veel instelling aandacht besteden aan talentontwikkeling, maar dat lang niet eenduidig is wat er met dit containerbegrip wordt bedoeld.⁹ Het lijkt de Commissie raadzaam om een onderscheid te maken in drie verschillende vormen van talentontwikkeling. De eerste vorm komt voort vanuit de notie dat ieder mens talenten heeft en deze moet kunnen ontwikkelen. Deze vorm van talentontwikkeling valt in de praktijk samen met vormen van actieve cultuurparticipatie en cultuureducatie die in hoofdstuk 3 aan de orde komen. Een tweede vorm van talentontwikkeling richt zich vooral op talentvol gebleken kinderen en jongeren die zich via trajecten bij culturele instellingen, scholen met extra aandacht voor de kunsten en vooropleidingen van het kunstvakonderwijs klaarstomen voor dit kunstvakonderwijs of anderszins (met name in disciplines waar geen uitgebreid kunstvakonderwijs bestaat). Een derde vorm richt zich op toptalenten die de potentie hebben om door te groeien tot professionele kunstenaars. Het is in de ogen van de Commissie van belang om meer lijn te brengen in de verschillende projecten op het gebied van talentontwikkeling.

2.6.1 Podia

De gemeente Den Haag beschikt over een uitgebreide en gedifferentieerde infrastructuur voor de presentatie van de podiumkunsten. In het Beleidskader stelt het gemeentebestuur zelfs de vraag of er niet teveel podia zijn in de stad. Hiertoe heeft de Commissie gekeken naar de bezoekcijfers, maar ook naar de positionering van de podia die een aanvraag hebben ingediend. Bij de podia in het centrum van de stad is een heldere functieverdeling zichtbaar. Ten aanzien van de decentraal gelegen podia (de cultuurankers) doet de Commissie voorstellen om te komen tot een aangescherpt profiel, waarbij deze podia zich met de wijk verbinden en zich met name op het educatieve vlak profileren (zie paragraaf 3.3). Als met deze criteria wordt gekeken naar het totale palet van podia in Den Haag is de Commissie van mening dat twee podia onvoldoende aan het geheel toevoegen. De Regentes heeft niet de ambitie om de functie van cultuuranker te vervullen en heeft naar de mening van de Commissie een programmering die onvoldoende onderscheidend is van de theaters in het centrum van de stad. Zeebelt is er in de afgelopen jaren onvoldoende in geslaagd een aansprekend artistiek profiel neer te zetten en hiermee een brede publieksgroep aan zich te binden.

De grote verscheidenheid aan afzonderlijke en zelfstandige instellingen leidt ertoe dat een relatief groot deel van de beschikbare middelen wordt besteed aan beheerkosten. De Commissie is dan ook verheugd over de initiatieven van een aantal podia om te komen tot vormen van samenwerking, zowel op het gebied van programmering (o.a. Paard van Troje en Gastprogrammering), marketing en educatie (Koninklijke Schouwburg, Theater a/h Spui, Nationale Toneel) als op het gebied van de *backoffice* (o.a. een gezamenlijk kaartverkoopstelsel van Koninklijke Schouwburg, Diligentia/PePijn, Theater a/h Spui en Korzo). Ook de decentrale podia (cultuurankers) hebben het voornemen

⁹ Zie Cultuurnetwerk Nederland, *Zicht op... talentontwikkeling en cultuureducatie. Achtergronden, literatuur en websites* (Utrecht 2007)

uitgesproken om meer samen te werken. De Commissie is ervan overtuigd dat dergelijke vormen van samenwerking niet alleen leiden tot een efficiëntere werkwijze, maar uiteindelijk ook de zichtbaarheid en betekenis van cultuur binnen en buiten Den Haag zullen versterken. Zij spreekt de hoop uit dat op korte termijn duidelijke resultaten van deze ‘goede voornemens’ zichtbaar zullen worden.

Vier jaar geleden werd geconstateerd dat de podia ‘er goed bij staan’. In veel gevallen, zoals bij het vernieuwde Korzo Theater, kan deze Commissie dit bevestigen. Anno 2012 stelt de Commissie echter ook vast dat bij enkele instellingen (Diligentia, Spuizalen, Bazart) achterstallig onderhoud dreigt te ontstaan of al is ontstaan. Zonder alle financiële consequenties hiervan uitsluitend bij de gemeente te willen leggen, is de Commissie van mening dat de gemeente als eigenaar van het vastgoed wel verantwoordelijk is voor het opstellen van realistische Meerjaren Onderhouds Plannen.

De Commissie stelt met genoeg vast dat de plannen voor het nieuw te bouwen Dans- en Muziekcentrum ondanks het gure economische klimaat onverminderd een belangrijke plaats innemen in de beleidsvoornemens van het gemeentebestuur. Het gaat hier niet om een prestigeproject, maar om het faciliteren van een aantal instellingen waarvan het gemeentebestuur verwacht dat zij hun vooraanstaande positie in stad en regio zullen versterken: Residentie Orkest, Gastprogramming, Nederlands Danstheater en Koninklijk Conservatorium. De Dr. Anton Philipszaal en Lucent Danstheater zijn weliswaar niet inadequaat, maar de levenscyclus van beide zalen loopt overduidelijk op zijn einde. Ook zonder een nieuwe accommodatie kunnen de Spuiplein-partners hun voortrekkersrol in het Haagse culturele leven de eerstkomende jaren meer vorm en inhoud geven door meer samenwerking op het gebied van programming, talentontwikkeling, educatie, marketing en publieksopbouw. De Commissie is er echter wel van overtuigd dat Den Haag met de realisatie van een state of the art Dans- en Muziekcentrum, dat immers ook de komst van het Koninklijk Conservatorium naar het Spui inhoudt, pas echt de voorwaarden schept om de grote en unieke kracht van deze samenwerking maximaal te benutten.

2.6.2 Muziek

In het Beleidskader constateert het gemeentebestuur dat Den Haag kan bogen op een veelzijdig muziekaanbod en dat alle genres – klassiek, pop, jazz, wereldmuziek – in aanzienlijke verscheidenheid te beluisteren zijn op podia in alle soorten en maten. De Commissie sluit zich ook vanwege een aantal nieuwe ontwikkelingen aan bij deze constatering: de ‘artistieke heruitvinding’ van het Residentie Orkest, de verhoopde totstandkoming van het Dans- en Muziekcentrum aan het Spuiplein en een veelheid van kleinere initiatieven die getuigen van een levendig muziekklimaat.

Klassieke en nieuwe muziek

Zoals elders (zie pagina's 183-190) uitgebreid wordt uiteengezet, staat het Residentie Orkest op een kruispunt in zijn bestaan, een positie die zonder meer tot het maken van duidelijke keuzes dwingt. Het Haagse orkest staat daarin niet alleen. Al een ruim aantal jaren worstelt de klassieke

muziek en dan vooral de symfonische sector, met de vraag wat nodig is om het huidige en vooral het toekomstige publiek aan zich te binden. De tijd dat een symfonieorkest aan het begin van een seizoen het merendeel van de stoelen via serieabonnementen bijna vanzelfsprekend verkocht, ligt inmiddels achter ons. De marketinginspanningen voor de nog resterende stoelen waren destijds zeer overzichtelijk en men hoefde niet lang na te denken over de vraag met welke programma's het zijn publiek aan zich kon binden. In deze comfortabele positie verkeert geen enkel orkest meer. Veel wijst erop dat de trouwe serieabonnee en in elk geval de 'grootverbruiker' een uitstervende soort is.

De leiding van het Residentie Orkest beseft dat zich grote uitdagingen aandienen. In zijn subsidieaanvraag spreekt het orkest onverbloemd van een tweeledige trendbreuk: ten eerste de veranderde beleving van klassieke muziek, symfonische muziek in het bijzonder; ten tweede de sterke afname van structurele overheidssubsidies. Het orkest moet de uit deze trendbreuk voortvloeiende uitdagingen tegemoet treden binnen een kader dat is bepaald door het kabinetsbeleid aangaande de financiering van symfonieorkesten en door afspraken die hierbij aansluitend zijn gemaakt tussen de gemeentebesturen van Den Haag en Rotterdam. Als uitwerking hiervan hebben bestuur en directie van het Residentie Orkest en van het Rotterdams Philharmonisch Orkest verregaande samenwerkingsafspraken gemaakt. De belangrijkste daarvan is dat beide orkesten samen de symfonische muziek gaan verzorgen in de Metropoolregio en dat ze dat doen vanuit onderscheidende, complementaire repertoireprofielen.

Hoewel de Commissie kritisch is over de subsidieaanvraag van het Residentie Orkest en het gemeentebestuur dan ook adviseert een aangepast plan te vragen, staat zij op het standpunt dat het orkest een belangrijke spin is in het web van het Haagse muzikleven. De Commissie is er ook van overtuigd dat het orkest met een onderscheidend profiel de beste kansen heeft om weer een positie te verwerven in de voorste rijen van het nationale en internationale muzikleven, een positie die ook de status van stadsorkest en boegbeeld van Den Haag ten goede komt. Van het zichzelf 'opnieuw uitvindende' orkest kan naar de overtuiging van de Commissie een grote impuls uitgaan voor het muzikleven van de stad.

Een andere interessante ontwikkeling in het Haagse muzikleven is de vorming van het Huis voor de Nieuwe Muziek. Dit initiatief komt voort uit het Platform voor Nieuwe Muziek, het netwerk van Haagse organisaties op het gebied van de nieuwe muziek. In het (virtuele) Huis voor de Nieuwe Muziek, waarin de Johan Wagenaarstichting een centrale rol speelt, wil een groot aantal vertrouwde én nieuwe partners samenwerken om van Den Haag (weer) de stad van de nieuwe muziek te maken.

Waar ontwikkelingen binnen de nieuwe muziek blijf geven van een grote vitaliteit, is het beeld bij de Oude Muziek meer gemengd. Ondanks een uitstekend functionerende programmerende instelling en een veelbelovend nieuw initiatief op het gebied van het muziektheater, blijft de grote potentie die de Oude Muziek in Den Haag heeft in de ogen van de Commissie enigszins onderbenut. De aanwezigheid van een van de beste onderwijsafdelingen oude muziek ter wereld, de in het stadsbeeld nog altijd

zichtbare zeventiende- en achttiende-eeuwse hofcultuur en een prachtig podium als de Nieuwe Kerk zou een aanvraag van een toonaangevend ensemble voor Oude Muziek hebben gerechtvaardigd.

Ten slotte wil de Commissie het in het Beleidskader genoemde oordeel relativeren dat het Den Haag voor een goed muziekklimaat ontbreekt aan een middensegment van florerende ensembles. Bij het langslowen van de concertagenda van de stad duiken jaar na jaar met zeer grote regelmaat de vele concerten en voorstellingen op die door grote en kleine ensembles van het Koninklijk Conservatorium worden gegeven. Dat gebeurt op de eigen podia maar ook veelvuldig elders in de stad (en de regio). Zeker, studenten komen en studenten gaan, en de concerten en voorstellingen zijn op de eerste plaats een onderdeel van de onderwijsactiviteiten, maar door de verscheidenheid en kwaliteit ervan vormen ze een zeer substantieel, en door de kwantiteit in de praktijk ook structureel, onderdeel van het aanbod op het gebied van muziek (en dans). Den Haag mag zich hiermee gelukkig prijzen.

Pop, jazz en wereldmuziek

Den Haag kent een grote traditie op het gebied van popmuziek. In de jaren vijftig van de vorige eeuw vond de popmuziek, als de meest tot de verbeelding sprekende uiting van jongerencultuur, een vruchtbare bodem in Den Haag. In een klimaat dat niet onvergelijkbaar was met dat van Liverpool ontwikkelde popmuziek zich in Den Haag tot een fenomeen dat tot ver buiten de stad grote invloed had. Inmiddels is de beleving van popmuziek niet meer aan de jongere generaties voorbehouden, maar nieuwe ontwikkelingen worden doorgaans wel in gang gezet door jongeren. De Commissie constateert dat nagenoeg alle aspecten van de bevordering en beleving van popmuziek in al haar verschijningsvormen terug te vinden zijn in de culturele infrastructuur van Den Haag. Voor beginnende Haagse popmuzikanten bestaat een circuit van 'opstappodia' en op maat gemaakte educatieve trajecten waarin met name het Haags Pop Centrum een belangrijke rol speelt. Het Paard van Troje is al veertig jaar het voornaamste podium voor lokale, landelijke en internationale acts. In de huidige opzet van het Paard van Troje komt wat betreft Haagse popmuziek de gehele keten, van pril en kwetsbaar tot bewezen en gerenommeerd, aan bod in de heldere programmaformule van de twee zalen en het Paardcafé.

In het Beleidskader merkt de gemeente popmuziek aan als een van de speerpunten van het cultuurbeleid. De Commissie begrijpt dit voornemen. Popmuziek werkt als een magneet en bevordert de cohesie en pluriformiteit van de stad. Popmuziek is voor Den Haag niet alleen een culturele en maatschappelijke factor van betekenis, maar ook een economische en promotionele. De Commissie erkent de grote waarde van de vele laagdrempelige en gratis toegankelijke activiteiten die gedurende de zomermaanden plaatsvinden op en rond de Grote Markt – de PopHotSpot van Den Haag – maar vraagt zich wel af of de balans tussen kwantiteit en kwaliteit niet uit het oog dreigt te worden verloren.

Na het vertrek van het North Sea Jazz Festival uit Den Haag en het debacle van het festival The Hague Jazz in 2011, heeft de stad geen jazzfestival van internationale allure meer. De Commissie meent

dat het North Sea Jazz Festival op de huidige locatie – zeker na het gereedkomen van de directe Randstadrailverbinding tussen Den Haag Centraal en het Rotterdamse Zuiderpark – goed te bereiken is voor inwoners uit Den Haag. In deze zin illustreert dit festival hoe inwoners van beide steden profijt kunnen hebben van de verschillende culturele profilering van Den Haag en Rotterdam. Dit neemt niet weg dat de Commissie met genoeg kennis heeft genomen van het nieuwe Haagse initiatief voor een meerdaags festival, Jazzin' the Hague. Zij tekent hierbij aan dat dit festival zich uiteraard nog wel moet bewijzen. Ook anderszins meent de Commissie te kunnen constateren dat het klimaat voor jazzmuziek aan het verbeteren is. Zo heeft de in 2011 opgerichte stichting ProJazz een aantal concertseries georganiseerd in het Koorenhuis en het Paardcafé. Het niet structureel gesubsidieerde podium de Regentenkamer maakt een interessante artistieke groei door en besteedt in toenemende aandacht aan minder voor de hand liggende, maar niet minder populaire genres als wereldmuziek, fusion, latin, en gipsy en Balkan jazz. Jazzmuzikanten uit Den Haag, waaronder veel (ex-)studenten van het Koninklijk Conservatorium, treden op in kroegen en op kleine podia. Daarbij is sprake van goed ondernemerschap en een gezonde concurrentie. De Commissie ziet dan ook geen noodzaak voor een structureel gesubsidieerd jazzpodium voor de aanstaande beleidsperiode.

Wat betreft het genre wereldmuziek constateert de Commissie dat Korzo sinds jaar en dag hoogwaardige concerten presenteert. Ook het Paard van Troje schenkt met grote regelmaat aandacht aan reggae en Afrikaanse popmuziek.

2.6.3 Moderne dans

In het voorjaar van 2012 valt op dat de Haagse danssector grote veerkracht toont. Nauwelijks een jaar geleden pakten donkere wolken zich nog samen boven de moderne danssector in Den Haag. De rijkssubsidie voor instellingen als het Nederlands Dans Theater (NDT), Korzo en het Holland Dance Festival (HDF) dreigde gedeeltelijk of zelfs geheel weg te vallen. Zorgelijk was ook dat het boegbeeld van de Haagse danssector, het NDT, sinds het vertrek van Jirí Kylián in een artistieke impasse leek te zijn gekomen en het publieksbereik van deze instelling langzaam afkalfde. De dansketen in Den Haag kwam nog te weinig los van zijn papieren status. Niet alle schakels waren met elkaar verbonden; de artistieke uitwisseling tussen het productiehuis productiehuis Korzo en het NDT kwam slechts in beperkte mate tot stand.

Externe omstandigheden hielpen een handje: de bezuinigingen op de rijkssubsidie voor het NDT waren veel minder omvangrijk dan aanvankelijk werd gevreesd; dat bood mogelijkheden voor een intensieve samenwerking met productiehuis Korzo, waardoor de functie talentontwikkeling voor Den Haag mogelijk ook met landelijke financiering en landelijk profiel behouden kan blijven. Een directiewisseling bij het NDT zorgde tegelijkertijd voor een nieuw elan op artistiek vlak. Hoewel met de publicatie van de kabinetsvisie 'Meer dan kwaliteit, een nieuwe visie op cultuurbeleid'¹⁰

¹⁰ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, *Meer dan kwaliteit, een nieuwe visie op cultuurbeleid* (Den Haag 2011). Voor een digitale versie zie www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/notas/2011/06/10/meer-dan-kwaliteit-een-nieuwe-visie-op-cultuurbeleid.html

pijnlijk duidelijk werd dat productiehuzen niet voor rijkssubsidie in aanmerking zouden komen, is Korzo niet bij de pakken neer gaan zitten en heeft dankzij een forse subsidie van een privaat fonds, samenwerking met HDF én NDT weer een reëel perspectief. Positief is ook dat de dansketen beter lijkt te gaan functioneren. Van groot belang is de samenwerking die onder de noemer Danskern Den Haag gestalte heeft gekregen. Op het gebied van talentontwikkeling, marketing, cultuureducatie en publieksonwikkeling ligt er een stevige basis om intensief samen te werken, tussen NDT, Korzo, HDF, De Dutch Don't Dance Division en Lonneke van Leth Producties. Van de basis tot de top wordt hiermee in een sterke keten voorzien. Hierbij mag niet onvermeld blijven dat De Dutch Don't Dance Division op een unieke manier amateurs en professionals met elkaar verbindt en het Holland Dance Festival ook buiten de festivalperiode een sterk effect heeft op publieksonwikkeling. Op de schaal van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag wordt de dansinfrastructuur versterkt met een uitstekende dansvakopleiding bij Codarts, twee middelgrote gezelschappen (Conny Janssen Danst en Scapino Ballet Rotterdam) en samenwerking hiervan met Haagse dansinstellingen.

2.6.4 Theater

Anders dan bij de moderne dans, is er bij het theater geen sprake van een complete keten. Het speelveld wordt sterk gedomineerd door de twee grote gezelschappen die Den Haag rijk is: het Nationale Toneel en Toneelgroep De Appel. Het Nationale Toneel behoort landelijk tot een van de belangrijkste repertoiregezelschappen die behalve door de gemeente ook wordt ondersteund door het Rijk. Het Nationale Toneel vervult een landelijke functie en speelt gedurende het jaar veel voorstellingen buiten Den Haag. Onder de nieuwe artistieke leiding heeft het Nationale Toneel nadrukkelijk de ambitie geformuleerd om zich te profileren als stadsgezelschap dat meer dan voorheen verbonden is met Den Haag en waarmee de inwoners van deze stad zich kunnen identificeren. Het Nationale Toneel zal na fusie met Stella Den Haag onder noemer NT Jong ook het jeugdtheater in Den Haag verzorgen. Het Nationale Toneel is ook een samenwerkingsverband aangegaan met de Koninklijke Schouwburg en het Theater aan het Spui, onder de noemer Toneelalliantie, op de gebieden internationalisering, talentontwikkeling, publieksonwikkeling en educatie. De Appel, die behalve door Den Haag ook door het Fonds Podiumkunsten wordt ondersteund, wortelt anders en sterker in het Haagse, heeft ook landelijke erkenning maar neemt meer een eigen positie in met een eigen type voorstellingen en een trouw publiek. Als nieuw, klein en beloftevol theatergezelschap, met landelijke potentie, heeft Firma Mes zich voorgesorteerd.

Op het gebied van talentontwikkeling binnen de podiumkunsten telt Den Haag meerdere organisaties. De ontwikkeling van toptalent gebeurt op theatergebied via de Firma MES en via het Nationale Toneel, in samenwerking met Theater aan het Spui. De Commissie hoopt en verwacht dat dit jonge, talentvolle gezelschap en het jong talent bij het Nationale Toneel zich deze kunstenplanperiode sterk verder zullen kunnen ontwikkelen.

Voor de ontwikkeling van het talent aan de bredere basis bestaat een veelheid van initiatieven die te weinig op elkaar aansluiten en elkaar deels of gedeeltelijk overlappen. In een tijd van financiële schaarste acht de Commissie dit niet langer verantwoord. De Commissie is van mening dat deze vorm van talentontwikkeling het meest effectief wordt vormgegeven door Rabarber, aangezien deze instelling als jeugdtheaterschool een doorlopende leerlijn heeft en het best aansluiting vindt bij het kunstvakonderwijs.

2.6.5 Film en Letterkunde

Film is in Den Haag een discipline met relatief weinig spelers. Van een maakklimaat is hoegenaamd geen sprake en het bioscooplandschap wordt gedomineerd door Pathé, dat in Pathé Spuimarkt en Pathé Scheveningen het commerciële aanbod voor zijn rekening neemt en in Pathé Buitenhof ook aandacht besteedt aan de arthouse film. Dit filmaanbod wordt gecompliceerd door het niet-commerciële aanbod van Filmhuis Den Haag dat in de ogen van de Commissie tot de beste filmhuizen van het land behoort. Het Movies that Matter Filmfestival is met zijn gespecialiseerde programmering een goede aanvulling op het Haagse aanbod dat bovendien past bij de internationale missie van Den Haag. Het Indian Film Festival The Hague kan uitgroeien tot een stevige speler in deze niche

Hoewel in Den Haag geen literaire uitgevers zijn gevestigd en ook het aantal schrijvers relatief achterblijft bij dat van Amsterdam, constateert de Commissie dat de letterkunde hier wel in institutionele vorm duidelijk aanwezig is met instellingen als de Koninklijke Bibliotheek, het Letterkundig Museum en Museum Meermanno. Ook is Den Haag dé literaire festivalstad van Nederland met festivals als Crossing Border, Writers Unlimited en het jeugdliteratuurfestival Boekids. De eerste twee festivals reflecteren met hun internationale oriëntatie en maatschappelijk engagement ieder op hun eigen wijze op Den Haag Internationale Stad van Vrede en Recht. Ten slotte is de Commissie verheugd dat bijna alle aan de literatuur gerelateerde instellingen elkaar lijken te vinden in het Haagse Letterenoverleg en zich hechter willen organiseren in een Huis van de Literatuur. Dit initiatief zorgt er voor dat de Haagse literaire sector een duidelijker gezicht krijgt.

2.6.6 Beeldende kunst

De Commissie constateert met veel genoegen dat het goed gaat met de beeldende kunst in Den Haag. In landelijke dagbladen en kunsttijdschriften staan met enige regelmaat positieve verhalen te lezen over West, GEMAK, Nest, Liefhertje en de Grote Witte Reus en enkele andere nieuwe initiatieven, die ieder op hun eigen wijze een plaats in de nationale kunstscene hebben ingenomen. De Commissie onderschrijft het belang van kunstenaarsinitiatieven in Den Haag en adviseert het College deze te ondersteunen. Het zijn juist deze initiatieven die aanzetten tot denken, uitdagen en experimenteren, die nodig zijn om te kunnen komen tot de innovatieve concepten voor een levendig kunst- en architectuurdiscours. De kleine initiatieven vormen eveneens een belangrijke schakel in de beeldende kunstketen, daar zij de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten (KABK) meer dan in het verleden aan de stad verbinden. Hoewel de KABK de laatste jaren zichtbaarder is in de stad, kan een levendig

internationaal kunstklimaat zich slechts dan verder ontwikkelen als studenten van de academie in de stad blijven en makers van buiten zich in Den Haag vestigen.

De kleine initiatieven zijn belangrijk, maar evenzeer geldt dit voor de waardevolle ondersteuningsfunctie die Stroom heeft voor Haagse beeldend kunstenaars. De Commissie denkt hierbij aan het zeer goed verzorgde documentatiemateriaal over Haagse kunstenaars, de presentaties, publicaties en andere publieksactiviteiten, maar ook aan meer praktische zaken als de bemiddeling van atelierruimte. De Commissie zou graag zien dat de gemeente aandacht blijft besteden aan een zo goed mogelijk woon- en werkklimaat voor jonge kunstenaars, al dan niet in samenwerking met de Stichting KunstAccommodatie Rotterdam (SKAR). Met de huidige leegstand van kantoren is het verstandig om de onverhuurbare vierkante meters op een adequate manier in te zetten voor initiatieven die kunst, cultuur en ondernemerschap samenbrengen.

Voor de inwoners van Den Haag en de geïnteresseerde bezoeker bestaat een breed aanbod aan beeldende kunst in de vorm van tentoonstellingen, exposities en debat. De hierboven al genoemde kleine initiatieven, de presentatieruimtes van Stroom, GEMAK, (de tentoonstellingsruimte in en van de Vrije Academie) en GEM, museum voor actuele kunst, bieden samen een brede blik op de hedendaagse beeldende kunst. Veel instellingen weten elkaar over het algemeen goed te vinden, zoals Hoogtij – de vier keer per jaar plaatsvindende culturele rondgang langs de kunstenaarsinitiatieven en culturele instellingen – bewijst. De Commissie daagt de instellingen uit de samenwerking verder te intensiveren en de keten van Haagse kunstinstellingen te versterken en waar mogelijk te verbreden qua publieksbereik. De Commissie is van mening dat met name het GEM, museum voor actuele kunst, beter aansluiting zou moeten vinden bij de ontwikkelingen bij de kleine initiatieven en andere instellingen elders in de stad. Uiteraard kan en moet het GEM een onafhankelijk artistiek beleid voeren dat zich verhoudt tot het nationale en internationale beeldende kunstdiscours en vertegenwoordigt zij als onderdeel van het Gemeentemuseum ook de collectie van dit museum.

De Commissie wil ook het belang van kunst in de openbare ruimte noemen. Met verschillende evenementen als Den Haag Sculptuur en Today's Art, alsmede het actieve beleid dat Stroom voert op dit gebied, heeft kunst in de openbare ruimte een vaste plaats gekregen in Den Haag, getuige ook de interessante projecten op nieuwbouwlocaties. In het verlengde hiervan ligt de aanjaagfunctie van Stroom op het gebied van architectuur. De Commissie ziet graag een interdisciplinaire benadering tussen beeldende kunst, architectuur en vormgeving die onderzoekend, onderscheidend en zowel lokaal, regionaal als internationaal is. Specifiek op het gebied van architectuur en vormgeving zou intensievere samenwerking met culturele partnerorganisaties en onderwijsinstellingen uit Delft en Rotterdam zeer voor de hand liggen.

De Commissie is blij met de continuering van de tweejaarlijkse Haagse prijs voor beeldende kunst, de Ouborgprijs, een samenwerkingsverband tussen Stroom en het Gemeentemuseum. Wel vindt zij

het jammer dat voor deze belangwekkende onderscheiding voor Haagse kunstenaars geen nieuwe opzet in de plannen beschreven werd, zoals werd voorgesteld in het Beleidskader Kunst en Cultuur 2013 – 2016.

Tenslotte heeft de Commissie met belangstelling het plan voor THX (de vestiging in Den Haag van een instituut voor nieuwe media en digitale cultuur, gevormd door de Amsterdamse instellingen NIMK/ Montevideo en STEIM) bestudeerd. Hoewel de Commissie mogelijke verbintenissen met Haagse (onderwijs)instellingen ziet, vindt zij vestiging in andere steden (bijvoorbeeld Rotterdam, Breda of Eindhoven) meer voor de hand liggen. Bovendien is in het licht van de forse bezuinigingen op het Haagse budget voor cultuur het moment voor de vestiging van THX in Den Haag uitermate ongelukkig gekozen.

2.6.7 Musea en erfgoed

Den Haag kent groot aantal musea met een breed scala aan onderwerpen. De museale sector trekt het grootste aantal (betalende) bezoekers binnen de cultuursector. Zoals het Beleidskader al opmerkt is het museale aanbod ook sterk medebepalend voor het 'gezicht' van een stad en sinds de recente verkiezing van Miss 'Meisje met de parel' kan men dit zelfs letterlijk opvatten.

In Den Haag ligt een sterke nadruk op beeldende kunst met het Mauritshuis en Bredius voor de oude schilderkunst, de Collectie Mesdag, Panorama Mesdag en het Gemeentemuseum voor de negentiende eeuw (Barbizon, Haagse school en impressionisme), het Gemeentemuseum/GEM/Fotomuseum voor de klassiek modernen, hedendaagse kunst en kunstnijverheid en Beelden aan Zee voor moderne en hedendaagse sculptuur. Wellicht wordt dit aanbod binnen afzienbare tijd aangevuld met het in Wassenaar geplande museum voor de Caldic Collectie, een van de grootste verzamelingen hedendaagse kunst in Nederland.

Daarnaast kent Den Haag een aantal gespecialiseerde musea, zoals het Museum voor Communicatie (het voormalige PTT-Museum), het niet-gesubsidieerde Louwmanmuseum (met een omvangrijke collectie historische auto's) en een opvallend en voor Nederland uniek cluster voor literatuur en het boek (Letterkundemuseum annex Kinderboekenmuseum en Museum Meermanno). Haagse geschiedenis komt aan bod in het Haags Historisch Museum en op stadsdeelniveau in Muzee en Museum Loosduinen.

In de regio wordt het Haagse museale aanbod goed aangevuld met het cultuurhistorische en wetenschappelijke museumcluster in Leiden en enkele gespecialiseerde musea (architectuur, scheepvaart) in Rotterdam, naast het voor de beeldende kunst encyclopedische Museum Boijmans-Van Beuningen aldaar.

Van de Haagse musea worden het Mauritshuis, de Collectie Mesdag, het Letterkundig Museum, de Gevangenpoort en Museum Meermanno door de rijksoverheid gesubsidieerd en worden Museum Beelden aan Zee, het Museum voor Communicatie, Panorama Mesdag en het Louwman Museum grotendeels of geheel door private middelen bekostigd. De sturing vanuit de Gemeente kan dus maar

een beperkte werking hebben in de museale sector als geheel. Wel valt op dat de musea – meer dan de instellingen in andere sectoren – samen met de andere in Den Haag gevestigde erfgoedinstellingen al een lange traditie hebben van samenwerking in bijvoorbeeld het Cultuurmenu en de Haagse Museumnacht.

De komende periode zal het voor musea belangrijk zijn om hun onderscheidend profiel en eigen specialiteiten goed te handhaven: met de heropening van de grote Amsterdamse musea zal een geduchte concurrentie voor de aandacht van de museumbezoeker ontstaan. Wat de aantrekkelijkheid voor de dagbezoeker en buitenlandse toerist betreft, kunnen de Haagse musea nog veel doen. In buitenlandse steden is een toeristische stadspas een belangrijk middel om een bezoeker meerdere musea en monumenten 'in te lokken'. De Commissie juicht de eerste initiatieven met het 'Rondje Hofvijver' toe, maar merkt op dat vooral de introductie van een stadspas – eventueel in combinatie met een dagkaart voor het openbaar vervoer en een aantal aantrekkelijke stadswandelingen – de toeristische uitstraling van Den Haag verder kan vergroten. Opvallend in dit verband is dat de zichtbaarheid van de meeste Haagse collecties op het web niet buitengewoon groot is. Het Gemeentemuseum en het Haags Historisch Museum tonen maar een gering aantal 'topstukken' uit hun collectie, terwijl dit juist hét medium is om depotstukken te tonen en onder de aandacht van een potentieel bezoekerspubliek te brengen. De meeste grotere musea in Nederland stellen inmiddels het grootste deel van hun collectie online beschikbaar. Hier is dus een zeer belangrijke inhaalslag te maken. Hierop aansluitend: de Commissie acht de monitoring op collectiebeheer door het Erfgoedhuis Zuid-Holland, die de gemeente nu hanteert en wil voortzetten, een doeltreffend instrument. Ook deelname aan het vernieuwde Museumregister moet voor gemeente en musea een sine qua non zijn.

De Commissie heeft geconstateerd dat de presentatie van het Haagse verleden en de bevordering van de kennis van de lokale geschiedenis is verbeterd in vergelijking met vier jaar geleden. Het Haags Historisch Museum (HHM) en de gemeentelijke dienstonderdelen Haags Gemeente Archief (HGA), Monumentenzorg en Archeologie werken intensiever samen dan voorheen. De Commissie hoopt dat deze trend doorzet en is van mening dat het HHM in samenwerking met deze partners het educatieaanbod over de Haagse geschiedenis voor scholen zou en moeten uitbreiden. Ook zouden het HHM en het HGA samen met de cultuurankers en de Bibliotheek Den Haag moeten zorgen dat er ook in andere stadsdelen dan Ypenburg Historische Informatiepunten komen (zie www.historischdenhaag.nl). Onderwijsprojecten op het gebied van omgevingsgeschiedenis kunnen hier in de toekomst goed op aanhaken.

Tot nu toe werd de Haagse geschiedenis deels ook belicht in het Museon, dat vanuit zijn ontstaansgeschiedenis als onderwijsmuseum een veelheid aan onderwerpen uit het onderwijscurriculum belicht met een navenant veelvormige en omvangrijke collectie. Met voorgaande commissies is ook deze Commissie van mening dat het Museon qua bezoekersaantallen weliswaar nog steeds een succes is, maar toch node toe is aan een nieuwe focus, waarbij het internationale en open karakter van Den Haag een centrale rol zou moeten spelen. De Commissie heeft daartoe onderzoek laten verrichten en zij hoopt dat dit onderzoek, als bijlage bij het rapport gevoegd, een aanzet kan geven voor een nieuwe impuls

aan het museum en een verscherpte en gestroomlijnde focus voor presentatie en museumbeheer. Een bijkomend argument voor deze nieuwe focus is ook dat op korte afstand in Delft, Leiden en omgeving een aantal van de onderwerpen van het Museon uitgebreider en met meer diepgang in gespecialiseerde musea aan bod komen.

Het Museum Bredius, dat de collectie huisvest die de befaamde kunsthistoricus Abraham Bredius aan de Gemeente heeft geschonken, vertegenwoordigt op zijn huidige locatie een genre dat vreemd genoeg elders in Den Haag niet aanwezig is: een geheel ingericht historisch huis – in dit geval een prachtige achttiende-eeuwse patriciërswoning ontworpen door Pieter de Swart. Omdat niet verwacht kan worden dat de inzet van de vrijwilligers, die bij ontbreken van voldoende gemeentelijke steun het museum overeind hebben gehouden, tot in de lengte der jaren zo intensief kan blijven, is dit een van de weinige instellingen waarvoor de Commissie een forse verhoging van het huidige ondersteuningsniveau bepleit.

Het Nederlands Muziek Instituut (NMI), dat een collectie muzikaal erfgoed van nationaal belang beheert, kon tot op heden rekenen op subsidies van het Rijk en de gemeente. Wegvallende rijkssteun en stijgende kosten van de huidige locatie maken een nieuwe inbedding en structuur van deze instelling noodzakelijk. De Commissie betreurt het dat het Rijk eenzijdig besloten heeft het NMI niet langer te subsidiëren en dus feitelijk aangeeft geen verantwoordelijkheid te willen dragen voor het musicologisch erfgoed. Het plan van het NMI om zijn collecties bij het Haags Gemeentearchief onder te brengen biedt echter voldoende garanties dat beheer, ontsluiting en toegankelijkheid ook in de toekomst goed gewaarborgd zijn.

3 CULTUUREDUCATIE EN ACTIEVE CULTUURPARTICIPATIE

3.1 Binnenschoolse cultuureducatie

De gemeente Den Haag zet in het Beleidskader fors in op het gebied van de binnenschoolse cultuureducatie.¹¹ De Commissie is het hier van harte mee eens. Cultuureducatie kan de leerprestaties van kinderen en jongeren verbeteren en draagt bij aan hun algemene ontwikkeling. Cultuureducatie is daarnaast van eminent belang voor de cultuursector. Als mensen in hun jeugd kennis hebben gemaakt met kunst en cultuur is de kans veel groter dat zij later ook daadwerkelijk naar een theatervoorstelling gaan of een museum bezoeken.

Het college heeft vorig jaar opdracht verstrekt aan een Werkgroep Cultuureducatie om de gemeentelijke uitgangspunten uit het Beleidskader verder uit te werken.¹² De Werkgroep vindt dat iedere jongere in Den Haag niet alleen moet kennismaken met kunst en cultuur, maar zich ook zou moeten verdiepen in de diverse cultuuruitingen. Bovendien kan een school cultuureducatie gebruiken als middel voor het verbeteren van onderwijsprestaties in onder meer taal en rekenen, voor het ondersteunen van de communicatieve en sociaal-emotionele vaardigheden en voor het versterken van de binding met de school van zowel leerlingen als ouders.

Het Beleidskader is kritisch over de manier waarop de binnenschoolse cultuureducatie op dit moment is georganiseerd. Op basis van eerder uitgevoerd onderzoek¹³ stelt de gemeente dat het cultuureducatieaanbod weliswaar is gegroeid en meer kinderen en jongeren dan voorheen in schoolverband kennismaken met cultuur, maar ook dat nog verbetering nodig is. Slechts een minderheid aan scholen heeft de ambities op het gebied van cultuureducatie ook vertaald in concrete doelstellingen en een onderwijskundige uitwerking in leerlijnen. Daarnaast sluit het door instellingen ontwikkelde aanbod niet altijd goed aan bij de vraag vanuit de scholen. Eerder al had de Commissie voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012 zich kritisch uitgelaten over de positie van het Koorenhuis, verreweg de grootste instelling op het gebied van cultuureducatie in Den Haag. Het Koorenhuis fungeerde volgens deze analyse als een monopolist, waardoor initiatieven van andere culturele instellingen en particuliere aanbieders minder kans kregen. Bovendien droeg de wijze van serviceverlening van het Koorenhuis bij aan een passieve, consumptieve houding van scholen.

3.1.1 *Stand van zaken*

Het is de Commissie uit de bestudering van de subsidieaanvragen en andere documenten, alsmede

11 Gemeente Den Haag, *Beleidskader Kunst en Cultuur 2013 – 2016 'Cultuur van iedereen'* (Den Haag 2011) pp. 5-6.

12 *Cultuureducatie in het Haagse onderwijs. Advies van de Werkgroep Cultuureducatie ingesteld door de wethouders van Cultuur en Onderwijs van de gemeente Den Haag* (Den Haag 2011), zie <http://zbs.denhaag.nl/risdoc/2011/RIS181501A.PDF>.

13 Brief wethouders De Jong en Van Engelshoven aan de Commissie Samenleving, 'Rapportage Cultuureducatie', 9 februari 2011 (BOW/2011.71 – RIS 178887).

uit diverse gesprekken met betrokkenen gebleken, dat zelfs voor ingewijden het aanbod van binnenschoolse cultuureducatie onoverzichtelijk en verbrokkeld is, laat staan dat men spreken kan van didactisch verantwoorde leerlijnen. Het Koorenhuis lijkt niet in staat om alle scholen effectief ondersteuning te bieden bij de formulering en verankering van hun cultuureducatiebeleid. De sinds 2010 bij het Laaktheater en Theater Dakota aangestelde combinatiefunctionarissen boeken op dit vlak meer resultaten. De samenwerking tussen het Koorenhuis en de culturele instellingen is – zoals het project Ontdek het Orkest – soms intensief en effectief, maar in andere gevallen verre van optimaal. Het is in dit verband veelzeggend dat de musea en erfgoedinstellingen in Den Haag het initiatief hebben genomen om zelf via het Cultuurmenu hun educatieaanbod onder de aandacht van scholen te brengen. Andere educatieve activiteiten van culturele instellingen laten een wisselend beeld zien. Sommige instellingen werken systematisch aan het bereiken van scholen en hebben nagedacht over een opbouw in hun cultuureducatieve programma. Bij andere instellingen lijkt helaas geen sprake te zijn van een doordachte opzet die betekenis heeft voor het onderwijs. Al met al is de conclusie gerechtvaardigd dat de laatste jaren weliswaar veel bereikt is, maar dat er ook nog veel moet gebeuren en dat de beschikbare middelen efficiënter en effectiever kunnen worden aangewend.

3.1.2 Een nieuwe structuur voor de cultuureducatie

De Commissie is van mening dat voor een verbetering van de binnenschoolse cultuureducatie het allereerst noodzakelijk is enkele concrete doelen te formuleren:

1 Elk Haags kind een stevige basis aan cultuureducatie meegeven

De Commissie adviseert de gemeente de ambitie te formuleren dat ieder kind in groep 3 tot en met 8 van het basisonderwijs en de eerste twee jaren van het voorgezet onderwijs gemiddeld minstens 2 uren cultuureducatie per week volgt, waarbij de school kan kiezen welke disciplines (muziek, podiumkunsten, beeldende kunst en erfgoed of combinaties hiervan) de meeste aandacht krijgen. Uiteraard moeten scholen de vrijheid houden om te bepalen op welke wijze zij de uren cultuureducatie invullen en verbinden aan hun andere doelstellingen.

2 Integratie van de cultuureducatie in het reguliere curriculum, bij voorkeur via de Verlengde Schooldag

Cultuureducatie sorteert in de ogen van de Commissie het meeste effect als deze stevig geïntegreerd is in het lesprogramma van de scholen en een stevige verankering plaatsvindt in hun educatieve beleid. Dit is nodig om te voorkomen dat cultuureducatie het karakter krijgt van een weliswaar leuke maar uiteindelijk toch irrelevante opvulling van ‘resturen’, maar ook om te voorkomen dat de cultuureducatie ondersneeuwt in de lawine van eisen waar scholen aan moeten voldoen. De vernieuwing van de curricula die in het kader van de invoering van de Verlengde Schooldag (VSD) noodzakelijk is, vormt in de ogen van de Commissie een goed aangrijpingspunt om werk te maken van de integratie van de cultuureducatie in de lesprogramma's van scholen. Het is hierbij wel van groot belang dat cultuureducatieve leerlijnen ontwikkeld worden die aansluiten op de behoeften van scholen en leerlingen.

Het formuleren van ambities is één ding, de schets van een concreet en haalbaar stappenplan om de doelen te bereiken een ander. In de ogen van de Commissie is voor een zinvolle cultuureducatie die bijdraagt aan de vorming van de Haagse jongeren een effectief en efficiënt samenspel nodig van scholen enerzijds en culturele instellingen en andere aanbieders van cultuureducatie anderzijds. De gemeente kan hierbij stimuleren en voorwaarden scheppen, maar moet niet willen treden in de afwegingen die scholen bij de vormgeving van hun onderwijs maken. Wel moeten zij de juiste instrumenten aangereikt krijgen om de cultuureducatie in hun curricula te integreren. De Commissie meent dat de gemeente moet inzetten op een structuur voor cultuureducatie die bestaat uit de volgende onderdelen:

- 1 een convenant tussen scholen en gemeente waarin binnen het kader van de Verlengde Schooldag concrete afspraken worden gemaakt over de plaats van de cultuureducatie;
- 2 de introductie van meer vraagsturing door de groepen 3-8 in het primair onderwijs en de groepen 1-2 in het voortgezet onderwijs door per leerling € 20 ter beschikking te stellen aan scholen;
- 3 de oprichting van een Expertisecentrum Cultuureducatie met een decentrale werkwijze ter ondersteuning van zowel scholen als culturele instellingen, dat bemiddelt tussen vraag en aanbod;
- 4 subsidiëring van enkele culturele instellingen die zich primair richten op cultuureducatie
- 5 meer en beter afgestemd cultuureducatieaanbod van de overige culturele instellingen;
- 6 een vaste relatie van elke school met tenminste één culturele instelling;
- 7 een ondersteunende rol voor de cultuurankers.

Ad. 1 Convenant Cultuureducatie

De Commissie adviseert de gemeente om een convenant met de Haagse scholen in het primair en het voortgezet onderwijs te sluiten met concrete afspraken over de omvang van het aantal uren cultuureducatie op scholen (in het basisonderwijs verzorgd door groepsleerkrachten en vakleerkrachten) en de wijze waarop cultuureducatie wordt geïntegreerd in de lesprogramma's. Deze afspraken kunnen naar inschatting zeer wel worden gemaakt in het kader van de invoering van de Verlengde Schooldag.

Ad 2 Subsidiëring van de vraag: € 20 per leerling

De Commissie adviseert het college om over te gaan tot de introductie van vouchers van € 20 per leerling voor de groepen 3-8 in het primair onderwijs en de groepen 1-2 in het voortgezet onderwijs. Eerder zijn in Amsterdam hier goede ervaringen mee opgedaan¹⁴ Op deze wijze kan een vraaggestuurde binnenschoolse cultuureducatie van de grond komen die goed aansluit bij de visies en specifieke behoeften van de verschillende scholen. De introductie van een dergelijk budget biedt ook mogelijkheden voor de introductie van een evaluatiesysteem, bijvoorbeeld door een verplichte evaluatie te koppelen aan de besteding van de middelen. De administratie van een en ander kan worden ondergebracht bij het Expertisecentrum.

¹⁴ Zie Marleen Kieft e.a., *Evaluatie stelsel cultuureducatie Amsterdam* (Utrecht 2011).

Advies

€ 900.000 reserveren voor € 20 per leerling

Ad. 3 Expertisecentrum Cultuureducatie

In het verlengde van het advies van de Werkgroep Cultuureducatie adviseert de Commissie om te komen tot een Expertisecentrum Cultuureducatie. Dit Expertisecentrum moet in financieel en organisatorisch opzicht geheel zelfstandig van andere organisaties staan, om een onafhankelijke positie te garanderen. Uiteraard kan het Expertisecentrum Cultuureducatie wel gebruik maken van de kennis en ervaring die is opgebouwd door de onderwijsconsulenten van het Koorenhuis, het Cultuurmenu en de eerder genoemde combinatiefunctionarissen. Het Expertisecentrum Cultuureducatie slaat de brug tussen de afnemers van cultuureducatie (de onderwijsinstellingen) en de aanbieders (culturele instellingen, zzp'ers en bedrijven). Om de scholen goed te kunnen bedienen, lijkt een decentrale werkwijze het meest geëigend. Door te werken op stadsdeelniveau krijgt het Expertisecentrum Cultuureducatie een gezicht voor de scholen. Zoals hierboven al is aangegeven (zie pagina 21), zouden Den Haag en Rotterdam verregaand samenwerking kunnen zoeken bij de oprichting en uitwerking van een Expertisecentrum Cultuureducatie.

De Commissie adviseert dat het Expertisecentrum Cultuureducatie de volgende taken krijgt:

- ondersteuning van scholen bij de ontwikkeling van hun cultuureducatiebeleid, de uitwerking hiervan in leerlijnen en de formulering van de concrete vraag naar lessen, voorstellingen, museumbezoek en andere vormen van cultuureducatie;
- ondersteuning van culturele instellingen met didactisch advies en het opzetten van doorlopende leerlijnen die aansluiten bij de vraag vanuit het onderwijs;
- bemiddeling tussen vraag en aanbod (door middel van een zogenaamde 'warme match', dat wil zeggen met raad en daad bijstaan van vragers en aanbieders);
- praktische ondersteuning bij de uitvoering (denk aan de organisatie van het busvervoer, bemiddeling bij het zoeken naar ruimtes als oefen- en uitvoeringslocaties);
- ontwikkeling van een systeem voor kwaliteitsbewaking door het verzamelen van ervaringen van leraren, leerlingen, schoolleiders en cultuureducatieve aanbieders;
- toezicht op en jaarlijks rapporteren over de kwantiteit en kwaliteit van de door culturele instellingen feitelijk ingezette uren voor cultuureducatie in het onderwijs;
- uitvoering van het voucherbeheer (hiermee verkrijgt het expertisecentrum inzicht in de besteding van gelden van de cultuureducatie bij de onderwijsinstellingen).

Advies

€ 980.000 reserveren en toe te kennen op basis van een uitgewerkt plan in te dienen door een nieuw op te richten organisatie.¹⁵

¹⁵ Voor een onderbouwing van dit bedrag zie Bijlage 1.

Ad 4 Subsidiering van enkele gespecialiseerde culturele instellingen

Naar inschatting van de Commissie blijft het noodzakelijk om in aanvulling op de subsidiëring van de vraag ook in de planperiode 2013 – 2016 enkele instellingen te subsidiëren die gespecialiseerd zijn in het aanbieden van cultuureducatie. Enkele instellingen die subsidie hebben aangevraagd, zijn door de Commissie gehonoreerd aangezien zij zich bewezen hebben op het gebied van cultuureducatie. Het betreft Theaterschool Rabarber, het Haags Kinderatelier en het Huis van Gedichten.

Hoewel de Commissie de subsidieaanvraag van het Koorenhuis in de huidige vorm heeft afgewezen (zie pagina's 126-129), wil de Commissie het Koorenhuis in de gelegenheid stellen om zich om te vormen tot een veel kleinere organisatie met als primaire taak het verzorgen van binnenschoolse cultuureducatie met een nadruk op muziekeducatie. Het nieuwe, kleinere Koorenhuis kan hierbij de bestaande samenwerking met het Residentie Orkest en het Koninklijk Conservatorium verder uitbouwen. Gedurende de periode 2013 – 2016 moet deze organisatie de transitie maken naar een organisatie die op de markt van de binnenschoolse en buitenschoolse cultuureducatie vraaggericht en kostendekkend werkt.

Advies

€ 800.000 reserveren voor een Koorenhuis nieuwe stijl en toe te kennen op basis van een uitgewerkt plan.¹⁶

Ad. 5 Meer en beter afgestemd aanbod van de overige culturele instellingen

De Commissie adviseert in lijn met het advies van de Werkgroep Cultuureducatie dat culturele instellingen (nog) meer werk maken van cultuureducatie. Door samen te werken met andere instellingen in dezelfde sector of juist met instellingen werkzaam in andere cultuurdisciplines, kunnen meer dan nu doorlopende leerlijnen worden ontwikkeld die goed aansluiten bij de vraag vanuit het onderwijs. De Commissie is verheugd over recente ontwikkelingen op dit terrein (voorbeelden zijn de Toneelalliantie, het Huis van de Literatuur en het Huis van de Nieuwe Muziek) en roept instellingen in andere disciplines op om samen met collega-instellingen en in overleg met het Expertisecentrum Cultuureducatie dergelijke leerlijnen te ontwikkelen. De Commissie adviseert de gemeente ook om de educatieactiviteiten van culturele instellingen in de toekomst niet alleen regelmatig te monitoren op de besteding van de gelden, maar ook op de effectiviteit daarvan. Culturele instellingen zouden meer dan voorheen een aantoonbaar aandeel van hun gemeentelijke subsidie moeten aanwenden voor binnenschoolse cultuureducatie. De Commissie gaat ervan uit dat gemiddeld 5% van het subsidiebudget zal worden besteed aan cultuureducatieve activiteiten met een prioriteit voor de leeftijdsgroep 6-14 jaar. Voor het gehele budget zou dit neerkomen op een jaarlijkse inzet van ongeveer € 2,5 miljoen aan cultuureducatieve activiteiten.

¹⁶ Voor een onderbouwing van dit bedrag zie Bijlage 1.

Ad. 6 Elke school in Den Haag heeft een vaste relatie met in ieder geval één gesubsidieerde culturele instelling

De meeste subsidieaanvragen die de Commissie heeft behandeld, omvatten een onderdeel cultuureducatie. Dat kan gaan om grootschalige extensieve contacten of om meer intensieve contacten. Grote instellingen als het Gemeentemuseum, het Residentie Orkest en het Nationale Toneel kunnen een grootschalig programma opzetten en onderhouden en daarnaast bovendien ook met een beperkt aantal scholen een meer intensieve relatie opbouwen. Voor kleine organisaties is alleen een relatie met één of enkele scholen mogelijk. De Commissie acht beide vormen van groot belang en wil streven naar een dekkende situatie waarin elk van de 151 basisscholen en 96 locaties van scholen in het voortgezet onderwijs een relatie heeft met één of meer gesubsidieerde culturele instellingen.

Ad. 7 Een ondersteunende rol voor de cultuurankers

De cultuurankers in de acht stadsdelen (zie pagina 3.3) zouden in de ogen van de Commissie een ondersteunende rol moeten krijgen voor de cultuureducatie. De combinatiefunctionarissen of consultants van het Expertisecentrum Cultuureducatie zouden voor een aanzienlijk deel van hun tijd kunnen werken vanuit de cultuurankers. Sommige cultuurankers kunnen bovendien faciliteiten bieden in de vorm van leslokalen, oefenruimtes en podia.

De Commissie realiseert zich terdege dat invoering van de bovenstaande structuur een grote verandering betekent voor de binnenschoolse cultuureducatie in Den Haag. Invoering zal tijd en inspanningen kosten en het nieuwe systeem zal zich moeten zetten. De Commissie is er echter van overtuigd dat dit systeem beter zal aansluiten bij de behoeften van het onderwijs en ook zal leiden tot een grotere betrokkenheid van de scholen. Bovendien investeert de gemeente Den Haag met deze nieuwe opzet beduidend meer in de binnenschoolse cultuureducatie dan tot nu toe het geval is. Uiteindelijk zal dit alles ten goede moeten komen aan de Haagse kinderen en jongeren. Dankzij bezielde vormen van cultuureducatie zullen hun leerprestaties verbeteren en zullen zij een bredere blik kunnen krijgen op de wereld om hun heen.

Als de nieuwe structuur goed blijkt te werken, dan zou het Expertisecentrum Cultuureducatie zijn werkterrein kostenneutraal kunnen uitbreiden naar de buurgemeenten. Dit kan leiden tot een efficiëntere besteding van de steeds schaarsere overheidsgelden op het grensvlak van cultuur en onderwijs. Zoals hierboven reeds gemeld is, kan samenwerking met Rotterdam bij de oprichting van onafhankelijke expertisecentra voor de binnenschoolse cultuureducatie grote voordelen opleveren (zie pagina 21).

3.2 Actieve cultuurparticipatie

Waar het gemeentebestuur op het gebied van de binnenschoolse cultuureducatie een actiever beleid voorstaat, geeft het Beleidskader voor de actieve cultuurparticipatie (vrijtijdsaanbod Koorenhuis, talentontwikkeling en ondersteuning amateurkunst) juist aan dat de gemeente een beperktere rol

wil spelen. De gemeente onderkent het belang van de actieve cultuurparticipatie voor het draagvlak van de culturele sector en de sociale cohesie. Zij vindt kunstbeoefening in de vrije tijd echter in principe een verantwoordelijkheid van de burgers zelf. De gemeente wil de amateurkunst en de cultuurparticipatie in den brede ondersteunen door het aanbieden van faciliteiten. Voorts komen cursussen kunstzinnige vorming in principe niet in aanmerking voor gemeentelijke subsidie. Intensieve en daardoor dure begeleidingstrajecten voor amateurkunstenaars hebben niet langer prioriteit. De gemeente streeft derhalve naar een effectievere en minder dure ondersteuningsstructuur voor de actieve cultuurparticipatie inclusief de amateurkunst.¹⁷

3.2.1 Stand van zaken

De Commissie is met de gemeente van mening dat actieve cultuurparticipatie van groot belang is voor een levendige culturele sector die van onderaf wordt gevoed. Den Haag mag zich gelukkig prijzen met een levendige amateurkunstsector. Toch kan de ondersteuningsstructuur voor de actieve cultuurparticipatie ook in de waarneming van de Commissie efficiënter worden ingericht met daarbij meer ruimte voor het particulier initiatief.

Op het gebied van talentontwikkeling zijn in Den Haag meerdere structureel gesubsidieerde instellingen actief. Daarnaast vindt elk jaar een groot aantal op projectbasis gesubsidieerde activiteiten plaats. Voor de Commissie is het niet altijd helder hoe de verschillende talentontwikkelingstrajecten zich tot elkaar verhouden en hoe de in sommige gevallen beoogde aansluiting op het kunstvakonderwijs plaatsvindt.

Wat betreft de cursorische kunstzinnige vorming constateert de Commissie dat naast het Koorenhuis een grote groep zzp'ers en meerdere niet-gesubsidieerde instellingen (Volksuniversiteit, dans- en balletscholen) cursussen aanbieden. Dit particuliere aanbod is in veel gevallen niet of nauwelijks duurder dan dat van het Koorenhuis en lijkt in kwalitatief opzicht niet onder te doen voor dat van het Koorenhuis. De toegevoegde waarde van het cursusaanbod van het Koorenhuis is om deze redenen beperkt.

Gelet op de gemeentelijke beleidsdoelen en de kritische beoordeling van de subsidieaanvragen van het Koorenhuis en Culturalis, de twee grote spelers op het gebied van de actieve cultuurparticipatie, adviseert de Commissie het college om ook op dit terrein ingrijpende wijzigingen door te voeren. De Commissie is van mening dat deze kunnen leiden tot een overzichtelijker en vooral efficiëntere ondersteuningsstructuur die beter past bij de minder grote ambities van de gemeente op het gebied van de actieve cultuurparticipatie en tevens het particulier initiatief bevordert.

¹⁷ Het gemeentebestuur maakt hierbij wel de kanttekening dat het de betaalbaarheid van cursussen voor minder draagkrachtigen van groot belang acht, zie Beleidskader p. 26.

3.2.2 Naar een nieuwe ondersteuningsstructuur

Centraal onderdeel van deze nieuwe structuur is de Serviceorganisatie Cultuurparticipatie. Deze organisatie kan zorg dragen voor de facilitaire ondersteuning van personen, groepen en verenigingen én de bemiddeling tussen de vraag naar en het aanbod van cursussen kunstzinnige vorming voor de vrije tijd. Deze keuze impliceert dat de arbeidskosten voor cursussen kunstzinnige vorming in principe niet langer voor subsidie in aanmerking komen. Er zijn voldoende cursussen van kwalitatief goed niveau op de markt die door particuliere aanbieders (beeldend kunstenaars, muziekdocenten, dansdocenten, theaterdocenten) en niet-gesubsidieerde instellingen (bijv. dansscholen) worden aangeboden.

Subsidiëring van aanbod via een gesubsidieerde instelling leidt onder die omstandigheden tot oneerlijke concurrentie. De docenten die nu nog in dienst van het Koorenhuis deze taken uitvoeren, zouden zich kunnen inzetten voor de binnenschoolse educatie of – na een overgangsperiode – een zelfstandige beroepspraktijk in de actieve cultuurparticipatie kunnen opzetten. Hun kennis en deskundigheid gaan dan niet voor de Haagse samenleving verloren.

De Serviceorganisatie Cultuurparticipatie kan de marktwerking verbeteren door vraag en aanbod op een transparante wijze in beeld te brengen en door een evaluatiesysteem op te zetten dat gebruikers helpt een beeld te krijgen van de kwaliteit van het cursusaanbod. Ook kan de organisatie leslokalen, oefenruimtes en podia in gemeentelijke panden tegen gereduceerd tarief aanbieden of daarin bemiddelen. Het huidige gebouw van het Koorenhuis is in de ogen van de Commissie een uitermate geschikte plek voor cursusactiviteiten en uitvoeringen door amateurpodiumkunsten. Dankzij de ligging in het centrum kan het gebouw een dynamische ontmoetingsplaats blijven voor amateurkunstenaars. De Serviceorganisatie Cultuurparticipatie kan daarnaast bemiddelen voor oefen- en uitvoeringslocaties in de stadsdelen, bijvoorbeeld in de cultuurankers, bibliotheekfilialen, onderwijsinstanties of sportverenigingen. Een laatste functie van de Serviceorganisatie Cultuurparticipatie bestaat uit de ondersteuning van verenigingen en nieuwe groepen amateurkunstenaars. Het initiëren, laat staan uitvoeren, van projecten is hier niet aan de orde, wel advisering en het leggen van contacten met kunstenaars, regisseurs, choreografen, dirigenten en andere specialisten.

De door de Commissie bepleitte ondersteuningsstructuur voor de cultuurparticipatie wordt ten slotte gecomplementeerd door een Subsidieloket Amateurkunst dat de Basis- en uitvoerings-subsidieregeling Haagse amateurkunst en de Projectsubsidieregeling Haagse Amateurkunst uitvoert. De Commissie adviseert deze functie onder te brengen bij een andere entiteit dan de Serviceorganisatie Cultuurparticipatie om elke schijn van belangenverstrengeling te voorkomen.

Samenvattend, kan de nieuwe ondersteuningsstructuur voor de actieve cultuurparticipatie in de ogen van de Commissie vorm krijgen door:

- 1 oprichting van een Serviceorganisatie Cultuurparticipatie;
- 2 inrichting van een onafhankelijk Subsidieloket Amateurkunst;
- 3 ondersteuning vanuit de cultuurankers in de acht stadsdelen.

Ad.1 Serviceorganisatie Cultuurparticipatie

De Serviceorganisatie Cultuurparticipatie krijgt de volgende taken:

- inhoudelijk adviseren en bemiddelen voor de amateurpodiumkunstbeoefening (algemene begeleiding, doorverwijzen naar choreografen, regisseurs e.d.);
- faciliteiten bieden aan amateurkunstenaars in de vorm van cursusruimtes, studio's en podia (uiteeraard in het pand van het Koorenhuis aan de Prinsegracht 27, maar ook in de cultuurankers en diverse andere locaties);
- promoten van de amateurkunst;
- bemiddelen tussen aanbieders van cursussen enerzijds en amateurkunstbeoefenaars anderzijds (zie bijvoorbeeld www.kunsthuisutrecht.nl);
- het introduceren van een systeem van kwaliteitsbewaking voor het cursusaanbod.

Advies

€ 1.050.000¹⁸ reserveren voor een Serviceorganisatie Cultuurparticipatie en toe te kennen op basis van een subsidieaanvraag.

Ad. 2 Subsidieloket Amateurkunst

De Commissie adviseert dat een organisatorisch en financieel geheel onafhankelijk Subsidieloket Amateurkunst de verantwoordelijkheid krijgt voor de Basis- en uitvoeringssubsidieregeling Haagse amateurkunst en de Projectsubsidieregeling Haagse Amateurkunst uitvoert

Taken

Overdracht van subsidies aan de amateurkunstsector.

Advies

€ 850.000¹⁹

Ad. 3. Een ondersteunende rol voor de cultuurankers

De cultuurankers in de acht stadsdelen zouden in de ogen van de Commissie, naast hun functie

¹⁸ Voor een onderbouwing van dit bedrag, zie Bijlage 1.

¹⁹ Dit bedrag is tot stand gekomen door het huidige niveau van de overdrachtsubsidies (€ 899.471) te korten met 15% (=de korting op het gehele cultuurbudget) en voor de overheid (beoordelingscommissie + secretariaat + financiële afwikkeling) een bedrag te reserveren van maximaal € 85.000.

voor de cultuureducatie in het basisonderwijs, ook een ondersteunende rol moeten krijgen voor de cultuurparticipatie. Via de cultuurankers kunnen de amateurkunstenaars dicht bij huis – namelijk op het stadsdeelniveau – worden bediend, in contact komen met andere amateurkunstenaars in hun omgeving of een cursus kunnen volgen. Ook kunnen zij via de cultuurankers verbindingen leggen met de professionele instellingen in de stad.

3.3 Wijkcultuur en cultuurankers

In het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012 ‘Wonderlijke noodzaak’ neemt de wijkcultuur een prominente plek in. Uit de in 2010 uitgevoerde evaluatie van het Actieplan Wijkcultuur ‘De vonk die overslaat’ komt het beeld naar voren dat het beleid weliswaar niet in alle opzichten succesvol was, maar wel een aantal bruikbare aangrijpingspunten heeft opgeleverd om de cultuurparticipatie te bevorderen.²⁰ In de reactie op de evaluatie heeft het college deze analyse ook onderschreven. Verder heeft het college onder meer de aanbevelingen overgenomen dat de kaders voor de cultuurankers aanscherping behoeven en meer combinatiefunctionarissen in het kader van de rijksregeling ‘Impuls brede scholen, sport en cultuur’ aangesteld kunnen worden bij de cultuurankers.²¹

3.3.1 Stand van zaken

Welke constatering doet de Commissie over de wijkcultuur? Gezien het wegvallen van de incidentele middelen voor wijkcultuur heeft de Commissie zich bij de beantwoording van deze vraag vooral gericht op het functioneren van de cultuurankers. De Commissie heeft hierbij geconstateerd dat Theater de Regentes slechts ten dele functioneert als cultuuranker en eigenlijk ook niet als zodanig wil functioneren, maar zichzelf vooral profileert als stadstheater (zie advies op pagina 181). Het Laaktheater gaat gebukt onder de nasleep van mismanagement en koestert onrealistische ambities op het gebied van jeugdtheater, maar kan een belangrijke functie vervullen in het stadsdeel met de laagste cultuurparticipatie (zie advies op pagina 133). De eerste activiteiten en plannen van Theater Dakota ogen veelbelovend, maar de Commissie kan gezien de recente opening van dit theater nog weinig zeggen over de resultaten (zie advies op pagina 78). Het Culturalisttheater stelt zich in de ogen van de Commissie te weinig dienstbaar op voor de Schilderswijk (zie advies op pagina 70). Naast deze vier ‘officiële’ cultuurankers, heeft Muzee in Scheveningen zich de afgelopen jaren enigszins als cultuuranker geprofileerd door naast haar museale aanbod onder andere een bescheiden muziekprogrammering aan te bieden (zie advies op pagina 149). Ten slotte heeft de Commissie geconstateerd dat de combinatiefunctionarissen die onder meer bij Dakota en het Laaktheater zijn aangesteld, op succesvolle wijze invulling hebben gegeven aan hun taak om bruggen te slaan tussen het onderwijs en de cultuursector.

20 Commissie tussentijdse evaluatie Meerjarenbeleidsplan Kunst & Cultuur 2009 – 2012, *Ruimte voor culturele dynamiek. Evaluatie Wijkcultuur Gemeente Den Haag 2007-2010* (Den Haag 2010), te raadplegen als <http://zbs.denhaag.nl/risdoc/2011/RIS178832A.pdf>

21 Brief van wethouder Marjolein de Jong aan de Commissie Samenleving van 8 februari 2011, (BOW/2011.53 - RIS 178832), te raadplegen als <http://zbs.denhaag.nl/risdoc/2011/RIS178832.PDF>

3.3.2 Een aangescherpte opdracht voor de cultuurankers

Ondanks dit gemengde beeld is de Commissie van mening dat via de cultuurankers veel bereikt kan worden op het gebied van zowel passieve als actieve cultuurparticipatie en binnenschoolse cultuureducatie. In de ogen van de Commissie zouden in alle stadsdelen cultuurankers moeten komen. Dit hoeven niet allemaal theaters te zijn. Integendeel, waar mogelijk wordt aangehaakt bij bestaande culturele instellingen of wijkbibliotheken. Concreet kan deze laatste aanbeveling als volgt worden uitgewerkt:

- Escamp: Theater Dakota (zie advies op pagina 78) is cultuuranker;
- Centrum: Theater aan de Hobbemastraat (zie advies op pagina 70) is cultuuranker;
- Laak: Laaktheater (zie advies op pagina 133) is cultuuranker;
- Segbroek: cultuurankerfunctie onderbrengen bij Wijkbibliotheek Segbroek;
- Scheveningen: cultuurankerfunctie onderbrengen bij Muzee;
- Loosduinen: cultuurankerfunctie onderbrengen bij Wijkbibliotheek Loosduinen. Nauwe samenwerking met Muziekcentrum Loosduinen aan de Engeringstraat en het Loosduins Museum;
- Haagse Hout: cultuurankerfunctie onderbrengen bij Wijkbibliotheek Bezuidenhout;
- Leidschenveen/Ypenburg: cultuurankerfunctie onderbrengen bij de twee wijkbibliotheken in dit stadsdeel.

De Commissie adviseert voor de cultuurankers van Segbroek, Scheveningen, Loosduinen, Haagse Hout en Leidschenveen/Ypenburg € 45.000 per stadsdeel te reserveren. Voor de stadsdelen Escamp, Laak en Centrum hebben Theater Dakota, het Laaktheater en het Theater aan de Hobbemastraat al de functie van cultuuranker.

Een aanscherping van de werkwijze van de cultuurankers acht de Commissie wel noodzakelijk. Dit begint allereerst met een heldere taakomschrijving:

- informatie bieden over cultuur en culturele activiteiten in de gehele stad;
- faciliteiten bieden aan of bemiddelen voor scholen en culturele instellingen voor activiteiten in het kader van binnenschoolse cultuureducatie;
- faciliteiten (cursusruimte, podia) bieden aan of bemiddelen voor verschillende vormen van actieve cultuurparticipatie;
- verbindingen leggen met maatschappelijke organisaties en bewonersgroepen in het stadsdeel teneinde een groter publiek te bereiken.

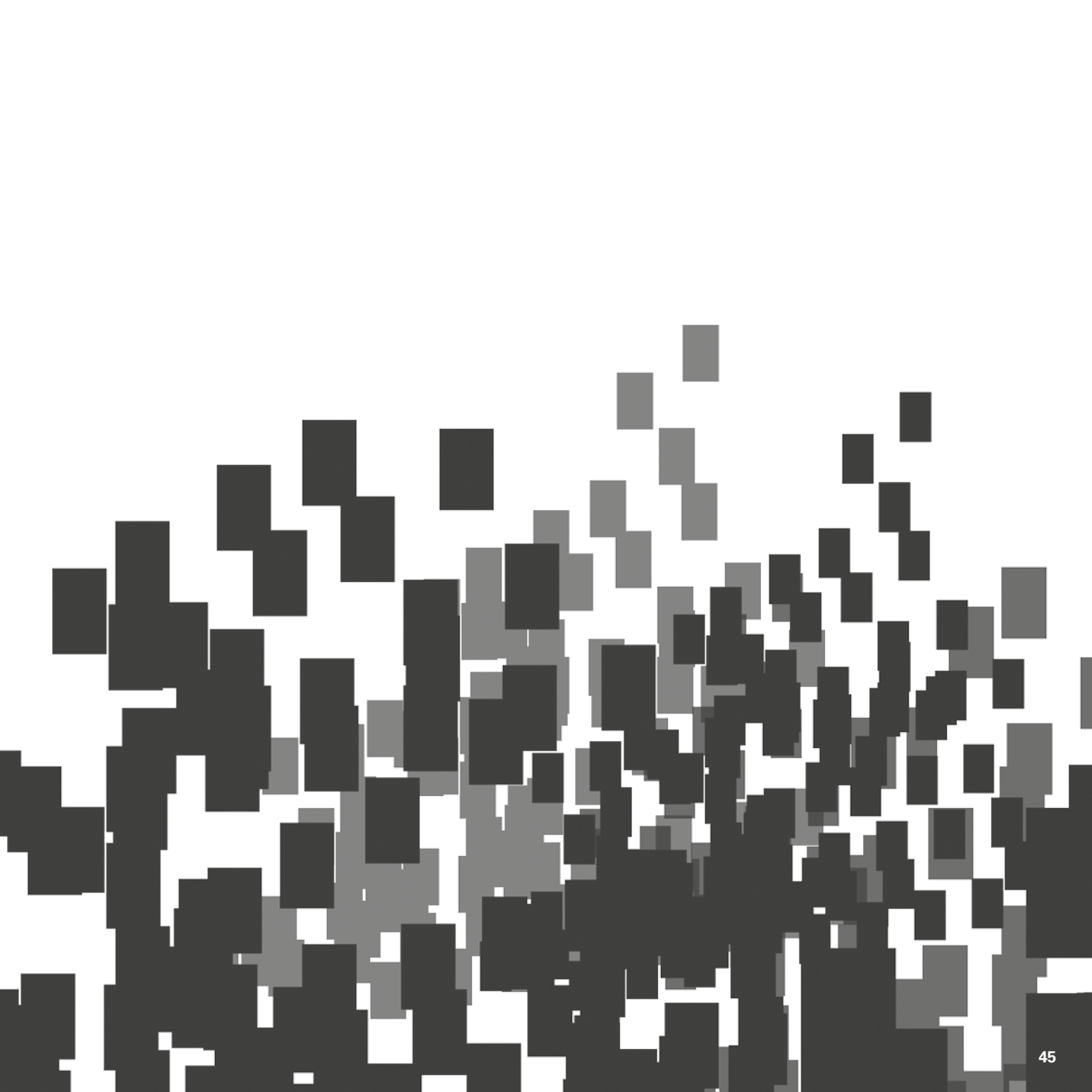
Cultuurankers zouden het hele culturele aanbod zichtbaar moeten maken: erfgoed, beeldende kunst, nieuwe media, film, literatuur, muziek, dans en toneel. Daarnaast kunnen cultuurankers ieder op hun eigen schaal en afhankelijk van het type organisatie zelf aanbod hebben. Bij Dakota, het Laaktheater en het Culturalisttheater ligt het accent logischerwijze bij de podiumkunsten en in het geval van Dakota ook bij de film. Bij Muzee ligt het accent meer bij de beeldende kunsten en erfgoed. Bij de vier cultuurankers in wijkbibliotheken zal het aanbod beperkter zijn. Niet elk cultuuranker hoeft dan ook

hetzelfde type cultuuraanbod te hebben. Cultuurankers moeten rekening houden met de kenmerken van de eigen organisatie en het stadsdeel of wijk waarbinnen zij opereren. Samenwerking met de nabijgelegen wijkbibliotheken biedt veel mogelijkheden, aangezien deze een groot potentieel publiek bereiken. Bovendien kan met wijkbibliotheek worden samengewerkt op het gebied van literatuurprogrammering, nieuwe media²² en erfgoed.²³

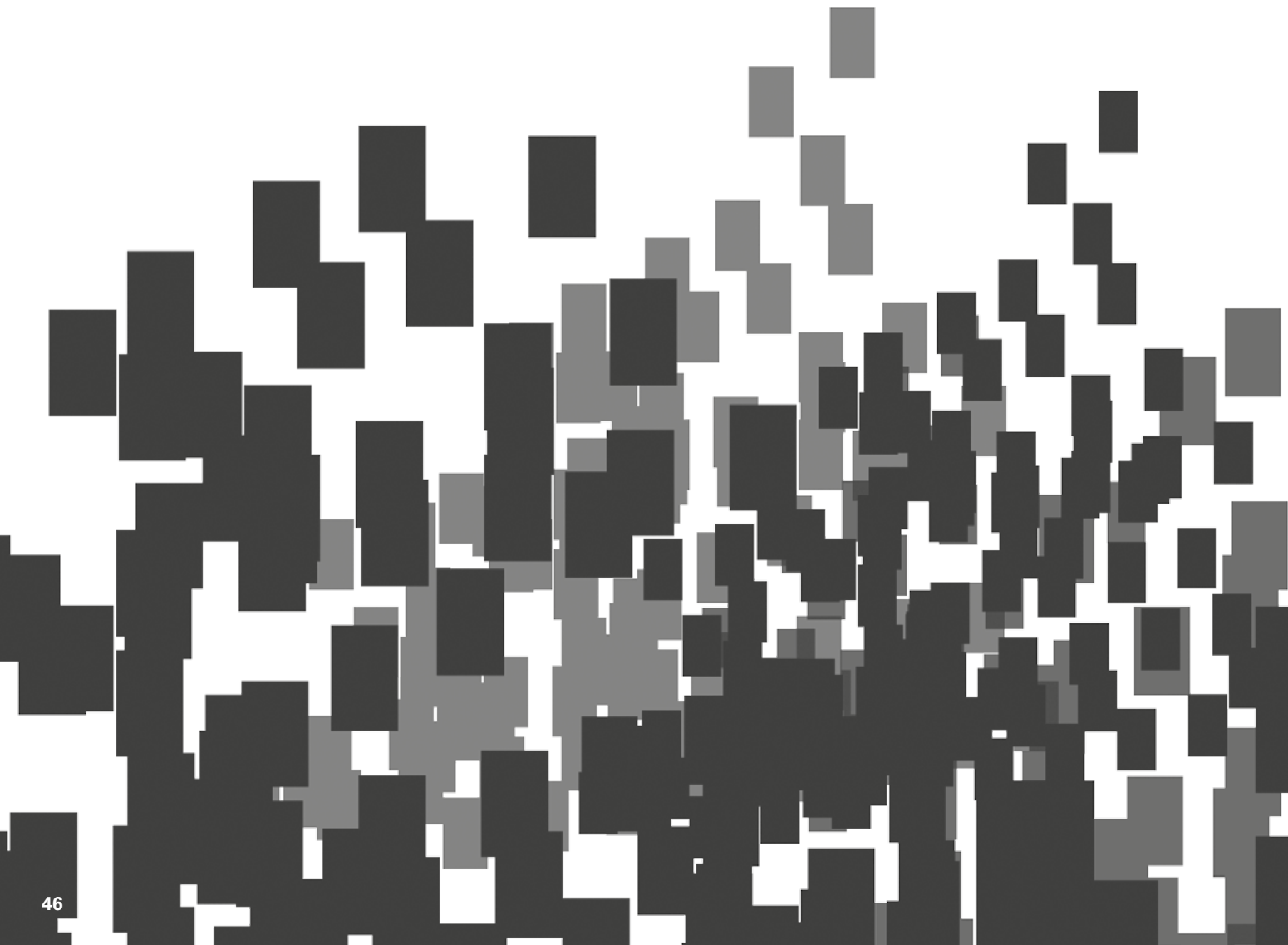
De cultuurankers zijn in de ogen van de Commissie vooral *culturele serviceorganisaties*. Zij bieden bewoners informatie over het stedelijke cultuuraanbod en ondersteunen waar mogelijk de binnenschoolse cultuureducatie en (actieve) cultuurparticipatie in het stadsdeel. Medewerkers van het Expertisecentrum Cultuureducatie kunnen het beste werken vanuit de cultuurankers, zodat zij een herkenbaar gezicht zijn voor de scholen in het stadsdeel. De ruimtes van de cultuurankers dienen waar mogelijk ingezet te worden voor cultuureducatie en actieve cultuurparticipatie (cursussen, voorstellingen e.d.). Als de culturele instellingen uit het centrum activiteiten willen ontplooiën in een stadsdeel of wijk, moeten de cultuurankers het vanzelfsprekende aanspreekpunt zijn. Cultuurankers zijn met andere woorden de schakels tussen de inwoners van stad en het rijke culturele veld waarop Den Haag trots kan zijn.

22 De meeste wijkbibliotheken beschikken over goedgeoutilleerde media-ateliers.

23 Zie het voorbeeld van het Historisch Informatie Punt dat in de Wijkbibliotheek Ypenburg is opgezet in samenwerking met het Haagse Gemeentearchief en de afdeling Archeologie .

ADVIEZEN

ACKU

Inleiding

ACKU staat voor Activiteiten op het gebied van Cultuur, Kunst en Uitgaan voor Haagse HBO- en WO-studenten. De stichting ACKU is in 2002 opgericht als kunst- en cultuurbureau dat zich inzet voor een optimale wisselwerking tussen studenten van de Haagse hoger-onderwijsinstellingen en de culturele sector in Den Haag. Den Haag is als studentenstad een stad in opkomst, gekenmerkt door een zeer diverse studentenpopulatie en toenemende internationalisering.

Ondersteund door zowel het hoger onderwijs als verschillende culturele instellingen, laat ACKU studenten actief deelnemen aan het culturele leven in de stad. Hiertoe organiseert ACKU een veelheid aan activiteiten, cursussen en evenementen en initieert zij speciale studentenacties. ACKU ondersteunt culturele initiatieven van studenten en participeert in vele initiatieven in de stad.

ACKU ontvangt momenteel een structurele bijdrage van € 24.791 en vraagt voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 een structurele bijdrage van € 25.000.

Beoordeling

De Commissie ziet ACKU op zichzelf als een lofwaardige organisatie. Het is belangrijk dat studenten tijdens hun studieperiode in aanraking komen met het rijke kunst- en cultuuraanbod van Den Haag. De vraag is echter of deze taak apart gesubsidieerd moet worden door de gemeente. Het is immers de eerste verantwoordelijkheid van de culturele instellingen om kanalen te benutten en/of te ontwikkelen om studenten te trekken. Daarnaast hebben de instellingen voor hoger onderwijs in deze stad een speciale verantwoordelijkheid voor een bloeiend studentenleven. Ondersteuning van ACKU vanuit de gemeentelijke cultuurbegroting ligt echter niet voor de hand.

Advies

Niet honoreren.

AIGHT

Inleiding

Stichting AIGHT richt zich op hiphop in de brede zin van het woord (als verzamelnaam voor de kunstvormen breakdance, DJ-kunst, graffiti en rap). Sinds de oprichting in 2003 zet AIGHT (een verbastering van het Engelse woord alright) zich in voor de totstandkoming van een eigen centrum voor presentaties, optredens en cursussen. In 2007 opende AIGHT het Haags Hiphop Huis (H3C) in Bink36. Sinds begin 2012 heeft het H3C onderdak gevonden aan de Fruitweg. AIGHT organiseert cursussen en workshops voor kinderen, tieners en jongvolwassenen en levert zelfopgeleide docenten in alle vormen van hiphop aan wijk- en jongerencentra en scholen. De docenten van het H3C moeten tevens fungeren als rolmodel voor de leerlingen. Daarnaast vervult het H3C een springplankfunctie voor jonge hiphopartiesten. Andere activiteiten van AIGHT zijn het Haags Graffiti Platform, de Haagse Kweekvijver en het festival I Love Hiphop (in coproductie met Stichting Musicon). Voor de periode 2013 – 2016 zet Aight vooral in op een groei van deze activiteiten. Ook wil AIGHT het kunsteducatieve aanbod versterken door workshops door te ontwikkelen tot volwaardige lessen. Verder is AIGHT van plan het coachen, managen, begeleiden en boeken van artiesten te stroomlijnen tot een aanbod van min of meer vaste modules, aangepast aan de werkwijzen binnen de straatcultuur.

AIGHT ontving de afgelopen jaren incidentele subsidies voor verschillende projecten. Vanuit het gemeentelijke programma van het Fonds Cultuurparticipatie heeft Stichting AIGHT € 83.000 (peiljaar 2011) ontvangen. Het Meldpunt Graffiti van de gemeente Den Haag subsidieerde in 2011 € 50.000. Vanuit Culturele Projecten ontving Stichting AIGHT in 2011 incidenteel € 5.000. Voor de periode 2013 – 2016 vraagt Stichting AIGHT € 110.000 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie oordeelt overwegend positief over de activiteiten van de Stichting AIGHT. Hiphop en urban culture spreken grote groepen jongeren aan en weerspiegelen de pluriformiteit van Den Haag. De mix van (straat)culturen, de onderlinge verscheidenheid en de verbindingen die hierbij aan de hand van kunstvormen in het verlengde van hiphopmuziek kunnen ontstaan, vormen in combinatie met de crossovers met de meer reguliere dans- en muziekvormen een wezenlijk onderdeel van het grootstedelijke cultuurklimaat. AIGHT neemt met het H3C op dit gebied een aansprekende positie in binnen de Haagse culturele sector. Met name de activiteiten in en rond dit Haags Hip Hop Centrum en projecten als de Haagse Kweekvijver zijn in dit opzicht interessant. Wel vindt de Commissie dat AIGHT zich meer op de artistieke mogelijkheden van de urban culture moet richten. Daarbij dient de stichting een visie te ontwikkelen over hoe de sprong gemaakt kan worden van amateurkunst naar een hoger niveau. Hoewel AIGHT reeds goed samenwerkt met het Paard van Troje en andere instellingen in Den Haag, zou samenwerking met het Hiphophuis in Rotterdam een grote meerwaarde hebben.

Stichting AIGHT is een nieuwe aanvrager. De organisatie zal professioneler moeten worden en met name op het gebied van cultureel ondernemerschap nog veel stappen moeten zetten. Zo zou AIGHT in staat moeten zijn meer publieksinkomsten te genereren. AIGHT is de afgelopen jaren sterk gegroeid. De Commissie acht het verstandig wanneer AIGHT zich minder richt op de groei van de activiteiten en meer op de consolidatie van de organisatie. Vanwege de waarde van AIGHT voor de urban scene en de artistieke ontwikkeling daarvan adviseert de Commissie AIGHT een structurele subsidie toe te kennen op het niveau van de in 2010 en 2011 toegekende subsidie uit het gemeentelijke programma van het Fonds voor Cultuurparticipatie. De Commissie adviseert voorts dat de gemeente AIGHT een cursus bij Cultuur & Ondernemen aanbiedt.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 80.000

ALBA THEATERHUIS

Inleiding

ALBA Theaterhuis (ALBA), in 1999 opgericht door artistiek leider Saskia Mees, wil jong theatertalent ontdekken, begeleiden en een podium bieden. ALBA doet dit door het aanbieden van cultuureducatie op het gebied van (muziek)theater, talentontwikkeling (verkenkend en verdiepend) in de vorm van de begeleiding van aankomende professionele podiumkunstenars, en het maken van muziektheaterproducties met acteurs met verschillende culturele achtergronden.

ALBA verbindt diverse lagen uit de samenleving; scholieren die op steeds jongere leeftijd moeten leren omgaan met grote actuele vraagstukken en jongeren die zich willen ontwikkelen op het gebied van muziektheater. Daarnaast werkt ALBA met diverse instellingen buiten de kunstsector: ALBA's satellieten. Op organische manier wil ALBA in de periode 2013 – 2016 verbindingsstukken aanleggen tussen de kunstsector, het onderwijs en uiteenlopende sectoren in de maatschappij zoals bedrijven en universiteiten (de zogenaamde ALBA HUB). Thematisch concentreert ALBA zich op de zogenaamde Monsterthema's – jaarlijks wisselend - rondom mondiale vraagstukken. Deze keren terug in de grotere en kleinere muziektheaterproducties (Monsters, Minimonsters en Seasonings) en in de ALBA Hub.

Na 2013 zal huisregisseur Arlon Luyten de artistieke leiding van Saskia Mees overnemen.

ALBA ontvangt momenteel structurele subsidie van de gemeente Den Haag. De gemeentelijke subsidie in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan bedraagt € 227.697. Daarnaast ontvangt ALBA € 92.310 uit de regeling Cultuurparticipatie.

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt ALBA een structurele subsidie van € 195.000 aan de gemeente.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor de bezieling waarmee de aanvraag van ALBA Theaterhuis is geformuleerd. Die geestdrift past bij het karakter dat ALBA als Theaterhuis in Den Haag wil uitstralen en bij de betrokkenheid van de artistieke leiding, maar strookt minder met de (beperkte) reikwijdte, impact en uitstraling van daadwerkelijk gerealiseerde activiteiten. Die manifesteren zich volgens de commissie te zeer in kleine kring. Ook landelijk heeft ALBA als huis voor talentontwikkeling binnen de discipline muziektheater slechts in geringe mate naam weten te maken. In de aanvraag noemt ALBA inspiratoren (Arne Sierens, Christoph Schlingensief) die op een geheel ander, internationaal topniveau functioneren dan ALBA zelf. ALBA heeft naar het oordeel van de Commissie zeker resultaten geboekt op het gebied van talentontwikkeling maar functioneert in de theaterketen in Den Haag niet als de spreekwoordelijke spin in het web op dit gebied, zoals de aanvraag wel doet voorkomen.

Uit de aanvraag blijkt dat ALBA Theaterhuis in meerdere opzichten aan de vooravond staat van een transitie. Na 2013 zal huisregisseur Arlon Luyten (tevens docent aan de afdeling Muziektheater bij

CoDarts Rotterdam) de artistieke leiding overnemen van oprichtster Saskia Mees. Ook komt er een sterkere concentratie op een thematische inbedding van de te maken muziektheaterproducties. Verder wil ALBA op tal van vlakken talentontwikkeling en bewustwording hand in hand laten gaan, zowel in het (leren) maken van muziektheater als in de receptie daarvan, als in de samenwerking met andere instellingen (de ALBA Hub). Ook wil zij om kosten te beperken met onbetaald talent - in plaats van betaald - muziekproducties gaan maken.

De Commissie heeft echter grote twijfels bij de geformuleerde plannen die bovenmatig sterk zijn ingebed in een theoretisch kader van samenwerking via satellieten. Hoezeer de Commissie ook onderschrijft dat de theaterpraktijk zich dient te verhouden tot actuele vraagstukken, maakt de genoemde opzet in Monsterseries en Seasonings volgens de Commissie een weinig realistische en topzware theoretische indruk.

Volgens de Commissie formuleert ALBA ambities die op grond van eerdere wisselende prestaties en een eerdere wisselende organisatie moeilijk te realiseren zijn. Als faciliterende instelling op het gebied van talentontwikkeling mist ALBA een brede inbedding in het Haagse theaterlandschap. Uit de aanvraag blijkt bovendien nog onvoldoende draagvlak bij andere instellingen voor genoemde ambities. ALBA Theaterhuis neemt volgens de Commissie een te zeer geïsoleerde positie in om zich daadwerkelijk en effectief, ook op de langere termijn, in de kijker te spelen met de beoogde opzet van talentontwikkeling en bewustwording. De onderverdeling in ALBA I, ALBA II en ALBA III wordt in de aanvraag naar het oordeel van de Commissie niet voldoende geëvalueerd en beargumenteerd.

De aanvrager heeft volgens de Commissie onvoldoende gemotiveerd wat de toegevoegde waarde is van deze kostbare vorm van kleinschalige talentontwikkeling in het huidige tijdsgewricht. Selectie van talent is daarbij van groot belang voor een eerlijk perspectief op de arbeidsmarkt. Voor structurele talentontwikkeling binnen de Haagse theaterketen heeft ALBA naar het oordeel van de Commissie te weinig prioriteit. Een deel van de genoemde initiatieven in de aanvraag zouden op projectniveau uitgewerkt kunnen worden.

Advies

Niet honoreren.

TONEELGROEP DE APPEL

Inleiding

Toneelgroep De Appel is een middelgroot toneelgezelschap, met landelijke bekendheid, dat voornamelijk klassiek en eigentijds toneelrepertoire speelt in het eigen theater (het Appeltheater in de Duinstraat) en in beperkte mate op (inter)nationale festivals. Van meet af aan heeft De Appel naam opgebouwd met mammoetproducties, waaronder trilogieën en marathonvoorstellingen. In de afgelopen kunstenplanperiode betrof dit Tuin van Holland en Herakles. Daarnaast maakte De Appel een locatieproductie (Blik) en diverse andere, kleinere voorstellingen.

Met deze verschillende producties hoopt De Appel een groot en divers samengesteld publiek aan te spreken. Daarnaast is er aandacht voor talentontwikkeling, internationalisering en de ontwikkeling van nieuw repertoire. In de komende kunstenplanperiode wil De Appel een kernwaarde maken van de presentatie van grote projecten - op ludieke en spannende wijze - zodat het Appeltheater steeds sterker wordt geprofileerd als hét theater in Den Haag en Nederland voor uitzonderlijke theaterprojecten. Met één hoofdthema voor de komende periode: Europa. Op weg naar 2016 (zestig jaar vrede in Europa) onderzoekt De Appel onze Europese identiteit aan de hand van de vier seizoenen en met nieuw beleid gericht op intensieve samenwerking met andere landen. Bestaand en nieuw repertoire vinden een plek onder deze thematische paraplu. De traditionele bespeling van het Appeltheater in met name najaar, winter en voorjaar wordt getransformeerd naar twee groots opgezette evenementen (bestaande uit meerdere voorstellingen) in zomer en winter.

Toneelgroep de Appel ontvangt momenteel een subsidie van € 1.896.880

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt De Appel wederom € 1.896.880 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie is van mening dat Toneelgroep De Appel zijn reputatie van gerenommeerd Haags toneelgezelschap, met eigen signatuur, de afgelopen kunstenplanperiode heeft waargemaakt. Deze handtekening wordt sterk gevoed door gedurfde grootschalige theaterprojecten, zoals de toneelmarathons. De Commissie is te spreken over het voornemen hiervan een kernwaarde te maken. Zij constateert dat De Appel voor de komende jaren voldoende beweging ziet in de artistieke ontwikkeling van deze zogenaemde 'mammoetproducties'. De artistieke heroriëntatie, onder de thematische paraplu van de Europese identiteit, kan overwegend op waardering rekenen, al is de indeling naar de vier seizoenen minder overtuigend. Dit lijkt een geforceerde poging tot een verbindende lijn in het web aan ideeën, gethematiseerd rond Europa, in een verder helder leesbare aanvraag. Hoe deze grootschalige voorstellingen er vervolgens uit gaan zien wordt aan de toekomst overgelaten.

De Commissie betreurt de enigszins afwachtende houding van De Appel om met andere instellingen en organisaties in Den Haag samenwerkingsverbanden aan te gaan. Een open en proactieve houding zou volgens de Commissie van een instituut als De Appel verwacht mogen worden, bijvoorbeeld in de cultuureducatieve benadering van het Haagse onderwijs. De Commissie is van oordeel dat er voldoende kansen liggen voor De Appel om zijn interessante theateraanbod goed af te stemmen op de inhoudelijke context waarbinnen het onderwijs cultuureducatieve vragen formuleert.

Eenzelfde weinig initiërende houding constateert de Commissie in het marketingbeleid, met een voor deze tijd te passief gebruik van sociale media. Ook daarin heeft De Appel nog een slag te maken.

De Commissie plaatst eveneens vraagtekens bij het verdienmodel in de begroting. Zij constateert een optimistische inschatting van de publieksinkomsten en de overige publieke middelen, zonder een onderbouwing van de opbouw van deze inkomsten. Hopelijk heeft De Appel aanwijzingen dat het gezelschap daadwerkelijk in aanmerking kan komen voor de opgevoerde Europese subsidies, aangezien hieraan talloze voorwaarden verbonden zijn.

De Commissie hoopt dat het cultureel ondernemerschap van De Appel net zo innovatief ter hand wordt genomen, als de artistieke ontwikkeling van de kernwaarden van het gezelschap. De Commissie adviseert Toneelgroep De Appel de gevraagde subsidie, gelijk aan het niveau 2011, toe te kennen.

Advies

Honoreren: € 1.896.880

ATRIUM DEN HAAG

Inleiding

Stichting Atrium Den Haag initieert, programmeert en faciliteert educatieve, culturele, maatschappelijke en op amusement gerichte evenementen in het Atrium, de centrale hal van het stadhuis aan het Spui. Atrium Den Haag bevordert de functie van het Atrium als laagdrempelige ontmoetingsplek met een breed en divers aanbod. Met dit aanbod in het Atrium beoogt zij een brede doelgroep met verschillende achtergronden aan te spreken: de bezoekers van het Stadhuis.

Atrium Den Haag ontvangt momenteel een subsidie van € 117.343

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Atrium Den Haag € 117.343 subsidie per jaar aan.

Beoordeling Advies

De Commissie constateert dat de activiteiten in van de Stichting Atrium bijdragen aan de verlevendiging van het Stadhuis en heeft waardering voor de rol die de stichting speelt in de popularisering en verbreiding van cultuuruitingen. Wel constateert de Commissie dat ongeveer de helft van de activiteiten gericht is op welzijn en dus niet in aanmerking zouden moeten komen voor subsidie vanuit het gemeentelijke cultuurbudget. De Commissie vindt ook dat de Stichting Atrium beter zou moeten nadenken over wat wel en wat niet geschikt is voor programmering in het Atrium. De slechte akoestiek van het Atrium doet soms afbreuk aan de muziekprogrammering.

Wat betreft het publieksbereik heeft de Commissie moeite met het expliciet toeschrijven van publiek aan de activiteiten van Atrium Den Haag. Het merendeel van de bezoekers is immers passant en komt voor andere zaken naar het Stadhuis. Wel is interessant dat hier een publiek komt dat wellicht zelden een culturele instelling bezoekt.

De Commissie verbaast zich erover dat de Stichting Atrium huur moet betalen aan de gemeente. Deze huur is in het licht van de doelstellingen van het Kunstenplan geen te subsidiëren kostenpost.

De Commissie concludeert dat de helft van de activiteiten van de Stichting Atrium in aanmerking komt voor subsidiëring vanuit het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur. Na aftrek van de huur, resteert volgens de Commissie een bedrag van € 40.000 dat voor honorering in aanmerking komt.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 40.000

BAZART

Inleiding

Bazart biedt een podium voor vernieuwende en/of gevestigde subculturele stromingen in de popmuziek. Bazart is een niche-podium voor stijlen als metal, punk, gothic, trance, hardcore en andere undergroundstromingen die elders in de stad en regio niet aan bod komen, maar die van belang zijn voor de pluriformiteit van het Haagse popleven en de ontwikkeling van Haagse popmuziek. Bazart heeft zich gepositioneerd als hét subculturele poppodium van Den Haag.

Behalve het programmeren van concerten voor lokale, landelijke en internationale artiesten, biedt de organisatie begeleiding op het gebied van logistiek en publiciteit voor beginnende muziekgroepen. De taken die Bazart verrichtte op het gebied van welzijn komen per 2013 te vervallen. Bazart wil de komende jaren haar positie als niche-podium verstevigen en uitbouwen. Op lokaal, regionaal en nationaal niveau heeft Bazart samenwerkingsverbanden met het Haags Pop Centrum (lokaal), Musicon (lokaal), Baroeg (provinciaal) en Perron 55 (nationaal).

Bazart kreeg in het Meerjarenbeleidsplan 2009 – 2012 geen eigen structurele subsidiëring. In de begroting van het HPC was € 18.462 (peiljaar 2011) opgenomen, specifiek voor de PR en publiciteit van Bazart. Vanuit jeugdbeleid ontving Bazart € 121.456 (peiljaar 2011).

Voor de Meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Bazart € 140.000 structurele subsidie aan in het kader van het Kunstenplan.

Beoordeling

De Commissie is enthousiast over Bazart als niche-podium voor popmuziek. Bazart heeft zich bewezen als een initiatiefrijke organisatie. Met name het recentelijk inspelen op de behoefte naar Poolse popmuziek, een initiatief dat navolging kreeg van het Paard van Troje, getuigt van een goede visie op nieuwe muzikale ontwikkelingen en een voortdurend veranderende marktwerking. De Commissie typeert Bazart als klein maar fijn. De zaal van het kleine complex kan dan maar aan ongeveer tweehonderd bezoekers plaats bieden, de uitstraling van Bazart reikt tot ver buiten de stad. Wat dat laatste betreft waardeert de Commissie de samenwerking met het vergelijkbare podium Baroeg in Rotterdam. Bazart heeft het al een tijd moeilijk, mede door een aantal gebreken aan het pand, maar de organisatie weet goed de tering naar de nering te zetten. De Commissie heeft waardering voor de zuinig opererende organisatie, die vooral draait op vrijwilligers.

De Commissie ziet toekomst in Bazart, maar stelt een nieuwe structuur voor door de administratie en het beheer, maar ook de educatieve taken, onder te brengen bij het Haags Pop Centrum waarmee Bazart al nauwe banden onderhoudt. De programmering van concerten en andere evenementen wordt de kerntaak van Bazart. De Commissie stelt daarbij als voorwaarde dat Bazart in de nieuwe structuur het aanbod van niet-reguliere muziekstromingen waarborgt en in deze sector als pionier en aanjager een actieve rol blijft vervullen. De Commissie vindt dit een belangrijke functie die niet verloren mag gaan voor Den Haag.

Op het gebied van educatie liggen er interessante mogelijkheden. Het HPC zou Bazart als leerplek kunnen aanbieden voor jongeren die zich willen verdiepen in de technische en andere organisatorische zaken die komen kijken bij het organiseren en presenteren van popconcerten.

Advies

De Commissie adviseert om Bazart gedeeltelijk (administratie, beheer, educatie) onder te brengen bij het Haags Pop Centrum en om Bazart als nieuwe kerntaak programmering en productie te geven.

Op deze basis moet Bazart een nieuwe begroting indienen. De Commissie adviseert om een bedrag van € 85.000 te reserveren.

DE BETOVERING

Inleiding

Stichting De Betovering is een jaarlijks internationaal kunstfestival voor de jeugd met een focus op kinderen van twee tot twaalf jaar. Het festival speelt zich tijdens de herfstvakantie af op tientallen verschillende locaties in Den Haag. Tijdens Festival De Betovering maken kinderen in hun vrije tijd actief en receptief kennis met hoogwaardig en toegankelijk werk van (podium)kunstenaars. Naast de voorstellingen presenteert het festival een zeer uitgebreid workshopprogramma in verschillende disciplines. De Betovering werkt samen met een groot aantal instellingen in Den Haag. Sinds de eerste editie in 2000 is De Betovering uitgegroeid tot een festival met een bereik van 14.500 bezoekers in 2011. Uit publieksonderzoek blijkt dat een substantieel deel van de deelnemers aan het festival anders zelden of nooit met kinderen in een theater of een museum komt.

Voor de periode 2013 – 2016 wil De Betovering blijven inzetten op kwalitatief goede en toegankelijke voorstellingen, met extra aandacht voor kinderen vanaf twee jaar en internationale voorstellingen. De Betovering wil de komende jaren verder groeien naar een publieksbereik van 22.800 bezoekers. Bij een gelijkblijvende bezettingsgraad van 80% betekent dit een vergelijkbare groei van het aantal voorstellingen en workshops.

Stichting De Betovering ontvangt € 45.286 subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012 en de afgelopen jaren € 35.000 via de regeling Cultuurparticipatie. Voor de periode 2013 – 2016 vraagt De Betovering een subsidie van € 125.000 per jaar.

Beoordeling

De Commissie heeft veel waardering voor Festival De Betovering. De programmering van het festival is doorgaans van een uitstekende kwaliteit en getuigt van een heldere en bevlogen artistieke visie. Het festival heeft door deze goede programmering en een uitstekende huisstijl een eigen gezicht gekregen en behoort nu landelijk tot de bekendere festivals voor de jeugd. Dit heeft zich de afgelopen jaren ook vertaald in een snelle groei van het aantal bezoekers.

Doordat De Betovering bewust ook programmeert in de wijken weet het festival ook ieder jaar nieuw publiek voor het jeugdtheater te interesseren. De Betovering is daarom van belang voor de publieksofbouw van de podiumkunsten, te meer daar de organisatie zich moeite getroost om het publiek te interesseren voor voorstellingen gedurende het jaar en cultuureducatieve activiteiten. De Commissie onderschrijft het belang dat de Betovering hecht aan de kennismaking van kinderen met de podiumkunsten.

De Betovering wordt geleid door een kleine, bevlogen en efficiënte organisatie. De overhead is klein en de instelling is succesvol gebleken in het aantrekken van sponsormiddelen en bijdragen van publieke en private fondsen. De Commissie heeft echter twijfels bij de grote groeiambities van De Betovering. Nog afgezien van de vraag of het publiek voor De Betovering in deze tijden van

economische onzekerheid dezelfde lineaire groei zal doormaken als de organisatie verwacht, getuigen de aannames met betrekking tot het aantrekken van sponsorgelden van een wel erg groot optimisme. De Commissie is van mening dat De Betovering niet te snel moet willen groeien. Het is om deze reden dat de Commissie in haar advies niet verder wil gaan dan een gedeeltelijke honorering.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 80.000

BOEKIDS

Inleiding

Boekids stelt zich ten doel kinderen en jongeren op een actieve manier in contact te laten komen met jeugdliteratuur. Boekids organiseert hiertoe jaarlijks het festival Boekids en een educatief traject. Doelgroepen zijn kinderen van vier tot twaalf jaar, jongeren van twaalf tot zestien jaar, ouders en verzorgers, leerkrachten en andere belangstellenden. Boekids pleit vanaf het begin van haar bestaan voor een levendig literair klimaat in Den Haag, waarbinnen een combinatie van literatuur, verhalen en Internationale Stad van Vrede en Recht past. In de komende beleidsperiode wil Boekids haar visie blijven uitdragen en haar kernactiviteiten continueren om kinderen en hun ouders blijvend te betrekken bij jeugdliteratuur, door middel van multidisciplinaire festivalactiviteiten, voorstellingen, optredens en workshops. Boekids zal jaarlijks activiteiten aanbieden in de wijken van Den Haag, in samenwerking met scholen, bibliotheken, buurtcentra, theaters en andere culturele instellingen. Extra aandacht wordt in deze activiteiten besteed aan doelgroepen met diverse culturele achtergronden. Voor de periode 2013 – 2016 gaat Boekids haar festivalactiviteiten bundelen met Writers Unlimited: beide festivals zullen achtereenvolgens plaatsvinden in dezelfde periode en op dezelfde locatie. Verder wil Boekids binnen het in 2011 opgerichte Haags Letterenoverleg de mogelijkheden verkennen om te komen tot een Huis van de Literatuur en een overkoepelend educatief aanbod. Boekids wil zich daarbij zelf nadrukkelijker richten op het primair onderwijs. Boekids onderzoekt de mogelijkheden om in samenwerking met de Bibliotheek Rotterdam en Theater Walhalla de activiteiten in Rotterdam uit te breiden.

Boekids ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012 een subsidie van € 69.772. Voor de periode 2013 – 2016 vraagt Boekids een subsidie aan van € 80.000 per jaar.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor deze aanvraag. Als grootste kinderliteratuurfestival in Nederland zet Boekids kinderliteratuur nadrukkelijk in de etalage. Mede door samenwerking met andere culturele instellingen krijgt het kinderboek echt een podium. De beeldtaal is herkenbaar en verfrissend en door de soms vernieuwende marketingactiviteiten weet Boekids een relatief groot publiek te bereiken. Door een levendige profilering heeft Boekids een interculturele uitstraling, zonder dat dit geforceerd overkomt.

Op het gebied van cultureel ondernemerschap geeft de aanvraag blijk van een zelfkritische, realistische kijk. Enige zorgen heeft de Commissie wel ten aanzien van de voorgenomen daling van het aantal publieksactiviteiten. Deze daling verhoudt zich slecht tot de aangevraagde subsidieverhoging, die vooral bedoeld is om de zakelijke leiding te verstevigen. Wellicht dat de zakelijke leiding ook

verbeterd kan worden door de voorgenomen samenwerking met andere lettereninstellingen die het mogelijk moet maken om kosten op het gebied van de bedrijfsvoering, marketing en publiciteit te delen of althans efficiënter in te zetten. Boekids moet niet geheel zelfstandig willen uitgroeien tot een tiendaags festival, maar als onderdeel van een gezamenlijk initiatief in de letterensector kan een uitbreiding van de festivalduur eventueel succesvol zijn.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 70.000

BRANOUL

Inleiding

LiterairTheater Branoul is een intiem podium aan de Maliestraat voor de productie en presentatie van literair theater. Branoul werd in 2009 geconfronteerd met een forse subsidieverlaging, waardoor de eerste jaren van de lopende kunstenplanperiode verre van gemakkelijk waren. Door onder meer een benefietvoorstelling, een trouwe achterban en bijzonder grote inzet van de artistiek leider is Branoul de financiële problemen te boven gekomen.

In 2011 heeft Branoul voor het eerst het laagdrempelige literaire straatfestival Raamvertelling georganiseerd in de Maliestraat.

Onder de noemer LAB (Literaire Activiteit Branoul) nodigt Branoul schrijvers van nationale en internationale bekendheid uit om naar Den Haag te komen, teneinde het publiek de gelegenheid te geven de achtergronden van hun werk te ontdekken.

Recent is Branoul het talentontwikkelingstraject VERS gestart, waarin jonge theatermakers de kans krijgen hun eigen voorstellingen te ontwikkelen en te programmeren.

Voor de periode 2013 – 2016 zet Branoul in op een hoger publieksbereik door de ontwikkeling van nieuwe programmering (Bord op Schoot, Literaire Sprint) en meer cultureel ondernemerschap.

Branoul wil de samenwerking met andere literaire instellingen en programmamakers vergroten en de educatieve activiteiten uitbreiden, mede om te komen tot een betere promotie.

Branoul ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 65.121. Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Branoul eenzelfde subsidie aan.

Beoordeling

Hoewel de Commissie zeer veel waardering heeft voor de grote inzet van de directie van Branoul kan deze aanvraag haar niet overtuigen. De programmering is te weinig vernieuwend en de vorm maakt een gedateerde indruk die op artistiek vlak weinig toevoegt aan wat in de andere theaters van de stad wordt geboden. Branoul slaagt er niet in om te werken met een herkenbaar format, waarmee het literair theater zich kan onderscheiden van andere theatervormen. Het theater is momenteel bijna onzichtbaar in het culturele aanbod. Opmerkelijk is dat Branoul veel melding maakt van potentiële samenwerkingspartners, maar dat deze omgekeerd nauwelijks melding maken van Branoul.

Het vereist meer dan de aangedragen ideeën om een nieuw publiek aan te spreken en zich weer in de kijker te spelen. Het theater gaat bovendien te zeer uit van een trouwe achterban. Van die achterban is

tenslotte in de afgelopen jaren al het nodige gevraagd, bijvoorbeeld in de vorm van gratis optredens of het betalen van hoge entreprijzen.

Hoewel Branoul momenteel financieel weer gezond lijkt, blijft de basis zeer wankel. Recent is wel de Code Cultural Governance op orde gekomen: sinds 1 december 2011 is het bestuur voltallig. Samenvattend stelt de commissie dat in de aanvraag sprake is van een discrepantie tussen het varen op de oude roem van het theater enerzijds en de verbeterplannen anderzijds. De commissie oordeelt negatief over de verschillende plannen, die te weinig concreet zijn.

Advies

Niet honoreren.

MUSEUM BREDIUS

Inleiding

De Stichting Bredius Genootschap stelt zich ten doel het beheren en het voor publiek toegankelijk houden van de collectie Bredius. De collectie Bredius omvat 206 schilderijen, 22 tekeningen en 335 voorwerpen, met name van porselein en zilver dat Abraham Bredius bij zijn leven verzameld heeft. In 1946 is de collectie aan de gemeente geschonken onder voorwaarde van immer bij elkaar blijven en exclusieve publieke zichtbaarheid in zijn voormalige woonhuis aan de Prinsegracht nr. 6. Een klein legaat (Duin-Priester, 11 schilderijen en 11 meubelen) is in 1990 aan de collectie toegevoegd. Na sluiting van Bredius' woonhuis als museum in 1985 besloot de gemeente in 1988 het beheer en de exploitatie van de collectie Bredius over te dragen aan de Stichting Bredius Genootschap. Deze stichting exploiteert voor eigen rekening en risico de Bredius-collectie onder de naam Museum Bredius en ontvangt hiervoor een beheervergoeding. Het museum wordt door vrijwilligers en vrienden gedragen en in stand gehouden.

In het kader van het Meerjarenbeleidsplan kunst en cultuur 2009 – 2012 heeft Museum Bredius geen subsidie gekregen, maar een beheervergoeding van € 68.552 (prijspeil 2011). Hoewel de Stichting Bredius Genootschap sinds de oprichting steeds heeft afgezien van een aanvraag in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur, wil de stichting voor de periode 2013 – 2016 een gemeentelijke subsidie bovenop de beheervergoeding aanvragen. Redenen hiervoor zijn de te zware inzet die het beheer van een museum vergt van de betrokken vrijwilligers en het wegvallen van de regelingen voor gesubsidieerde arbeid, waardoor de personeelskosten drastisch dreigen te stijgen. De stichting vraagt een structurele bijdrage van € 213.000 voor de periode 2013 – 2016. Deze bijdrage is inclusief de beheervergoeding.

Beoordeling

De Commissie wil allereerst haar waardering uitspreken voor het bestuur en de andere vrijwilligers die zich inzetten voor Museum Bredius. Dankzij deze inzet is men in staat gebleken om met relatief beperkte middelen een prachtig klein museum op te bouwen voor de bijzondere collectie die Abraham Bredius de gemeente heeft nagelaten. Niet alleen is de collectie weer in een zeer goede conditie en goed gedocumenteerd, ook het pand Lange Vijverberg 14 is veranderd in een prachtig museumpand.

De Commissie begrijpt dat gezien het wegvallen van de gesubsidieerde arbeid en de zware belasting van de betrokken vrijwilligers een subsidieaanvraag in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016 voor de Stichting Bredius Genootschap de enige mogelijkheid is om de toekomst van het museum te garanderen. De aanvraag en de later aangeleverde extra informatie geven de Commissie voldoende vertrouwen dat Museum Bredius binnen het erfgoedcluster aan de

Hofvijver zal kunnen functioneren als een tot nu toe relatief onbekende parel aan de Haagse kroon. De samenwerking met het Haags Historisch Museum is voor de Commissie een nadrukkelijke voorwaarde voor het toekennen van de subsidie. Het Haags Historisch Museum kan zorg dragen voor het dagelijks beheer, de collectie, het personeel en de openstelling van het museum. De collecties van beide musea vullen elkaar goed aan. De bezoeker van het Haags Historisch Museum heeft bovendien de mogelijkheid om een typisch Haags patriciërshuis uit de achttiende eeuw als woonhuis te beleven en daar kennis te nemen van de collectie van Abraham Bredius.

De Commissie is met de Stichting Bredius Genootschap van mening dat de aard van de collectie en het pand waarin deze getoond wordt, het niet mogelijk maken om in te zetten op hoge bezoekersaantallen. De positionering van Museum Bredius als kunsthistorische studieplaats en de voorgenomen samenwerking met de Fondation Custodia in Parijs (de collectie-Frits Lugt) vindt de Commissie een aantrekkelijke piste om verder uit te werken. In dit licht zou de Commissie het wijzer vinden om in te zetten op beperktere openingstijden, zodat één of twee dagen per week kunnen worden benut om de 'kunsthistorische fijnproevers' in kleiner verband kennis te laten maken met de collectie. Dit zou per saldo een kleine besparing kunnen opleveren op de beheerlasten.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 200.000

BRIZA

Inleiding

Muziektheater Briza (Briza) wil met haar diverse werkzaamheden investeren in de jeugd als toekomstige cultuurparticipant. Briza vindt het van groot belang dat ieder kind gedurende zijn/haar gehele schooltijd kennis kan maken met kunst- en cultuuruitingen in de meest brede zin van het woord. Briza produceert theatervoorstellingen om kinderen en jongeren in contact te brengen met professioneel theater, wereldmuziek, klassieke en zelf gecomponeerde muziek en moderne dans en hanteert daarbij als uitgangspunt de woelige wereld van het kind in de wereld van de grote mensen met hun complexe maatschappelijke problemen.

Met muziek en dans wil Briza verhalen vertellen waar kinderen en jongeren zich in kunnen herkennen, waarbij hedendaagse thema's aan de orde komen als armoede, verwaarlozing en conflicten. Bij iedere productie wordt een lesbrief en cd-rom uitgebracht ter ondersteuning van het educatieve deel. Het grootste deel van de voorstellingen wordt gespeeld voor scholen in het eigen Zeeheldentheater in Den Haag. Naast kinderen en jongeren zijn ook volwassenen, ouderen en gehandicapten doelgroep van Briza. De jeugd krijgt van Briza de mogelijkheid om zelf in kunst en cultuur te participeren, zowel binnen als buiten schooltijd. Briza is een Haags gezelschap met een regionale uitstraling. Briza onderhoudt contacten met 75% van alle scholen voor het basisonderwijs en 30% van alle scholen voor het voortgezet onderwijs in Den Haag. Op verzoek worden kleine series voorstellingen elders in het land gegeven.

Briza ontvangt momenteel geen subsidie in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan. Briza heeft in de periode 2009 – 2012 wel jaarlijks een bedrag van € 78.145 gekregen in verband met het afbouwen van de regelingen voor de gesubsidieerde arbeid. Van de Dienst SZW kreeg Briza jaarlijks € 70.000 subsidie. Deze subsidies zijn gebruikt ter dekking van de loonkosten van de medewerkers. Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Briza een structurele subsidie aan van € 78.145.

Beoordeling

Briza produceert jaarlijks één of meer professionele muziektheatervoorstellingen, grotendeels voor jeugd en jongeren, gepresenteerd in een cultuureducatieve context. In de voorstellingen van Briza worden diverse kunstdisciplines gemengd; professioneel theater, wereldmuziek, klassieke en zelf gecomponeerde muziek en moderne dans. De commissie constateert echter dat niet iedere deeldiscipline op professioneel aanvaardbaar niveau wordt gerealiseerd. Het totaalconcept van de voorstellingen lijdt onder zwakke schakels; zo maakt de uitwerking van thema's een weinig diepgaande indruk; ook de beoogde spanningsboog en de samenhang tussen de disciplines is onvoldoende overtuigend. Een bezoek aan een voorstelling van Briza bevestigt de commissie in dit oordeel. De artistieke kwaliteit van het getoonde is wisselvallig en de thematische uitwerking blijft aan de oppervlakte.

Hoewel de commissie constateert dat er met veel enthousiasme en betrokkenheid aan een Briza-repertoire wordt gewerkt en dat het gezelschap zich bij een groot aantal scholen in de kijker heeft weten te spelen, heeft zij onvoldoende vertrouwen in een dusdanige kwaliteitsverbetering van de voorstellingen dat een structurele subsidie gerechtvaardigd zou zijn. Uit de aanvraag blijkt ook niet dat het inmiddels zestien jaar bestaande Briza door middel van diepgaande zelfreflectie een kwaliteitsslag ambieert. Het activiteitenplan voor de komende vier jaar bestaat voornamelijk uit een serie genoemde Haagse thema's die de groep in samenwerkingsverband hoopt te kunnen realiseren. Een concreet stappenplan hiertoe ontbreekt, alsook intenties tot concrete samenwerking van genoemde beoogde partners.

Het cultureel ondernemerschap van Briza laat te wensen over. Enerzijds is de commissie positief over het voornemen om flexibeler met personeel om te gaan, de beoogde verhoging van publieksaantallen, inkomsten en educatieve projecten voor de komende jaren wordt echter onvoldoende onderbouwd. Andere posten op de begroting zijn in de ogen van de commissie weinig realistisch. Er is bijvoorbeeld geen overleg gevoerd met de gemeente over de aanstelling van een combinatiefunctionaris en het gemeentelijke Snijvlakbudget bestaat niet meer als zodanig. Beide subsidie-inkomsten worden wel als structurele baten in de begroting opgevoerd. Verder wordt de noodzaak voor de verhoging van het totale bedrag aan gemeentelijke subsidie onvoldoende gemotiveerd en onderbouwd.

Dit overwegende komt de commissie tot een negatief advies.

Advies

Niet honoreren.

COLLEGIUM MUSICUM DEN HAAG

Inleiding

Het Collegium Musicum Den Haag (CMDH) is een ensemble dat zich in middelgrote en kamermuziekbezettingen toelegt op de authentieke uitvoering van barokmuziek, regelmatig gebaseerd op eigen onderzoek van historische bronnen. Behalve voor de muziek van coryfeeën als Bach, Händel en Telemann richt CMDH in zijn programma's ruimte in voor minder bekende componisten.

Daarbij wordt ook aandacht besteedt aan de muziekgeschiedenis van Den Haag.

Een andere activiteit van CMDH is de in 2009 voor het eerst gerealiseerde Stadstournee: een aantal gratis toegankelijke concerten in een van de stadswijken, afgesloten met slotconcert op een locatie in het centrum, waarvoor wel entree wordt geheven. Op het gebied van educatie heeft het ensemble eerste stappen gezet met het geven van lessen en concerten op basisscholen.

Collegium Musicum is een nieuwe aanvrager binnen het Kunstenplan.

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt het ensemble een subsidie van € 75.000 per jaar aan.

Beoordeling

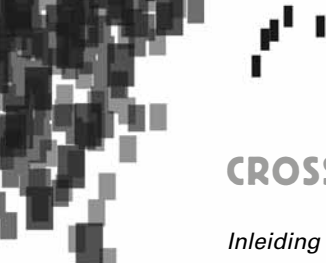
Het CMDH heeft zich de afgelopen jaren laten horen als een van de interessante vertegenwoordigers van een nieuwe generatie musici die voortbouwt op wat de pioniers van de historisch geïnformeerde muziekpraktijk een halve eeuw geleden op gang brachten. Dat blijkt uit de breedte van de programma's en uit de omstandigheid dat het uitvoeren van de muziek wordt gekoppeld aan onderzoek naar de uitvoeringswijzen van weleer en een communicatieve instelling. De Stadstournee is het meest expliciete voorbeeld van dat streven om een band op te bouwen met het publiek, ook als dat niet van huis uit in klassieke muziek is geïnteresseerd.

De komende jaren wil het CMDH een volgende stap zetten en met name de artistieke kwaliteit van het ensemble verder ontwikkelen door meer samen te spelen en meer concerten te geven die worden voorafgegaan door meer repetitietijd, wat naar het inzicht van het CMDH alleen mogelijk is als musici op langere termijn voor projecten kunnen worden vastgelegd.

De Commissie kan deze ambitie alleen maar toejuichen, maar heeft onvoldoende vertrouwen in het voorgelegde business plan waarvan sprake is in de aanvraag. Van een plan is geen sprake, eerder van een lange lijst onderwerpen die aan de orde moeten komen en activiteiten die moeten worden ondernomen. Uit deze lijst spreekt niet het besef van de noodzaak van een strategische aanpak en is thans nog onvoldragen. De Commissie komt daarom tot de slotsom dat de aanvraag van het CMDH onvoldoende basis biedt voor een structurele gemeentelijke subsidie, ondanks de waardevolle activiteiten.

Advies

Niet honoreren.

CROSSING BORDER

Inleiding

Het Crossing Border Festival is een jaarlijks terugkerend, meerdaags internationaal literatuur- en muziekfestival. Tijdens het festival worden getalenteerde schrijvers, dichters en muzikanten bij elkaar gebracht. Naast het festival worden verschillende projecten georganiseerd, zoals BorderKids (de juniorversie van het festival), BorderKitchen (literaire salons door het jaar heen) en The Chronicles (jonge internationale schrijvers en jonge vertalers worden aan elkaar gekoppeld en werken gedurende het festival samen). Naast de optredens van auteurs en muzikanten, zet het festival in op de ontmoeting tussen mensen en de actieve uitwisseling van meningen en ideeën. Crossing Border opereert binnen een groot internationaal netwerk. Crossing Border vindt jaarlijks in november in het Toneelkwartier plaats. In 2009 is Crossing Border uitgebreid naar Antwerpen en vanaf 2012 zal Crossing Border ook in Enschede plaatsvinden. Deze uitbreiding naar andere steden maakt het volgens de aanvraag mogelijk om kosten te besparen.

In de periode 2009 – 2012 ontvangt Crossing Border op jaarbasis € 391.431 van de gemeente en € 412.000 van het Rijk. Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Crossing Border € 388.000 structurele subsidie aan de gemeente, aangevuld met een jaarlijks aflopende extra bijdrage.

Startend in 2013 vraagt Crossing Border een extra bedrag van € 150.000, in 2014 € 140.000, in 2015 € 130.000, en in 2016 € 120.000. Deze extra bijdrage vraagt Crossing Border om de grote korting op te vangen die verwacht wordt op de subsidie van het Rijk. Van het Rijk vraagt Crossing Border een structurele subsidie van € 210.000 voor de periode 2013 – 2016.

Beoordeling

Crossing Border is een inhoudelijk gewaardeerd interdisciplinair festival met een groot bereik, dat een sterke internationale uitstraling heeft voor Den Haag. De Commissie vraagt zich wel af of het cross-over aspect nog voldoende aanwezig is.

Crossing Border is ambitieus en heeft buiten Den Haag uitstekende internationale contacten. Een punt van kritiek is dat Crossing Border binnen Den Haag weinig samenwerkingsverbanden aangaat. Zo neemt het festival als enige literaire instelling niet deel aan het Haags Letterenoverleg, noch is het betrokken bij de plannen voor een Huis van de Literatuur.

Wat educatie betreft richt de juniorversie van het festival, Borderkids, zich specifiek op wat oudere kinderen en het traject The Chronicles richt zich op jonge auteurs en vertalers. Crossing Border geeft aan van mening te zijn dat het hiermee voldoende educatieve activiteiten ontwikkelt. De Commissie daarentegen vindt dit aan de magere kant.

De uitbreiding van Crossing Border naar andere steden – Antwerpen, Enschede en in de toekomst wellicht Boedapest en Warschau – is in de context van cultureel ondernemerschap een begrijpelijke stap. De Commissie maakt zich echter wel zorgen over de vraag of deze internationalisering de reputatie van Crossing Border als specifiek Haags festival niet zal schaden. Met name nu Crossing Border besloten heeft het festival niet in Den Haag, maar in Enschede te laten beginnen. De gemeente hecht groot belang aan de Haagse uitstraling van haar culturele instellingen, en dus ook aan de specifieke Haagse identiteit van Crossing Border. De Commissie is ongerust dat door de ambitieuze uitbreidingsplannen naar andere steden, Crossing Border haar urgentie en haar uniciteit voor Den Haag zal verliezen.

Wat betreft de aangevraagde additionele subsidie, is de Commissie van mening dat Crossing Border in staat moet worden geacht om de deels weggevalen rijkssubsidie door goed ondernemerschap zelf op te vangen.

Advies

Honoreren € 388.000

Inleiding

Culturalis stelt zich ten doel om de amateurpodiumkunsten in Den Haag te bevorderen. Culturalis scout, begeleidt, faciliteert, promoot en presenteert de Haagse amateurkunstenaar. Met deze aanpak beoogt de organisatie ontluikende of al bestaande amateurgroepen naar een hoger artistiek niveau te tillen of – zo mogelijk – naar een zelfstandig podiumbestaan.

Voor de periode 2013 – 2016 wil Culturalis meer aandacht besteden aan het faciliteren van amateur-kunstenaars. Projecten, waarin deelnemers in trajecten van drie maanden konden onderzoeken in welke disciplines hun talenten liggen en waarin ze zich verder willen ontwikkelen, blijken te arbeidsintensief. Ook is een minder grote inzet op het gebied van scouting nodig, omdat Culturalis naar eigen zeggen een effectief netwerk in de wijken heeft opgebouwd.

Culturalis wil de samenwerking met andere instellingen versterken. Met het Koorenhuis wil Culturalis een gezamenlijke vraagbaak en educatieve activiteiten ontwikkelen die de culturele sector in de breedte ten goede komen. Culturalis wil marketingactiviteiten delen met partners in de stad (onder meer in het kader van Den Haag Danst) en previews van voorstellingen van onder meer het NDT en Theater aan het Spui in het Culturalis Theater tonen. Ten slotte wil Culturalis in het verbond Decentrale theaters kennis en ervaringen uitwisselen.

Culturalis wil cultureel ondernemender worden door onder meer de inzet van flexibele arbeidskrachten, hogere inkomsten uit kaartverkoop, uitbreiding van de verhuur aan amateurgroepen en derden, het genereren van incidentele middelen en ‘crowd funding’ voor activiteiten. Ten slotte wil de organisatie daarnaast het ondernemerschap onder amateurkunstenaars bevorderen door workshops fondsenwerving en budgetbeheer te geven.

Culturalis ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012 een subsidie van € 2.859.329 plus een incidentele bijdrage van € 288.465 uit het Fonds Cultuurparticipatie. Voor de periode 2013 – 2016 vraagt Culturalis een subsidie van € 2.859.329 per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie staat kritisch ten opzichte van deze aanvraag, die een verdedigende indruk maakt. Zo besteedt Culturalis in haar aanvraag nogal wat tekst om uit te leggen dat het budget voor de amateurpodiumkunsten de afgelopen jaren sterk gekort is. De Commissie merkt op dat het hier grotendeels gaat om het wegvallen van incidentele middelen, zoals impulsen uit het Actieplan Wijkcultuur en het gemeentelijke programma van het Fonds voor Cultuurparticipatie. Dit kan voor Culturalis geen verrassing zijn geweest.

De Commissie constateert verder dat Culturalis met haar koerswijziging (ondersteuning amateurpodiumkunsten in den brede en exploitatie van het Culturalistheater ten behoeve van de amateurpodiumkunsten) inhoudelijk tegemoet komt aan het gemeentelijke Beleidskader Kunst en Cultuur 2013 – 2016. Het Beleidskader laat immers geen ruimte voor subsidiëring van intensieve en kostbare begeleidingstrajecten en scoutingsactiviteiten. Het heeft de Commissie echter verbaasd dat deze beperking van de ambitie niet heeft geleid tot een lagere subsidieaanvraag. Al met al neemt het aandeel subsidie gemeente Den Haag in de begroting zelfs iets toe. De staf wordt volgens de plannen slechts beperkt ingekrompen (van 22,7 naar 22,3 fte). Opmerkelijk is ook dat alle personeelsleden volgens de toelichting op het organogram een vast dienstverband krijgen, waar eerder in de aanvraag nog gewag wordt gemaakt van meer inzet van flexibele arbeidskrachten. Dit wringt des te meer daar naar mening van de Commissie de overhead fors is. In de ogen van de Commissie kunnen alle organisatieonderdelen toe met een duidelijk kleinere formatie, zeker indien Culturalis zich overeenkomstig haar voornemen meer gaat richten op het faciliteren van amateurkunstenaars en gaat stoppen met arbeidsintensieve activiteiten. Zo wordt in de ogen van de Commissie onvoldoende gemotiveerd waarom de uitbreiding van de staf van het bureau noodzakelijk is. Hoewel de formatie van het Marketing- en Communicatieteam van 4,6 fte volgens de aanvraag wordt teruggebracht naar 3,8 fte, is de Commissie van mening dat deze nog steeds zeer groot is. Ten slotte blijft onduidelijk waarom Culturalis 1,0 fte voor “flexibele activiteiten” opneemt in haar aanvraag.¹

Hoewel recent meer systematische pogingen worden gedaan om verbindingen aan te gaan met de bevolking en het maatschappelijk middenveld in de Schilderswijk, fungeert het Culturalistheater in de ogen van de Commissie niet als het cultuuranker van de Schilderswijk. Scholen die aan cultuureducatie willen doen, worden bijvoorbeeld doorverwezen naar het Koorenhuis, waar een meer coöperatieve houding van het Culturalistheater veel passender zou zijn. Bijzonder spijtig vindt de Commissie het dat het Culturalistheater vooralsnog niet de flexibiliteit heeft kunnen opbrengen om zijn medewerking te verlenen aan de Zomerschool die sinds 2010 wordt georganiseerd in de Schilderswijk. De Commissie is verbaasd dat de begroting van het theater een stijging van de personele lasten ten behoeve van beheer zien en een afname van de personele lasten ten behoeve van de activiteiten; ook het invoeren van een reiskostenvergoeding woon-werk wekt de verbazing van de Commissie. Ten aanzien van de versterking van het cultureel ondernemerschap stelt de Commissie vast dat in de begroting zowel de publieksinkomsten als de inkomsten uit verhuur lager worden begroot dan momenteel het geval is.

De Commissie heeft ten slotte principiële bezwaren tegen het onderbrengen van het subsidieloket bij Culturalis, aangezien de organisatie zelf ook verantwoordelijk is voor het initiëren en uitvoeren

¹ In de ogen van de Commissie moet het mogelijk zijn om het theater met een fors kleinere staf in plaats van de genoemde 8,4 fte uit de subsidieaanvraag: 1 fte bedrijfsleider, 1 fte theatertechnische dienst voor 400 repetities, 2 fte beheer (voor ondersteuning en toezicht gedurende 5 dagen per week 12 uur open voor gebruikers), 0,5 fte publieksdiensten, aan te vullen met de activiteiten van vrijwilligers.

van projecten die afhankelijk van subsidie zijn. Hoewel Culturalis als beleidsregel hanteert dat bij de beoordeling van subsidieaanvragen geen projecten worden gehonoreerd waarbij Culturalis zelf betrokken is, kan deze dubbele rol gemakkelijk tot een schijn van belangenverstrengeling leiden. Dit risico is alleen maar groter geworden sinds Culturalis ook het theater aan de Hobbemastraat exploiteert. Het ware beter als de uitvoering van de subsidieregelingen voor de amateurkunst weer in handen komt van de gemeente of een daartoe speciaal opgerichte organisatie die geen andere taken heeft.

Conclusie en advies

De Commissie adviseert de gemeente de voorliggende aanvraag niet te honoreren. In plaats hiervan adviseert zij de gemeente om te komen tot een wezenlijk andere ondersteuningsstructuur voor de actieve cultuurparticipatie in Den Haag.

A Culturalis zou zich in de ogen van de Commissie moeten omvormen tot een Serviceorganisatie Cultuurparticipatie dat in het gebouw van het Koorenhuis zal zijn gehuisvest. Deze organisatie zal zich moeten richten op de volgende taken:

- 1 Het inhoudelijk adviseren en bemiddelen voor de amateurpodiumkunstbeoefening (globale begeleiding, doorverwijzen naar choreografen, regisseurs e.d.);
- 2 Het bieden van faciliteiten aan amateurkunstenaars in de vorm van cursusruimtes, studio's en podia (uiteraard de ruimtes in Prinsegracht 27, maar ook in de cultuurankers en diverse andere locaties);
- 3 Het promoten van de amateurkunst door middel van het bijhouden van een website;
- 4 Het bemiddelen tussen aanbieders van cursussen enerzijds en amateurkunstbeoefenaars anderzijds (zie bijvoorbeeld www.kunsthuisutrecht.nl);
- 5 Het introduceren van een systeem van kwaliteitsbewaking voor het onder 4 genoemde cursusaanbod.

Advies

€ 1.050.000 reserveren en toekennen na goedkeuring van een bijgestelde aanvraag.²

B De Commissie adviseert dat een organisatorisch en financieel geheel onafhankelijk Subsidieloket Amateurkunst de verantwoordelijkheid krijgt voor de uitvoering van de Basis- en uitvoeringssubsidieregeling Haagse amateurkunst en de Projectsubsidieregeling Haagse Amateurkunst. Het budget dat beschikbaar is voor de overdrachtssubsidies (in 2011 € 899.471) wordt gekort met 15%, eenzelfde korting als is toegepast op het gehele budget voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016 ten opzichte van 2011.

Advies

€ 850.000 reserveren, waarvan minimaal € 765.000 (€ 900.000 – 15%) beschikbaar komt voor de overdrachtssubsidies.

² Zie pagina ?? voor een onderbouwing van dit bedrag.

- C De Commissie adviseert dat een andere of een nieuw op te richten organisatie het theater aan de Hobbemastraat gaat exploiteren en het theater uitdrukkelijk als cultuuranker voor de Schilderswijk gaat profileren.

Advies

€ 480.000 reserveren en toe te kennen op basis van een nieuw plan.

CULTURE CLASH 4 U

Inleiding

Stichting CultureClash4U (CC4U) is opgericht om cultuurparticipatie van jongeren te bevorderen. CC4U wil de integratie van jongeren en jongvolwassenen van buitenlandse afkomst in de Nederlandse samenleving bevorderen door activiteiten als debatten, evenementen en film- en toneelproducties te organiseren waarbij de verschillende culturele gewoontes en gebruiken naar de voorgrond worden gebracht.

In de georganiseerde activiteiten richt CC4U zich voornamelijk op de verschillen tussen culturen. Hoe deze verschillen door andere culturen geaccepteerd worden is een belangrijk vraagstuk voor de stichting. Door informatie te geven over deze verschillen hoopt de stichting het onbegrip tussen mensen te verminderen en het contact tussen mensen van verschillende culturen te vergroten.

Tot 2009 was CC4U een vrijwilligersorganisatie, met kleinschalige projecten op voornamelijk vrijwillige basis. In 2009 heeft de stichting zich meerdere malen ingezet voor grotere projecten en zijn de eerste stappen gezet in de richting van een professionele organisatie.

Het talentontwikkelingsproject Street Life is in 2009 opgezet met als doel de cultuurparticipatie onder jongeren te bevorderen, en jonge talenten een kans en een podium te bieden. Door middel van verschillende voorrondes werden de kandidaten geselecteerd voor de finale in de Dr. Anton Philipszaal. Voor de periode 2013 – 2016 blijven cultuur- en jongerenparticipatie de hoofddoelen van de stichting. De jaarlijks terugkerende projecten, Street Life, culturele studieweekenden JAZZ, en theater productie Summer Clash, worden de komende jaren gecontinueerd.

Culture Clash 4U ontving geen structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2009 – 2012. In 2011 ontving CC4U € 41.500 incidentele subsidie uit de Culturele Projecten. Culture Clash 4U vraagt een structurele subsidie van € 200.000 per jaar aan in de Meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016.

Beoordeling

Deze aanvraag maakt op de Commissie een weinig professionele indruk. De aanvrager geeft aan dat de stichting in de afgelopen drie jaar een professionele groei heeft doorgemaakt; dit vertaalt zich echter onvoldoende in een professionele, lange termijn visie op cultuurparticipatie van jongeren en het coachingstraject dat CC4U daarbij voor ogen heeft. Kwaliteit van begeleiding in de diverse kunstdisciplines is volgens de Commissie onvoldoende voorhanden. CC4U geeft aan cultuurparticipatie te bevorderen, maar de aanvraag geeft in te algemene bewoordingen aan welke doelgroepen worden bedoeld. De subsidieaanvraag is vooral gericht op het willen voldoen aan de grote vraag naar werk- en oefenruimtes. Volgens de aanvrager is hieraan in Den Haag een groot gebrek, maar in de ogen van de Commissie wordt dit onvoldoende aangetoond.

De Commissie zet veel vraagtekens bij de begroting. Het gevraagde subsidiebedrag is fors ten opzichte van de voorgenomen activiteiten. Het grootste deel van de gevraagde subsidie gaat naar beheerslasten. Hier komt bij dat de Code Cultural Governance door CC4U slecht wordt nageleefd: binnen de organisatie is te weinig noodzakelijke en kritische afstand tussen het bestuur en de medewerkers.

Advies

Niet honoreren.

CULTUURMENU

Inleiding

Het Cultuurmenu is één van de gezamenlijke activiteiten van de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea. Het Cultuurmenu is gestart in 2005. Het is een cultuureducatieproject dat er op gericht is om kinderen van vier tot en met twaalf jaar in groepsverband gedurende de acht jaar dat ze op de basisschool zitten, kennis te laten maken met de rijkdom van het cultureel erfgoed in Den Haag. Van groep één tot en met groep acht worden twee gelijkwaardige menu's aangeboden met voorbereidings- en verwerkingsmateriaal. Zeventien Haagse musea en erfgoedinstellingen bieden lessen aan het Haags primair onderwijs aan.

Het Cultuurmenu heeft in de afgelopen meerjarenbeleidsperiode geen structurele subsidie ontvangen. Wel ontving het Cultuurmenu uit de regeling Cultuurparticipatie tijdens de periode 2009 – 2012 € 69.233. Het Cultuurmenu vraagt € 120.000 structurele subsidie in het Meerjarenbeleidsplan 2013 – 2016.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor het Cultuurmenu. Het Cultuurmenu is een kleine organisatie die efficiënt en effectief weet te bemiddelen tussen de scholen in het primair onderwijs en een groep van zeventien musea en erfgoedinstellingen. Het Cultuurmenu zet hiertoe aantrekkelijke en overzichtelijke communicatiemiddelen in en daarnaast verzorgt het Cultuurmenu op aanvraag het busvervoer. Het Cultuurmenu heeft op deze wijze de cultuureducatie binnen het Haagse onderwijs krachtig bevorderd. Door zijn werkwijze heeft het Cultuurmenu voor stroomlijning in het educatieaanbod van de betrokken instellingen gezorgd. De Commissie heeft waardering voor deze alliantievorming op cultuureducatief terrein binnen de erfgoed- en museumsector.

De Commissie is tegelijkertijd van mening dat de opzet van de twee bestaande cultuurmenu's niet zodanig is dat werkelijk gesproken kan worden van doorgaande leerlijnen: de verschillende onderdelen van de beide menu's bestaan vooral uit inleidingen, waardoor van didactische verdieping niet werkelijk sprake is.

Zoals in paragraaf 3.1 van de inleiding op dit advies valt te lezen, adviseert de Commissie het college om in het kader van een effectievere nieuwe structuur voor cultuureducatie tot oprichting over te gaan van een Expertisecentrum Cultuureducatie. Het efficiënt opererende Cultuurmenu kan in de ogen van de Commissie een belangrijke bouwsteen vormen van het nieuwe expertisecentrum, daar het Cultuurmenu veel ervaring heeft met de bemiddeling van cultuureducatie. De aanwezige kennis op dit vlak zou in de ogen van de Commissie kunnen opgaan in het nieuwe expertisecentrum. Daarnaast dienen de erfgoedinstellingen en musea onderling en met het op te richten Expertisecentrum Cultuureducatie tot afspraken te komen voor de onderlinge stroomlijning van hun cultuureducatieaanbod. De Commissie is van mening dat voor een dergelijke alliantie de gemeente niet apart middelen beschikbaar hoeft te stellen.

Advies

Niet honoreren.

De bemiddelingsactiviteiten van het Cultuurmenu zouden deel kunnen uitmaken van het op te richten Expertisecentrum Cultuureducatie.

DAKOTA

Inleiding

Theater Dakota (Dakota) is een nieuw theater in het stadsdeel Escamp. Dakota is gevestigd in het culturele verzamelgebouw ZUID57 en heeft een theaterzaal, een filmzaal en een studio voor multifunctioneel gebruik. Dakota fungeert als cultuuranker met een eigen programmering en een verscheidenheid aan culturele activiteiten. In het eerste seizoen 2011-2012 is veel aandacht besteed aan de wensen en behoeften van bewoners en de worteling van het theater in de wijk. Ook wordt nauw samengewerkt met scholen. Hiermee wordt gewerkt aan de doelstelling: met een goed geoutilleerd theater bijdragen aan het culturele klimaat in Escamp en de cultuurparticipatie bevorderen. Voor de periode 2013 – 2016 wil Dakota de ingezette lijn continueren en verder uitwerken.

Dakota ontvangt momenteel een subsidie van € 397.703 uit het Meerjarenbeleidsplan. De totale subsidie van de gemeente bedraagt € 442.703

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt Dakota € 563.000 subsidie per jaar aan.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor deze heldere en goed onderbouwde aanvraag. De visie van Dakota doet enerzijds recht aan de functie als cultuuranker voor een van de grootste Haagse stadsdelen, maar doet anderzijds geen knieval op kwalitatief vlak. De Commissie oordeelt positief over de samenwerkingsverbanden die Dakota heeft kunnen leggen met partners als Theater aan het Spui, Diligentia en Korzo. De Commissie is wel van mening dat het accent in de activiteiten van Dakota sterk op de presentatie van podiumkunsten ligt, dit ondanks de voorgenomen filmprogrammering en de aandacht voor erfgoed in Escamp. In dit licht vindt de Commissie het jammer dat Dakota expliciet geen voorstellingen wil produceren met de bevolking uit het stadsdeel Escamp.

Op het gebied van educatie is Dakota actief, mede dankzij de succesvolle inzet van de combinatiefunctionaris die veel verbindingen heeft gelegd met de scholen in Escamp. De Commissie constateert met waardering dat Dakota een leidende rol speelt in het overleg met de decentrale theaters in de stad.

Ten aanzien van de begroting is de Commissie van oordeel dat de ambities van Dakota op het gebied van de bezoekersaantallen realistisch zijn. Dakota rekent zich niet rijk. De Commissie vraagt zich wel af of de publieksinkomsten gezien de forse vermeerdering van activiteiten en bijbehorende lasten niet erg voorzichtig zijn ingeschat; een gemiddelde toegangsprijs van € 8,50 lijkt ook voor een wijktheater aan de lage kant. Dakota moet in staat worden geacht meer eigen inkomsten te genereren.

De Commissie concludeert dat Dakota de kans moet krijgen om zich verder te ontwikkelen als theater en cultuuranker van het Stadsdeel Escamp, waarbij de Commissie hecht aan enige verbreding van

het profiel. Het grote verzorgingsgebied op grote afstand van het centrum rechtvaardigt een beperkte groei van het subsidiebudget.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 480.000

DE DUTCH DON'T DANCE DIVISION

Inleiding

De Dutch Don't Dance Division (DeDDDD) is een initiatief van de dansers en choreografen Thom Stuart en Rinus Sprong, met als doel het bevorderen van de dans in al zijn facetten bij een zo breed mogelijke doelgroep. DeDDDD produceert muzikale dansvoorstellingen, cultuurparticipatieprojecten en cursussen en opereert zowel op het gebied van actieve als passieve cultuurparticipatie. Het gezelschap heeft onder meer bekendheid gekregen door de jaarlijkse kerstvoorstelling van De Notenkraaker in de Grote Kerk, een productie van professionele en amateurdansers, diens opvolger ABDALLAH en de Gazelle van Basra en het massale slotakkoord van de Dansparade (meestal tijdens het Holland Dance Festival) op het Spuiplein. Verder organiseert DeDDDD locatie- en zomerfestivalvoorstellingen. DeDDDD specialiseert zich in de verdieping van het werken met, en het uitwisselen van ervaring en kennis van professionele dansers, dansvakstudenten en amateursdansers, kinderen en ouderen met verschillende culturele achtergronden. Ook ondersteunt het gezelschap de ontwikkeling van danstalent door advies en coaching, en het bevorderen van doorstroming van het amateurdansveld via dansvakopleiding, naar het werkveld. Daarnaast rekent DeDDDD ook tot zijn taak het onderzoeken en uitwisselen van kennis, het behouden van het erfgoed van de Nederlandse dans, het promoten van Den Haag als 'dansstad' en het bereiken van een zo breed mogelijk (nieuw) publiek door de organisatie van toegankelijke voorstellingen en activiteiten.

In de periode 2013 – 2016 wil DeDDDD zich richten op verdieping door binnen de dansketen de functie van talentontwikkelingsinstituut voor jonge dansers te vervullen. Twee pijlers komen centraal te staan: het cultuurparticipatieproject (winterproductie) met bijbehorend educatieproject en De Dutch Summer Dance Course. Hieraan wordt een intensief talentontwikkelingstraject verbonden, De Junior Dance Division. Verankering en vergroting van maatschappelijk draagvlak moet plaats vinden via De Dutch Don't Dance Division Community. De artistieke staf zal zich ondermeer richten op individuele coaching, creatie en kwaliteitsbevordering, en minder op uitvoerend werk.

DeDDDD ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 156.927 (peiljaar 2011). Voor de Meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt DeDDDD een structurele subsidie van € 156.927

Beoordeling

De Dutch Don't Dance Division is naar het oordeel van de commissie een slagvaardige organisatie, geleid door twee enthousiaste pleitbezorgers van de danskunst en de dansbeoefening. Het voorgelegde plan maakt een heldere, gerichte en pragmatische indruk, zeker daar waar het de winterproductie betreft. Op het gebied van talentontwikkeling manifesteert de aanvrager grote ambities, door expertise en netwerkcontacten in te willen zetten voor een talentontwikkelingsinstituut voor jonge dansers (De Junior Dance Division). Concrete doelstellingen en kwaliteitseisen ontbreken daarbij vooralsnog. De commissie hoopt dat het DeDDDD lukt deze ambities waar te maken onder

formulering van noodzakelijke kwaliteitseisen en doelstellingen. De commissie acht beide artistiek leiders gezien hun ervaring en talent tot netwerken wel in staat om op deze flexibele en pragmatische wijze een deel van het gat tussen dansvakopleiding en werkveld te dichten. In deze zin sluiten de activiteiten van DeDDDD goed aan bij de samenwerking van NDT, Korzo en HDF in de danskern Den Haag.

De commissie hoopt dat DeDDDD de genoemde verbindingen weet te realiseren tussen de beoogde Junior Dance Division, trainingsinstituut De Baak, een commerciële markt, een educatief traject op scholen en een nieuw afzetgebied als afgeleide van televisieprogramma's als So You Think You Can Dance en The Ultimate Dance Battle. De artistieke kwaliteit van de programma's van DeDDDD dient daarbij goed bewaakt te worden, met name van de kleinere (strand)producties in de zomer. Bijdragen aan Solo's@theSea zijn in de ogen van de Commissie van wisselende kwaliteit.

De genoemde producties voor de periode 2013 – 2016 zijn aansprekend en duidelijk gericht op een breed publiek. Productioneel heeft één en ander nog wel wat voeten in aarde, zoals de beoogde tournee van een gedanst Johannes Passion langs Grote Kerken in Nederland.

Het educatieprogramma met de peilers Move! en Icosaeder maakt een aansprekende indruk maar dient ook weer in perspectief te worden geplaatst van beoogde doelstellingen. Zij adviseert de instelling om een aantal vaste verbindingen met scholen aan te gaan.

De aanvrager maakt onderscheid tussen eigen producties/ initiatieven en commercieel opgezette programma's. Dit getuigt volgens de commissie van een bewustzijns slag in cultureel ondernemerschap. Dit vertaalt zich echter nog onvoldoende naar een helder onderscheid in de begroting.

Voor de Raad van Toezicht dient een actueel rooster van aftreden te komen. De huidige leden zijn allen al in functie vanaf 2001.

Deze laatste kritische kanttekeningen nemen niet weg dat de Commissie veel vertrouwen heeft in de plannen van de DeDDDD en de gemeente adviseert deze aanvraag te realiseren.

Advies

Honoreren met € 156.927

DEN HAAG ONDER DE HEMEL

Inleiding

Stichting Den Haag Onder de Hemel is een samenwerkingsverband tussen Museum Beelden aan Zee en Stichting Den Haag Sculptuur. Den Haag Sculptuur organiseert jaarlijks een grote tentoonstelling op het Lange Voorhout van hedendaagse sculpturen uit binnen- en buitenland, waar zij een breed publiek bereikt. Het museum Beelden aan Zee organiseert sinds 2011 tijdens Den Haag Sculptuur een zomertentoonstelling die aansluit bij het thema van Den Haag Sculptuur.

Den Haag Onder de Hemel/Den Haag Sculptuur ontvangt momenteel € 200.313 structurele subsidie. Daar komt jaarlijks € 69.233 bij aan incidentele middelen. In totaal ontvangt Den Haag onder de Hemel € 269.546 aan subsidie van de gemeente.

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt Den Haag Onder de Hemel € 325.000 structurele subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie heeft veel waardering voor Den Haag Sculptuur. Het evenement heeft een landelijke en zelfs internationale uitstraling en trekt een breed publiek naar Den Haag. De doorgaans goede artistieke kwaliteit van de getoonde sculpturen en de prachtige locatie in de openbare ruimte zorgen voor een uniek concept, dat bovendien laagdrempelig is. De samenwerking met Beelden aan Zee leidt tot een groter aanbod voor de bezoeker en heeft duidelijk positieve effecten op de bezoekersaantallen van zowel Den Haag Sculptuur als Beelden aan Zee. De Commissie zou graag zien dat de organisatie de laagdrempeligheid van het getoonde gebruikt om in de toekomst actiever een meer pluriform publiek te bereiken.

De organisatie is ondernemend en ambitieus, en heeft naast de gemeente ook andere financiers. De Commissie prijst het feit dat de organisatie dit grote evenement met een zeer kleine overhead weet te realiseren. De Commissie is echter wel van mening dat de verwachtingen op het gebied van sponsorinkomsten voor de komende jaren niet helemaal realistisch zijn. Qua Code Cultural Governance moet worden opgemerkt dat de bestuursconstructie met Museum Beelden aan Zee in de aanvraag nog niet voldoende helder is vormgegeven. Zo kan de verdeling van de geldstromen en de daaraan gekoppelde activiteiten duidelijker. Hierbij zij echter aangetekend dat de samenwerking op verzoek van de gemeente in het leven is geroepen.

De Commissie adviseert dat Den Haag Onder de Hemel in samenwerking met de Haagse instellingen voor het hoger onderwijs een duidelijker meetmethode voor bezoekersaantallen ontwikkelt en tevens meer aandacht gaat besteden aan de publieksbeleving en begeleiding van het evenement. Een verkenning van de mogelijkheden van verschillende vormen van merchandising zou kunnen bijdragen aan de verhoging van de eigen inkomsten.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 125.000

Vanwege de grote betekenis van Den Haag Sculptuur voor de uitstraling van Den Haag, doet de Commissie de suggestie dit bedrag aan te vullen met een bedrag van € 150.000 vanuit het gemeentelijke Evenementenbudget.

DIAMANT THEATER

Inleiding

Het DiamantTheater is sinds 2010 gevestigd in het Diamant College in de wijk Mariahoeve en stelt zich ten doel de bewoners van de wijk een plek te bieden voor ontmoeting en ontwikkeling door hen in aanraking te brengen met uiteenlopende culturele activiteiten.

Het theater wil deze activiteiten in de periode 2013 – 2016 verder uitbouwen, onder meer door het verbreden van de programmering met film en het bieden van een podium aan amateurgezelschappen. Daarnaast wil het Diamanttheater zijn cultuureducatieaanbod sterk uitbreiden. Het DiamantTheater vraagt voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 een bedrag van € 87.125 per jaar. Het theater ontvangt momenteel geen subsidie van de gemeente in het kader van het kunstenplan.

Beoordeling

Hoewel de Commissie waardering heeft voor de activiteiten die door het DiamantTheater worden ontplooid, heeft zij bedenkingen bij deze aanvraag. De programmering is tot nog toe incidenteel en sterk wisselend van kwaliteit. Op artistiek gebied voegt het Diamanttheater in de ogen van de Commissie weinig toe aan het rijke Haagse palet van podia. Bovendien stelt zij vast dat de inwoners van Mariahoeve gezien de betrekkelijk geringe afstand naar het centrum ook gebruik (kunnen) maken van de voorzieningen in het centrum. Een geprofileerd wijktheater is dus niet noodzakelijk.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering constateert de Commissie dat de organisatie efficiënt is doordat het DiamantTheater geen vast personeel in dienst heeft en veel met vrijwilligers werkt. Het publieksbereik blijft echter beperkt, waardoor de publieksinkomsten achterblijven en het gevraagde subsidiebedrag per bezoeker hoog is. Hier komt bij dat de voorziene sponsorinkomsten volgens de Commissie optimistisch zijn in een periode dat woningbouwcoöperaties moeilijke tijden doormaken.

De Commissie ziet wel een functie voor het DiamantTheater in het kader van haar visie op de (binnenschoolse) cultuureducatie. De locatie van het theater in de scholengemeenschap biedt daarvoor een goede uitgangspositie. De Commissie kan zich voorstellen dat een combinatiefunctionaris van het op te richten Expertisecentrum gaat werken bij het DiamantTheater en vanuit deze locatie verbindingen gaat leggen met de scholen in Mariahoeve, het Bezuidenhout en de rest van het stadsdeel Haagse Hout. In het theater kunnen dan schoolvoorstellingen en andere educatieve activiteiten worden georganiseerd. Deze activiteiten kunnen worden bekostigd uit incidentele middelen of de budgetten voor cultuureducatie van scholen

Structurele subsidiëring van de organisatie acht de Commissie niet noodzakelijk.

Advies

Niet honoreren.

DICHTER AAN HUIS

Inleiding

Stichting Dichter aan huis organiseert sinds 1991 in de oneven jaren het tweejaarlijkse Nederlandstalige poëziefestival Dichter aan huis, waarbij vijftig dichters optreden in vijftig Haagse woonkamers. In de even jaren organiseert Dichter aan huis in Den Haag een proza- en columnistenfestival Verhaal halen. Elk festival gaat vergezeld van een publicatie met gedichten c.q. proza van de deelnemende dichters of schrijvers.

Dichter aan huis wil de festivals Dichter aan huis en Verhaal halen samenvoegen en verder gaan met een jaarlijks dichters- en columnistenfestival. Op de vrijdagavond voor het festival wordt een voorprogramma georganiseerd in het theater. Dichter aan huis is met de Jan Campert Stichting in overleg over uitreiking van de jaarlijkse Jan Campertprijzen tijdens dit voorprogramma. Met Writers Unlimited wordt onderzocht hoe beide festivals inhoudelijk samen kunnen werken. Dichter aan huis is lid van het Haags Letterenoverleg.

Dichter aan huis ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 43.624 van de gemeente en € 45.145 structureel vanuit het Letterenfonds in het kader van de Cultuurnota.

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Dichter aan Huis € 43.624 structurele subsidie aan de gemeente.

Beoordeling

Het Poëziefestival Dichter aan huis en het proza- en columnistenfestival Verhaal halen hebben door hun intieme opzet ontegenzeggelijk een unieke positie ingenomen in het Nederlandse festivallandschap. Het werk van de dichters en schrijvers is van goede kwaliteit en het directe contact dat door de intieme setting tussen schrijvers en publiek mogelijk wordt, heeft een meerwaarde. Tegelijkertijd constateert de Commissie dat de formule na elf edities 'Dichter aan huis' niet meer verrassend is. Op het gebied van programmering ziet de Commissie weinig vernieuwing: de schrijvers zijn vaak the usual suspects, met relatief weinig jong en nieuw bloed. De voorgenomen inhoudelijke vernieuwing is in de aanvraag onvoldoende uitgewerkt om de Commissie het vertrouwen te geven dat het festival zich programmatisch en qua publieksbereik voldoende zal kunnen vernieuwen.

Een ander belangrijk punt van kritiek is dat het festival, door het specifieke karakter ervan, een relatief laag publieksbereik heeft. Daardoor valt het gevraagde subsidiebedrag per bezoeker hoog uit. Deze ongunstige kostenstructuur wordt verder versterkt door een relatief grote overhead.

Het intieme karakter van Dichter aan Huis is zeer charmant. Het heeft hiermee helaas ook het karakter van een exclusief festival voor een kleine, selecte groep mensen. Dit maakt dat de Commissie het bereik van het festival te beperkt vindt.

Advies

Niet honoreren.

THEATERS DILIGENTIA EN PEPIJN

Inleiding

De Theaters Diligentia en PePijn vallen onder één bestuur, directie en organisatie.

Diligentia is een middelgroot cabarettheater, dat zich profileert als toonaangevend cabaretpodium in Den Haag en de regio. Naast cabaret worden ook muziektheater, kamermuziek en familie- en jongerenvoorstellingen geprogrammeerd. Pepijn is een klein theater met een broedplaatsfunctie, waar vooral startende cabaretiers en stand up comedy geprogrammeerd worden. Ook wordt PePijn vaak gebruikt voor try-outs van ervaren cabaretiers

In de komende periode wil Diligentia en PePijn haar beleid voortzetten: een kwalitatieve programmering gericht op diverse bevolkingsgroepen in de stad en een innovatieve marketing.

Diligentia en Pepijn ontvangt momenteel een subsidie van € 719.118

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Diligentia en Pepijn € 764.000 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie prijst Diligentia en Pepijn als landelijk gerenommeerde podia voor cabaret en kleinkunst. De theaters laten een goede programmatische mix zien tussen het bekende repertoire en relatief onbekende jonge makers. Ook het voornemen om familievoorstellingen te programmeren acht de Commissie positief. De Commissie heeft waardering voor de visie en activiteiten op het gebied van marketing en meer in het bijzonder voor de pogingen het draagvlak onder het publiek te vergroten met een project als Programmering 2.0.

De samenwerking met de 'klassieke' cultuur in de vorm van het cultuurportaal maakt de Commissie nieuwsgierig. Daartegenover staat dat zij niet erg onder de indruk is van de visie op cultuureducatie; de relatieve laagdrempeligheid van cabaret impliceert naar de mening van de Commissie niet dat specifieke educatieve activiteiten geen meerwaarde zouden hebben, integendeel zou dit moeten uitdagen tot het maken van een toegankelijk educatief programma.

Diligentia en Pepijn worden degelijk en professioneel geleid en hebben een efficiënte organisatie. Wat de begroting betreft, past het hoge percentage eigen inkomsten bij de aard van de programmering. Het beleid om de toegangsprijzen ook in de toekomst laag te houden wekt bij de Commissie enige bevreemding; juist bij een populaire theatervorm als cabaret ligt een gedifferentieerde benadering van de toegangsprijzen gericht op een maximalisering van de opbrengsten voor de hand. Gezien de trouw van artiesten en publiek acht de Commissie een intelligente vorm van fondsenwerving bij deze groepen zeker kansrijk.

De Commissie is van mening dat de geschetste zorgen op het gebied van uitval van personeel en tegenvallende inkomsten door de organisatie zelf dienen te worden opgevangen. De Commissie onderschrijft de noodzaak om in samenspraak met de gemeente te komen tot een goed Meerjarenonderhoudsplan (MOP), waarin ook vastligt welke partij welke kosten draagt.

Al met al is de Commissie overtuigd van de toegevoegde waarde van beide theaters voor de stad. Een subsidieverhoging acht zij niet noodzakelijk.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 719.118

DRANG

Inleiding

Theatergroep Drang maakt geëngageerd theater op locatie. Drang streeft naar een sterke binding met de stad en haar bewoners. Door theater te maken over actuele thema's, op locatie te werken, te investeren in Haags talent en te werken met een Haagse cast wil zij het Haagse publiek aan zich binden. In het verlengde hiervan richt Drang zich op cultuureducatie, met name gericht op MBO-leerlingen.

Per jaar maakt Drang twee locatieproducties over actuele thema's, met een gemengde cast, en twee voorstellingen met jong talent (zogenaamde Dranglabs). Jonge talenten worden verder ingezet voor regie, vormgeving en choreografie van voorstellingen.

Voor de periode 2013 – 2016 wil Drang doorgaan op de ingeslagen weg en formuleert hiervoor een viertal ambities: het maken van hoogwaardige locatievoorstellingen, talentontwikkeling, educatie en cultureel ondernemerschap. Het hoofdmotief blijft theater op locatie over actuele thema's. Daarnaast wil Drang één Dranglab per jaar maken, alsook minimaal twee voorstellingen in opdracht en/of met co-financiering (waarvan één educatievoorstelling). Ook blijft Drang zich door middel van de zogenaamde Dranglabs inzetten om een jonge Dranggeneratie klaar te stomen voor Den Haag Culturele Hoofdstad 2018 met als inhoudelijk vergezicht: "Den Haag, stad zonder muren". Drang wil zich profileren als het theatergezelschap dat cultuureducatie biedt voor het MBO.

Toneelgroep Drang ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012 een bedrag van € 268.081 (peiljaar 2011) en € 10.000 voor gesubsidieerde arbeid. Voor de periode 2013 – 2016 vraagt Drang een subsidie aan van € 265.640.

Beoordeling

Hoewel het Drang niet ontbreekt aan inzet en gedrevenheid, plaatst de Commissie mede in het licht van de in de inleiding verwoordde noties over educatie en talentontwikkeling een aantal kritische kanttekeningen bij deze aanvraag. De ambachtelijkheid van het maken van theater op locatie schiet in de ogen van de Commissie bij Drang te kort. Drang speelt weliswaar buiten het theater, maar de specifieke kenmerken van de gekozen locaties spelen slechts een geringe rol in de enscenering. De mogelijke meerwaarde van locatietheater blijft dan beperkt en wordt overschaduwed door de nadelen zoals een beperkte publiekscapaciteit en hogere activiteitenlasten. De projecten op locatie leiden in ieder geval niet tot artistiek onderscheidende voorstellingen en worden in de landelijke pers dan ook niet of nauwelijks gerecenseerd. Hier komt bij dat de gekozen actuele thema's in de ogen van de Commissie op een theatraal weinig overtuigende wijze worden geënceneerd.

De keuze van Drang om de talentontwikkeling in te vullen door te werken met een gemengde cast van amateurs en professionele acteurs resulteert per saldo volgens de commissie toch te vaak in een nivellering van de artistieke kwaliteit. Daarnaast stelde de Commissie reeds vast (zie inleiding) dat in Den Haag op veel verschillende plekken aandacht wordt besteed aan talentontwikkeling aan de onderkant van de theaterpiramide; arbeidsintensieve trajecten die niet altijd leiden tot een versterking van de keten. De Commissie ziet te weinig artistiek-educatieve meerwaarde in Drangs talentontwikkeling naast andere aanbieders in het Haagse veld.

Wat educatie betreft bedient Drang met de structurele samenwerking met het ROC Mondriaan college een interessante en belangrijke doelgroep. Samenwerking in deze geest, met voorstellingen-voor-en-door-jongeren zou wellicht, in projectmatige vorm voortzetting kunnen vinden, ondersteund door het nog op te richten Expertisecentrum. De voortrekkersrol die Drang zichzelf in de aanvraag toedicht wordt door de Commissie echter niet onderschreven.

Ten aanzien van het cultureel ondernemerschap is Drang er afgelopen jaren redelijk goed in geslaagd om aanvullende financiering te vinden. Ondanks de ambities op dit vlak blijft de begroting van Drang echter ook in de komende periode voor het overgrote deel afhankelijk van subsidie van de gemeente Den Haag. De Commissie concludeert dat Drang onvoldoende artistieke kwaliteit biedt om in de komende periode een aanvulling te vormen op het Haagse theaterveld.

Advies

Niet honoreren.

ESCHER IN HET PALEIS

Inleiding

De Stichting Escher Collectie is sinds 2002 actief in het voormalige Paleis aan het Lange Voorhout. Escher in het Paleis wil als openbare instelling het publiek bedienen en een aantrekkelijk museum zijn dat werk en leven van de kunstenaar M.C. Escher toegankelijk maakt. Bovendien wil Escher in het Paleis de functie van het paleis en de rol van het koningshuis in de Hofstad onder de aandacht brengen. In het Paleis wordt een overzicht van de prenten van de Nederlandse graficus Escher getoond. Escher in het Paleis wil een opstapmuseum zijn en een breed, deels nieuw publiek kennis laten maken met moderne kunst.

Het tentoongestelde materiaal, overwegend in bruikleen van het Gemeentemuseum Den Haag, bestaat grotendeels uit facsimile's. De stichting beschikt niet over een eigen collectie of depots, doet geen onderzoek en brengt geen publicaties uit, maar richt zich volledig op marketing en op educatieve taken. Escher trekt 75.000 tot 100.000 bezoekers per jaar, waaronder veel toeristen. Door op de tweede verdieping aandacht te besteden aan Op Art uit de jaren zestig van de twintigste eeuw wil Escher in het Paleis dit publiek proberen te interesseren voor moderne kunst. Cultureel ondernemerschap moet leiden tot meer inkomsten. Uitbreiding van attracties zal in de periode 2013 – 2016 een meer gericht marketingbeleid mogelijk maken.

De Stichting Escher Collectie ontvangt momenteel een structurele gemeentelijke subsidie van € 453.180. Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt de stichting continuering van de huidige subsidie.

Beoordeling

De Commissie staat positief ten opzichte van deze verzorgde aanvraag. Escher in het Paleis is in tien jaar tijd uitgegroeid tot een museumattractie die er in slaagt om een breed publiek aan zich te binden. Veel mensen – waaronder veel jongeren – die normaal gesproken niet naar musea gaan, voelen zich aangesproken door het werk van Escher dat op een fraaie manier getoond wordt in het voormalige Paleis aan het Lange Voorhout. De bezoeker krijgt en passant een beeld van de bewoningsgeschiedenis en de geschiedenis van Koningin Emma en haar betekenis voor de monarchie. Het interactieve gedeelte op de zolderverdieping is recent gedeeltelijk vernieuwd en slaat aan bij het jonge publiek. De poging om met Op Art bezoekers te interesseren voor moderne kunst vindt de Commissie op zich lovenswaardig, maar zou beter uitgewerkt kunnen worden.

Escher in het Paleis is een efficiënte organisatie die er in slaagt om met een kleine staf een groot publiek te bedienen. De Commissie is te spreken over het ondernemerschap en het consequent uitgevoerde beleid om meer mensen aan te spreken. De Commissie vraagt zich wel af of de omvang van de directietaak een aanstelling rechtvaardigt van twee dagen per week. Ook vindt de Commissie

de prognose voor de ontwikkeling van de bezoekersaantallen gezien de ervaringen van de afgelopen jaren aan de conservatieve kant. Een hoger eigen inkomstenniveau is naar mening van de Commissie realiseerbaar.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 400.000

FESTIVAL CLASSIQUE

Inleiding

Festival Classique is een in 2007 gestart jaarlijks zomerfestival op het gebied van de klassieke muziek. Het festival richt zich niet op één doelgroep maar beoogt met een zeer toegankelijke programmering een zo breed mogelijk publiek te bedienen. De activiteiten spelen zich voor het overgrote deel buiten af. Dankzij uitzending op de publieke radio en televisie heeft het festival ook op nationaal niveau bekendheid verworven en draagt het bij aan de uitstraling van Den Haag.

In de periode 2013 – 2016 wil men de samenwerking met partners in de stad, maar ook in de metropoolregio uitbreiden. Voorts heeft Festival Classique het voornemen het aantal festivaldagen uit te breiden van de huidige zes naar zeven in 2013, oplopend naar tien in 2016.

De Stichting Festival Classique is een nieuwe aanvrager binnen het Kunstenplan. Voor de periode 2013 – 2016 vraagt de stichting een subsidie van € 450.000 per jaar aan.

Beoordeling

Het Festival Classique is er naar het oordeel van de Commissie alleszins in geslaagd zijn eigen plaats in het Haagse culturele leven te verwerven. Door een uitgesproken toegankelijke programmering en effectieve marketing/communicatie weet het festival een steeds groter publiek op de been te brengen en klassieke muziek onder de aandacht te brengen van groepen die daar van huis uit of vanwege hun leeftijd niet zonder meer op af komen.

Bij de editie 2011 werd met 42.000 bezoekers een bezettingsgraad van 90,6% behaald, en het verbaast de Commissie daarom niet dat de festivalleiding het aantal festivaldagen in de jaren 2013 – 2016 wil uitbreiden niet in de laatste plaats om op meer dagen (nu drie speeldagen en zes festivaldagen, groeiend naar zes speeldagen en tien festivaldagen in 2015 en 2016) evenementen op de Hofvijver te kunnen faciliteren. Door deze uitbreiding verwacht men een publieksgroei van 43.000 (2011) naar 60.000 in 2013 en 150.000 in 2016, wat gepaard moet gaan met een groei van de publieksinkomsten van € 126.000 (2011) naar € 160.000 in 2013 naar € 220.000 in 2015 en 2016. De Commissie wil zich, gezien de grote groei van de publieke belangstelling in de afgelopen jaren, niet zonder meer een oordeel aanmeten over de haalbaarheid van deze groeiambities, maar zij wil evenmin verhelen dat zij er een aanzienlijke dosis wishful thinking in proeft. Het gegeven dat er sprake is van bezettingsgraad van bijna 100%, wil nog niet zeggen dat er voorbij die 100% nog een potentieel publiek is dat het drievoudige is van wat in 2011 werd binnengehaald. In elk geval zal de groei alleen kunnen worden gerealiseerd door het programmeren van grote publiekstrekkers op het Hofvijverpodium.

Deze kritische noot doet niet af aan het belang dat de Commissie hecht aan het belang van Festival Classique voor Den Haag, zeker niet in de laatste plaats vanuit het oogpunt van citymarketing. Zij vindt echter dat bestuur en management hun verantwoordelijkheid zullen moeten nemen en de

ambities en plannen bijstellen wanneer bij de eerstvolgende festivaledities (2012 en 2013) zou blijken dat de feitelijke groei in de publiekaantallen substantieel afwijkt van de ramingen.

Tot slot wil de Commissie een kritische noot plaatsen bij bezoldigingsbedragen voor met name de zakelijke en de artistieke leiding; zij meent dat deze voor een festival van deze omvang, dat voor een belangrijk deel volgens beproefde formats kan worden vormgegeven, aan de ruime kant zijn, en dat het meer in het algemeen gesproken mogelijk moet zijn om, met de kaasschaaf en stofkam in de hand, besparingen door te voeren in de overhead en in de productiekosten.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 150.000

De Commissie doet voorts de suggestie om Festival Classique in aanmerking te laten komen voor een subsidie van eveneens € 150.000 vanuit het Evenementenbudget.

FILMHUIS DEN HAAG

Inleiding

Het Filmhuis Den Haag ziet het als zijn taak de filmkunst in volle reikwijdte te belichten en richt zich daarbij op het levend houden van de filmgeschiedenis en het cinematografisch erfgoed; de betekenis van cinematografie an sich en in breder cultureel en maatschappelijk verband; hedendaagse kwaliteitscinema en ook experimenten met film, facetten van het medium en de grenzen van film in relatie tot andere (kunst)disciplines.

Naast de filmprogrammering (zowel Europese als niet-westerse films) biedt het Filmhuis een educatief aanbod voor basis- en voortgezet onderwijs, studenten en volwassenen. In Zaal 5 programmeert het Filmhuis jonge kunstenaars die met nieuwe media experimenteren, videokunst, de jaarlijkse Workspace Projectprijs, en de serie Uitgelicht. Tevens beheert het Filmhuis een filmbibliotheek en papieren archieven. Het Filmhuis wil verankerd zijn in zijn omgeving en een relatie aangaan met de stad, de inwoners en de organisaties die er gehuisvest zijn. De instelling participeert in evenementen en festivals waaronder het Movies that Matter festival, The Hague Indian Film Festival, Today'sArt en Writers Unlimited. Voor de komende jaren voorziet het Filmhuis dat fors geïnvesteerd zal moeten worden in de digitalisering van de cinema. Behalve dat hier kosten aan verbonden zijn, biedt de digitalisering kansen vanwege de mogelijkheden om film flexibeler te vertonen.

Het Filmhuis ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 794.458. Voor de komende meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt het Filmhuis € 804.458 structurele subsidie aan.

Beoordeling

De Commissie is positief over deze duidelijke aanvraag. Het Filmhuis Den Haag is zonder twijfel een van de beste filmhuizen in het land. Het Filmhuis biedt een breed en artistiek interessant programma en werpt zich op als logische samenwerkingspartner voor andere (culturele) instellingen. Daarnaast is de instelling ook op het gebied van educatie zeer actief. Met zijn programma's weet het veel scholieren te bereiken.

De Commissie is wel van mening dat het Filmhuis in de samenwerking met andere instellingen actiever mag participeren in plaats van voornamelijk te faciliteren. De kosten voor de samenwerkende partner zijn daarbij aan de hoge kant, terwijl het Filmhuis zelf minder bijdraagt.

De Commissie had graag gezien dat het Filmhuis in zijn aanvraag meer aandacht besteed had aan een analyse van het publiek dat het bereikt en wil bereiken. Met die gegevens zou het Filmhuis wellicht de programmering kunnen aanpassen, zodat de benaming 'Venster op de wereld' nog sterker uitgedragen wordt. Mede in het licht van de snelle veranderingen op het gebied van filmvertoningen acht de Commissie een serieuze reflectie op de wijze waarop welke groepen bereikt kunnen worden

noodzakelijk. De Commissie heeft waardering voor de efficiënte bedrijfsvoering van het Filmhuis en voor de manier waarop het Filmhuis oneerlijke concurrentie voorkomt door de prijzen in de horecavoorziening gelijk te houden aan de prijzen van de horecagelegenheden in de omgeving.

Advies

Honoreren op het niveau van 2011: € 794.458

FIRMA MES

Inleiding

Firma MES, opgericht in 2009, is een jong, nieuw theatergezelschap in Den Haag, dat tot nu toe drie voorstellingen heeft gerealiseerd. Firma MES heeft als doel nieuwe, oorspronkelijke voorstellingen te brengen, in het theater en op locatie, voor een jonge, nieuwe doelgroep tussen de 15 en 40 jaar. Zij werkt hiervoor samen met zowel gevestigde organisaties als met jonge startende kunstenaars. Ook onderhoudt de groep een nauwe samenwerking met Theater a/h Spui, waar Firma MES het huisgezelschap is. De groep kiest voor thema's die dicht op de tijdsgeest zitten. In de periode 2013 – 2016 wil de Firma MES acht voorstellingen maken, waarvan jaarlijks een productie met steun van het Nationale Toneel.

Firma MES is een nieuwe aanvrager binnen het Kunstenplan.

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Firma MES € 150.000 subsidie per jaar.

Beoordeling

De aanvraag van de Firma MES maakt op de Commissie een levendige, dynamische en realistische indruk. De artistieke koers die het jonge gezelschap voorstaat wordt goed onderbouwd. Firma MES kan met recht een zogenaamd 'gazelle gezelschap' worden genoemd, een jong opkomend collectief dat belangrijk kan zijn voor de dynamiek in het culturele klimaat in een stad. De Commissie heeft goede hoop dat Firma MES die belofte waar gaat maken.

De groep bestaat uit getalenteerde acteurs, die elkaar hebben gevonden in dezelfde ambities en het te hanteren gereedschap om die te bereiken. De leden van het collectief geven aan nadrukkelijk te kiezen voor de standplaats Den Haag en ook individuele opdrachten ondergeschikt te maken aan het collectieve belang. Ze binden zich sterk aan elkaar; een belangrijke voorwaarde voor continuïteit. De aanvraag overtuigt ook op het vlak van cultureel ondernemerschap en de wens om de overhead zo laag mogelijk te houden. De Commissie plaatst wel vraagtekens bij de ambitie om voorstellingen te gaan maken voor de grote zaal. Het gezelschap heeft tot op heden nog geen ervaring met dit specialistische en kostbare metier. De Commissie is van mening dat de groep zich vooraleerst moet richten op de ontwikkeling van voorstellingen voor de vlakke vloer. Het marketingbeleid overtuigt de Commissie dat Firma MES goed en organisch gebruik zal maken van eigentijdse publiciteitsuitingen.

Op het gebied van educatie vindt de Commissie het prijzenswaardig dat de acteurs de invulling hiervan zelf ter hand willen nemen om zodoende de drempel tussen publiek, jongeren en makers zo laag mogelijk te houden. De Commissie hoopt dat de makers dit streven waar kunnen maken en vol kunnen houden. De band met Theater a/h Spui biedt veel mogelijkheden, waaronder die van intensivering van de educatieve kant. Ook de samenwerking met het Nationale Toneel is veelbelovend.

Concluderend meent de Commissie dat Firma MES een waardevolle aanvulling kan vormen op het Haagse toneellandschap en adviseert zij deze aanvraag te honoreren.

Advies

Honoreren: € 150.000

GASTPROGRAMMERING

Inleiding

De Stichting Gastprogrammering (GP) is de grootste bespeler van het podiumcomplex dat wordt gevormd door de Dr. Anton Philipszaal en het Lucent Danstheater. GP programmeert concerten en voorstellingen op het gebied van muziek en dans. De muziekprogrammering betreft voornamelijk kamermuziek, waarvoor de Nieuwe Kerk meestal de aangewezen accommodatie is. GP haalt ook operavoorstellingen naar Den Haag, die in het Lucent Danstheater plaatsvinden. Naast deze activiteiten zijn er randactiviteiten als inleidingen, workshops en dergelijke.

Voor de komende jaren wil GP inzetten op drie inhoudelijke speerpunten. GP wil allereerst het hoogwaardige aanbod dans en muziek verbreden, door meer concerten door vooraanstaande symfonieorkesten uit binnen- en buitenland aan te bieden, door het enige malen per seizoen engageren van gerenommeerde vocale en/of instrumentale solisten en door het uitbreiden van het dansprogramma met voorstellingen van een aantal 'grote namen'. Daarnaast wil GP meer ruimte bieden aan meer populaire genres door samen met het Paard van Troje meer popconcerten te programmeren. Ten derde wil GP groepen uit de samenleving een voor hen toegankelijk podium bieden.

Recentelijk hebben de SEM en de GP de Commissie bericht dat zij voornemens zijn te fuseren in 2012.

GP ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2009 – 2012 een subsidie van € 1.036.451. Voor de periode 2013 – 2016 vraagt GP € 1.180.000 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

Zowel vanwege de capaciteit van de zalen als de omvang en de breedte van het programma speelt GP een hoofdrol in het muziekleven van de stad en de regio. In algemene zin kan worden gezegd dat het programma een respectabele dwarsdoorsnede is van wat er in het Nederlandse en internationale circuit 'te koop' is. Met de indieners van de subsidieaanvraag stelt de Commissie vast dat zich in de wereld van de podiumkunsten drastische veranderingen voordoen, onder andere als gevolg van demografische ontwikkelingen, en dat de vrijetijdsmarkt een verdringingsmarkt is geworden die een steeds scherpere concurrentie te zien geeft. Het spreekt de Commissie aan dat GP op deze ontwikkelingen niet interpreteert in termen van bedreigingen maar 'de marktkansen ruikt'. Inmiddels heeft GP werk gemaakt van één van de speerpunten die voor de komende jaren worden geformuleerd, namelijk de verbreding van het programma naar meer populaire genres. In samenwerking met poppodium Paard van Troje zijn de eerste stappen gezet op de weg naar co-programmering van popconcerten. De Commissie geeft in overweging de popprogrammering te intensiveren, aangezien dit programmaonderdeel veel kan bijdragen aan de bekendheid van de zaal, ook buiten de stad en de regio, en omdat valt te verwachten dat het een gunstige invloed op de exploitatie zal hebben.

Ook is de Commissie enthousiast over de accenten die GP wil gaan leggen in zijn programmering van klassieke muziek en dans, een ontwikkeling die nodig is om de identiteit en de concurrentiepositie van de Dr. Anton Philipszaal als grootstedelijke concertzaal en het Lucent Danstheater als het hoofdpodium van dansstad Den Haag te versterken. Veel waardering heeft de Commissie ook voor het voornemen Haagse gezelschappen voor nieuwe en klassieke muziek een plaats te geven in het programma. Positief is de Commissie ook over het voornemen om 'cultureel diverse voorstellingen' op te nemen in de reguliere programmering en niet alleen op basis van verhuringen te laten plaatsvinden. Wel vindt de Commissie dat GP hier al eerder concrete resultaten had kunnen laten zien.

Al deze plannen passen bij de rol die GP zal moeten spelen op de weg naar het nog te realiseren Dans- en Muziekcentrum, waarvan de legitimatie mede wordt bepaald door wat de partners Gastprogrammering/SEM, Residentie Orkest, Nederlands Danstheater en Koninklijk Conservatorium de komende jaren laten zien. De Commissie is van mening dat het nieuwe Dans- en Muziekcentrum alleen een succes kan worden als bredere groepen zich mede-eigenaar gaan voelen van de Spuizalen. Hierbij past een programmering waarbij meer dan in het verleden rekening wordt gehouden met de grote pluriformiteit van het Haagse publiek als het gaat om leeftijd, leefstijl en herkomst.

Het oordeel van de Commissie over de GP is over het algemeen positief, maar zij ziet er geen aanleiding in om een hogere subsidie te adviseren dan het bedrag dat in 2012 wordt ontvangen. Op de eerste plaats heeft GP, gelet op de korting die is toegepast op het gemeentelijke cultuurbudget, een verkeerd moment uitgekozen om voor nieuw beleid een extra subsidie aan te vragen. De Commissie is van mening dat de ruimte die nodig is om het programma concurrerender te maken, moet worden gevonden in het voordeel dat moet worden geboekt door met een grotere voortvarendheid werk te maken van de integratie van de organisaties die actief zijn aan het Spui, meer in het bijzonder in de samenwerking op het gebied van marketing en communicatie. Voorts staat de Commissie op het standpunt dat het aantrekken van een extra programmeur voor de nieuwe programmering niet nodig is; de noodzakelijke kennis is beschikbaar bij de huidige programmeurs of zij kan tegen overzichtelijke kosten tijdelijk worden ingehuurd. In meer algemene zin geldt ook voor GP de boodschap dat zeker onder de huidige economisch-financiële omstandigheden de tering naar de nering moet worden gezet. Tot slot is de Commissie van mening dat GP het aan zijn positie in de stad verplicht is te onderzoeken hoe een grotere bijdrage kan worden geleverd aan het educatieaanbod, waartoe samenwerking met het op te richten Expertisecentrum Cultuureducatie voor de hand ligt.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 1.036.451 op voorwaarde van fusie met de SEM in 2012.

GEMEENTEMUSEUM/GEM/FOTOMUSEUM

Inleiding

Het Gemeentemuseum Den Haag is een veelzijdig museum dat binnen Nederland behoort tot de belangrijkste musea op het gebied van de moderne kunst. Het Gemeentemuseum beheert een omvangrijke collectie moderne en toegepaste kunst. De hoofddoelstelling van het museum is het bewaren, beheren en tonen van deze collecties. Het museum verzorgt tussen de 30 en 40 tentoonstellingen per jaar, waarvan minimaal twee blockbusters. Hiervoor worden actieve en doelgerichte marketingcampagnes gevoerd. De tentoonstellingen vinden plaats onder de vlag van het Gemeentemuseum, GEM, museum voor hedendaagse kunst en Fotomuseum Den Haag. Deze drie 'merken' hebben tijdens de lopende beleidsperiode samen meer dan 300.000 bezoekers per jaar getrokken. Belangrijke tentoonstellingen waren 'Cézanne–Picasso–Mondriaan', 'Kandinsky en der blaue Reiter', 'James Ensor', 'Haute Couture. Voici Paris!' en 'Alexander Calder – De Grote Ontdekking'.

Voor de periode 2013 – 2016 wil het Gemeentemuseum doorgaan op de huidige succesvolle koers. Een belangrijke verandering bestaat uit de tijdelijke komst van de topstukken van het Mauritshuis. Behalve tentoonstellingen van klassiek-moderne kunst die een groot publiek moeten trekken, wil het museum nadrukkelijker inzetten op de negentiende-eeuwse kunst. Het museum wil ook meer aandacht besteden aan de zichtbaarheid van de eigen collectie. Recent is een aparte vleugel geopend, gewijd aan Mondriaan & De Stijl. In het verlengde hiervan wil het museum komen tot een vaste opstelling moderne kunst met onder andere de Haagse School, het Impressionisme en het Expressionisme. Daarnaast moeten de deelcollecties beter zichtbaar worden.

De Stichting Gemeentemuseum Den Haag ontvangt momenteel een subsidie van € 9.090.652 (peiljaar 2011). Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt de Stichting Gemeentemuseum Den Haag € 9.515.000 subsidie per jaar.

Beoordeling

Het Gemeentemuseum was de afgelopen jaren zonder twijfel een van de succesvolste beeldende kunstmusea van Nederland. Dankzij een effectieve marketingstrategie en een serie inhoudelijk interessante tentoonstellingen wist het museum een groot publiek te trekken. Wel lijkt het museum met haar tentoonstellingsprogramma soms op zeker te spelen en ligt de nadruk sterk op de beeldende kunst, waardoor de andere onderdelen van de brede collectie (modeafdeling, de grote collectie glaswerk, de collectie Islamitische kunst en de muziekinstrumentencollectie) relatief onderbelicht blijven.

Het GEM is een locatie waar actuele internationale kunst getoond wordt. De Commissie heeft hiervoor waardering, maar vindt het jammer dat het GEM zich vrijwel lijkt te beperken tot de schilderkunst.

Het GEM zou ook nadrukkelijker dan nu de verbinding moeten zoeken met de zich voorspoedig ontwikkelende kleine initiatieven in de beeldende kunst in Den Haag.

Het Fotomuseum Den Haag is ten slotte bescheiden van omvang, maar weet door een aansprekend tentoonstellingsprogramma en een intensieve samenwerking met het Prentenkabinet/Studie- en Documentatiecentrum voor Fotografie van de Universiteit Leiden een eigen positie te verwerven binnen de Nederlandse fotomusea.

Ten aanzien van het collectiebeheer merkt de Commissie op dat dit nog steeds verbetering behoeft. Dit geldt ook voor de digitalisering en de online presentatie van de collectie.

De landelijke en internationale uitstraling van het Gemeentemuseum is voor Den Haag van belang om de stad op de kaart te zetten en bezoekers naar Den Haag te trekken. De marketing om internationale doelgroepen naar de stad te trekken zou naar mening van de Commissie versterkt kunnen worden.

De Commissie heeft grote waardering voor de activiteiten van het Gemeentemuseum op het gebied van educatie. Het Gemeentemuseum bereikt veel schoolkinderen en jongeren en investeert aanzienlijk in de vernieuwing van de Wonderkamers. Het Gemeentemuseum werkt hard aan de verbreding van zijn draagvlak in de stad, bijvoorbeeld door verbindingen te leggen met de Haagse stadsdelen en de samenwerking met voetbalclub ADO. De Commissie is zich er van bewust dat het bereiken van nieuwe doelgroepen veel energie en inspanningen vergt. De daadkracht en inventiviteit die het museum op dit vlak laat zien, dwingen bewondering af. Ook legt het museum de nodige inventiviteit aan de dag als het gaat om fondsenwerving.

De Commissie vindt het museum conservatief in haar ramingen van de publieksinkomsten en is ten slotte van mening dat beperkte bezuinigingen overwogen zouden kunnen worden op de in verhouding met vergelijkbare musea forse staf van 98 fte. De Commissie ziet daarom ook geen aanleiding om in te stemmen met de gevraagde subsidieverhoging. Een zeer beperkte korting van het subsidiebudget is in de ogen van de Commissie eerder op zijn plaats.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 9.000.000

GRAFISCHE WERKPLAATS

Inleiding

De Grafische Werkplaats heeft als doelstelling het bevorderen van de beoefening van en belangstelling voor de hedendaagse grafische kunst. Hiertoe stelt de stichting haar goed geoutilleerde werkplaats tegen een vergoeding beschikbaar aan kunstenaars en vormgevers. Ook organiseert de Grafische Werkplaats tentoonstellingen, workshops en lezingen voor zowel het beroepsveld als een breder publiek. De Grafische Werkplaats fungeert kortom als kenniscentrum voor grafische technieken en probeert voor deze technieken een grotere belangstelling onder het publiek te wekken.

De Grafische Werkplaats ontvangt momenteel een subsidie van € 56.347

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt De Grafische Werkplaats € 55.912 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Grafische Werkplaats kan een ondersteunende rol spelen bij de huidige opleving van de grafiek. De Werkplaats beschikt over goede faciliteiten en heeft unieke expertise in huis. De Commissie heeft echter haar twijfels bij de door de Grafische Werkplaats ingediende aanvraag. Het plan toont weinig visie, enthousiasme en daadkracht, terwijl de Grafische Werkplaats het juist van profilering, initiatief en ondernemerschap zou moeten hebben. Het ontwikkelen van een duidelijker visie en het op een commerciële wijze uitbaten van de werkplaats zijn noodzakelijk om in de toekomst te kunnen blijven bestaan. In de ogen van de Commissie is een zelfstandig voortbestaan van de Grafische Werkplaats geen realistische optie, zodat het logisch lijkt een samenwerkingsverband aan te gaan met de KABK of een andere instelling en in het verlengde hiervan de mogelijkheden te verkennen van een fusie. De Commissie adviseert daarom een voorwaardelijke subsidie te verlenen, waarbij gedurende 2 jaar € 30.000 wordt toegekend. Na deze periode zou de Grafische Werkplaats gefuseerd moeten zijn met een (onderwijs)instelling of functioneren als een zelfstandig commercieel bedrijf dat niet langer afhankelijk is van overheidssubsidie.

Advies

Niet honoreren.

Als overgangsregeling gedurende 2 jaar € 30.000 toekennen.

HAAGS HISTORISCH MUSEUM

Inleiding

Het Haags Historisch Museum (HHM) maakte voorheen deel uit van het Haags Gemeentemuseum en is in 1984 verzelfstandigd. Het museum beheert de 'collectie Den Haag', die uit ongeveer 6.000 voorwerpen bestaat. Sinds 1994 is het HHM verantwoordelijk voor de exploitatie en het beheer van de collectie van het voormalige Rijksmuseum de Gevangenpoort, met een aparte rijkssubsidie- en verantwoordingssystematiek.

Het HHM wil in de stad een actief historisch middelpunt zijn met jaarlijks een aantrekkelijk programma van tentoonstellingen en activiteiten. Hiermee verduidelijkt het HHM de internationale en de nationale betekenis van Den Haag. Ook de lokale geschiedenis en cultuur komen aan bod. Het HHM organiseert diverse activiteiten op locatie in de wijken. Het publiek wordt bij deze activiteiten betrokken. Er wordt samengewerkt met verschillende Haagse erfgoedinstellingen, musea en andere partners.

Voor scholen biedt het Museum een gevarieerd aanbod van museumlessen en lesmateriaal en ondersteuning bij het invoeren van de geschiedenis canon in het onderwijs. Het HHM realiseert samen met ProDemos – Huis voor de democratie en rechtstaat – een landelijk aanbod voor VO-scholen over de geschiedenis en betekenis van onze democratie en rechtsstaat.

De komende jaren wil het HHM de aantrekkingskracht van het gebied Hofvijver/Binnenhof versterken door een Hofvijverticket aan te gaan bieden dat toegang geeft tot het HHM, Museum de Gevangenpoort, Museum Bredius, Galerij Prins Willem V, ProDemos en het souterrain onder de Ridderzaal.

Het Haags Historisch Museum (HHM) ontving in 2011 € 1.017.884 structurele subsidie, aangevuld met € 646.170 incidentele subsidie (peiljaar 2011). In 2012 ontvangt het HHM € 1.048.674 structurele subsidie, aangevuld met € 707.690 (peiljaar 2012).

In verband met de door de Gemeente Den Haag vastgestelde groei in de exploitatiesubsidie voor de periode 2010-2012, op basis van de Toekomstvisie van het Haags Historisch Museum, verzoekt het HHM de Commissie uit te gaan van 2012 als peiljaar.

Beoordeling

Het Haags Historisch Museum heeft de afgelopen beleidsperiode een positieve ontwikkeling doorgemaakt. De stapsgewijze verhoging van het subsidiebudget heeft het museum aangegepen om enkele belangrijke vernieuwingen door te voeren. Het collectiebeheer is sterk verbeterd en het museum heeft veel achterstallig onderhoud kunnen wegwerken. Op het gebied van de collectievorming heeft het Haags Historisch Museum interessante innovatieve stappen gezet door het publiek via projecten als Mijn Den Haag te betrekken bij het verzamelen voor de twintigste eeuw.

De kwaliteit van de tentoonstellingen is in de ogen van de Commissie wisselend, maar enkele zeer aansprekende publiekstrekkingen hebben het museum duidelijk op de kaart gezet. Zeker na het gereedkomen van de verbouwing van de Gevangenpoort zijn de publiekscijfers sterk gestegen. De samenwerking met het Mauritshuis inzake de exploitatie van Galerij Willem V is in de ogen van de Commissie voorbeeldig.

De subsidieaanvraag van het HHM is zeer ambitieus. Het museum is de meest actieve speler in de totstandkoming van een gemeenschappelijke presentatie van de musea rond de Hofvijver. De Commissie ziet grote kansen in de ontwikkeling van een toeristische attractie in dit voor Nederlandse begrippen fraaie en unieke stedenbouwkundige ensemble. Met het Mauritshuis, het HHM, de Gevangenpoort, de Galerij Willem V en het Binnenhof heeft Den Haag mogelijkheden om een attractie te ontwikkelen voor een in (kunst)historie geïnteresseerd publiek. Ook het voornemen van het HHM om samen met ProDemos een Prinsjesdag-Presentatie te verzorgen in het souterrain van de Ridderzaal past hierin. De Commissie adviseert de gemeente om deze activiteiten vanuit de gemeente actiever te ondersteunen (zie ook inleiding). Veel waardering heeft de Commissie ook voor de grote bereidwilligheid tot samenwerking. Het HHM is drager van het netwerk Haagse migratiegeschiedenis en is samenwerkingsverbanden aangegaan met kleinere partners in de stad. Het HHM moet echter oppassen niet te veel hooi op de vork te nemen.

Het Haags Historisch Museum zit vanwege het gegeven dat Den Haag regeringsstad is bovendien vrij snel in een spagaatpositie. Vanuit het gebouw aan de Korte Vijverberg kan het publiek letterlijk uitkijken op het nationale machtscentrum waar zich ook een flink deel van de Nederlandse politieke geschiedenis heeft afgespeeld. Het ligt daarom voor de hand dat het HHM in haar presentaties ook aandacht besteedt aan de wisselwerking tussen de nationale en lokale geschiedenis, maar het risico is niet denkbeeldig dat de aandacht van het museum te versnipperd raakt en dat het er onvoldoende in slaagt om het lokale historische verhaal te vertellen. Om deze reden adviseert de Commissie het HHM dan ook om de educatieve activiteiten met ProDemos af te bouwen.

De bedrijfsvoering van het HHM is op orde. Met een betrekkelijk kleine staf verzorgt het museum veel activiteiten. De verhouding publieksbereik-overheidssubsidie is in vergelijking met andere stadsmusea gunstig te noemen. In de ogen van de Commissie kan het museum wellicht wat minder tentoonstellingen organiseren en wat meer aandacht besteden aan de vaste presentatie. Door meer focus in de activiteiten aan te brengen moet het museum met een verlaagd subsidiebedrag goed kunnen functioneren.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 1.500.000

HAAGS KINDERATELIER

Inleiding

De Stichting Haags Kinderatelier, ook voor jongeren (HKA) is opgericht in 1997, maar bestaat als kinderatelier al sinds 1994. In 1998 werd de stichting ook actief voor jongeren van dertien tot en met achttien jaar (jongerenatelier), onder meer met architectuureducatie. Er zijn nu, op beperkte schaal, ook activiteiten voor volwassenen. Het HKA stelt zich ten doel zoveel mogelijk Haagse kinderen en jongeren van twee tot en met achttien jaar kennis te laten maken met beeldende kunst, architectuur en design in de ruimste zin.

Het HKA ontwikkelt educatieve projecten op het gebied van kunst en cultuur, en zet die, na een test- en evaluatiefase, om in een duurzaam aanbod. De activiteiten van het HKA worden op zoveel mogelijk locaties, binnen schooltijd, tijdens de buitenschoolse opvang en in de vrije tijd aangeboden. De nadruk bij de activiteiten ligt op de inhoud en de functie van kunst en cultuur en de persoonlijke reflectie daarop. Het HKA heeft een eigen locatie, Atelier Van Speijk, waar vrijwel alle projecten en workshops voor locaties in de hele stad voorbereid worden, en twee semi-permanente ateliers in Moerwijk en Bouwlust.

In de subsidieaanvraag vraagt het HKA voor haar huidige kernactiviteiten aan onder de noemer 'rood lapje' en voor de verkoop van kennis aan onderwijsinstellingen onder de noemer 'roze golf'.

Het HKA ontvangt in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan een subsidie van € 158.151, aangevuld met € 60.000 uit het gemeentelijke programma van de regeling Cultuurparticipatie (peiljaar 2011).

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt het HKA structurele subsidie aan van € 295.000.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor deze aanvraag. De activiteiten van het HKA bereiken een grote groep kinderen en jongeren in de leeftijd van 2 tot 18 jaar, op het terrein van de beeldende kunst en hieraan gerelateerde onderwerpen als design, architectuur en stedenbouw. Het lespakket stedenbouwkunde/kunst in de openbare ruimte 'Wijk af' biedt kinderen inzicht in hun eigen leefomgeving en het ontstaan daarvan. Ook is de Commissie positief over het accent dat het HKA legt op inzicht, inleving en onderbouwing in plaats van het aanleren van technieken. Het gebruik van gerecyclede materialen en restmaterialen is sympathiek in verband met de noodzaak duurzaamheid te propageren. Het HKA bedient in de ogen van de Commissie echter te weinig scholen uit wijken als Schilderswijk, Transvaal of Loosduinen.

Bij alle waardering voor de activiteiten van het HKA is de Commissie kritisch als het gaat om het cultureel ondernemerschap van de instelling. De verhouding tussen de kosten van de activiteiten en de inkomsten die het HKA hiermee genereert, is ongunstig. De eigen inkomsten bedragen slechts

20%, waardoor het HKA te sterk afhankelijk is van subsidies. Het HKA laat het bedrijfsleven te veel links liggen, daar is meer mogelijk op het gebied van sponsoring. Op het gebied van kostenreductie kan bespaard worden als de reguliere groepsleerkrachten en vrijwilligers meer worden ingezet bij de cultuureducatie op basisscholen. Hoewel de Commissie positief staat ten aanzien van de kennisspreiding op bijvoorbeeld basisscholen, vindt zij dat verkoop van kennis niet voor subsidie in aanmerking dient te komen.

Concluderend adviseert de Commissie alleen die activiteiten te ondersteunen die het basisonderwijs bedienen. De activiteiten voor het voortgezet onderwijs, het vrijetijdsaanbod en de kinderopvang zouden zichzelf moeten kunnen bedruipen.

Advies

Reserveren: € 158.000 voor de activiteiten die het basisonderwijs bedienen en toekennen op basis van een nieuw activiteitenplan en aangepaste begroting.

HAAGS ORGEL KONTAKT

Inleiding

Het Haags Orgel Kontakt (HOK) heeft tot doel de bevordering van de orgelcultuur in Den Haag. De belangrijkste activiteit is de coördinatie van de concertseries die worden gegeven op de belangwekkende orgels van vijf locaties in de binnenstad Den Haag, te weten de Grote Kerk, Kloosterkerk, Lutherse Kerk, Gotische Zaal en St. Jacobuskerk. In 2013 viert het HOK zijn 40-jarig jubileum met een aantal feestelijke activiteiten.

De Stichting Haags Orgel Kontakt ontvangt momenteel een subsidie van € 14.910
Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt de stichting een subsidie van € 18.125 per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie heeft grote waardering voor deze organisatie, die een vaste waarde is geworden in het Haagse muziekleven. De activiteiten van het HOK worden gerealiseerd door vrijwilligers, zijn hoogwaardig van kwaliteit en leveren een belangrijke bijdrage aan het behoud van cultureel erfgoed. Het educatieproject dat het HOK verzorgt, is kleinschalig maar succesvol; het vormt een waardevolle verbinding naar een jonge doelgroep. De Commissie staat positief tegenover het voornemen om het educatieproject uit te breiden. Een beperkte verhoging van de subsidie is legitiem, vanwege de uitputting van de reserve waaruit het HOK de educatieactiviteiten tot nog toe dekte.

De Commissie prijst de zorgvuldige manier waarop het HOK te werk gaat, ook op het gebied van het financieel beheer. Zij ziet zeker ook mogelijkheden voor het HOK om de eigen inkomsten te vergroten, onder andere door de oprichting van een Vriendenkring. De Commissie is daarnaast van mening dat het HOK niet huiverig hoeft te zijn voor een verhoging van de toegangsprijzen, daar deze relatief laag zijn en de vergelijking met de entreeprijzen van andere muziek evenementen in het algemeen gunstig zal uitpakken.

In 2013 viert het HOK zijn 40-jarig jubileum, onder andere met een orgeldag in de Nieuwe Kerk. De Commissie is van mening dat voor deze incidentele activiteiten een projectsubsidie zou moeten worden aangevraagd. De Commissie vraagt tot slot aandacht voor de leeftijdsopbouw binnen het bestuur, vanwege de continuïteit van de organisatie.

Advies

Gedeeltelijk honoreren, € 16.000 (aangevraagd bedrag exclusief kosten jubileumviering)

HAAGS POP CENTRUM

Inleiding

Het Haags Pop Centrum (HPC) zet zich in voor het bevorderen van alle vormen van popmuziek in Den Haag. Het HPC biedt oefenfaciliteiten voor musici en organiseert laagdrempelige optreedmogelijkheden op het eigen (opstap)podium. Daarnaast organiseert het HPC projecten en popevenementen zoals festivals en bandpresentaties op verschillende locaties. Het HPC richt zich op belangenbehartiging van zowel beginnende als (semi)professionele beoefenaars van popmuziek, het adviseren van derden over popmuziek en -beleid, publiciteit en publicaties over popmuziek en educatieprojecten. Het HPC heeft de beschikking over oefenruimten, een drumcabine, een professionele geluidsstudio (Holland Spoor Geluidsstudio), een kleinschalige muziekschool en een laagdrempelige podiumvoorziening. Het HPC organiseert onder meer de jaarlijks terugkerende festivals Haagse Popweek, Plein Open en State-X New Forms (in samenwerking met het Paard van Troje). Op het gebied van de promotie van Haagse popmuziek vervult het HPC een veelomvattende rol, met ondermeer de Haagse Popserver, een online database. Middels de Haagse YouBox zijn meer dan 300 CD's van Haagse artiesten gratis te beluisteren en met radioprogramma Stork on Air, uitgezonden door Omroep West, bericht het HPC wekelijks over het Haagse popleven. Onder de noemer The Hague Music Export organiseert het HPC showcase-optredens voor Haagse artiesten in het buitenland. Op het gebied van educatie biedt het HPC de projecten Popstart, Bandsupport en Pop voor de Klas. Het HPC werkt samen met talloze grote en kleine instellingen in de stad. De afgelopen periode verzorgde het HPC een deel van de programmering en publiciteit van het undergroundpodium Bazart. Hiervoor ontving het HPC een aparte bijdrage vanuit het Kunstenplan 2009-2012.

De komende vier jaar wil het HPC haar positie bestendigen en waar nodig uitbouwen. Het HPC gaat samenwerken met de Haagse organisatie Ready To Play en wil ook de eigen educatieprojecten verder uitbreiden met workshops voor scholieren. Daarnaast worden de les- en oefenruimtes uitgebreid en wordt er een drumschool opgezet. Het HPC wil de lonen van de medewerkers marktconform maken en tevens een medewerker voor PR en marketing aantrekken.

Het HPC ontvangt momenteel een exploitatiesubsidie van € 539.060 in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan en € 20.000 uit het Fonds Cultuurparticipatie. Voor de periode 2013-2016 wordt een structurele subsidie van € 666.392 gevraagd, waarvan € 85.000 voor reparatie loonkosten, € 40.000 ter compensatie voor het wegvallen van gesubsidieerde arbeid en een incidentele subsidie uit het gemeentelijke programma van het Fonds voor Cultuurparticipatie.

Beoordeling

De commissie heeft veel waardering voor de vele functies die het Haags Pop Centrum vervult. De subsidieaanvraag is helder geformuleerd en getuigt van kennis, visie en daadkracht. De Commissie

is enthousiast over de wijze waarop het HPC de volledige keten in het popcircuit, van beginnende bandjes tot (semi)professionele groepen en artiesten, in haar takenpakket tot uitdrukking weet te brengen. Het HPC communiceert daarbij goed en is zichtbaar in alle segmenten in de Haagse popwereld. Het HPC werkt goed samen met grote en kleine partners. De Commissie is lovend over de jaarlijkse Haags Pop Week, het visitekaartje van het HPC. Het jaarlijks in samenwerking met het Paard van Troje georganiseerde festival State X New Forms vindt de Commissie van internationale allure, maar tekent hierbij aan dat de verlenging van het aantal festivaldagen, zoals tijdens de slecht bezochte editie van 2011, ongewenst is. Wat betreft de omvang van State X New Forms kan de organisatie terug naar de editie van 2010.

Voor de educatieprogramma's en talentontwikkelingstrajecten heeft de Commissie waardering. De wijze waarop de medewerkers van het HPC de vaak nog zeer jonge popmuzikanten-in-de-dop begeleiden en coachen is lovenswaardig. De behuizing van het HPC doet de organisatie geen recht en de Commissie onderkent de noodzaak voor betere huisvesting, maar moet daarbij aantekenen dat de tijd daar nu niet rijp voor is.

De platte organisatie van het HPC is efficiënt ingericht. Wel is de Commissie van mening dat het HPC de afgelopen jaren actie had kunnen ondernemen om het wegvallen van de gesubsidieerde arbeid zelf op te vangen. De gevraagde reparatie van de te lage lonen acht de Commissie in het huidige economische klimaat niet realistisch. Wellicht dat een verhoging van de eigen inkomsten hier soelaas kan bieden.

De Commissie stelt voor om de al bestaande band tussen het HPC en het nabij gelegen nichepodium Bazart te verstevigen. Door het wegvallen van de taken op het gebied van welzijn krijgt Bazart een andere focus. Bazart richt zich voortaan volledig op de programmering van niet-reguliere muziekstromingen. De Commissie adviseert de administratie en het beheer van Bazart, alsmede de educatieve taken, onder te brengen bij het HPC. Op het gebied van educatie liggen er in deze constructie interessante mogelijkheden voor het HPC, dat Bazart als leerplek zou kunnen aanbieden voor zowel beginnende muzikanten als voor jongeren die zich willen verdiepen in de technische en andere organisatorische zaken die komen kijken bij het organiseren en presenteren van popconcerten. De springplankfunctie die het HPC al vervult kan hiermee worden versterkt.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 540.000

HAAGSE KUNSTKRING

Inleiding

De Haagse Kunstkring (HKK), opgericht in 1891, is een vereniging voor kunstenaars van alle disciplines: beeldende kunst, (grafische) vormgeving, architectuur, theater, film, dans, muziek en letteren. De Kring telt ongeveer 500 werkende en kunstlievende leden. In het eigen pand aan de Denneweg organiseert de HKK vijftien à twintig exposities per jaar en fungeert daarnaast ook als ontmoetingsruimte, broedplaats en productiehuis. Het interdisciplinaire aspect draagt bij aan het ontstaan van verbindingen tussen verschillende disciplines en niveaus. Alle tentoonstellingen en presentaties zijn ook gratis toegankelijk voor niet-leden.

De komende jaren wil de HKK zijn positie in de stad nog meer versterken en samenwerkingsverbanden aangaan met andere culturele instellingen in de regio. Zo wil de HKK ook de cultuurparticipatie in Den Haag mede bevorderen. In internationaal verband wil de HKK de komende jaren meer inzetten op het versterken van de Europese netwerken door uitwisselen van kunst en kunstenaars.

De Haagse Kunstkring is een nieuwe aanvrager binnen het Kunstenplan. Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt de Haagse Kunstkring € 30.000 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie vindt de Haagse Kunstkring (HKK) interessant omdat er een breed scala aan disciplines aan bod komt. Minder enthousiast is zij echter over het ingediende plan; hierin ontbreekt een duidelijke visie en het lijkt alsof men worstelt met de vraag hoe aansluiting te vinden bij de actuele ontwikkelingen en teveel vastzit aan het eigen roemruchte verleden. Dit lijkt ook weerspiegeld te worden in het wel zeer wisselend aanbod – ook in kwaliteit – van de presentaties op de Denneweg.

De Commissie mist passie en trots in het plan. Van een kunstenaarsvereniging met een rijke historie als die van de HKK, had de Commissie meer verwacht. Ook ontbreekt het aan concrete ideeën voor educatieve activiteiten, waardoor de belangrijke verbinding naar kinderen en jongeren, de kunstliefhebbers en wellicht de kunstenaars van morgen, wordt gemist.

In algemene zin vindt de Commissie dat kunstenaarsverenigingen niet structureel gesubsidieerd dienen te worden, maar in beginsel door de leden zelf gedragen moeten worden. In het specifieke geval van de HKK zou er kunnen worden ingezet op een groei van het aantal niet-kunstenaarsleden om ook een grotere interactie tussen kunstenaars en Haags publiek te bewerkstelligen. Tevens denkt de Commissie dat er meer rendabel gebruik gemaakt zou kunnen worden van de mooie, centraal gelegen locatie waarover de HKK beschikt. Daarnaast zou door meer samenwerking met andere verenigingen en organisaties een breder (financieel) draagvlak kunnen ontstaan.

Advies

Niet honoreren.

HEDEN

Inleiding

Heden - in 1972 begonnen als Artotheek in Den Haag – zet zich in voor het bevorderen van de belangstelling voor en de verspreiding van (kennis over) hedendaagse beeldende kunst. Heden wil dat een zo groot mogelijk publiek kunst tot zich kan nemen door, het bezoeken van tentoonstellingen, het bijwonen van educatieve activiteiten, het huren en kopen van kunst en de participatie in de residencyprojecten van Heden in verschillende Haagse buurten, in Jogjakarta en in Riga

Voor de periode 2013 – 2016 probeert Heden de synergie tussen deze onderdelen zo optimaal mogelijk te laten zijn.

Heden ontvangt momenteel een subsidie van € 324.116

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt Heden € 320.000 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie vindt dat Heden in haar kernfunctie een belangrijke rol vervult in Den Haag. De Commissie is positief over de wijze waarop het plan geformuleerd is en waardeert het dat Heden reflecteert op haar eigen functioneren en verbeterpunten formuleert. De exposities en projecten zijn echter van een uiteenlopende kwaliteit. Dit geldt ook voor de kwaliteit van de werken die worden uitgeleend: deze zijn soms erg gedateerd en de collectie zou meer werk van jong (Haags) talent mogen bevatten. Heden heeft in de loop der jaren naast haar kernactiviteit als kunstuitleen steeds meer extra functies toegevoegd. Een deel van deze activiteiten, zoals lezingen en workshops, sluit nauw aan op de missie van Heden. Andere activiteiten – zoals de residencies in Jogjakarta en Riga – doen dit minder en dragen ook minder bij aan het culturele klimaat in Den Haag.

De Commissie vindt dat in deze tijd van teruglopende middelen instellingen zich moeten concentreren op het uitvoeren van hun kerntaken. Hoewel de Commissie het enthousiasme en de ambities van Heden waardeert, zou de prioriteit moeten liggen bij het vergroten van de zichtbaarheid van Heden in Den Haag. De expositiefunctie en de educatievoorziening moeten nadrukkelijker dan nu worden gekoppeld aan de kernactiviteiten van Heden. De Commissie adviseert de focus van Heden terug te brengen naar de functie van artotheek. De Commissie zou in dit verband graag zien dat de samenwerking met het CBK Rotterdam steviger vorm wordt gegeven. De breedte zou Heden kunnen zoeken in de vorm van een meer (structurele) samenwerking met andere beeldende kunstinstellingen. De maatschappelijke en economische relevantie van deze initiatieven zou ook beter moeten worden aangetoond. De Commissie wil Heden aansporen om haar digitale manifestatie te verbeteren en haar oeuverprijs, die belangrijk is voor Den Haag, beter over het voetlicht te brengen.

Ten aanzien van de begroting merkt de Commissie op dat deze te ambitieus is. Een herziening daarvan is nodig in het licht van de kerntakendiscussie. Het valt verder op dat de personele kosten bij Heden relatief hoog zijn. In de voorgelegde begroting vormen zij 45% van het totaal. De Commissie adviseert deze aanvraag slechts gedeeltelijk te honoreren voor de activiteiten die direct zijn gerelateerd aan de kernfunctie.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 150.000

HOLLAND DANCE FESTIVAL

Inleiding

Het Holland Dance Festival (HDF), dat onlangs zijn dertiende editie beleefde, is een tweejaarlijks dansfestival met een brede, internationale programmering. Het festival – gericht op het fysieke segment van dans met een combinatie van vernieuwing en excellentie - heeft als missie zoveel mogelijk mensen in aanraking te brengen met dans en zo het draagvlak voor dans te vergroten. HDF functioneert als presentatieplatform voor ontwikkelingen in de internationale hedendaagse dans, als promotor van dans en als ontwikkelaar en aanbieder van hoogwaardige educatie- en amateurkunstprojecten.

HDF produceert Holland Dance onTour (zoals Talent on the Move) in samenwerking met dansvakacademies. Ook presenteert de organisatie door het jaar heen Holland Dance Events (in samenwerking met bijvoorbeeld de internationale Gastprogrammering). Daarnaast zet HDF sterk in op publieksonwikkeling en educatie, onder meer in samenwerking met Korzo, De Dutch Don't Dance Division en het Nederlands DansTheater.

Voor de periode 2013 – 2016 wil HDF doorgaan op de ingeslagen weg, maar nadrukkelijker en meer geformaliseerd dan nu samenwerken met de andere grote dansinstellingen in Den Haag: Korzo en het Nederlands DansTheater. Binnen de Danskern Den Haag is afgesproken dat HDF een overkoepelende afdeling Publieksonwikkeling voor educatie en amateurkunst gaat aansturen en dat het festival – in slankere vorm - zich uitsluitend gaat richten op presenteren en niet langer ook zelf gaat produceren.

HDF ontvangt momenteel een subsidie van € 440.056 (Peiljaar 2011) en daarnaast een bedrag van € 435.575 van het Rijk.

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt HDF bij de gemeente een subsidie aan van € 700.000 per jaar. Bij het Fonds Podiumkunsten en het Fonds Cultuurparticipatie wordt een meerjarige subsidie aangevraagd van in totaal € 200.000.

Beoordeling

Het Holland Dance Festival (HDF) heeft zich de afgelopen jaren bewezen als presentatieplatform voor een internationale dansprogrammering met een artistiek aantrekkelijk en toegankelijk profiel. Het festival draagt sterk bij aan de uitstraling van Den Haag als dansstad en vormt een belangrijke schakel in de dansketen binnen de Gemeente Den Haag. HDF beperkt zich inmiddels niet meer tot de organisatie van het tweejaarlijks festival, maar beweegt zich op meerdere terreinen door het jaar heen, zoals gastprogrammering, publiekseducatie, amateurkunstbeoefening, educatie en tournee. Deze activiteiten versterken de synergetische werking tussen de verschillende dansinstellingen in Den Haag, zoals in deze aanvraag helder wordt beschreven. Vooral op het vlak van publieksonwikkeling heeft HDF een gedegen expertise opgebouwd.

Gezien de financiële ontwikkelingen zal deze wijdverbreide vertakking van activiteiten door HDF in de komende kunstenplanperiode niet langer houdbaar zijn. Heroriëntatie is noodzakelijk. De Commissie is van mening dat het festival als presentatieplatform te zeer aan expansie onderhevig is geweest en dat een slankere vorm noodzakelijk en mogelijk is, met behoud van kwaliteit en landelijke profilering. Ook deelt zij de mening van de aanvrager dat producerende taken van HDF fors beperkt zouden moeten worden, te meer daar sterk wordt ingezet op een heldere taakverdeling binnen de samenwerking met andere producerende dansinstellingen in Den Haag zoals Korzo en het Nederlands Dans Theater.

De ingezette samenwerking en taakverdeling binnen de Haagse dansketen, zoals in de bijlage Danskern Den Haag geformuleerd, wordt door de Commissie ten volle onderschreven.

HDF vraagt in vergelijking met het peiljaar 2011 een aanzienlijk hogere subsidie aan de Gemeente Den Haag. De verwachting dat de landelijke subsidiegelden sterk zullen teruglopen is hiervoor het belangrijkste argument. De Commissie acht deze verwachting op zich reëel, maar vindt de aangevraagde verhoging in dit tijdsgewricht buiten proportie en te eenzijdig neergelegd bij de gemeentelijke overheid. Zij is van mening dat HDF een deel van de gevolgen kan opvangen binnen de eigen begroting en organisatie, door heroriëntatie op de activiteiten en door de in de aanvraag benoemde versterking van de samenwerking. Met betrekking tot de eigen inkomsten moet het festival in de toekomst nog innovatiever zijn. Ook dient de organisatie de beheerslasten zo veel mogelijk te beperken ten gunst van de activiteitenlasten.

De Commissie meent dat een beperkte verhoging van de subsidie ten opzichte van het peiljaar 2011 wel gerechtvaardigd is, wil het Holland Dance Festival zijn landelijk profiel handhaven en een belangrijke schakel in de Haagse dansketen blijven. De Commissie acht het hiervoor noodzakelijk dat het (inter)nationaal belang van het festival ook in de periode 2013 – 2016 met landelijke subsidies wordt onderschreven.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 500.000 onder de voorwaarde dat het Fonds Podiumkunsten en het Fonds Cultuurparticipatie de aanvragen van het HDF honoreren.

HUIS VAN GEDICHTEN

Inleiding

Huis van Gedichten is een organisatie die poëzie-educatieve activiteiten ontwikkelt, produceert en uitvoert. Het educatieve aanbod richt zich op kinderen en jongeren maar daarnaast ook op migranten die cursussen Nederlands als tweede taal volgen. Voor Huis van Gedichten zijn de taalregels van minder belang dan het plezier dat kinderen, jongeren en migranten aan taal kunnen ontleen. Huis van Gedichten hoort in Den Haag binnen het onderwijs bij de grotere aanbieders van workshops en cursussen op het gebied van poëzie schrijven en literatuureducatie.

Huis van Gedichten kreeg tijdens de lopende meerjarenbeleidsperiode geen structurele subsidie. Wel ontving de organisatie incidentele bijdragen voor specifieke activiteiten. Voor de periode 2013 – 2016 vraagt Huis van Gedichten € 70.000 structurele subsidie.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor deze verzorgde aanvraag. Huis van Gedichten is er de afgelopen jaren zonder structurele subsidie in geslaagd een groot en groeiend aantal kinderen, jongeren en volwassenen actief met poëzie in aanraking te laten komen. De kleine en efficiënte organisatie verdient hiervoor veel lof.

De Commissie is van mening dat vooral de binnenschoolse educatieplannen van Huis van Gedichten goed zouden kunnen passen in de nieuwe opzet die de Commissie voor de cultuureducatie in Den Haag voorstelt. De Commissie adviseert Huis van Gedichten deels te honoreren, met name ter ondersteuning van de binnenschoolse educatieplannen. De Commissie wijst daarbij op de mogelijkheid voor Huis van Gedichten om te opereren als educatieve pijler van het nog op te richten Huis van de Literatuur.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 40.000

INDIAN FILM FESTIVAL THE HAGUE

Inleiding

Het Indian Film Festival The Hague (Indian FFTH) wil de kennis, spreiding en promotie van films uit India bevorderen, met nadruk op artistieke kwaliteit en inhoudelijke diversiteit en op het creëren van een goed klimaat voor de Indiase filmcultuur.

Van 5 t/m 9 oktober 2011 vond in Den Haag de primeur van het Indian FFTH plaats. Het vijfdaagse festivalprogramma biedt Arthouse films, documentaires en populaire Hindi films.

Het Indian FFTH heeft geen structurele financiering ontvangen in de periode 2009 – 2012. In 2011 kreeg het festival € 27.500 incidentele subsidie van de gemeente. Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt het Indian FFTH € 40.000 structurele subsidie.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor het heldere en goed geschreven plan. De eerste editie van dit nieuwe festival was redelijk geslaagd. Film liefhebbers konden kennismaken met een breed scala van filmaanbod dat uiteenliep van commerciële films en Arthouse tot documentaires. Hierbij werd controversieel aanbod niet geschuwd. Daarnaast zorgde een randprogramma voor de nodige verdieping. Inleidingen, lezingen en discussies boden de bezoeker achtergrondinformatie om de context, geschiedenis, traditie en filmtaal van de Indiase cinema beter te leren begrijpen. De aanvragende instelling heeft er bovendien blijk van gegeven succesvolle samenwerkingsverbanden aan te gaan in het Haagse culturele veld.

Qua publieksbereik is het festival minder succesvol dan het zelf wil doen voorkomen. Niet alleen bleek het moeilijk om de Hindostaanse doelgroep te bereiken, ook de educatieve activiteiten kwamen nog niet echt van de grond.

Al met al staat de Commissie op het standpunt dat het Indian FFTH van belang is voor het profiel van de stad, mede in het licht van de recente vestiging van het Gandhi Centre in Den Haag. De kosten van het festival kunnen worden beperkt als de aanvrager de samenwerking met het Filmhuis Den Haag intensificeert.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 30.000

INTERNATIONAAL KAMERMUZIEKFESTIVAL DEN HAAG

Inleiding

De Stichting Kamermuziekfestival Haaglanden organiseert jaarlijks een festival op verschillende podia in de stad. De stichting streeft naar een kwalitatief hoogwaardig, onderscheidend, internationaal georiënteerd festival op het gebied van kamermuziek. Het festival duurt ongeveer een week en vindt plaats op diverse, bij voorkeur ongebruikelijke locaties. Tijdens het festival wordt geëxperimenteerd met onconventionele, verrassende uitvoeringsvormen, waarbij wordt gestreefd naar laagdrempeligheid. Naast de festivalactiviteiten biedt de stichting educatieve workshops aan voor scholen. De komende jaren wil de stichting de schaal van het festival vergroten en het publieksbereik verbreden.

Het Kamermuziekfestival ontvangt momenteel een subsidie van € 18.606.

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt het festival een subsidie van € 35.000 per jaar aan.

Beoordeling

Vanuit artistiek oogpunt gezien is het Internationaal Kamermuziekfestival Haaglanden een behartigenswaardig onderdeel van het muzikleven van de stad. Een zorgvuldige inhoudelijke samenstelling van de programma's gaat gepaard met een zoektocht naar concertformats met meer aantrekkingskracht dan de conventionele vorm. De Commissie waardeert ook de samenwerking met verschillende podia in de stad. Toch moet, gezien de publieksaantallen van de jongste twee edities worden vastgesteld dat de respons gering is; omstreeks 700 betalende bezoekers bij zeven tot negen concerten is in verhouding tot de artistieke en de financiële inspanning teleurstellend. Daarbij heeft de Commissie ernstige twijfels over de gesuggereerde groei van het bezoekerscijfer naar 1250 in 2013 tot 2000 in 2016. Nog afgezien van de omstandigheid dat de festivalleiding een ongelukkig moment heeft gekozen om praktisch een verdubbeling van de gemeentelijk subsidie aan te vragen, heeft de Commissie er ook geen vertrouwen in dat een investering in meer betaalde krachten een verdubbeling van het aantal bezoekers teweeg zal brengen. Het festival bestaat inmiddels een decennium, en vastgesteld moet worden dat het in die jaren een aanzienlijk groter publiek op de been had moeten brengen dan in feite is gebeurd. In dit verband is het veelbetekendend dat in 2011 zelfs minder bezoekers werden geworven dan in het jaar daarvoor.

Het Internationaal Kamermuziekfestival Haaglanden moet voor Den Haag worden behouden en het festival zou moeten doorgaan op de weg van de experimenten met concertformats. De Commissie is evenwel van mening dat de spreiding van de concerten over acht of negen dagen te groot en daarom contraproductief is. Zij meent dat het aanbeveling verdient de tijdsspanne van het evenement te beperken tot vier of vijf achtereenvolgende dagen, eindigend in een weekend, waardoor het gemakkelijker wordt om een publiek van begin tot einde vast te houden.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 18.606

JAN CAMPERT STICHTING

Inleiding

De Jan Campert Stichting is in 1947 door de Haagse gemeenteraad opgericht met als doelstelling de bevordering van de Nederlandse letterkunde. Om dit doel te bereiken worden jaarlijks literaire prijzen toegekend en symposia gehouden. In het kader van deze activiteiten redigeert de stichting jaarlijks een bundel met essays over de laureaten en een tijdschrift dat onder meer de lezingen van de symposia bevat. Daarnaast onderhoudt de stichting een website.

Het zijn vooral de literaire prijzen en de prijsuitreikingen die al meer dan zestig jaar het gezicht van de stichting bepalen. De prijzen die onder verantwoordelijkheid van de stichting worden uitgereikt zijn de Constantijn Huygens-prijs voor een literair oeuvre (jaarlijks, € 10.000), de Jan Campert-prijs voor een gedichtenbundel (jaarlijks), de F. Bordewijk-prijs voor een roman (jaarlijks), de J. Greshoff-prijs voor een essay (tweejaarlijks), de Nienke van Hichtum-prijs voor een jeugdboek (tweejaarlijks) en de G.H. 's-Gravesande-prijs voor bijzondere literaire verdiensten (driejaarlijks). Aan alle prijzen behalve de Constantijn Huygens-prijs is een bedrag verbonden van € 5.000.

De Jan Campert Stichting ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 62.311 per jaar. Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 wordt een subsidieverhoging van € 15.000 gevraagd, ter dekking van de kosten voor de prijsuitreiking van de Jan Campertprijzen. Deze subsidie werd tot 2011 via het festival Het Voorwoord toegekend. In de jaren vóór Het Voorwoord (tot 2006) werd de jaarlijkse uitreiking geheel georganiseerd en betaald door de gemeente.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor de activiteiten van de Jan Campert Stichting. Hoewel het prijzengeld bescheiden is, genieten de prijzen een groot aanzien in literair Nederland. Belangrijke schrijvers krijgen door de toekenning van de prijzen erkenning en aandacht van een breder, in literatuur geïnteresseerd publiek. Het stichtingsbestuur verdient hiervoor alle lof, te meer daar het geheel uit vrijwilligers bestaat en de overhead uiterst gering is. De Commissie juicht het toe dat de verjonging van het bestuur op korte termijn gestalte krijgt. Zij hoopt dat deze nieuwe aanwas zich ook doorzet naar de vergrijzende Vrienden van de Jan Campert Stichting.

De Commissie betreurt het dat de prijzen niet langer worden uitgereikt in het kader van het festival Het Voorwoord, omdat deze samenwerking juist een kans bood om de publicitaire aandacht voor de prijzen te vergroten. De Commissie staat dan ook positief ten opzichte van het voornemen de prijzen uit te reiken in het kader van een ander literair festival. Efficiënte samenwerking zou hier tot kostenreductie kunnen leiden. Net als de vorige Commissie, vindt ook deze het noodzakelijk dat de relatie tussen de prijzen en de stad Den Haag beter zichtbaar wordt, zowel in de publiciteit als in de setting rond de prijsuitreiking.

De Commissie is verder van mening dat de Jan Campert Stichting meer cultureel ondernemerschap aan de dag zou kunnen leggen, zonder het niet-commerciële karakter van de prijzen teniet te doen. Een verhoging van het subsidiebudget acht de Commissie daarom niet noodzakelijk.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 62.797

JOHAN WAGENAARSTICHTING

Inleiding

De Johan Wagenaarstichting (JWS) zet zich in voor de bevordering van nieuwe muziek. Dit doet zij door het uitreiken van drie gemeentelijke muziekprijzen (Johan Wagenaarprijs, Kees van Baarenprijs en Willem Pijperprijs), het initiëren van festivals en concerten en het stimuleren van uitvoeringsmogelijkheden en samenwerkingsverbanden.

In de komende periode wil de stichting de rol op zich nemen van 'makelaar nieuwe muziek' en vanuit die functie alle activiteiten op het gebied van nieuwe muziek in de stad coördineren en op elkaar afstemmen.

De Johan Wagenaarstichting ontvangt momenteel een subsidie van € 169.940
Voor de periode 2013 – 2016 vraagt de stichting een subsidie van € 207.500 per jaar aan.

Beoordeling

De Johan Wagenaarstichting speelt sinds jaar en dag een vooraanstaande rol in de promotie van de nieuwe muziek, de muziek uit de 20ste en 21ste eeuw. De Commissie heeft veel waardering voor de wijze waarop de JWS haar verbindende functie vervult in het Platform voor Nieuwe Muziek, het netwerk van Haagse organisaties op het gebied van de nieuwe muziek en aanverwante disciplines, alsook bij de totstandkoming, ieder kwartaal, van het nieuwe-muziekfestival Dag in Branding. De JWS wil haar activiteiten in 2013 – 2016 voortzetten, maar presenteert in haar aanvraag ook een belangwekkend nieuw initiatief: Den Haag Huis voor de Nieuwe Muziek. Het betreft een virtueel huis waarin een groot aantal partners wil samenwerken om van Den Haag (weer) de stad van de nieuwe muziek te maken. De JWS ziet voor zichzelf in het Huis voor de Nieuwe Muziek een natuurlijke rol van 'makelaar' weggelegd, die in eerste instantie namens de 'bewoners' de activiteiten op het gebied van de nieuwe muziek in de stad gaat coördineren. De Commissie is enthousiast over het plan voor het Huis voor de Nieuwe Muziek, waarvan de kans van slagen wordt vergroot door de actieve aanwezigheid van het Koninklijk Conservatorium, de goede naam van deze instelling stoelt mede op de internationaal gerenommeerde compositieafdeling.

De Commissie ontraadt een subsidieverhoging toe te kennen ten behoeve van een coördinator voor het Huis voor de Nieuwe Muziek. De directie van de JWS zou uren vrij kunnen maken om deze taak op zich te nemen door minder tijd te besteden aan de organisatie van de verschillende edities van Dag in de Branding. Door de zeer ruime ervaring die inmiddels is opgedaan met de organisatie van dit festival, zou inmiddels een beproefd en effectief format voorhanden moeten zijn, waarmee een belangrijk deel van het werk zonder veel coördinatie door de per editie betrokken podia kan worden gedaan.

De JWS is van mening dat het prijzengeld dat is verbonden aan de Haagse muziekprijzen zo laag is dat dit afbreuk zou kunnen doen aan de status ervan. De Commissie deelt deze opvatting niet; de prijsuitreiking met het programma heeft voldoende allure om de aandacht te trekken van de muziekwereld en de media.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 169.940

KONINKLIJK CONSERVATORIUM

Inleiding

Het Koninklijk Conservatorium (KC), het oudste conservatorium van Nederland, staat te boek als een van de meest vooraanstaande conservatoria van de wereld. Het instituut biedt hoger beroepsonderwijs op het gebied van muziek en dans, maar rekent onderzoek en productie ook tot zijn taken.

Het KC heeft de ambitie niet alleen een onderwijsinstelling te zijn, maar in de stad en de regio ook de rol van culturele instelling te spelen. Elk jaar worden enkele honderden openbare concerten en dansvoorstellingen verzorgd. De komende jaren wil het KC deze rol verder uitbouwen en zijn positie als culturele instelling verstevigen, dit mede in aanloop naar zijn rol in het nieuw te bouwen Dans- en Muziekcentrum aan het Spui.

Het Koninklijk Conservatorium is een nieuwe aanvrager binnen het Kunstenplan. Voor de periode 2013 – 2016 vraagt het een subsidie van € 500.000 per jaar aan. Hierin zijn drie startsubsidies opgenomen: voor fondsenwerving, een nieuw orkest en een avondacademie.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft buitengewoon veel waardering voor de rol die het KC speelt in het culturele leven van de stad. Wanneer in de subsidieaanvraag wordt gesteld dat er geen conservatorium in Nederland is dat “in de buurt komt van de kwantiteit en de kwaliteit van de projecten, concerten, voorstellingen die het KC initieert en (mede) presenteert”, is dat geen grootspraak. De Commissie beschouwt het KC als een pijler onder het culturele leven van Den Haag, een positie die alleen nog maar prominenter kan worden wanneer de nieuwbouw van het Dans- en Muziekcentrum aan het Spui inderdaad tot stand komt en het KC zijn activiteiten naar dit complex kan verplaatsen. De instelling werkt op exemplarische wijze samen met tal van podia en instellingen in de stad.

Dit gezegd hebbende, staat de Commissie op het standpunt dat activiteiten van het KC die direct gericht zijn op onderwijs of op fondsen- en sponsorwerving niet in aanmerking komen voor subsidiering uit het gemeentelijke cultuurbudget. Een van de projecten die het KC in zijn aanvraag opvoert, te weten het internationale zomerfestivalorkest, verdient echter wel gemeentelijk ondersteuning. Het project heeft de potentie een uitgesproken vitaliserende rol te spelen in het muziekleven van de stad. Het Festivalorkest kan worden gezien als een belangwekkende volgende stap in het proces dat is ingezet in de Orkest Master, het hoogwaardige talentontwikkelingsproject van het KC en het Residentie Orkest. Het Festivalorkest zal bestaan uit Orkest Masterstudenten van het KC, leden van het Residentie Orkest, de beste studenten van andere Nederlandse conservatoria, aangevuld met talentvolle young professionals van over de hele wereld. Voor Den Haag ligt hier een unieke kans om de aandacht van de muziekwereld op zich te richten, een overweging die ook van

belang is vanuit citymarketingperspectief. De Commissie is enthousiast over het project en acht de slagingskans groot, zeker waar het Nationaal Jeugd Orkest de derde samenwerkingspartner is. Het Nationaal Jeugd Orkest heeft ruime ervaring op dit gebied en is bovendien bereid een deel van zijn budget in te brengen als ook Den Haag participeert.

Advies

De Commissie adviseert voor 2013 een bedrag van € 100.000 toe te kennen.

KONINKLIJKE SCHOUWBURG

Inleiding

De Koninklijke Schouwburg is opgericht in 1804 en beschikt over een historische grote zaal met lijsttoneel en een kleine vlakke vloerzaal 'Het Paradijs'. De Koninklijke Schouwburg richt zich voornamelijk op toneelvoorstellingen en is de standplaats van het Nationale Toneel. Daarnaast is er een cabaretaanbod, een kleine operaprogrammering en een internationaal theaterprogramma. Met deze programmering richt de Koninklijke Schouwburg zich op een breed en divers publiek.

De Koninklijke Schouwburg wil ook in de komende periode een leidende rol spelen bij het versterken van de positie van toneel in Den Haag. Zij doet dit onder meer door samenwerking met het Nationale Toneel en Theater aan het Spui (en in mindere mate met Diligentia en PePijn). Zij zet ook in op cultureel ondernemerschap, met als doel de eigen inkomsten te verhogen tot 43%.

De Koninklijke Schouwburg ontvangt in 2012 een subsidie van € 2.899.657 (inclusief bijdrage voor onderhoud). Voor de periode 2013 – 2016 vraagt de Koninklijke Schouwburg € 2.999.657 (inclusief bijdrage voor onderhoud) subsidie per jaar aan; het extra bedrag van € 100.000 is bestemd voor uitbreiding van de internationale programmering.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor deze zelfbewuste aanvraag. Zij is enthousiast over de consequente keuze voor kwaliteit van de programmering; hiermee weet de Koninklijke Schouwburg een groot publiek te bedienen. Terecht geniet de Koninklijke Schouwburg dan ook een goede reputatie in het hele land. De Commissie juicht de samenwerking met de andere instellingen toe. Deze zal zeker bijdragen aan een sterkere profilering van het toneel in de stad. Ten aanzien van de voorgenomen uitbreiding van de internationale programmering heeft de Commissie reserves. Ze mist hierbij een duidelijke visie op de samenstelling en het bereik van dit programmaonderdeel.

De aanvraag is, anders dan veel andere beleidsplannen, in hoge mate empirisch gefundeerd, de organisatie wordt op basis van concrete informatie (bij-)gestuurd. De marketingactiviteiten van de Koninklijke Schouwburg zijn innovatief en effectief. Een gemiddelde kaartopbrengst van ruim € 12 is naar de mening van de Commissie echter aan de lage kant. Hoewel de Commissie vindt dat de organisatie haar bedrijfsvoering goed op orde heeft, stelt zij vast dat de Koninklijke Schouwburg in vergelijking met andere podia een grote overhead heeft en dat hier nog enige efficiencywinst te behalen is.

Concluderend adviseert de Commissie om deze bijdrage te honoreren met aftrek van de gevraagde uitbreiding voor de internationale programmering en een kleine efficiencykorting.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 2.870.000 (inclusief bijdrage voor onderhoud)

KOORENHUIS

Inleiding

De stichting Koorenhuis centrum voor kunst en cultuur stelt zich ten doel bij een groot en pluriform publiek, door middel van kunsteducatie, de actieve en receptieve deelname aan kunst systematisch te bevorderen. Het Koorenhuis maakt kunst en cultuur toegankelijk voor alle Hagenaars door educatieve programma's te ontwikkelen en aan te bieden voor kunstzinnige en culturele activiteiten in het onderwijs en in de vrije tijd.

Sinds 2009 heeft het Koorenhuis zich naar eigen zeggen omgevormd tot een meer vraaggerichte organisatie. Door herstructurering hebben klanten een plek in de organisatie-structuur gekregen: binnen klantgerichte units behartigen marktcoördinatoren het belang van Haagse scholen, leerlingen, particuliere cursisten, maatschappelijke instellingen en bedrijven. In 2010 en 2011 heeft het Koorenhuis een ontwikkeling doorgemaakt van een discipline-gerichte instelling naar een organisatie die marktgericht is en projectmatig kan werken.

In de periode 2013-2016 wil het Koorenhuis zich omvormen tot een flexibele netwerkorganisatie met een harde kern van inhoudelijke experts en ziet daarbij vier rollen voor zichzelf weggelegd: (1) Expertisecentrum Cultuureducatie voor het onderwijs, (2) Kunstschool voor de Jeugd, (3) Kunstschool voor Volwassenen en (4) Stedelijke Serviceorganisatie die de markt van de vrijetijdskunstbeoefening bedient.

Het Koorenhuis ontvangt momenteel een subsidie van € 6.323.170 (peiljaar 2011) in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan. Daarbij ontvangt het Koorenhuis een bedrag van € 76.000 via de gemeentelijke onderwijsbegroting voor de ontwikkeling van cultuuractiviteiten in het primair onderwijs.

De gevraagde jaarlijkse structurele bijdrage van gemeente voor de periode 2013-2016 neemt af van € 6.180.000 in 2013, via € 5.530.000 in 2014 en € 5.420.000 in 2015 tot € 5.360.000 in 2016.

Beoordeling

De Commissie beziet deze aanvraag in het kader dat ze eerder schetste met betrekking tot cultuureducatie en cultuurparticipatie (zie paragrafen 3.1 en 3.2). Daarnaast hanteert de Commissie hier uitgangspunten die ze ook in andere gevallen hanteerde: scheiding van uitvoering en advisering, vereenvoudiging van de structuur en vermindering van de beheerslasten ten gunste van de activiteitenlasten. Hantering van dat kader en deze uitgangspunten brengt de Commissie tot een kritisch oordeel over deze aanvraag.

De Commissie heeft allereerst grote bezwaren tegen de door het Koorenhuis voorgestelde nieuwe organisatiestructuur. De scheiding van de vier rollen is een antwoord op de uitgangspunten die in het gemeentelijke Beleidskader staan geformuleerd, maar het Koorenhuis deinst terug voor de in

het Beleidskader geformuleerde gevolgtrekking dat bemiddeling en aanbod van cultuureducatie voor scholen of de vrijetijdsmarkt ook financieel en organisatorisch duidelijk van elkaar gescheiden moeten zijn. Het Koorenhuis houdt in deze aanvraag vast aan een Expertisecentrum Cultuureducatie “als onafhankelijke entiteit binnen het Koorenhuis” en dus met dezelfde directie en Raad van Toezicht als de overige organisatieonderdelen. Hetzelfde geldt voor de Stedelijke Serviceorganisatie. In de ogen van de Commissie kan de vereiste onafhankelijkheid van het Expertisecentrum Cultuureducatie en de Stedelijke Serviceorganisatie op deze wijze niet worden gewaarborgd. Hier komt bij dat het Koorenhuis door een deel van de culturele sector niet als een natuurlijke samenwerkingspartner wordt gezien. Het bestaan van het Cultuurmenu dat voor de Haagse musea en erfgoedinstellingen hun cultuureducatie aan de Haagse scholen bemiddelt, is in dit verband veelzeggend. De Commissie acht het daarom niet reëel dat een Expertisecentrum Cultuureducatie dat deel uitmaakt van het Koorenhuis, in staat zal zijn het vertrouwen van de gehele sector te winnen.

De functie van Stedelijke Serviceorganisatie dient net als het Expertisecentrum Cultuureducatie ondergebracht te worden bij een onafhankelijke instelling. Immers, de bemiddeling van cursussen en faciliteiten (ruimtes) vereist – zoals hierboven is betoogd – een strikt onafhankelijke positie. Naar het oordeel van de Commissie kunnen de taken van een dergelijke Serviceorganisatie het beste gecombineerd worden met die van Culturalis, dat immers als taak heeft de amateurkunsten in den brede te ondersteunen. Delen van het Koorenhuis en van Culturalis kunnen in de ogen van de Commissie worden samengebracht in een nieuwe Serviceorganisatie Cultuurparticipatie (zie ook de volgende pagina en het advies over Culturalis).

Evenzo heeft de Commissie bezwaar tegen het ontbreken van een duidelijke financiële en organisatorische scheiding tussen de twee onderdelen van de Kunstschool, de Kunstschool voor de Jeugd en de Kunstschool voor Volwassenen. Het Beleidskader laat ruimte voor subsidiëring van cultuureducatie voor kinderen en jongeren, maar vindt dat cursussen voor volwassenen kostendekkend moet zijn. Het risico is echter niet denkbeeldig dat subsidie voor de Kunstschool voor de Jeugd in de praktijk zal worden gebruikt om mogelijke tekorten van de Kunstschool voor Volwassenen op te vangen.

De huidige organisatiestructuur is in de ogen van de Commissie niet toegesneden op de voorgenomen rollenscheiding en de aanvraag maakt ook niet duidelijk hoe dit in de komende jaren wel zou moeten gebeuren. Volgens het organogram in de aanvraag bestaat het Koorenhuis naast een stafdienst uit twee grote units, Kunsten en Markten. De managers van deze twee afdelingen vormen samen met de directeur het Managementteam en zijn dus gezamenlijk verantwoordelijk voor de aansturing van de verschillende organisatieonderdelen. Het is de Commissie onduidelijk hoe deze wijze van aansturing te rijmen valt met de onafhankelijkheid van het Expertisecentrum, de Kunstschool voor de Jeugd, de Kunstschool voor Volwassenen en de Stedelijke Serviceorganisatie.

Wat de bedrijfsvoering betreft, constateert de Commissie dat in de huidige situatie minder dan de helft van het aantal fte bestaat uit kunstvakdocenten. De overhead aan staf, marketing en ondersteunend personeel is in de ogen van de Commissie bijzonder fors te noemen. Hoewel de Commissie de inzet van het Koorenhuis waardeert om structureel sponsoropbrengsten te realiseren, acht zij de verwachte bedragen te optimistisch. Afgaande op de cijfers in de meerjarenbegroting wordt het Koorenhuis slechts in beperkte mate minder afhankelijk van (gemeentelijk) subsidie. Met name voor het organisatieonderdeel Kunstschool voor de Jeugd vraagt het Koorenhuis een zeer forse gemeentelijke subsidie aan (€ 3.690.000 aflopend naar € 2.760.000), terwijl de verkoop van cursussen en andere vormen van cultuureducatie zeker de eerste jaren beperkt blijft gegeven het relatief lage niveau van de eigen inkomsten.

Advies

Op grond van het bovenstaande adviseert de Commissie om deze aanvraag niet te honoreren, maar te kiezen voor een grondige reorganisatie van het veld cultuureducatie en -participatie.

De functies Kunstschool voor de jeugd en het Koorenhuis Expertisecentrum Cultuur en Kunst beziet de Commissie in het licht van haar prioriteit voor binnenschoolse cultuureducatie (zie ook paragraaf 3.1 van de inleiding). Ze ziet hiervoor verschillende geldstromen: vanuit de 5% die gesubsidieerde instellingen besteden aan cultuureducatie (een bedrag van ongeveer € 2,5 mln), vanuit de specifieke cultuureducatieve instellingen die zich op scholen richten zoals de in dit plan opgenomen organisaties als het HKA, Rabarber en Huis van Gedichten, en vanuit de rijks- en gemeentelijke onderwijsmiddelen die cultuureducatief kunnen worden ingezet. In dit gehele veld is behoefte aan een coördinerende instantie i.c. het beoogde expertisecentrum en daarnaast aan een instantie die eveneens een specifieke cultuureducatieve heeft en een brede dekking nastreeft voor Haagse leerlingen op de gebieden van vooral de muzikeducatie.

A Het Koorenhuis zou zich in de ogen van de Commissie moeten omvormen tot een veel kleinere organisatie van kunstvakdocenten met een beperkte overhead, die zich primair richt op de binnenschoolse cultuureducatie. Deze organisatie kan vastigheid en duurzaamheid bieden en deskundigheid opbouwen op het gebied van cultuureducatie en doorlopende leerlijnen, waar zzp'ers en andere private aanbieders hiervoor mogelijk minder goed geëquipeerd zijn. Gezien de vraag van scholen en de aanwezigheid van andere instellingen voor cultuureducatie als Rabarber, DeDDDD, Huis van Gedichten en het Haags Kinderatelier zal vooral behoefte zijn aan muzikeducatie.

De Commissie adviseert voor deze functie een bedrag te reserveren van € 800.000 en dit toe te kennen na goedkeuring van een bijgestelde aanvraag.¹

Naast dit bedrag reserveert de Commissie € 900.000 voor een meer vraaggebonden financiering door

¹ Voor een onderbouwing van dit bedrag, zie bijlage 1 op pagina 230.

middel van vouchers of trekkingsrechten vanuit de scholen. Voor de werving van deze middelen zal het Koorenhuis nieuwe stijl uiteraard zijn best moeten doen omdat scholen vrij zijn in de besteding. Ten slotte kan het Koorenhuis nieuwe stijl cursussen afzetten waarvoor eigen bijdragen van scholen of deelnemers gevraagd kunnen worden.

B De Commissie adviseert een Expertisecentrum Cultuureducatie op te richten dat in financieel en organisatorisch opzicht geheel zelfstandig van andere organisaties staat, teneinde een onafhankelijke positie te garanderen. Uiteraard kan het Expertisecentrum Cultuureducatie wel gebruik maken van de kennis en ervaring die is opgebouwd door de onderwijsafdeling van het Koorenhuis, het Cultuurmenu en de combinatiefunctionarissen. Afstemming met de gemeente Rotterdam, waar een vergelijkbaar proces wordt doorlopen, zou door de Commissie worden toegejuicht.

De Commissie adviseert voor deze functie een bedrag van € 980.000 te reserveren.²

De functies van Kunstschool voor Volwassenen en het Stedelijke Serviceorganisatie beziet de Commissie in het licht van de door haar voorgestelde reorganisatie van de ondersteuning van de actieve cultuurparticipatie (zie ook paragraaf 3.2 van de inleiding). Uitgangspunten hierbij is dat het cursusaanbod voor volwassenen kostendekkend moet zijn en relatief dure begeleidings- en scoutingsprojecten voor de amateurpodiumkunsten niet voor subsidie in aanmerking komen, maar in plaats daarvan de actieve cultuurparticipatie en amateurkunst in den brede facilitair ondersteund moet worden.

C Voor de Kunstschool voor Volwassenen geeft de aanvraag reeds aan dat deze zonder gemeentelijke subsidie kan werken. Dit onderdeel valt daarom als zodanig buiten het gezichtsveld van de Commissie.

D Ten behoeve van de vrijetijdskunstbeoefening adviseert de Commissie dat onderdelen van het Koorenhuis en Culturalis worden samengevoegd tot een Serviceorganisatie Cultuurparticipatie. Deze nieuwe organisatie kan vanuit het gebouw van het Koorenhuis bemiddelen tussen vraag en aanbod op de vrijetijdsmarkt voor kunstbeoefening en de amateurpodiumkunsten ondersteunen.

De Commissie adviseert voor deze functie een bedrag van € 1.050.000 te reserveren.³ Zie verder het advies over Culturalis.

² Voor een onderbouwing van dit bedrag, zie bijlage 1 op pagina 230.

³ Voor een onderbouwing van dit bedrag, zie bijlage 1 op pagina 230.

KORZO

Inleiding

Het Korzo theater is een podium voor dans en (wereld)muziek. In het vernieuwde pand in de Prinsestraat zijn drie zalen, waar voorstellingen en concerten geprogrammeerd worden. Korzo heeft als doelstelling het bevorderen, uitdragen, stimuleren, aanbieden en begeleiden van culturele activiteiten vanuit verschillende kunstdisciplines. Talentontwikkeling, educatie, promotie en participatie vormen hierbij belangrijke uitgangspunten. Met deze functies speelt Korzo een belangrijke rol in de positionering van Den Haag als dansstad.

Korzo ontvangt momenteel een subsidie van € 1.235.818. Hiernaast ontvangt Korzo als productiehuis van de dans van het Rijk een subsidie van € 1.204.957. Volgens de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2013 – 2016 van het Rijk komen productiehuizen niet meer aanmerking voor subsidie van het Rijk en vervalt dus dit bedrag.

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Korzo € 1.500.000 subsidie per jaar aan de gemeente.

Beoordeling

De Commissie heeft grote waardering voor de aanvraag van Korzo. Deze is degelijk, bevlogen, goed gemotiveerd, realistisch en artistiek-inhoudelijk van hoog niveau. De programmering op het gebied van dans én de moderne muziek is voorbeeldig.

De Commissie is verheugd dat de Haagse dansinstellingen elkaar in toenemende mate weten te vinden en meer dan in het recente verleden als een keten functioneren. De al nauwe samenwerking tussen Korzo en het Holland Dance Festival wordt verder geïntensiveerd, terwijl nu op het gebied van talentontwikkeling nadrukkelijk wordt samengewerkt met het NDT. Doordat het NDT een deel van het gemeentelijke budget inzet om samen met het Korzo vorm te geven aan de talentontwikkeling kan Korzo bovendien een deel van haar financiële probleem dat ontstaat door het wegvallen van de rijkssubsidie, oplossen. Voor de Commissie is hierbij van belang dat doorstroom van talent uit Korzo naar het grootste Nederlandse moderne dansgezelschap meer dan tot nu toe tot stand kan komen.

Ten aanzien van de begroting constateert de Commissie dat Korzo een goed vastgelegde meerjarenafpraak met Fonds 1818 heeft kunnen sluiten. Wel plaatst de Commissie haar vraagtekens bij de haalbaarheid van de begrote eigen inkomsten. Verder vindt de Commissie dat Korzo kritischer had kunnen kijken naar de kosten.

Vanuit citymarketing- en artistiek oogpunt is dans voor Den Haag zeer belangrijk. De Commissie acht daarom mede in het licht van de wegvallende rijkssubsidie een beperkte verhoging van de huidige subsidie wenselijk, mede om een sterke dansketen voor Den Haag te behouden.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 1.400.000

KOSMOPOLIS DEN HAAG

Inleiding

De Stichting Kosmopolis Den Haag zet zich, zoals zij het in haar missie verwoordt, in voor de “stimulering van de interculturele dialoog via kunst en cultuur. Zij verbindt daarbij lokale en internationale ontwikkelingen”. De Stichting is ontstaan in 2008 uit een rijksinitiatief met een overkoepelende landelijke organisatie en drie stedelijke afdelingen in Rotterdam, Utrecht en Den Haag. De landelijke organisatie is in 2010 failliet gegaan.

Kosmopolis Den Haag ondersteunt initiatieven die bijdragen aan haar doelstellingen, werkt samen met andere instellingen en heeft een gastkunstenaarsprogramma. Volgens eigen opgave bereikt zij daarmee een sterk wisselend aantal bezoekers.

In de komende beleidsperiode wil Kosmopolis de bruggenbouwer zijn tussen diverse culturen en culturele instellingen en hen helpen bij hun interculturaliserings- en internationaliseringsprocessen.

Kosmopolis Den Haag ontving in 2011 en 2012 een bedrag van € 185.000 aan gemeentelijke subsidie, aangevuld met een bedrag van € 200.000 van het Rijk (via het Fonds voor Cultuurparticipatie). Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Kosmopolis een bedrag aan van € 185.000. De rijksbijdrage wordt niet gecontinueerd.

Beoordeling

Hoewel de Commissie de intenties van de directie en bestuur van Kosmopolis waardeert, is zij teleurgesteld over deze aanvraag die uitmunt in vage beschrijvingen van wat er de afgelopen jaren daadwerkelijk bereikt is. Ook de toekomstplannen zijn weinig concreet. De aanvraag geeft geen inzicht in welke publieksgroepen Kosmopolis Den Haag in de lopende beleidsperiode (heeft) bereikt en hoe men dat bereik in de toekomst denkt uit te breiden en te diversifiëren. De website van Kosmopolis Den Haag biedt daar ook geen inzicht in. Daarnaast betreurt de Commissie het dat de plannen voornamelijk etnisch georiënteerd zijn, hetgeen naar haar mening een achterhaalde benadering van diversiteit is. Veel initiatieven die de Haagse instellingen in samenwerking met Kosmopolis Den Haag in programmatisch opzicht uitvoeren, lijken geen duurzaam effect te sorteren binnen de sector, laat staan buiten de sector. Weinig Haagse instellingen zien dan ook een duurzame partner in Kosmopolis Den Haag.

Elders in dit advies heeft de Commissie al vraagtekens gezet bij het subsidiëren van programma's met gastkunstenaars. In deze tijd van bezuiniging lijken dergelijke programma's niet de meest geëigende manier om een groter en gevarieerder publiek te bereiken. Voor Kosmopolis Den Haag zou dit voor de komende beleidsperiode juist de hoofdmoot van de activiteiten zijn.

De Commissie is wel enthousiast over het Programmeren 2.0, een stagetraject met de theaters

Diligentia en Pepijn voor een jongere generatie interculturele programmeurs en andere cultuurmakers. In het activiteitenprogramma 2013-2016 worden brainstormsessies, educatieve programma's en verdere samenwerking met andere instellingen genoemd, maar komt het door de Commissie gewaardeerde Programmeren 2.0 niet meer voor.

Aangezien de Commissie het programma van gastkunstenaars niet verder wil ondersteunen en de overige activiteiten te weinig lijken bij te dragen aan het vinden van nieuw Haags publiek, ziet zij geen gronden om de aanvraag van Kosmopolis Den Haag te honoreren.

Advies

Niet honoreren.

De Commissie adviseert een bedrag van € 150.000 te reserveren voor het stimuleren van pluriformiteit in de culturele sector. Dit kan het beste gestalte krijgen in de vorm van een 'Matchingsbudget Pluriform Programmeren'. Dit budget kan worden ingezet voor de matching van de middelen die de podia op het Spuiplein aanwenden voor nieuw aanbod waarmee zij gericht een ander, pluriformer publiek kunnen bereiken. Een inspirerende vorm om deze programmering gestalte te geven is co-programmering, waarbij expliciet het contact met het beoogde publiek wordt gezocht voor de inhoudelijke invulling. Het is de bedoeling dat instellingen hiervoor het gesprek aangaan met mensen en organisaties uit de stad. Een kleine, pluriform samengestelde commissie kan het college adviseren over de toekenning van het budget.

LAAKTHEATER

Inleiding

Het Laaktheater is een klein en intiem theater met twee studio's voor workshops. De nadruk in de programmering ligt op jeugdtheater. Daarnaast heeft het Laaktheater de functie van cultuuranker (zie ook inleiding paragraaf 3.3). Dankzij onder meer de inzet van de combinatiefunctionaris en de huidige leiding heeft het Laaktheater een educatief aanbod voor de scholen in Laak, dat plaats vindt in het theater zelf, op scholen, maar ook bij de culturele instellingen in het centrum.

Het Laaktheater was voorheen bekend als Theater Pierrot. Na grote financiële problemen heeft de gemeente extra middelen beschikbaar gesteld en zijn een nieuw bestuur en een nieuwe directie aangetreden. Onder leiding van de nieuwe directeur zijn in 2011 vijf programmalijnen uitgezet: educatie, programmering, community art, TheaterLab en cultuuranker.

Het Laaktheater ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012 een subsidie van € 306.420 (prijspeil 2011).

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt het Laaktheater € 543.859 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor het enthousiasme en de bevologenheid die uit de aanvraag van het Laaktheater spreken. Er leven grote ambities bij de nieuwe directie. De uitwerking van deze ambities komt de Commissie echter niet realistisch over. Er lijkt onvoldoende besef van de schaal waarop een wijktheater opereert. Het ontbreekt in de aanvraag aan heldere keuzes die leiden tot een realistisch plan. Dit leidt vooral tot een aanzienlijk hogere subsidieaanvraag bij de gemeente.

Enkele observaties hierbij: het theater heeft als uitgangspunt laagdrempelig te zijn door jeugdtheater te programmeren en community projecten uit te voeren. Dit past bij de opdracht als wijktheater. Echter, de ambitie om hét jeugdtheaterpodium voor Den Haag te zijn acht de Commissie niet realistisch gezien de locatie van het Laaktheater die een drempel vormt voor mensen van buiten de directe omgeving. Ook het voornemen om zelf “werelds jeugdtheater” te gaan produceren met het doel om deze voorstellingen door Den Haag en het land te laten reizen vindt de Commissie niet realistisch. Het produceren (en distribueren) van (semi-)professioneel theater is een complexe aangelegenheid die specifieke expertise vereist. Naar de mening van de Commissie behoort dergelijke expertise niet tot de kerncompetenties van een wijktheater. Het gevaar voor producties van onvoldoende kwaliteit is derhalve groot. Het voornemen om een filmprogrammering op te zetten past naar de mening van de Commissie veel beter bij de aard en doelstellingen van het Laaktheater. Hiermee kan tegen aantrekkelijke condities een laagdrempelig aanbod worden gerealiseerd.

Voor de community projecten heeft de Commissie waardering, de opvoedkundige thematieken raken aan stedelijke vraagstukken. De Commissie is echter wel van mening dat met dergelijke projecten een mix van culturele en welzijnsdoelen wordt gerealiseerd en dat deze daarom niet geheel ten laste van het gemeentelijk cultuurbudget zouden moeten komen.

Ten aanzien van de begroting valt op dat van de in de aanvraag genoemde 48% eigen inkomsten in de begroting slechts een aandeel van 32% zichtbaar wordt. Tevens constateert de Commissie dat de voorgenomen professionaliseringsslag veel geld gaat kosten. Zij zet grote vraagtekens bij de groei van de managementlaag, waarin naast de directeur ook een zakelijk leider en een bedrijfsleider worden opgevoerd. De Commissie vraagt zich af of de huidige directie niet zelf leiding kan geven aan een wijktheater annex cultuuranker.

Alles overziend is de Commissie van mening dat meerdere aspecten van het plan van onvoldoende realiteitszin getuigen en dat er onvoldoende vertrouwen is dat de grote ambities ook daadwerkelijk door het Laaktheater waargemaakt kunnen worden. De Commissie acht een verhoging van het budget dan ook niet wenselijk en zij wil het Laaktheater in de gelegenheid stellen om, op basis van het geadviseerde subsidiebedrag, met een meer realistische aanvraag te komen.

Advies

€ 306.420 reserveren en toekennen na beoordeling van een nieuwe aanvraag.

LIEF HERTJE EN DE GROTE WITTE REUS

Inleiding

Lief hertje en de Grote Witte Reus (LhGWR) is een in 2007 geopende presentatieplek voor kunst en toegepaste kunst van jong talent. Het pand van LhGWR aan de Stationsweg, waar de instelling sinds oktober 2011 gevestigd is, biedt een laagdrempelige expositieruimte, boekwinkel en designwinkel voor toegepaste kunst van jonge ontwerpers. In het nieuwe pand worden jaarlijks 12 tentoonstellingen en 20 andere activiteiten georganiseerd. Hierbij wordt ook nadrukkelijk de relatie gezocht met de directe omgeving. De focus in de programmering ligt op autonome fotografie en tekeningen. Twee keer per jaar haalt LhGWR een internationaal opererende kunstenaar naar Den Haag voor een intensief samenwerkingsproject, ook op educatief gebied. In deze projecten wordt samengewerkt met de KABK.

LhGWR is een nieuwe aanvrager binnen het Kunstenplan.

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt LhGWR € 95.000 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie ziet in LhGWR een instelling van groeiende betekenis voor Den Haag. Met haar frisse en innovatieve aanpak draagt deze jonge instelling onmiskenbaar bij aan het goede klimaat voor beeldende kunst in Den Haag. Beginnende kunstenaars worden bij LhGWR begeleid bij hun positionering in het beroepsveld. De tentoonstellingen zijn over het algemeen van een goed artistiek niveau en de reputatie van LhGWR is lokaal en landelijk goed. Ook heeft de Commissie grote waardering voor de betrokkenheid bij en de nagestreefde interactie met de buurt die op dit ogenblik een moeilijke periode doormaakt. De aanwezigheid van LhGWR is in de waarneming van de Commissie van belang voor de Stationsbuurt. Hoewel dit niet uitgebreid aan bod komt in het plan, draagt de winkel door het laagdrempelige karakter bij aan de verbreding van de doelgroep voor het galeriedeel. De Commissie vindt dat de instelling blijk geeft van realisme, zowel in de plannen als in de begroting. De Commissie ziet voor LhGWR kansen op het gebied van uitbreiding van de educatieve activiteiten, intensivering van de begeleiding van jonge kunstenaars en de koppeling tussen exposities en actualiteit.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 85.000

LONNEKE VAN LETH PRODUCTIES

Inleiding

Lonneke van Leth Producties (Van Leth), voorheen Ballet van Leth, brengt professionele dansvoorstellingen, bedacht, ontwikkeld en vaak mede uitgevoerd door artistiek leider Lonneke van Leth. De voorstellingen zijn begrijpelijke, aansprekende en kwalitatief hoogstaande dansproducties met eveneens een hoog muzikaal niveau. Samenwerking met andere Haagse organisaties is een van de pijlers onder Van Leth. Hierdoor hoopt de productiekeren ook het niet-typische publiek in aanraking te brengen met professionele dans. Jaarlijks ontwikkelt Van Leth twee of drie nieuwe producties, en gaan gemiddeld drie producties op reisetournee. Bij iedere productie wordt een CKV-traject ontwikkeld. Voor de periode 2013 – 2016 staat een aantal activiteiten gepland waaronder tweejaarlijks een avondvullende locatievoorstelling (in 2014 Odysseus) en altemnerend een Paradevoorstelling. Jaarlijks wordt het samenwerkingsproject Uneven geproduceerd, met een wisselend thema zoals componisten, modeontwerpers, cineasten en beeldend kunstenaars. Ook vinden enkele nevenprojecten plaats.

Lonneke van Leth Producties ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012 een subsidie van € 36.924 (prijspeil 2011).

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt Lonneke van Leth Producties € 90.000 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

Lonneke van Leth heeft volgens de Commissie een kleinschalige, flexibele en slagvaardige organisatie weten op te zetten waarmee zij een aantal aansprekende projecten weet te realiseren. De choreografe functioneert daarbij als de spreekwoordelijke spin in het web. De Commissie oordeelt overwegend positief over de tot nu gerealiseerde projecten door Lonneke van Leth Producties. Wel is zij van mening dat de artistieke ontwikkeling van Van Leth als choreografe nog een impuls kan gebruiken; deze mag niet in de verdrukking komen of ondergesneeuwd raken door de talloze terreinen waarop Van Leth actief is. Zo constateert de Commissie dat bij de locatievoorstelling Het Zwanenmeer weliswaar bewonderenswaardig werk is verzet om zo veel deelnemers artistiek en organisatorisch betrokken te krijgen, maar meent zij ook dat Van Leth zichzelf overvroeg door naast de algehele leiding en de creatie van de choreografie ook nog de hoofdrol te dansen. De productie was volgens de Commissie artistiek minder onderscheidend dan verwacht.

De Commissie waardeert de ambitieuze werklust van VanLeth, maar hoopt dat haar artistieke ontwikkeling daarmee gelijke tred houdt. Alleen dan kan deze Haagse choreografe in de Haagse dansinfrastructuur de rol blijven vervullen van enthousiasmerend initiator die aan de basis staat van toegankelijk en aantrekkelijk opgezette dansprojecten, met extra uitnodigend karakter voor jongeren. De Commissie hoopt dat Van Leth zich met deze laatste doelgroep in de komende periode vaker bezig zal houden, aangezien daar een groot deel van haar kracht ligt. De Commissie ziet veel educatieve potentie in genoemde projecten en bijbehorende activiteiten.

De begroting oogt inzichtelijk en maakt duidelijk welke eigen inkomsten Van Leth denkt binnen te halen. Die vallen volgens de Commissie met meer creativiteit en diversiteit in eigen ondernemerschap nog te verhogen. De aangevraagde verhoging van het subsidiebedrag – meer dan een verdubbeling – vindt de Commissie niet in verhouding met de artistieke ontwikkeling die deze productiekern doormaakt en de plannen die zij voornemens is te organiseren. De Commissie adviseert daarom Lonneke van Leth Producties een subsidie te verlenen van € 60.000.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 60.000

LOOS

Inleiding

Stichting LOOS is een broedplaats, laboratorium, ontmoetingsplek en platform voor artistiek muziekonderzoek en presentatie. LOOS richt zich inhoudelijk op vernieuwing en ontwikkeling, op de *cross-over* van interdisciplinaire gecomponeerde en geïmproviseerde muziek. LOOS wil de verworvenheden en methoden uit kunst en wetenschap samenbrengen in een experimenteel onderzoek waarbij het gebruik van nieuwe technologie voorop staat. De stichting opereert vanuit Studio LOOS, dat onderdeel is van het DCR-broedplaatsencomplex, en werkt samen met tal van Haagse, landelijke en internationale instellingen. LOOS organiseert en faciliteert culturele en kunstzinnige activiteiten. Er worden residencies aangeboden aan zowel jonge Haagse geluidskunstenaars als aan internationaal gerenomeerde artiesten. De komende jaren wil LOOS haar eigen inkomsten vergroten. Om dit doel te kunnen bereiken wil de stichting een medewerker aantrekken die zich richt op promotie en communicatie.

LOOS ontvangt momenteel een subsidie van € 41.664 van de gemeente Den Haag. € 21.664 uit het Meerjarenbeleidsplan 2009 – 2012 en € 20.000 uit incidentele middelen.

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Loos € 41.540 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie waardeert LOOS als belangwekkend en toonaangevend instituut dat een unieke plaats inneemt in de Haagse cultuur. Als laboratorium voor nieuwe ontwikkelingen op het gebied van elektro-akoestische muziek en aanverwante kunstvormen biedt LOOS ondermeer kennis, begeleiding, technische faciliteiten, en een werkplek voor musici, componisten en interdisciplinaire kunstenaars. De maandelijkse concert- en presentatieseries, niet zelden geprogrammeerd door gastcuratoren, zijn van hoog niveau en daarbij speelt het directe contact tussen kunstenaar en publiek een vanzelfsprekende rol. De Commissie hecht ook grote waarde aan de wijze waarop LOOS jonge professionals en (oud-)studenten van het Koninklijk Conservatorium een plek biedt om zich te kunnen ontwikkelen. De educatieve projecten voor met name jongeren getuigen van een goed gevoel voor de belevingswereld van tieners, die al vroeg op de hoogte zijn van elektronische en technologische ontwikkelingen. De Commissie heeft waardering voor de efficiënte en duurzame wijze waarop met subsidiegelden wordt omgegaan. Wel is zij van mening dat LOOS met voortvarendheid werk moet maken van een effectievere communicatie en dat deze plaats moet kunnen vinden binnen de huidige financiële kaders. De zichtbaarheid van de activiteiten die LOOS onderneemt, is voor een niet-gespecialiseerd of niet ingewijd publiek te gering. Er is een groot potentieel aan Haags publiek dat nu niet wordt bereikt. Tot slot verwacht de Commissie dat LOOS een actieve rol gaat spelen in het op te richten samenwerkingsverband Den Haag Huis voor de Nieuwe Muziek.

Advies

Honoreren: € 41.540

LOOSDUINS MUSEUM

Inleiding

De Stichting Oud Loosduinen is in 1981 opgericht met als doel de kennis over de historie van het gebied Loosduinen te behouden en te vergroten en deze kennis voor een breder publiek toegankelijk te maken. De stichting wil de interesse in streekgebonden cultureel erfgoed stimuleren en levend houden, en verzamelt en beheert daartoe onder andere voorwerpen met betrekking tot de streek. Zij brengt het cultureel erfgoed met een vaste opstelling en gemiddeld twee wisselende tentoonstellingen per jaar in het Loosduins Museum 'De Korenschuur', onder de aandacht van het publiek. Voor scholen worden lesbrieven ontwikkeld en museumlessen omgevingsgeschiedenis gegeven.

Instellingen zoals kerken, verzorgingshuizen, scholen, het welzijnswerk en wijk- en buurtverenigingen maken veelvuldig gebruik van de kennis, de bibliotheek en de beeldverzamelingen van de Stichting.

Het museum ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 9.300 en vraagt voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 verhoging van de subsidie naar € 12.000.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor het Loosduins Museum dat wordt gedragen door een grote groep betrokken vrijwilligers. Het museum is de afgelopen jaren actief geweest en wist door de organisatie van een tentoonstelling over een voetbalvereniging ook een jonger publiek te interesseren. Waardering heeft de Commissie voor de cultuureducatieve activiteiten die het Loosduins Museum in samenwerking met wijkbibliotheek Loosduinen en de gemeente organiseert. De Commissie constateert dat met de digitalisering en ontsluiting van de collectie voortgang wordt geboekt en hoopt van harte dat ook de herinrichting van de bovenverdieping spoedig wordt gerealiseerd.

Het museum heeft banden met enkele andere streekmusea. Net als de vorige Adviescommissie brengt de Commissie graag onder de aandacht dat het Haags Historisch Museum de eerst aangewezen partner zou moeten zijn voor kennisuitwisseling, met name op het gebied van collectiebeheer. Teneinde het Loosduins Museum in staat te stellen werk te maken van de herinrichting van de bovenverdieping en de educatieve activiteiten in samenwerking met de wijkbibliotheek/cultuuranker Loosduinen, adviseert de Commissie in te stemmen met de gevraagde verhoging van het subsidiebedrag.

Advies

Honoreren: € 12.000

MATANGI QUARTET

Inleiding

Het Matangi Quartet is opgericht in 1999. In de loop der jaren heeft het ensemble zich laten leiden door vier uitgangspunten die voortdurend worden bewaakt en doorontwikkeld: spelkwaliteit, een brede programmering en aantrekkelijke presentatie, educatie en publieksverbreding. Met circa 75 concerten per jaar heeft het kwartet nationaal en internationaal een stevige positie in het muziekleven verworven. Met een studiebeurs van het Fonds Podiumkunsten kan het Matangi Quartet in 2012 en 2013 een internationaal studietraject volgen. In de komende periode wil het Matangi Quartet zijn Haagse identiteit benadrukken en zijn zichtbaarheid in de stad vergroten.

Stichting Matangi Strijkkwartet is een nieuwe aanvrager binnen het Kunstenplan.
Voor de meerjarenbeleidperiode 2013 – 2016 vraagt zij een subsidie van € 50.000 per jaar aan.

Beoordeling

De subsidieaanvraag van het Matangi Quartet, dat behoort tot de top van de Nederlandse kamermuziekensembles, betreft het project Music Pool. Hierin werken Matangi Quartet en Theater de Regentes samen, zowel organisatorisch als financieel. Het project is gedacht als een concertserie die het hele jaar door Haagse musici van diverse pluimage – klassiek, pop, jazz, wereldmuziek – bijeenbrengt in een clubachtige sfeer. Matangi wil optreden als initiatiefnemer en als artistiek en zakelijk-organisatorisch coördinator. De Commissie heeft veel waardering voor de mentaliteit die uit dit initiatief spreekt, waarbij musici langs de weg van het experiment proactief op zoek gaan naar nieuwe, bij de tijdgeest aansluitende vormen voor het muziekleven.

Vanwege het projectmatige karakter van Music Pool acht de Commissie een meerjarige subsidie niet op zijn plaats. Zij beveelt het Matangi Quartet nadrukkelijk aan om een beroep te doen op de incidentele subsidiemogelijkheden van de gemeente Den Haag.

Advies

Niet honoreren.

MOVIES THAT MATTER FESTIVAL

Inleiding

Het Movies that Matter Festival stelt zich ten doel een internationaal podium te bieden aan kwalitatief hoogwaardige filmproducties, die met buitengewone zeggingskracht verbeelden welke bescherming mensenrechten bieden en in welke situaties deze rechten en de menselijke waardigheid in het geding zijn. Daarnaast wil het festival een ontmoetingsplaats creëren die bij deze cinema het maatschappelijk debat stimuleert en context, perspectief en duiding bij de films biedt. Het film- en debatfestival verenigt culturele, maatschappelijke en educatieve functies in zich. Deze zijn filmcurator, filmvertoner, 'verdieper' (debatorganisator en dialoogaanjager), 'educator', verbinder en promotor van Den Haag als bestemming én als Internationale Stad van Vrede en Recht. Movies that Matter vindt jaarlijks plaats in maart en duurt een week. Filmhuis Den Haag en Theater aan het Spui zijn de hoofdlocaties. Jaarlijks vertoont het festival ongeveer zeventig geëngageerde documentaires en speelfilms.

Movies that Matter ontving geen structurele subsidie in de meerjarenbeleidsperiode 2009 – 2012. Het festival kreeg wel € 92.310 incidentele subsidie van de gemeente, alsmede € 30.000 uit de regeling Fonds Cultuurparticipatie.

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Movies that Matter € 250.000 structurele subsidie.

Beoordeling

De Commissie is van mening dat dit een succesvol en waardevol festival is dat bijdraagt aan de bewustwording van schendingen van mensenrechten. Movies that Matter past goed bij het internationale profiel van Den Haag. Het heeft de Commissie daarom enigszins verbaasd dat de samenwerking met de diverse internationale instellingen nog slechts in zeer beperkte mate van de grond is gekomen.

De programmering is voor Nederland uniek en ook artistiek van een goed tot zeer goed niveau. Mede vanwege de sterke mediapartners heeft het festival een groot bereik en zet het Den Haag op de kaart. Qua publieksbereik valt wel op dat het vooral gaat om een grotendeels autochtoon, hoger opgeleid publiek. In de marketing en de outreach valt nog veel te winnen op het gebied van culturele diversiteit.

Bij alle waardering voor het programma en het publieksbereik van Movies that Matter is de Commissie van mening dat het festival ondernemender kan worden. De overheadkosten en de personeelslasten zijn relatief hoog. Door verdergaande samenwerking met Filmhuis Den Haag zouden op dit vlak kosten kunnen worden bespaard. De aanvraag is ook hoog ten opzichte van het subsidiebedrag dat de afgelopen jaren is ontvangen. Weliswaar zijn volgens de aanvrager in het

verleden afspraken gemaakt met de gemeente over een hogere bijdrage, maar dat neemt niet weg dat opname in het gemeentelijke kunstenplan te allen tijde afhankelijk is van een integrale afweging. Het zal bovendien ook de aanvrager niet zijn ontgaan dat de economische en financiële omstandigheden ingrijpend zijn veranderd in vergelijking met de situatie van enkele jaren geleden. Ook Movies that Matter Festival zal dus kritisch moeten letten op zijn begroting.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 125.000

MUSEON

Inleiding

Het Museon werd in 1904 opgericht als schoolmuseum ‘ten behoeve van het onderwijs en volksontwikkeling’. Het Museon ziet zich nog steeds als een ‘educatief museum’ voor een breed publiek, met een focus op het onderwijs. Het Museon stelt de mens en zijn rol in de samenleving centraal, informeert over actuele onderwerpen uit de wereld van natuur, cultuur, wetenschap en techniek, legt daarover dwarsverbanden en biedt er inzichten in. Het museum ziet zich primair als een platform voor kennisoverdracht en educatie. Deze doelstelling wordt gerealiseerd op basis van een zeer grote en gevarieerde collectie en door middel van eigentijdse, interactieve exposities en museumlessen.

De Adviescommissie voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012 was kritisch over de profilering van het Museon. Men vroeg zich af of het Museon inhoudelijk gezien niet te veel wilde: er werden te weinig keuzes gemaakt. Het Museon had in de ogen van de vorige adviescommissie “een wat gedateerde en stoffige uitstraling, waarvan het niet duidelijk is of dat komt door achterstallig onderhoud of een overjarige formule.” In het Beleidskader Kunst en Cultuur 2013 – 2016 verwees het gemeentebestuur naar deze kritische kanttekeningen. Ook is het gemeentebestuur van mening dat het Museon relatief veel subsidie ontvangt per bezoeker.

In haar plan geeft het Museon onder andere aan de bezoekersaantallen tijdens de periode 2013 – 2016 met 90.000 te verhogen, haar positie in de educatiemarkt te verstevigen en een grotere betrokkenheid van het publiek na te streven. Inhoudelijk kiest het Museon voor twee programmalijnen: ten eerste cultuur en samenleving en ten tweede natuur en techniek. Deze programmalijnen worden verbonden door het thema duurzaamheid. Het Museon wil bij de uitvoering van haar missie zowel op nationaal als internationaal niveau samenwerken met wetenschappelijke en educatieve instellingen en relevante bedrijven.

Het Museon ontvangt momenteel een subsidie van € 5.135.256 uit het Meerjarenbeleidsplan, waarvan € 115.387 incidenteel. Voor de periode 2013 – 2016 vraagt Museon € 5.020.000 structurele subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De huidige Commissie deelt de zorgen van de vorige Adviescommissie ten aanzien van de museale formule van het Museon. De vernieuwingen die het Museon de afgelopen jaren heeft doorgevoerd geven geen blijk van een fundamentele heroriëntatie die in de ogen van de vorige en deze Commissie nodig is om te zorgen voor meer focus in de presentatie. De twee gekozen programmalijnen zijn dermate breed dat het moeilijk is om thema's te vinden die hier niet onder zouden kunnen vallen.

De noodzaak tot heroriëntering is in de ogen van de Commissie des te groter omdat gedurende de afgelopen vijftien jaar diverse musea in de regio zijn geopend (Naturalis, Corpus) of een ingrijpend vernieuwde presentatie hebben gekregen (Museum voor Volkenkunde, Museum Boerhave, Rijksmuseum voor Oudheden, Science Centre Delft). Deze musea in de regio behandelen ieder afzonderlijk één van de deelterreinen van het Museon. Het Museon ontbeert daardoor een onderscheidend profiel.

Uiteraard heeft de Commissie zich gerealiseerd dat het juist voor een relatief succesvol museum met grote aantallen bezoekers en een wijdvertakt educatief netwerk, verre van eenvoudig is om zich inhoudelijk 'opnieuw uit te vinden'. De Commissie heeft om deze reden het in museale concepten gespecialiseerde bureau XPEX opdracht gegeven om een toekomstverkenning te maken voor het Museon met als invalshoek mondiale vraagstukken en Den Haag Internationale Stad van Vrede en Recht. Dit heeft naar de mening van de Commissie geresulteerd in een aantrekkelijke visie die kan zorgen voor een rode draad die het Museon een herkenbare identiteit en focus verschaft. Op basis hiervan kan het Museon een keuze maken om bepaalde onderwerpen al dan niet te behandelen en eventueel onderdelen van de collectie af te stoten. Van de directie van het Museon heeft de Commissie inmiddels begrepen dat zij geïnspireerd geraakt is door de toekomstverkenning van XPEX en op basis hiervan graag wil werken aan een nieuw beleidsplan met meer focus en meer bezuinigingen.

Op basis van de toekomstverkenning en de eerste reactie van het Museon adviseren wij de gemeente om een bedrag van € 4.000.000 te reserveren. Toekenning kan dan geschieden na beoordeling van een nieuwe aanvraag. Teneinde het Museon in staat te stellen om de gewenste inhoudelijke vernieuwing ook in een aanstekelijke presentatie tot uiting te laten komen, adviseert de Commissie om € 1.000.000 aan incidentele middelen te reserveren voor de vernieuwing van de vaste opstelling.

Advies

Reserveren: € 4.000.000 en toekennen op basis van een nieuw plan. € 1.000.000 incidentele middelen reserveren voor de vernieuwing van de vaste opstelling.

HAAGSE MUSEUMNACHT

Inleiding

In 2010 is de Stichting Haagse Museumnacht opgericht. Deze stichting heeft als doelstelling om ook in Den Haag een museumnacht voor een breed, maar vooral ook jong publiek te organiseren, en heeft dat in de afgelopen jaren succesvol gedaan. De musea in Den Haag liggen, in tegenstelling tot Amsterdam, Rotterdam en Leiden, ver uiteen. Daarom heeft de stichting van begin af aan ook andere gelieerde instellingen de mogelijkheid geboden deel te nemen. De Stichting Haagse Museumnacht is de overkoepelende instelling die de Museumnacht organiseert. Het bestuur wordt ondersteund door een organisatiebureau, dat in nauwe samenwerking met de deelnemende instellingen in Den Haag zorgt voor de daadwerkelijke organisatie van de nacht.

De Museumnacht biedt ook een podium voor diverse podiumkunsten, zoals theatergezelschappen. Deze gezelschappen gebruiken de musea tijdens de Museumnacht als podium.

De Stichting Haagse Museumnacht heeft de ambitie om ook de komende jaren een Museumnacht in Den Haag te organiseren. Het is de bedoeling om met name jongeren, tussen de 18 en 35 jaar te bereiken, hen een bijzondere ervaring te bieden en daarmee te verleiden tot herhaalbezoek.

De gevraagde jaarlijkse structurele bijdrage van de gemeente in de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 is € 35.000.

Beoordeling

De Commissie waardeert het dat instellingen uit diverse disciplines elkaar vinden tijdens de Haagse Museumnacht. De Museumnacht verlevendigt de stad en de vriendelijkheid en gastvrijheid van de deelnemende instellingen zijn buitengewoon charmant. De artistieke meerwaarde van dit evenement ontbreekt in de ogen van de Commissie echter. De Museumnacht is in de eerste plaats een marketinginstrument om de betrokken musea en erfgoedinstellingen bij een breder publiek te promoten. Hierbij vraagt de Commissie zich af of de Museumnacht daadwerkelijk nieuwe serieuze museumbezoekers oplevert. In de wel zeer summiere aanvraag wordt dit niet aangetoond. De Commissie is van mening dat de deelnemende instellingen de kosten voor dit soort evenementen uit eigen middelen dienen te betalen.

Advies

Niet honoreren.

MUSICA ANTICA DA CAMERA

Inleiding

Musica Antica da Camera (MAC) is een programmerende en producerende instelling, die zich ten doel stelt de Oude Muziek levend te houden door concerten en projecten met bekend en onbekend repertoire, voornamelijk uitgevoerd door jonge, talentvolle musici. Voorts stimuleert MAC onderzoek naar 'nieuw' repertoire. De concerten worden georganiseerd op historische locaties in Den Haag en omgeving.

Musica Antica ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 65.533.

Voor de meerjarenbeleidperiode 2013 – 2016 vraagt Musica Antica een subsidie van € 90.000 per jaar aan.

Beoordeling

MAC is naast het Koninklijk Conservatorium de belangrijkste pijler onder het oude-muziekleven in Den Haag, een rol die de organisatie kan spelen dankzij nauwe samenwerking met verschillende partners in de stad. De Commissie heeft er veel waardering voor dat het MAC niet kiest voor de weg van de minste weerstand en zich niet uitsluitend verlaat op de aantrekkingskracht van bekende musici en populair repertoire. MAC creëert juist een podium voor aanstormend talent en voor muziek die het publiek nog moet ontdekken. Daarnaast past het stimuleren van historisch onderzoek ten behoeve van de programma's bij de wijze van werken waaraan de oude-muzieksector in belangrijke mate zijn onderscheidende reputatie heeft te danken.

De aanvraag van MAC ademt zowel grote gedrevenheid als een aanzienlijke dosis realiteitszin. Men is zich bewust van de veranderingen die zich in het muziekleven en in de financiering ervan voordoen. Het financiële hoofdstuk getuigt van een combinatie van zuinigheid en durf. De durf spreekt met name uit de verhoging van de entreprijzen met 25 à 30% met ingang van het seizoen 2012/2013.

Zonder de inzet van veel vrijwilligers zouden de activiteiten van MAC onbetaalbaar zijn.

De Commissie meent dat er aanleiding is om een verhoging van de in 2012 verleende subsidie toe te kennen. Dit is mede omdat de organisatie sinds de oprichting gedragen is door een onbezoldigd artistiek leider, feitelijk de algemeen manager van de stichting. Deze treedt medio 2012 om leeftijdsredenen terug. Daardoor is het aantrekken van een bezoldigde (parttime) artistiek leider noodzakelijk zodat de continuïteit en kwaliteit van deze belangrijke organisatie in de nabije toekomst gewaarborgd kan worden. Een advies om op zoek te gaan naar een onbezoldigd artistiek leider zou irreëel zijn.

Advies

Honoreren: € 90.000

MUSICON

Inleiding

Stichting Musicon is verantwoordelijk voor een breed aanbod van activiteiten op het gebied van cultuur, in het bijzonder jongerencultuur, amateurkunst, cultuureducatie, festivals en manifestaties. De stichting is met betrekking tot de uitvoering van de projecten verbonden met Muziek-oefencentrum Musicon (een B.V.); een particulier bedrijf met oefenruimtes, concertzaal, muziekschool en organisatiebureau. De stichting positioneert zich als ‘versterker van de Haagse jongerencultuur’. Op het gebied van educatie schakelt de stichting jaarlijks de B.V. Musicon in voor terugkerende programma’s die bestaan uit workshops en cursussen die plaatsvinden in buurthuizen en op middelbare scholen en mbo-opleidingen. Your Stage is het belangrijkste talentontwikkelingsproject van Musicon, waarin cultuur- en onderwijsinstellingen samenwerken. Tevens organiseert Musicon de muziekfestivals Kaderock, Summertime en I Love Hiphop (in samenwerking met coproducent Stichting Aight, verantwoordelijk voor de programmering).

In de huidige Meerjarenbeleidsperiode ontvangt Musicon een structurele subsidie van € 89.506 per jaar uit het Kunstenplan en € 80.000 vanuit de afdeling Jeugdbeleid. Musicon vraagt voor de Meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 € 492.286 structurele subsidie aan.

Beoordeling

Hoewel de Commissie waardering heeft voor een aantal van de activiteiten die Stichting Musicon de afgelopen jaren heeft ontplooid, is de Commissie kritisch over deze aanvraag. De Commissie vindt de verweving tussen Stichting Musicon en het Muziek-oefencentrum niet helder. Daarbij komt dat de opmerking die Musicon maakt in haar beleidsplan over de uitbreiding van oefenruimtes bij het Haags Pop Centrum en de mogelijke gevolgen die daaruit zouden kunnen voortvloeien voor Musicon, een aangelegenheid is voor het Muziek-oefencentrum, dat als commercieel bedrijf geen aanspraak maakt op een structurele subsidie.

Van de vele activiteiten die Musicon organiseert lijkt het talentontwikkelingstraject Your Stage het meest tot de verbeelding te spreken, maar de Commissie is er niet van overtuigd dat Musicon de deelnemers aan Your Stage ook daadwerkelijk een stap verder helpt in het verwezenlijken van hun dromen. De Commissie vindt Your Stage een duur project waarvan het directe rendement moeilijk aantoonbaar is. Daarbij komt dat volgens het Beleidskader Kunst en Cultuur 2013 – 2016 dergelijke begeleidingstrajecten geen prioriteit hebben.

Het valt de Commissie op dat de Stichting Musicon zich in haar projecten ook bezighoudt met welzijnsproblematiek. Hiervoor is subsidie voor kunst en cultuur niet bedoeld.

Het jaarlijkse popfestival Kaderock is verankerd in de wijk Escamp en speelt zich af in en rondom het Muziek-oefencentrum Musicon. Ook in dit geval is de verweving tussen de stichting en de besloten vennootschap, die het Muziek-oefencentrum exploiteert, niet helder. De bezoekersaantallen voor de editie van 2011, de eerste waarvoor entreegeld werd gevraagd, waren teleurstellend. Kaderock levert in de ogen van de Commissie een te kleine bijdrage aan het culturele klimaat van Den Haag om voor een structurele subsidie in aanmerking te komen.

Bij de begroting van de Stichting Musicon zet de Commissie grote vraagtekens bij de exorbitante stijging van de beheerslasten terwijl de door Musicon te verwachten stijging van overige subsidies en bijdragen uit publieke en private middelen ongefundeerd en uiteindelijk onrealistisch is. Een van de redenen die Musicon geeft voor het vragen van meer subsidie is het feit dat Stichting Musicon tegenwoordig BTW-plichtig is. Het voor Musicon te betreuren gat dat hier valt dient echter niet met subsidiegeld gedicht te worden, meent de Commissie.

Advies

Niet honoreren.

MUZEE SCHEVENINGEN

Inleiding

Muzee Scheveningen (Muzee) is in 2005/2006 ontstaan uit het samengaan van het Museum Scheveningen en het Zeemuseum. Het museum heeft ten doel het bevorderen van kennis en belangstelling op het gebied van de geschiedenis, de cultuur en het dagelijkse leven van Scheveningen en zijn bewoners en relatie met de zee enerzijds, en anderzijds de zeebiologie in de ruimste zin. Muzee Scheveningen streeft dit doel na door het vormen, documenteren, beheren en onderhouden van een cultuurhistorische collectie (het cultureel erfgoed van Scheveningen) en een natuurhistorische collectie (collectie zeebiologie). Deze collecties worden voor een breed publiek ontsloten via een permanente presentatie, tijdelijke tentoonstellingen, educatieve programma's, publicaties en diverse publieksactiviteiten. Dit alles geschiedt met inzet van zowel professionele medewerkers als vrijwilligers. De afgelopen beleidsperiode heeft Muzee onofficieel als cultuuranker in het stadsdeel Scheveningen gefungeerd.

Muzee ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 253.299 (peiljaar 2011). Voor de periode 2013 – 2016 wordt een subsidieverhoging van € 2.901,00 gevraagd.

Beoordeling

Hoewel de opstelling in de fraaie oude school aan de Neptunusstraat op onderdelen beslist charmant te noemen is, vindt de Commissie dat Muzee nadrukkelijker en met meer inventiviteit de verbinding zou moeten leggen tussen de twee deelcollecties. Sommige onderdelen van het heemkundige deel zijn in de ogen van de Commissie bovendien oubollig. Waardering heeft de Commissie wel voor de wisselende tentoonstellingen die een breed scala van onderwerpen over de Scheveningse geschiedenis behandelt. De Commissie staat positief ten opzichte van de samenwerking die Muzee zoekt met het Haags Historisch Museum en Naturalis op het gebied van collectiebeheer en -vorming. De samenwerking met het Haags Historisch Museum zal hopelijk ook op inhoudelijk vlak tot resultaten kunnen leiden.

De Commissie is onder de indruk van het draagvlak dat Muzee heeft in het stadsdeel Scheveningen. De inzet van vrijwilligers is onontbeerlijk voor het functioneren van het museum dat relatief veel (55%) eigen inkomsten genereert. Het publieksbereik is met 30.000 voor een museum van deze omvang heel behoorlijk te noemen. De toekomstplannen van Muzee voor nieuwbouw en uitbreiding van de activiteiten in Scheveningen Haven acht de Commissie zeker in het huidige tijdsgewricht niet realistisch. Muzee kan haar energie beter richten op het functioneren op de huidige locatie, waar met museum in de ogen van de Commissie de potentie om uit te groeien tot het cultuuranker van Scheveningen. Muzee kan als een laagdrempelige voorziening verbindingen leggen tussen de Scheveningse bevolking en de culturele instellingen van Den Haag. In dit opzicht biedt de

programmering van de publieksruimte en de nabijgelegen Lourdeskerk perspectieven en kan de samenwerking met de stadsdeelbibliotheek Scheveningen worden versterkt. Toekenning van een beperkt budget voor de cultuurankerfunctie en detachering van een consulent vanuit het op te richten Expertisecentrum Cultuureducatie (zie ook de paragraaf cultuureducatie) zou Muzee in organisatorisch en financieel bovendien opzicht minder kwetsbaar maken.

Advies

Honoreren op het niveau van 2011: € 253.299 en € 45.000 reserveren voor de cultuurankerfunctie.

HET NATIONALE TONEEL

Inleiding

Het Nationale Toneel (NT), het stadsgezelschap van Den Haag, is een groot repertoiregezelschap met landelijke functie en uitstraling. Het bespeelt podia in Den Haag en de rest van het land. Vanaf 2009 heeft het gezelschap zijn aanwezigheid in Den Haag vergroot, met ruim 200 voorstellingen in de Koninklijke Schouwburg en het eigen NT-Gebouw. In de toekomst wil het NT nog meer in Den Haag spelen en minder elders. Naast grote zaal voorstellingen in de Koninklijke Schouwburg en producties in het eigen gebouw, wil het NT vlakke vloervoorstellingen maken voor bespeling van Theater aan het Spui. Een aantal voorstellingen zal een grote tournee maken. Groot gemonteerde producties zullen te zien zijn in tien tot vijftien kernsteden verspreid door het land, bij voorkeur in seriebespeling.

De komende jaren bouwt het NT aan een toneelbibliotheek: het op repertoire houden van voorstellingen die hun waarde bewezen hebben. Via een breed aanbod van klassiek en modern theaterrepertoire wil het NT een divers samengesteld publiek bereiken. Daarnaast richt het NT zich op talentontwikkeling en doorstroming van regie-, spel- en ontwerptalent. Voor de periode 2013 – 2016 zal het NT zijn activiteiten uitbreiden met jeugdtheater onder de werktitel NT JONG. Een fusie met jeugdtheatergroep Stella Den Haag gaat hieraan vooraf.

Om efficiënter te werken en het kwalitatief hoge toneelaanbod in Den Haag te waarborgen, vormt het NT samen met de Koninklijke Schouwburg en het Theater aan het Spui, De Toneelalliantie. Deze Toneelalliantie richt zich onder meer op internationale programmering, talentontwikkeling en marketing en wil een impuls geven aan de jeugdtheaterfunctie in Den Haag. Ook ten behoeve van toneeleducatie willen deze drie partners gezamenlijk optrekken, door het oprichten van een onafhankelijk opererend projectbureau.

Het NT wordt structureel gesubsidieerd door zowel gemeente als Rijk. De gemeentelijke subsidie bedraagt momenteel € 3.196.112, die van het Rijk € 2.396.551 (peiljaar 2011).

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt het NT een subsidie van € 3.681.451 per jaar aan. Een extra budget van € 170.000 voor talentontwikkeling maakt hiervan onderdeel uit. Aan het Rijk wordt € 2.500.000 gevraagd.

Voor NT JONG wordt € 400.000 aangevraagd bij de gemeente en 500.000 bij het Rijk.

Beoordeling

Het plan van het Nationale Toneel maakt op de Commissie een kundige, bevlogen en ambitieuze indruk. Het voornemen om het jaarlijkse speelplan samen te stellen uit 'nieuwe' en 'bewezen' voorstellingen strookt met de ambitie om een relevante toneelbibliotheek levend en actueel te houden. De Commissie staat positief tegenover het gedifferentieerd bespelen van de Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui en het eigen gebouw. Zij onderschrijft de mogelijkheden en

voordelen van seriebespelingen in tien tot vijftien kerntheaters in het land. Het NT geeft aan zijn vaste bezetting aanzienlijk te willen verhogen (van elf naar achttien acteurs). De noodzaak hiervan wordt volgens de Commissie onvoldoende overtuigend beargumenteerd. Uitbreiding van het vaste ensemble vergroot de activiteitenlasten buitenproportioneel, te meer daar het aantal gespeelde voorstellingen afneemt ($\pm 7\%$), zoals in het plan voorgesteld.

De plannen voor NT Jong zijn in de ogen van de Commissie beloftevol maar nog niet uitgekristalliseerd. Dit is begrijpelijk gezien de hoge tijdsdruk waaronder de fusie met Stella heeft moeten plaatsvinden. Het uitgangspunt om de waterscheiding tussen jeugd- en volwassenentheater te doorbreken biedt volgens de Commissie allerlei mogelijkheden, zeker ook door een gezamenlijke backoffice, zij het dat recht moet worden gedaan aan het bijzondere metier van jeugdtheater en bijbehorende (door Stella opgebouwde) expertise. Een geïntegreerde jeugdtheaterfunctie is zinvol en zou stroken met de landelijke richtlijnen voor de beoogde nieuwe theatervoorzieningen. De Commissie gaat er daarbij van uit dat NTJong er voor zorg draagt dat de stad Den Haag optimaal van jeugdtheater (van eigen bodem) en bijbehorend educatief maatwerk wordt voorzien. Ook in het licht van de gemeentelijke aandacht voor cultuureducatie onderschrijft de Commissie het belang van een sterk Haags aandeel in de productie van kwalitatief hoogstaand jeugdtheater. Over de aanzienlijke verhoging van het door NT gevraagde gemeentelijke subsidiebedrag is de Commissie minder te spreken. De stijging van de gevraagde subsidie ($\pm 15\%$) in vergelijking met het niveau 2011 – in principe het uitgangspunt van de Commissie – steekt volgens de Commissie schril tegen af tegen het decor van de huidige bezuinigingen en staat op gespannen voet met de verlaging van het aantal voorstellingen. De voorstellingen worden duurder, zonder dat de noodzaak hiervan voldoende wordt onderbouwd. Ook bij de activiteiten ten behoeve van het jeugdtheater leidt de integratie van Stella binnen NT tot een stijging van de directe kosten per voorstelling, daar waar een fusie toch eerder tot een daling van de kosten zou moeten leiden. De Commissie acht daarom in dit tijdsgewricht een verhoging van de subsidie niet wenselijk. De kosten voor talentontwikkeling en het vergroten van het vaste ensemble zijn prioriteiten die binnen de reguliere bedrijfsvoering van het gezelschap moeten worden afgewogen. Hetzelfde geldt voor de – volgens de Commissie zinvolle en logische – initiatieven voor samenwerking binnen de Toneelalliantie en betreffende toneeleducatie.

Daarnaast geeft het NT aan een gestage publieksgroei te verwachten tijdens de komende kunstenplanperiode. In de begroting is hiermee bij de publieksinkomsten echter geen rekening gehouden. De gemiddelde kaartprijs – volgens de Commissie toch al aan de lage kant voor het tweede landelijke toneelgezelschap – neemt daardoor nog verder af. Hoewel de cijfers onvoldoende inzicht geven in de verdeling tussen bespeling in Den Haag en de rest van het land, vindt de Commissie dat met de genoemde toename van de publieksaantallen de eigen inkomsten verhoogd kunnen worden.

Op grond van het bovenstaande adviseert de Commissie de aanvraag van het NT gedeeltelijk te honoreren met een subsidie van € 3.000.000 en de aanvullende aanvraag voor NTJONG volledig te honoreren op voorwaarde dat ook het Rijk de aanvraag van het NT voor NTJONG zal honoreren.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 3.000.000

Aanvullende aanvraag voor NTJONG:

Volledig honoreren: € 400.000 op voorwaarde dat ook het Rijk de aanvraag van het NT voor NTJONG zal honoreren.

NEDERLANDS DANS THEATER

Inleiding

Het Nederlands DansTheater (NDT) is een gerenommeerd hedendaags dansgezelschap, wereldwijd bekend, dat hoogstaande dansproducties maakt en presenteert op diverse (inter)nationale podia. Hiervoor werkt het gezelschap met excellente dansers en toonaangevende huis- en gastchoreografen. Het NDT is het huisgezelschap van het Lucent Danstheater en bestaat uit NDT 1 en NDT 2, een onderscheid op basis van leeftijd en ervaring van dansers. NDT heeft ook een educatieafdeling die jaarlijks gemiddeld 90 educatieve workshops verzorgt in Nederland en in het buitenland. Jaarlijks organiseert NDT het talentontwikkelingsprogramma Switch en tweejaarlijks het programma Up&Coming Choreographers. Recent zijn een nieuwe artistiek en een nieuwe zakelijk leider aangetreden.

In de periode 2013 – 2016 wil NDT zijn vooraanstaande positie in de hedendaagse dans verstevigen. Het gezelschap blijft zich inzetten voor behoud en overdracht van Nederlands erfgoed in de vorm van belangrijk dansrepertoire van (o.a.) Jirí Kylián, Hans van Manen, Paul Lightfoot en Sol León (gezamenlijk het DNA van het gezelschap). Daarnaast wil de directie meer ruimte voor vernieuwing. Per seizoen is NDT voornemens om 9 nieuwe creaties uit te brengen. Sterker dan voorheen wil NDT maatschappelijke verbindingen leggen: langdurige relaties met de buitenwereld, op basis van maatwerk. Ook cultuureducatie (waaronder publiekseducatie) krijgt meer aandacht en wordt uitgebreid. Het onderscheid tussen NDT 1 en NDT 2 wordt op meer vlakken gemarkeerd. De topgroep NDT 1 verzorgt grote producties met o.m. werk van topchoreografen en aandacht voor vernieuwing. Een aantal NDT 1-dansers krijgt de kans choreografieën te maken binnen een talentontwikkelingsprogramma dat samen met KORZO wordt vormgegeven. NDT 2 zal zich profileren als groep voor talentontwikkeling, van dansers en van aanstormende choreografen. NDT 2 zal ook kleinschaligere dansproducties verzorgen voor bespelings van onder meer Theater a/h Spui.

Op het gebied van marketing en communicatie wil het NDT krachten bundelen met Korzo, Theater a/h Spui, Holland Dance Festival (HDF), Den Haag Marketing en de Gastprogrammering van het Lucent Danstheater.

Het NDT ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012 een subsidie van € 1.935.381. (prijspeil 2011).

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt het NDT € 1.935.381 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

Naar het oordeel van de Commissie mag Den Haag nog steeds trots zijn op de internationaal toonaangevende positie van het Nederlands DansTheater. De Commissie realiseert zich dat die positie de laatste jaren onder druk staat, onder meer door wisseling in de artistieke leiding en omdat

een aantal gezelschappen in het buitenland qua stijl naar het NDT is toegegroeid. De Commissie onderschrijft dan ook de analyse in het voorgelegde plan, dat het NDT met hernieuwde aandacht voor experiment, vernieuwing en talentontwikkeling zich weer meer onderscheidend kan en moet profileren. De recent aangetreden nieuwe directie lijkt zich van die uitdaging bewust. Het plan getuigt van een fris elan. Uit de aanvraag spreekt een duidelijke ambitie om sterker in te zetten op artistieke vernieuwing, maatschappelijke verbindingen, cultuureducatie, draagvlak en talentontwikkeling. De Commissie mist echter wel nog een concrete uitwerking van deze ambities. Zij hoopt en veronderstelt dat de nieuwe directie de daad bij het woord zal voegen. Ook de artistieke keuzes zijn nog weinig concreet. De Commissie verwacht van de nieuwe artistiek directeur dat hij zijn leiderschap, netwerk, charisma, communicatieve en artistieke kwaliteiten inderdaad weet in te zetten voor versteviging en behoud, maar zeker ook voor engagement en pionierszin, zoals deze in het plan in algemene lijnen worden geschetst.

De Commissie staat positief tegenover de plannen om NDT 1 en NDT 2 een meer onderscheidend profiel, doelstelling en repertoire te geven. Zij voorziet een groot aantal mogelijkheden met een flexibeler opzet van NDT 2.

Uit het plan blijkt daarnaast een sterke wil tot samenwerking, een positieve en noodzakelijke ontwikkeling volgens de Commissie. Zij is zeer te spreken over de beoogde, intensieve samenwerking met KORZO op het specialisme van talentontwikkeling en begeleiding en de onderling gemaakte financiële afspraken. Op een aantal vlakken behoeft de beoogde samenwerking echter nog wel een nadere concretisering. Zo verwacht de Commissie dat het NDT met het Holland Dance Festival naast genoemde intenties ook tot vruchtbare afspraken komt op het gebied van cultuureducatie en publieksontwikkeling.

De Commissie heeft wel haar zorgen over het marketing- en communicatiebeleid van het NDT. Dit blijft achter in vergelijking met wat verwacht mag worden op grond van de opgevoerde beheerslasten. Het lijkt de Commissie wenselijk, mogelijk en noodzakelijk dat de deelnemende partijen in het Lucent Danstheater/Dr.Anton Philipszaal efficiënter en slagvaardiger op het terrein van marketing, communicatie en publieksontwikkeling met elkaar op zouden moeten trekken.

De aanvrager is voornemens om meer Haags engagement aan de dag te leggen. De Commissie hoopt dat het NDT hier inderdaad werk van maakt. Zij ziet hiervoor tal van kansen en mogelijkheden, te meer daar Den Haag zich als dansstad nadrukkelijk blijft profileren. De investering van de samenwerkende partijen in een dansketen is hiervoor essentieel.

De beoogde meerjarige, internationale partnerships met zogenaamde BRIC- landen maken op de Commissie een attractieve indruk. Ook op het vlak van cultureel ondernemerschap gloren beloftevolle ambities die echter nog voldoende grond missen. De verwachte groei aan eigen inkomsten wordt

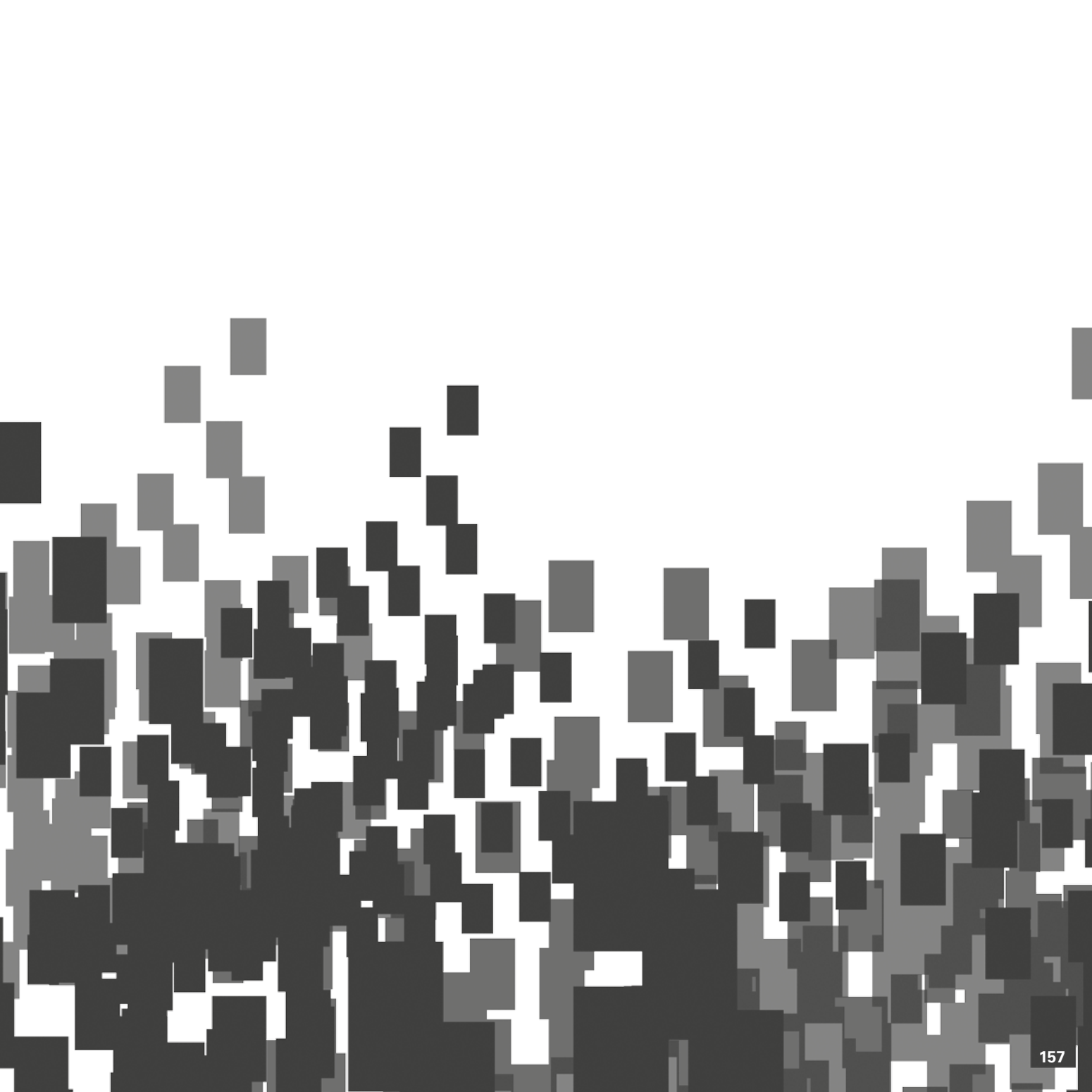
mager beargumenteerd en lijkt aan de optimistische kant. De Commissie is niet gecharmeerd van het feit dat, ondanks het voorgenomen Haags engagement, het aantal bezoekers in Den Haag de komende periode zowel relatief als in absolute zin afneemt. Zij vraagt zich af wat de ratio achter deze verwachting is. Ook de beheerslasten – met een forse top in de piramide – zijn hoog in verhouding tot de activiteitenlasten en worden weinig inzichtelijk gemaakt. Ambitie en haalbaarheid dienen op meerdere terreinen (zoals educatie) met elkaar in balans te komen.

Tot slot is de Commissie van mening dat het NDT het rooster van optreden van de Raad van Toezicht nader moet beschouwen.

De Commissie hoopt en verwacht dat dit Haagse topdansgezelschap genoemde ambities weet waar te maken. Zij adviseert de gemeente het gezelschap daartoe in staat te stellen door het gevraagde bedrag te honoreren.

Advies

Honoreren: € 1.935.381

NEDERLANDS MUZIEK INSTITUUT

Inleiding

Het Nederlands Muziek Instituut (NMI) stelt zich ten doel het Nederlandse gecomponeerde muzikale erfgoed te verwerven, bewaren, conserveren, ontsluiten en beschikbaar te stellen ten behoeve van onderzoek, onderwijs en muziekbeoefening, zowel voor professionals als voor amateurs, in Nederland en daarbuiten. Het NMI verzamelt systematisch archieven van componisten en uitvoerende musici. In opdracht van de gemeente Den Haag beheert het NMI de gemeentelijke collecties op dit gebied.

Het NMI is sinds 2001 gevestigd in de Koninklijke Bibliotheek en is in 2006 formeel verzelfstandigd van het Gemeentemuseum Den Haag. Behalve de bladmuziekcollecties van Stichting Musica Neerlandica en het Gemeentemuseum Den Haag zijn er vele andere collecties en archieven samengebracht. Na de verzelfstandiging is er tussen het NMI en de gemeente een convenant gesloten voor het beheer van de gemeentelijke collecties. Het instituut is toegankelijk voor bezoekers die zowel ter plaatse als via de website antwoord kunnen krijgen op hun vragen.

Het NMI ontvangt momenteel een structurele subsidie van zowel de gemeente als het Rijk. Aangezien de subsidie van het Rijk dreigt weg te vallen, is het NMI samenwerkingsgesprekken aangegaan met het Haagse Gemeentearchief (HGA). Deze gesprekken bieden uitzicht op een exploitatiemodel waarin de activiteiten van het NMI grotendeels voortgezet kunnen worden met alleen de gemeentelijke subsidie.

De gemeentelijke subsidie bedraagt momenteel € 374.173. Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt het NMI een gemeentelijke subsidie van € 374.173.

Beoordeling

Het Nederlands Muziek Instituut vervult een belangrijke taak in het behoud en de ontsluiting van het Nederlandse muzikale erfgoed. Hoewel ongeveer 60% van de collectie behoort tot de collecties van de gemeente Den Haag en de collectie van Musica Neerlandica voortkomt uit de privécollectie van de violist Willem Noske, voert het NMI onmiskenbaar een nationale taak uit. Dit wordt ook weerspiegeld in het feit dat Musica Neerlandica door de rijksoverheid geplaatst is op de lijst van beschermde collecties onder de Wet tot behoud van cultuurbezit. Het is in de ogen van de Commissie dan ook vanzelfsprekend dat het Rijk een financiële medeverantwoordelijkheid heeft genomen voor het NMI. De Commissie betreurt het zeer dat het Rijk op deze opvatting terugkomt en zich niet langer verantwoordelijk voelt voor het muzikale erfgoed van Nederland en de subsidiëring van het NMI dreigt te stoppen. Dit valt vooral te betreuren omdat het naar alle waarschijnlijkheid niet langer mogelijk zal zijn de collecties binnen het erfgoedcluster naast het Haagse Centraal Station te raadplegen, in nauwe samenhang met de muziekcollecties van de KB.

De Commissie onderkent het belang van het NMI voor het muziekleven, en zij staat dan ook op het

standpunt dat het wegvallen van de rijkssubsidie geen aanleiding mag zijn om de gemeentelijke bijdrage te stoppen, dit op voorwaarde dat de integratie in het HGA inderdaad tot stand komt. De Commissie stelt wel vast dat het NMI de afgelopen jaren onvoldoende naar buiten gericht heeft geopereerd. Daarnaast vraagt zij zich af of er niet meer voortgang had kunnen worden gemaakt bij de ontsluiting van de muziekcollecties. In een tijd waarin kunstinstellingen toch geen misverstand mogen laten bestaan over de rol die zij spelen en het belang daarvan, heeft het NMI zichzelf tekort gedaan en kansen onbenut gelaten om een duidelijk zichtbaar en onverwisselbaar eigen profiel te ontwikkelen. Ook vraagt de Commissie zich af waarom niet eerder is gestreefd naar integratie in een grotere erfgoedorganisatie, alleen al vanwege de mogelijkheid om de relatief hoge overhead te reduceren. De Commissie heeft er begrip voor dat de organisatie zich overvallen voelde door de bezuinigingsplannen van het Rijk, maar is van mening dat sneller actie ondernomen had kunnen worden om de toekomst van het NMI veilig te stellen. De recent gestarte samenwerkingsgesprekken met het HGA hadden in dit stadium concreter kunnen zijn.

Ten aanzien van de uiteindelijk gepresenteerde samenwerkingsplannen merkt de Commissie met genoegen op dat deze uitzicht bieden op een acceptabele oplossing voor beheer en ontsluiting van de NMI-collecties. De kennis van het HGA op het gebied van beheer van papieren collecties en vooral in het digitaal ontsluiten daarvan, kan voor het NMI van grote meerwaarde zijn. In financieel opzicht zijn de plannen echter nog niet helemaal uitgekristalliseerd, met name als het gaat om de incidentele kosten die gemoeid zijn met een verhuizing van de KB naar het HGA. In de ogen van de Commissie zou in een nieuwe situatie de formatie van het NMI verder moeten worden beperkt tot 3 à 3,5 fte. Met een lager subsidiebedrag kan het NMI zich dan inspannen om incidentele middelen te werven voor projecten die leiden tot een snellere ontsluiting van de collecties.

Advies

€ 300.000 reserveren, in afwachting van een nader uitgewerkt plan.

NEST

Inleiding

Nest is een platform voor hedendaagse beeldende kunst met een tentoonstellingsruimte in de broedplaats aan het De Constant Rebecqueplein (DCR). Hier wordt ook ruimte geboden aan Zeebelt, Danslab, Loos en de studio's van meer dan 35 kunstenaars en ontwerpers. De doelstelling van Nest is om mensen met potentiële culturele interesse op een laagdrempelige manier in aanraking te laten komen met hedendaagse beeldende kunst van hoge kwaliteit. Nest wil dit realiseren door de rol van intermediair tussen kunstenaar en publiek op zich te nemen. Nest organiseert exposities met daaromheen een randprogrammering en educatieve activiteiten, zoals Verwend Nest, voor kinderen tussen de 6 en de 12 jaar, met workshops om hedendaagse beeldende kunst te ontdekken. Met BizzNest en NestBest biedt het een scala van informele activiteiten in een alternatieve setting voor bedrijven en particuliere organisaties. Nest is sinds de oprichting in 2007 inhoudelijk en organisatorisch gegroeid en heeft inmiddels landelijke bekendheid verworven.

Nest heeft geen subsidie ontvangen in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012. Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Nest € 150.000 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor het heldere, goed geschreven plan. Nest organiseert kwalitatief hoogwaardige exposities en activiteiten die toch laagdrempelig zijn. Nest trekt dan ook steeds meer publiek. De presentaties zijn voornamelijk thematisch ingerichte groepstentoonstellingen die doorgaans een artistiek hoog niveau hebben. Nest maakt op vele manieren hedendaagse kunst aantrekkelijk voor een groot publiek en biedt via de Nestshop werk van gerenommeerde kunstenaars te koop aan voor relatief lage prijzen. De goed uitgewerkte concepten voor de vele educatieve activiteiten (waaronder het originele concept Verwend Nest voor 6- tot 12-jarigen) zijn aansprekend, innovatief en succesvol. Voor de Commissie is het duidelijk dat Nest de stap heeft gemaakt van 'veelbelovend' naar 'volwassen' en een duidelijk, eigen profiel heeft ontwikkeld. De programmering gecombineerd met een goede communicatiestrategie heeft ervoor gezorgd dat Nest ook landelijk en internationaal zichtbaar is. De Commissie ziet dat Nest veel samenwerkingsverbanden heeft en het lijkt haar logisch dat Nest een inhoudelijk leidende rol gaat spelen bij de verdere invulling van broedplaats DCR.

De Commissie vindt dat Nest een toonbeeld is van modern cultureel ondernemerschap. Nest doet goed aan 'nesting' en heeft vriendenclubs voor particulieren en bedrijven opgericht die extra inkomsten zouden kunnen genereren. De begroting van Nest is echter niet op alle punten overtuigend. De verwachte stijging van publieks- en sponsorinkomsten, getuigt in het huidige tijdsgewricht niet van realiteitszin. De verdubbeling van het bedrag voor de kosten voor grafische vormgeving en de stijging van bijna 400 % voor het honorarium voor een freelance conservator, vindt de Commissie

onverantwoord. De Commissie adviseert dan ook om niet het gevraagde bedrag te honoreren. In het huidige tijdsgewricht dient Nest scherpe keuzes te maken wat betreft de bedrijfsvoering, inclusief het aantal fte's en de hoogte van vergoedingen.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 100.000

NEW DUTCH ACADEMY

Inleiding

De New Dutch Academy (NDA) is een ensemble dat zich toelegt op de historisch geïnformeerde uitvoeringen van orkestmuziek en kamermuziek uit de 18de en begin 19de eeuw. In de periode 2013 – 2016 wil de NDA zijn activiteiten aanzienlijk uitbreiden van 14 naar 35 programma's/projecten, waartoe onder andere operaproducties en cd-opnamen behoren. De DNA presenteert zich ook als onderzoekslaboratorium voor de muziek uit de 18de eeuw.

New Dutch Academy ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 73.494.

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt zij € 150.000 per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie is er zich van bewust dat de NDA in het verleden naam heeft gemaakt met interessante projecten, onder andere rond de muziek die in de 18de eeuw voor het hof van de Oranjes werd gecomponeerd en met door de vakpers geprezen orkestprogramma's en cd-opnamen. De onderhavige subsidieaanvraag roept evenwel zeer ernstige twijfels op. Deze twijfels worden ook gevoed door de omstandigheid dat de NDA in de nu aflopende subsidieperiode 2009 – 2012 onder andere bij de tussentijdse evaluatie in 2010 maar ook op andere momenten aanleiding gaf tot een negatief antwoord op de vraag of men de 'operatie' wel onder controle had. Zo was de tussentijdse evaluatie feitelijk niet mogelijk omdat de NDA niet tijdig de jaarstukken kon overleggen. Maar ook zonder deze kennis leidt de analyse van de plannen voor 2013 – 2016 de Commissie tot de conclusie dat het feitelijk ondenkbaar is dat de NDA de 35 programma's en projecten die het jaarlijks op de agenda zet ook kan realiseren, ook niet met de voorgenomen uitbreiding van de organiserende staf.

De aanvraag getuigt van een gebrek aan realiteitszin. Dat spreekt om te beginnen al uit de veronderstelling dat het verzoek om het gemeentelijk subsidiebedrag te verdubbelen tot € 150.000 niet bezwaarlijk kan zijn – immers slechts 'circa 0,3% van de door de Gemeente beschikbaar gestelde cultuurbegroting'.

Het gebrek aan realiteitszin spreekt wellicht het duidelijkst uit de aanzienlijke bedragen die men denkt te kunnen verwerven uit sponsoring en andere bronnen, bijvoorbeeld € 100.000 aan sponsoring in 2013 tegen géén opbrengsten in 2011. De NDA licht nauwelijks toe hoe een dergelijk bedrag zal worden gegenereerd. Volgens de begroting rekent de NDA eveneens op een bijdrage van € 100.000 'subsidie ministerie OCW of cultuurfondsen', terwijl is komen vast te staan dat bij het Fonds Podiumkunsten geen aanvraag van de NDA is binnengekomen.

De Commissie kan niet anders dan vaststellen dat de aanvraag van de NDA ongeloofwaardig is. De NDA zou er dan ook goed aan doen orde op zaken te stellen, waartoe ook het wegwerken van

het negatief eigen vermogen behoort, om vervolgens eventueel een nieuwe start op een veel bescheidener schaal te overwegen. Te zijner tijd kan dan projectsubsidie worden aangevraagd, bijvoorbeeld voor projecten over de achttiende-eeuwse hofmuziek in Den Haag. Uit deze aanbeveling mag blijken dat de Commissie betreurt dat de NDA de zaken uit de hand heeft laten lopen en dat daarmee een bijzonder onderdeel van de Haagse oude-muziekscene teloor lijkt te gaan.

Advies

Niet honoreren

NEW EUROPEAN ENSEMBLE

Inleiding

Het New European Ensemble (NEuE), opgericht in 2008, opereert in bezettingen die variëren van drie tot vijftientig musici. Het ensemble legt zich toe op de uitvoering van muziek uit de 20ste en 21ste eeuw, en stelt zich daarbij ten doel zijn programma's te plaatsen in een maatschappelijke context. Het NEuE werkt in interdisciplinaire samenwerkingsprojecten samen met gerenommeerde componisten, maar ook met aanstormend talent. Daarnaast biedt het ensemble educatieve programma's aan.

In de komende jaren wil het NEuE in standplaats Den Haag onder andere een aantal maatschappelijk relevante projecten ontwikkelen met als thema 'vrede en recht', en deze programma's ook elders in het land en in het buitenland uitvoeren.

Het New European Ensemble is een nieuwe aanvrager binnen het Kunstenplan. Voor de meerjarenbeleidperiode 2013 – 2016 vraagt het ensemble een subsidie van € 125.000 per jaar aan.

Beoordeling

Naar het oordeel van de Commissie heeft het NEuE de potentie zich te ontwikkelen tot een van de prominente ensembles voor nieuwe muziek in Nederland en in Europa. De musici behoren tot de beste van hun generatie, wat alleen al kan worden afgeleid uit de uitgesproken lovende recensies die de muzikpers in binnen- en buitenland aan verschillende programma's wijdde. Een van de meest recente spraakmakende projecten is het in samenwerking met het Koninklijk Conservatorium gerealiseerde Saariaho Festival Den Haag.

In het Beleidskader wordt terecht vastgesteld dat het Haagse muzikleven een middensegment van florerende ensembles ontbeert. Het lijdt geen twijfel dat het NEuE deze leemte voor een belangrijk deel kan vullen. Daarnaast kan het ensemble een belangrijke rol spelen in het nieuwe Den Haag Huis voor de Nieuwe Muziek, niet alleen vanwege zijn artistieke kaliber, maar ook omdat het is samengesteld uit musici die voor de programma's en projecten vanuit heel Europa aanreizen. De internationale samenstelling van het ensemble kan niet anders dan een gunstig effect hebben op de uitwisseling binnen de 'scene' van het Huis. In dit verband is nog van belang dat het NEuE het tot zijn taak rekent jonge componisten en afgestudeerden van het Koninklijk Conservatorium door middel van compositieopdrachten te ondersteunen bij het begin van hun professionele loopbaan, en dat het ensemble de muziek van Haagse componisten ook opneemt in de programma's waarmee het door Nederland en daarbuiten toert. De Commissie hecht grote waarde aan de voorgenomen activiteiten van het NEuE op het gebied van de educatie, in het bijzonder vanwege de verbinding die wordt gelegd tussen de muziek en de maatschappelijke context.

Het NEuE heeft in de eerste jaren van zijn bestaan met beperkte inzet van overheadkosten al veel gerealiseerd. In de periode 2013 – 2016 wil het ensemble zijn Haagse activiteiten zeer fors uitbreiden: minimaal zes middelgrote en grote projecten en een aantal kamermuziek-programma's. De Commissie is van mening dat deze Haagse plannen vermoedelijk te ambitieus zijn voor wat de te genereren publieke belangstelling betreft.

Tot slot wil de Commissie vaststellen dat voor het lanceren en opbouwen van het Den Haag Huis voor de Nieuwe Muziek van alle betrokkenen inspanningen nodig zullen zijn waarvoor niet per se een budget beschikbaar is. Vanwege deze overweging en onder verwijzing naar de ambitie van het nog jonge NEuE om ook buiten Den Haag een plaats in de eerste rijen van het internationale muziekleven te veroveren, is de Commissie niet gecharmeerd van het bedrijfsrisico zoals het ensemble dat in zijn aanvraag opvoert, namelijk dat bij het niet tot stand komen van een professionele organisatiestructuur opheffing van het ensemble dreigt. De Commissie gaat ervan uit dat het NEuE zijn plaats in het Haagse muziekleven verwerft door de subsidie te investeren in de programma's en niet in overhead. De Commissie adviseert een subsidie van € 75.000 toe te kennen, mits het NEuE het aantal grote of middelgrote projecten beperkt tot vier.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 75.000

OPERA2DAY

Inleiding

De Stichting OPERA2DAY heeft als doelstelling de productie van opera- en muziektheatervoorstellingen in en vanuit Den Haag. Binnen de programmering ligt het zwaartepunt op de vroege opera, waarbij ernaar wordt gestreefd door onconventionele ensceneringen en presentatievormen een breed publiek te bereiken. De stichting wil het voortouw nemen bij de ontwikkeling van een operaleven in Den Haag, en wil dat doen in samenwerking met verschillende Haagse instellingen. OPERA2DAY spreekt van een ideale humuslaag in een stad met een conservatorium met een operaopleiding, een zangklas en een vermaarde afdeling voor oude muziek. Sinds 2007 heeft OPERA2DAY een aantal door de vakpers geprezen operaprojecten gerealiseerd. Door het inrichten van een structurele maar flexibele projectorganisatie wil de stichting jaarlijks in ieder geval twee projecten realiseren.

Stichting OPERA2DAY is een nieuwe aanvrager binnen het Kunstenplan.

Voor de meerjarenbeleidperiode 2013 – 2016 vraagt zij een subsidie van € 275.000 per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie is enthousiast over het plan van OPERA2DAY, en zij heeft vertrouwen in de potentie van de organisatie om de ambitieuze woorden in daden om te zetten. Dat vertrouwen is gebaseerd op de kwaliteit van de projecten die tot nu toe zijn gerealiseerd, waarbij men heeft laten zien dat met beperkte middelen belangwekkende podiumproducties konden worden gerealiseerd. Tot die beperkte middelen behoort de kostenefficiënte organisatie. De drive om iets te creëren dat Den Haag nog ontbeert, spreekt ook uit het engagement van de zangers en orkestleden die tot nog toe voor een minimale gage werken. In de jaren 2013 – 2016 wil OPERA2DAY een volgende stap zetten, en in samenwerking met onder andere het Koninklijk Conservatorium, een aantal Haagse podia en instrumentale ensembles in elk geval twee producties per jaar realiseren, waarbij aan één van de producties een intensief educatieproject wordt gekoppeld. Voor de bezetting van de producties worden jonge talenten ingezet, vaak in combinatie met een ervaren kracht. Bij dit alles is het zakelijk uitgangspunt onder andere dat de uitvoerenden een behoorlijke gage ontvangen, maar ook dat een productie alleen doorgaat wanneer de financiering rond is – een passende benadering in een tijd waarin vertrouwen op de goede afloop van nog uitstaande aanvragen bij sponsors en fondsen meer dan ooit een groot risico inhoudt.

De Commissie is van mening dat de plannen van OPERA2DAY de belofte van een verrijking van het Haagse muziekleven inhouden, een muziekleven dat althans op enkele onderdelen te schraal is. Een initiatief waarvan op goede gronden mag worden aangenomen dat het nieuw leven in de brouwerij brengt, verdient ondersteuning. De Commissie adviseert om met het oog op de beperkte omvang van dat budget niet het gehele gevraagde bedrag toe te kennen.

Advies

Gedeeltelijk honoreren € 200.000

PAARD VAN TROJE

Inleiding

Met zo'n 500 activiteiten en 200.000 bezoekers per jaar is het Paard van Troje de grootste instelling in Den Haag op het gebied van (pop)muziek. Het Paard van Troje biedt een brede en gevarieerde programmering in drie zalen met verschillende bezoekerscapaciteit. Daarnaast organiseert het Paard spoken word en multidisciplinaire programma's. Het Paard geeft in haar programmering gestalte aan de complete keten van popmuziek: van het Paardcafé (capaciteit 200 bezoekers) voor beginnende artiesten, via de kleine zaal (300) voor iets grotere regionale, landelijke en internationale act tot aan de grote zaal (1100) voor gerenommeerde artiesten en publiekstrekkingen uit alle windstreken. Het Paard van Troje wordt gerekend tot de zes grote poppodia van Nederland en heeft daarmee een uitstraling tot ver buiten Den Haag.

In de komende beleidsperiode concentreert het Paard zich programmatisch op avant-garde acts, de hardere genres (Metal en echte rock) en een dance-programmering waarin het gat gedicht wordt tussen de grote houseparty's en de meer kleinschalige undergroundprogrammering op dit gebied. Het Paard wil minimaal een keer per jaar een Metafestival in samenwerking met het Rotterdamse Baroeg organiseren en de succesvolle samenwerking met andere organisaties binnen Den Haag continueren.

Het Paard ontvangt momenteel een subsidie van € 1.238.640.

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt het Paard € 1.318.000 subsidie per jaar aan, waaronder een bedrag van € 80.000 voor de omzetting van de WIW-banen naar reguliere dienstverbanden.

Beoordeling

De Commissie is enthousiast over de rol die het Paard van Troje in Den Haag vervult en heeft waardering voor de artistieke kwaliteit en diversiteit in de programmering. Het Paard weet hiermee een groot publiek te bereiken. Hierin schuilt tegelijkertijd het gevaar dat de programmering soms te gemakzuchtig is en teveel mainstream gericht. Afgezien van de nachtprogramma's in het weekeinde, met hoogwaardige en vernieuwende dance en aanverwante stijlen, vindt de Commissie dat de reguliere programmering van popmuziek avontuurlijker kan. De zelfbewustheid die de organisatie uitstraalt bij het hanteren van bepaalde programmaformules mag niet leiden tot zelfgenoegzaamheid.

De Commissie prijst het Paard van Troje voor haar samenwerking met andere instellingen in de stad en wil in dit verband de festivals State X New Forms (i.s.m. het Haags Pop Centrum) en Dag in de Branding (i.s.m. de Johan Wagenaar Stichting) niet onvermeld laten. Binnen de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag kan het Paard van Troje een regionale rol van betekenis spelen nu Rotterdam vooralsnog niet de beschikking heeft over een poppodium van vergelijkbare grootte.

De commissie beoordeelt de bedrijfsvoering van het Paard van Troje (70% aan eigen inkomsten) als voorbeeldig. De gevraagde € 80.000 voor het kunnen omzetten van verdwenen WIW-banen naar reguliere dienstverbanden, is volgens de Commissie onderdeel van het bedrijfsrisico en moet door de organisatie zelf kunnen worden opgelost.

Ten aanzien van educatie valt op dat het Paard van Troje dit traject overlaat aan andere partners, bijvoorbeeld in de samenwerkingsprojecten met het Haags Pop Centrum. De stelling van de organisatie dat het Paard van Troje als instituut een voorbeeld van educatie op zich zou zijn, vindt de Commissie getuigen van zelfoverschatting. Het Paard zou op het gebied van educatie een extra inspanning kunnen doen.

Het ingediende plan van het Paard is niet erg ambitieus, maar wel realistisch.

Advies

Gedeeltelijk toekennen € 1.238.640

PARKPOP

Inleiding

Sinds de eerste editie in 1981 heeft Parkpop zich ontwikkeld tot een succesvol evenement met landelijke bekendheid. Parkpop is naar eigen zeggen uitgegroeid tot het grootste gratis toegankelijke festival van Europa. De Stichting Parkpop richt zich, naast de muziekprogrammering op de hoofdpodia, steeds meer op de presentatie van andere kunstuitingen en talentontwikkelingsprogramma's, deels in samenwerking met verschillende Haagse organisaties.

Met de programma's Road to Parkpop en NewHorizons biedt de stichting twee 'talenthotsspots' in het Zuiderpark voor de presentatie van een grote verscheidenheid aan (amateur)kunsten. Parkpop vraagt voor deze twee talentontwikkelingsprojecten subsidie aan.

Stichting Parkpop is een nieuwe aanvrager binnen het Kunstenplan.

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt zij een subsidie van € 50.000 per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor de rijke diversiteit aan culturen en lifestyles die de Stichting Parkpop presenteert in de programma's Road to Parkpop en NewHorizons. Road to Parkpop is een goed voorbeeld van een talentontwikkelingstraject voor beginnende popartiesten. Het begeleiden van jonge, lokale muzikanten die hun eerste schreden zetten op het pad naar een rijke carrière als popmuzikant, wordt in Den Haag echter al goed ondervangen door instellingen als het Haags Pop Centrum. Road to Parkpop is een muziekcompetitie op nationaal niveau en hoewel eraan wordt meegewerkt door Haagse organisaties is de Commissie van mening dat Road to Parkpop niet in aanmerking komt voor subsidiëring door de stad Den Haag.

NewHorizons is als festival binnen Parkpop kleurrijk en succesvol. NewHorizons toont de culturele diversiteit van Den Haag aan een Parkpoppubliek dat voor een groot deel van buiten de stad afkomstig is. Het project komt tot stand door een innige samenwerking tussen tal van gesubsidieerde Haagse instellingen. De Commissie is van mening dat de organisatie van NewHorizons deel zou moeten uitmaken van de reguliere activiteiten van deze instellingen. Om deze reden vindt de Commissie dat de Stichting Parkpop niet in aanmerking komt voor een structurele subsidie voor dit evenement.

Advies

Niet honoreren

PARKTHEATER

Inleiding

Het Parktheater (AT Events) exploiteert sinds 2010 het openluchttheater in het Zuiderpark. Het Parktheater Den Haag is geopend in de zomermaanden. Er wordt een breed multicultureel aanbod gebracht voor zowel kinderen, als ouderen en toeristen. De programmering richt zich op het lichte genre: muziekevenementen, kindervoorstellingen en stand-up comedy.

Parktheater ontvangt voor 2011 en 2012 een subsidie van € 89.921,26. De huur van het theater à € 44.161 wordt niet in rekening gebracht.

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 wordt € 89.921,26 aangevraagd.

Beoordeling

Het valt de Commissie op dat de programmering van het Parktheater wisselend is en de artistieke ambitie erg bescheiden. Het is voor de Commissie niet duidelijk wat de artistieke meerwaarde van dit theater is voor de stad. Ook de inbedding in de wijken direct rond het park is voor de Commissie niet evident.

Uit de aanvraag blijkt dat de stoelbezetting tot nu toe teleurstellend is. Er zijn wel succesvolle voorstellingen, zoals de studentenmiddagen van het Koninklijk Conservatorium, maar deze komen te sporadisch voor om ook in zakelijk opzicht iets op te leveren. Hoewel AT Events als commercieel impresariaat dicht bij het vuur (artiesten) zit en weet hoe ze concerten aan de man moet brengen, heeft dit niet geleid tot een min of meer kostendekkende exploitatie (exclusief huurlasten). De begroting laat voor de komende jaren een zeer snelle groei van de recettes zien. Dit lijkt de Commissie geen realistische inschatting, evenmin als de bereidheid van AT Events om het verschil bij te passen.

De Commissie adviseert de gemeente om deze aanvraag niet te honoreren. Als AT Events met een plan zou komen waarin zij het Parktheater voor eigen risico wil exploiteren, zou de gemeente kunnen overwegen de huurpenningen voor haar rekening te nemen. In dat geval zou de gemeente incidenteel voorstellingen (bijvoorbeeld voor kinderen) kunnen inkopen voor het Parktheater.

Advies

Niet honoreren

POPHOTSPOT

Inleiding

De PopHotSpot wordt georganiseerd door de Stichting Evenementen Grote Markt. De stichting, met als doel het bevorderen van live-muziek en andere cultuuruitingen (o.a. comedy, theater, dans, film) in de openbare ruimte, is een samenwerkingsverband tussen de horeca-ondernemers op de Grote Markt in Den Haag en het Paard van Troje. De afgelopen vijf jaar heeft de stichting tijdens de zomer, op de Grote Markt, een gratis toegankelijk en laagdrempelig buitenprogramma gerealiseerd dat met ongeveer 40 activiteiten gemiddeld 50.000 bezoekers per jaar trok.

De Stichting Evenementen Grote Markt ontvangt momenteel incidentele projectsubsidies van in totaal € 100.000 op jaarbasis. Voor de komende meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt de Stichting Evenementen Grote Markt aan de gemeente een subsidie van € 100.000 op jaarbasis.

Beoordeling

De Commissie staat positief ten opzichte van deze aanvraag. De PopHotSpot levert een belangrijke bijdrage aan de verlevendiging van de Haagse binnenstad en de Commissie prijst de grote verscheidenheid aan muziek en andere culturele uitingen die het laagdrempelige evenement kenmerkt. De Commissie merkt overigens wel op dat PopHotSpot nog teveel een autochtoon publiek trekt. Het programma aanbod zou in de komende jaren meer dan nu de pluriformiteit van de Haagse bevolking mogen weerspiegelen. Een gratis toegankelijk evenement in hartje stad moet cultuur voor iedereen bieden. Dat de keten van Haagse popmuziek (van jonge, beginnende artiesten tot gevestigde namen) gekoppeld wordt aan enkele optredens van internationale sterren, vindt de Commissie een goede formule.

De Commissie zet wel vraagtekens bij de uitbreiding van het aantal geprogrammeerde dagen van 16 in 2010 naar 25 in 2016. Een dermate sterke uitbreiding heeft het risico dat een publieksverdunding plaatsvindt die negatief uitpakt voor de uitstraling van de PopHotSpot. Tevens dreigt met deze uitbreiding het woongenot van de omwonenden te zeer in het geding te komen.

Uit de aanvraag blijkt dat de samenwerking met andere instellingen in de popsector goed is en er een groot draagvlak bestaat voor de PopHotSpot. De begroting is in de ogen van de Commissie realistisch en de PPS-constructie (de samenwerking tussen commercieel ondernemers en een culturele - niet-commerciële - organisatie) deugdzzaam.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 50.000

Vanwege de grote betekenis van PopHotSpot voor de uitstraling van Den Haag, doet de Commissie de suggestie dit bedrag aan te vullen met een bedrag van € 50.000 vanuit het gemeentelijke Evenementenbudget.

PRINSES CHRISTINA CONCOURS

Inleiding

Het Prinses Christina Concours (PCC) maakt zich sterk voor de promotie van klassieke muziek en jazz onder jongeren in Nederland. Daartoe worden jaarlijks op verschillende plaatsen in Nederland concoursen georganiseerd waar jongeren tussen de twaalf en negentien jaar aan mee kunnen doen, onder het motto 'meedoen is belangrijker dan winnen'. De finale vindt altijd plaats in Den Haag in het Lucent Danstheater. Het PCC werft deelnemers via het voortgezet onderwijs en vele muziekorganisaties en muziekinstituten. Het zelf en met elkaar spelen van klassieke muziek staat centraal. Voor het componeren van muziek en het spelen van jazzmuziek worden ook tweejaarlijks concoursen georganiseerd. Naast de concoursen worden masterclasses voor instrumentalisten en workshops voor ensembles en componisten georganiseerd.

De tweede hoofddoelstelling is talent te selecteren en vervolgens gericht te stimuleren, zoveel mogelijk in overleg met muziekdocenten/opleidingsinstituten en ouders. Dat gebeurt door te bemiddelen en te assisteren bij het verwerven van goede muziekinstrumenten, door studieadviezen te geven en door finalisten podiumervaring op te laten doen in binnen- en buitenland. In Den Haag worden lunchconcerten in de Nieuwe Kerk gepresenteerd. Sinds 2007 treden jonge musici ook op in de 'Classic Express', een rijdende concertzaal waarmee het PCC door het land reist.

Het PCC wil continuering van de projecten Classic Express (na medio 2013), magazine Kies je instrument (na 2012) en Bennie Briljant (eveneens na 2012).

In de periode 2009 – 2012 ontvangt het PCC € 36.506 structurele subsidie van de gemeente in het kader van het Meerjarenbeleidsplan. Voor de periode 2013 – 2016 wordt € 36.224 aangevraagd.

Beoordeling

Het PCC levert beslist toptalent. Prijswinnaars van het Concours spelen op vele festivals en het PCC staat goed bekend in het land. De Commissie vindt dat de Haagse uitstraling sterker uitgedragen mag worden; het PCC is immers in Den Haag gevestigd en de landelijke finale vindt hier plaats.

De Commissie is positief over de projecten Classic Express en Bennie Briljant. Het feit dat een grote winkelketen als Zeeman ingezet wordt om 90.000 setjes houten slagwerk te leveren en de inzet van Pabostudenten bij Classic Express wordt gezien als een interessante vorm van cultureel ondernemerschap. Ook het organiseren van het junior concours via YouTube trok boven verwachting veel deelnemers en bleek een schot in de roos.

De Commissie is tevreden over de reële overheadkosten die het PCC opvoert en ook de Code Cultural Governance is op orde. De Commissie vraagt zich wel af of de jazz wel zo'n duidelijke focus moet hebben naast het klassieke repertoire

Advies

Honoreren: € 36.224

PROJECT SPACE 1646

Inleiding

Project Space 1646 is een stichting die zich richt op het voor een breder publiek zichtbaar en toegankelijk maken van nieuwe ontwikkelingen en tendensen in de hedendaagse kunst. De instelling fungeert als platform en laboratorium voor zowel beginnende als opkomende kunstenaars en neemt met haar verschillende activiteiten een positie in tussen undergroundinitiatieven en meer geïnstitutionaliseerde organisaties. Door het organiseren van tentoonstellingen, een residency-programma, discussies, debatten en educatieve activiteiten wil men een breed publiek bereiken en kritische reflectie en discussie oproepen.

In de periode 2013 – 2016 richt Project Space 1646 zijn programma's op drie centrale thema's; intuïtie als leidraad voor de kunstenaar in het maken van een kunstwerk, ervaring als een manier om zich te verhouden tot een kunstwerk en bewustzijn op het moment dat de toeschouwer zich de consequentie realiseert van de ervaring die hij net heeft gehad met het kunstwerk

Project Space 1646 ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 73.848

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt Project Space 1646 € 72.500 structurele subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor de artistieke kwaliteit die Project Space 1646 biedt. De experimentele insteek zorgt ervoor dat de kunstenaars de instelling als een springplank kunnen gebruiken. De werkwijze van Project Space 1646, waarbij met weinig middelen veel wordt gerealiseerd, verdient lof. De Commissie heeft waardering voor de manier waarin Project Space 1646 haar artist in residence-programma op een intieme, maar effectieve manier inzet en zich een positie in de keten van Haagse beeldende kunstinstellingen heeft weten te verwerven. De Commissie mist echter in de aanvraag de ambitie om zich verder te ontwikkelen. Het cultureel ondernemerschap dat hiermee gepaard zou moeten gaan schiet tekort.

De locatie in het oude centrum, waar veel jonge professionals zich vestigen, biedt mogelijkheden om een brede bezoekerskring op te bouwen. De Commissie is echter van mening dat Project Space 1646 zich onvoldoende toegankelijk opstelt; zij is te weinig gericht op de buitenwereld. De Commissie is van oordeel dat hiermee de publieke werking van Project Space 1646 onvoldoende is. Ook op educatief gebied onderneemt Project Space 1646 nog te weinig.

Concluderend oordeelt de Commissie gematigd positief over deze aanvraag. Inhoudelijk is Project Space 1646 een sterk collectief met goede artistieke programma's die een essentiële plaats inneemt. Tegelijkertijd mist de organisatie ambitie om hier verder in te pionieren en zich sterker te

positioneren vanuit de locatie aan de Boekhorststraat. De Commissie wil dit niet beoordelen met een negatief advies, maar de instelling juist uitdagen om, met inachtneming van bovenstaande kritische kanttekeningen, haar plannen uit te voeren.

Advies

Gedeeltelijk honoreren € 62.500

STICHTING PROSPERO

Inleiding

Stichting Prospero organiseert concerten op het gebied van jazz en aanverwante muziekstijlen op verschillende locaties in de stad (waaronder het Kurhaus en het Institute for Social Studies, ISS). Prospero wil het accent leggen op vernieuwing, jong talent, cross-overs, educatieve projecten, samenwerking met diverse podia en conservatoria en (inter)nationale jazzartiesten. Als gevolg van de groei die Prospero verwacht door te maken wil de organisatie het aantal medewerkers uitbreiden.

Prospero ontvangt momenteel vanuit het Meerjarenbeleidsplan een subsidie van € 48.670. Daarnaast ontvangt de stichting een projectsubsidie waardoor het totaal ontvangen bedrag in 2011 uitkwam op € 94.543. Deze projectsubsidie is opgenomen in de begroting voor meerjarenbeleidplan 2013 – 2016, waarin de stichting een subsidie van € 114.500 per jaar aanvraagt.

Beoordeling

De Commissie is verre van overtuigd van de aanvraag. Op inhoudelijk vlak is de Commissie niet overtuigd van de artistieke meerwaarde die de programmering voor Den Haag zou hebben. De Commissie signaleert overigens een opbloeiend klimaat voor jazz in Den Haag dankzij een aantal recente commerciële en succesvolle initiatieven. Nu Prospero er niet meer alleen voor staat, zal de stichting zich meer moeten onderscheiden. Wat betreft de pure jazz ziet de Commissie niet de vernieuwing die Prospero beoogt en bij het presenteren van een nieuwe generatie jazzmusici hanteert Prospero blijkbaar een andere invulling aan de benaming 'jong' dan deze Commissie. Na het wegvallen van het North Sea Jazz Festival heeft Den Haag voor de aan jazz verwante stijlvormen als fusion, funk en wereldmuziek nog genoeg aanbod op andere podia. Prospero presenteert haar concerten op bijzondere locaties in de stad. Hoewel met behulp van deze keuze soms publieksgroepen kunnen worden aangeboord die anders niet of nauwelijks bereikt zouden worden, draagt deze organisatievorm niet bij tot een sterk eigen profiel. Hoewel het ISS een prettige locatie is en een publiek bestaande uit studenten en expats kan aantrekken, lijken de jazzconcerten die Prospero in het hoogdrempelige Kurhaus presenteert, vooral toegankelijk voor de happy few. De Commissie staat kritisch ten opzichte van de ingediende begroting en de wens voor het aantrekken van meer medewerkers. De gevraagde verdubbeling van het subsidiebedrag getuigt van weinig gevoel voor de huidige economische problematiek.

Advies

Niet honoreren.

PULCHRI STUDIO

Inleiding

Pulchri Studio is een vereniging van kunstenaars die is opgericht in 1847 als gevolg van de toenemende onvrede onder jonge kunstenaars. Pulchri groeide spoedig uit tot een belangrijke vereniging met onder meer de schilders van de Haagse School als leden. Sinds 1899 is Pulchri gevestigd in het pand waar de vereniging nu nog te vinden is. Nog steeds is Pulchri een actieve vereniging met 470 kunstenaar-leden en ruim 750 kunstlievende leden. Jaarlijks worden in het monumentale pand aan het Lange Voorhout, 60 tot 65 tentoonstellingen van eigen leden georganiseerd. Daarnaast zijn er activiteiten zoals kunstbeshouwingen. Met Pulchri-consuls, educatieve activiteiten en door samenwerkingsverbanden met culturele instellingen wordt geprobeerd een bredere doelgroep aan te spreken. Alle tentoonstellingen zijn ook toegankelijk voor niet-leden.

Pulchri is een nieuwe aanvrager binnen het Kunstenplan.

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Pulchri € 50.000 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie prijst Pulchri voor haar zichtbaarheid in de stad. Pulchri weet veel bezoekers te trekken en maakt optimaal gebruik van de vele mogelijkheden die haar zeer fraaie locatie biedt. Ook heeft Pulchri verjonging van de vereniging hoog op de agenda staan. Hoewel de Commissie deze inhaalslag aanmoedigt, vindt zij het plan van Pulchri op diverse aspecten te ambitieus. De plannen voor de educatieve activiteiten die Pulchri wil ontwikkelen, zijn nog weinig concreet.

De Commissie adviseert om kunstenaarsverenigingen niet structureel te subsidiëren, omdat zij in hun aard te weinig een actieve bijdrage leveren aan de doelstellingen zoals geformuleerd in het Beleidskader Kunst en Cultuur 2013 – 2016. Verenigingen als Pulchri zouden voor de financiering van projecten een groter beroep moeten doen op de leden en de achterban, bijdragen die eventueel aangevuld kunnen worden door een subsidie uit het Fonds Culturele Projecten. Daarnaast zou door meer samenwerking met andere verenigingen en organisaties een breder (financieel) draagvlak kunnen ontstaan.

Advies

Niet honoreren.

R.G. RUIJS STICHTING

Inleiding

De R.G. Ruijs Stichting is op 4 februari 2004 opgericht door Gerard van den IJssel en Robert-Jan Rueb. De stichting richt zich op diverse vormen van talentontwikkeling op cultureel gebied. Tot heden heeft de R.G. Ruijs Stichting activiteiten ontplooid op het gebied van theater, popmuziek, lichte muziek, poëzie en literatuur. De projecten van de R.G. Ruijs Stichting kenmerken zich door een continue begeleiding van de talenten en laagdrempeligheid voor bezoekers die niet vanzelfsprekend een sterke interesse hebben in kunst en cultuur. De R.G. Ruijs Stichting wil ervoor zorgen dat er, op het gebied van popmuziek en literatuur/poëzie, talentontwikkelingstrajecten zijn, waardoor jonge Hagenaars (sneller) aansluiting vinden bij het reguliere circuit.

Talent Event is een van de belangrijkste projecten van de R.G. Ruijs Stichting. Hiervoor vraagt de stichting structurele subsidie aan. Het tweejaarlijkse Talent Event is een coachings- en talentontwikkelingsproject waarbij jonge (pop)muzikalenten een serieuze kans krijgen zich reeds in een vroeg stadium van hun carrière in de spotlights te spelen. Dit geeft een positieve impuls aan de motivatie om hun talent te blijven ontwikkelen en geloof te houden in eigen kunnen. Dit coachingstraject omvat workshops, clinics, masterclasses, discussies en presentaties, met daaraan gekoppeld een muziekwedstrijd voor jonge muzikanten. Het traject beleeft steeds haar climax tijdens een groots slotevenement, tevens de finale van de muziekwedstrijd.

Voor het Zwingfestival heeft de R.G. Ruijsstichting in 2009, 2010 en 2011 jaarlijks € 15.000 gekregen vanuit het Fonds Cultuurparticipatie. Aan Talent Event is in 2011 vanuit het Fonds Cultuurparticipatie een bedrag van € 50.000 toegekend.

De R.G. Ruijs stichting vraagt € 40.000 per jaar structurele subsidie in de Meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016, specifiek voor het organiseren van het Talent Event.

Beoordeling

Talent Event heeft zich in de afgelopen jaren ontwikkeld tot een redelijk succesvolle en goed georganiseerde talentenjacht die duidelijk maakt dat tieners popmuziek zien als een belangrijke en herkenbare culturele uiting. Het coachingstraject heeft een meerwaarde voor jonge getalenteerde muzikanten die een brug proberen te slaan tussen hun 'schoolband' en een carrière als popmusicus. Het publieksbereik van de verschillende voorrondes en de finale is goed.

Het tweejaarlijkse event is vooral gericht op, zoals de aanvrager ook in het plan schrijft, het zichtbaar maken van nieuw muzikalent en het verder begeleiden van talent richting regulier popcircuit. Deze brugfunctie heeft volgens de commissie vooral het karakter van een facilitair en projectmatig project, waarvoor projectsubsidies toereikend zouden moeten zijn. Er ligt geen meerjarenplan voor een artistieke ontwikkeling van Talent Event.

Ten aanzien van de begroting merkt de Commissie op dat de kosten geheel en al door de gemeente gesubsidieerd zouden moeten worden. Dit getuigt van een opvallend passief cultureel ondernemerschap, terwijl toch zeer wel voor te stellen is dat met dit project (bescheiden) publieksinkomsten, bijdragen van deelnemers of subsidies van derden geworven zouden kunnen worden. In de begroting worden wel de kosten van 40 uur aan fondsenwerving opgevoerd, zonder dat hier baten tegenover staan. Tevens komen de genoemde kosten in de begroting (€ 80.000) niet overeen met de kosten voor Talent Event genoemd in de overzichtstabel (€ 100.000). Ook wordt onvoldoende gemotiveerd hoe de kwantitatieve gegevens van Talent Event zich verhouden tot de kwantitatieve gegevens over de overige projecten van R.G. Ruijs. De commissie adviseert de aanvraag dan ook niet te honoreren.

Advies

Niet honoreren.

RABARBER

Inleiding

Theaterschool Rabarber heeft als missie, om vanuit haar educatieve functie, zoveel mogelijk Haagse kinderen, jongeren en jong volwassenen tussen de 6 en 26 jaar in aanraking te brengen met het theater. Rabarber doet dit op een gestructureerde wijze door middel van een lange leerlijn, waarbij ze streeft naar spelplezier bij alle leerlingen. Rabarber stelt zich ten doel dat de leerlingen aan het einde van hun tijd bij de theaterschool inzicht verworven hebben in hun eigen theatrale verbale en non-verbale mogelijkheden en die van hun medeleerlingen.

De hoofdfunctie van Rabarber is de theaterschool met het lesaanbod vanuit een doorlopende leerlijn. Daarnaast biedt de organisatie educatieve activiteiten als de school brede theaterklassen i.s.m. Dalton Den Haag en verschillende theaterworkshops/lesprogramma's 'op maat' voor basisscholen. Rabarber produceert jaarlijks minimaal vier voorstellingen in de eigen theaterzaal of in een ander Haags theater. Rabarber zet zich in voor de ontwikkeling en vernieuwing van repertoire voor de jeugd. Rabarber levert talentvolle leerlingen af voor de Nederlandse toneelscholen (via de Landelijke Oriëntatiecursus Toneelscholen).

Voor de periode 2013 – 2016 zet Rabarber haar huidige beleid en aanbod voort. Waar mogelijk worden de activiteiten uitgediept. Rabarber heeft de ambitie om te groeien, mede omdat het Koorenhuis zijn theateraanbod wil afstoten. Rabarber wil daarom meer leerlingen trekken in haar vestiging aan de Bilderdijkstraat en daarnaast een dependance openen in Zuid 57 in het stadsdeel Escamp.

Rabarber ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidskader Kunst en Cultuur 2013 – 2016 een subsidie van € 442.678 (prijspeil 2011).

Voor de 2013 – 2016 vraagt Rabarber een subsidie van € 615.638 per jaar aan. Van de gevraagde verhoging is € 66.960 bestemd voor de vervanging van gesubsidieerde arbeid en € 106.000 voor de instroom cursisten Koorenhuis.

Beoordeling

Rabarber heeft een lange geschiedenis en (landelijke) reputatie als theaterschool en vervult een belangrijke rol binnen het geheel van cultuureducatie in Den Haag. De theaterschool bedient veel jongeren en de voorstellingen zijn over het algemeen van een goede artistieke kwaliteit. Het talentontwikkelingstraject dat voortbouwt op de lange leerlijn van Rabarber en via de Landelijke Oriëntatiecursus Toneelscholen, de Landelijke Oriëntatiecursus Muziek en Musical en het Tussenjaar verder gestalte krijgt, heeft een sterke brugfunctie en leidt geregeld tot doorstroming van een kunstvakschool.

De Commissie heeft grote waardering voor het aanbod van Rabarber op scholen. Zij hoopt wel dat ondanks het succes en de belangstelling Rabarber er in slaagt de groepen klein te houden. Rabarber kent een toenemende vraag vanuit scholen en heeft de wens om de toneeleducatie op scholen zelfs over te nemen van het Koorenhuis. De Commissie heeft haar vraagtekens bij de ambitie om in Escamp een dependance te openen en adviseert Rabarber om vanuit één locatie te blijven werken. Na enkele zakelijke problemen in de periode 2005-2008 zit de instelling nu organisatorisch goed in elkaar. Qua ondernemerschap prijst de Commissie Rabarber. Zij heeft een eigen succesvolle summerschool en haalt haar verdiensten ook uit grootschalige familievoorstellingen en de Parade. De Commissie is van mening dat de Rabarber in staat moet worden geacht om een deel van het verlies van de Werkbij-fte's zelf op te vangen. Ze adviseert de gemeente om de subsidie te handhaven op het niveau van 2011 en hier bovenop een beperkte aanvulling toe te kennen in verband met het verdwijnen van gesubsidieerde arbeid.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 480.000

THEATER DE REGENTES

Inleiding

Theater De Regentes is gevestigd in een voormalig zwembad aan de Weimarstraat. Het gebouw herbergt nu verschillende zalen, studio's, kantoorruimtes en publieksvoorzieningen. De afgelopen jaren is het voormalige Ketelhuis tot een intiem podium annex oefenruimte getransformeerd. Ook de entree en de foyer hebben een facelift ondergaan.

Het artistieke beleid van de Regentes richt zich op wereldmuziek en werelddans en jeugd- en jongerentheater. Het aanbod in het theater is gevarieerd. Hieromheen vinden allerlei activiteiten plaats, zoals workshops, debatten, lezingen, films etc. Daarnaast stimuleert, faciliteert en presenteert De Regentes initiatieven van lokale makers en musici. Bij de diverse activiteiten wordt veel aandacht besteed aan het erbij betrekken van het publiek uit de wijk.

De plannen van de Regentes voor de komende periode rusten op de volgende pijlers:

Wereldmuziek en werelddans, theater voor jeugd en jongeren, stimuleren van initiatieven uit de wijk.

De Regentes ontvangt momenteel een subsidie van € 800.114

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt De Regentes € 800.114 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Regentes heeft zich in het bijzonder toegelegd op het presenteren van wereldmuziek en hiertoe een gespecialiseerde programmeur aangetrokken. Hoewel de kwaliteit van deze programmering zeker voldoende is, heeft deze keuze de Commissie verbaasd, aangezien wereldmuziek in Den Haag van oudsher wordt geprogrammeerd door Korzo, dat op dit terrein een lange en goede staat van dienst heeft. Afstemming met Korzo had hier voor de hand gelegen.

In de vorige beleidsperiode heeft de Regentes de functie van cultuuranker erbij gekregen. Echter slechts een klein deel van het publiek van de Regentes (ca. 30%) is afkomstig uit de wijk. De drempel (sociaal en ruimtelijk) voor veel wijkbewoners om de podia in het centrum te bezoeken is laag. De voornemens van de Regentes met betrekking tot de wijk zijn voor een groot deel gericht op het faciliteren van de kunstenaars en musici die in de buurt wonen. Een cultuurankerfunctie zoals de Commissie die voor ogen staat lijkt de Regentes niet te ambiëren; zij ziet zichzelf als een theater met een primair stedelijke functie.

Als stedelijk theater heeft de Regentes in deze tijden van recessie en stagnerende publieksaantallen naast de meer zichtbare en beter bereikbare theaters in het centrum onvoldoende toegevoegde waarde.

Vooraf vindt de Commissie dat de Regentes haar cultuurankerfunctie onvoldoende invult mede gezien de in de beleidsvisie van de gemeente genoemde constatering dat Den Haag een overaanbod aan podia heeft. De Commissie adviseert daarom deze aanvraag niet te honoreren.

Advies

Niet honoreren.

RESIDENTIE ORKEST

Inleiding

Het Residentie Orkest is het symfonieorkest van de stad Den Haag en de regio Haaglanden. De Dr. Anton Philipszaal is de thuisbasis van het orkest; daarnaast verzorgt het ook op locaties elders in de stad en de regio symfonische concerten, kamermuziekconcerten en educatieve activiteiten. Het orkest streeft naar optimale verankering in de Haagse samenleving, zowel door eigen activiteiten als door samenwerking met andere culturele instellingen. Bovendien rekent het de versterking van het internationale profiel van de stad tot zijn taken. Op nationaal niveau is het orkest actief in de orkestbak van De Nederlandse Opera, en als gastbespeler van de concertzalen van Amsterdam, Rotterdam en Utrecht. Gemiddeld tweemaal per jaar wordt een buitenlandse tournee ondernomen.

De kaders waarbinnen het Residentie Orkest moet functioneren, ondergaan met ingang van de subsidieperiode 2013 – 2016 een ingrijpende wijziging. In eerste instantie volgt deze uit de herziening van het rijkssubsidiebeleid, zoals vastgelegd in de brief van de Minister van OC&W, Meer dan kwaliteit: een nieuwe visie op cultuurbeleid. Deze brief biedt voor het verzorgingsgebied Rotterdam-Den Haag ruimte voor het zelfstandig voortbestaan van zowel het Rotterdams Philharmonisch Orkest als het Residentie Orkest, op voorwaarde dat beide orkesten, gegeven een nader te verdelen rijkssubsidie van € 7 miljoen, met aanvullende financiering van lokale overheden hun symfonische taak op een volwaardige manier kunnen uitvoeren.

Blijkens het Beleidskader Kunst en Cultuur 2013 – 2016 hecht het gemeentebestuur aan het voortbestaan van het Residentie Orkest als essentieel onderdeel van het Haagse muziekleven, mits het orkest zich transformeert tot een flexibel ensemble dat in kleinere en grotere bezettingen kan opereren en dat aantoonbaar wortelt in stad en regio. Het Residentie Orkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest moeten zich onderscheidend van elkaar profileren, en tot een gezamenlijk plan komen dat reëel uitzicht biedt op structurele samenwerking tussen beide orkesten binnen de metropoolregio. Het onderscheidende profiel van het Haagse orkest dient inhoud te krijgen door de repertoirekeuze alsook door een grote nadruk op talentontwikkeling. Tot slot moet het Residentie Orkest kunnen voortbestaan met structureel minder subsidies.

De stadsbesturen van Den Haag en Rotterdam zijn een verdeling van de rijkssubsidie ad € 7 miljoen overeengekomen: € 2,7 miljoen voor het Residentie Orkest, € 4.3 miljoen voor het Rotterdams Philharmonisch Orkest. De orkesten hebben een samenwerkingsakkoord gesloten, waarin zij afspraken maken over een complementaire invulling van het symfonische aanbod in de metropoolregio. Het Rotterdamse orkest zal zich concentreren op het groot (tot 100 musici) bezette repertoire (romantisch, laatromantisch, twintigste-eeuws en hedendaags). Het Residentie Orkest opteert “vanuit het symfonische kernrepertoire” voor een concentratie op het repertoire

voor middelgrote (tot 80 musici) en kleine bezetting uit de klassieke (Haydn, Mozart, Beethoven) en de vroeg-romantische (o.a. Brahms, Schumann) periode, alsook voor twintigste-eeuws en hedendaags repertoire. Andere afspraken betreffen de uitwisseling van acht tot tien gastconcerten op elkaars podia, en samenwerking op het gebied van talentontwikkeling, educatie, en kind- en familieproducties. Een belangrijk onderdeel van de samenwerkingsovereenkomst is ook de onderlinge uitwisseling van musici – als vervanger of toegevoegd musicus – waarvan de beschikbare uurprestaties onderbenut zijn. Deze uitwisseling veronderstelt nieuwe arbeidsvoorwaardelijke afspraken, met als uitgangspunt de regio, en dus niet Den Haag of Rotterdam als standplaats.

Het Residentie Orkest voegt bij zijn subsidieaanvraag 2013 – 2016 een Ondernemingsplan 2012-2022 waarin het zijn strategie als 'symfonisch ondernemer' uiteenzet, een strategie die gericht is op het verwerven van groeiende eigen inkomsten uit concertbezoek, bedrijfsleven en particulieren. De bouwstenen van het ondernemingsplan zijn negen 'pijlers', negen onderling samenhangende projecten, die respectievelijk geld kosten, quitte spelen of geld opleveren. De uitwerking van de negen pijlers vormt het artistieke en organisatorische activiteitenplan van het orkest voor de planperiode 2013 – 2016. Het orkest stelt dat de uitvoering van het plan een enorme omslag in organisatie en werkwijze vergt en dat deze omslag slechts kan worden gerealiseerd met inzet van een eenmalige gemeentelijke kapitaalimpuls van € 2 miljoen.

Het Residentie Orkest ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2009 – 2012 een structurele subsidie van € 5.046.289 en een incidentele subsidie van € 387.702.

Het Residentie Orkest gaat in zijn Ondernemingsplan 2012-2022 uit van een orkestformatie van 73,75 fte. Voor 2013 – 2016 vraagt het orkest een structurele gemeentelijke subsidie van € 4.700.000. Inclusief de te verwachten vermindering van de rijkssubsidie (2012: € 3.612.000) betekent dit een reductie van ongeveer € 1.750.000 op de totale overheidssubsidies.

Beoordeling

De Commissie onderkent de potentie van het Residentie Orkest om de komende jaren een hoofdrol te (blijven) spelen in het culturele leven van de stad en de regio. Vanwege de lange historie van het orkest en vanwege de grote financiële bijdragen die stad en rijk sinds jaar en dag leveren aan de instandhouding, mag die prominente rol vanzelfsprekend lijken – zij heeft de afgelopen jaren niettemin onder grote druk gestaan. Binnen een korte periode daalden de bezoekersaantallen dramatisch, en leek er sprake te zijn van een onomkeerbare neergang. Sinds het begin van de subsidieperiode 2009 – 2012 lijkt het orkest deze negatieve ontwikkeling een halt te hebben toegeroepen. Door nieuwe concertformules, meer aandacht voor publiekgerichte programma's en effectievere marketing werd groei van de bezoekcijfers bewerkstelligd, zij het dat slecht bezette zalen nog regelmatig voorkomen, ook bij populair repertoire. De Commissie heeft veel waardering voor deze inspanningen en de geboekte resultaten. Die waardering geldt ook een aantal andere activiteiten, waaronder die op het gebied van de educatie, waarvan het bereik in de jongste jaren aanzienlijk is

toegenomen. Bijzondere vermelding verdient de instelling van de Orkest Master. De Commissie ziet dit samenwerkingsproject met het Koninklijk Conservatorium als een exemplarische aanpak van de opleiding tot orkest-musicus, waar de betrokken studenten én het orkest hun voordeel mee doen.

In zijn subsidieaanvraag 2013 – 2016 constateert het Residentie Orkest dat er sprake is van een tweeledige trendbreuk: de veranderde beleving van klassieke muziek, symfonische muziek in het bijzonder, en de sterke afname van structurele overheidssubsidies. Deze ontwikkelingen dwingen tot een strategie die uitzicht biedt op een voortbestaan als orkest dat breed maatschappelijk gedragen wordt en dat met een financieringsmix van minder subsidie en meer 'eigen' geld toekomstbestendig is.

Zonder te willen afdingen op de waardering die hierboven wordt uitgesproken of op de prominente rol die het Residentie Orkest aan zijn stad en stand verplicht is, stelt de Commissie toch vast dat zij niet overtuigd is van de haalbaarheid van de plannen die het orkest in zijn subsidieaanvraag uiteenzet. Die plannen zouden een antwoord moeten zijn op de door het orkest zo onverbloemdesignaleerde tweeledige trendbreuk. Een trendbreuk kan immers alleen maar effectief tegemoet worden getreden met duidelijke keuzes, maar die keuzes maakt het orkest maar ten dele. Ten eerste wordt niet of in elk geval niet eenduidig geopteerd voor een scherp omlijnd, onderscheidend artistiek profiel. Ten tweede getuigt het negen 'pijlers' omvattende exploitatiemodel op verschillende onderdelen van onvoldoende zin voor de realiteit van de maatschappelijke werkelijkheid waarbinnen het orkest opereert. Met betrekking tot de gevraagde kapitaalsimpuls van € 2 miljoen is de Commissie van mening dat niet wordt aangetoond noch kan worden verwacht dat deze eenmalige investering daadwerkelijk het geschetste resultaat zal opleveren.

Gegeven de kritische opmerkingen die de Commissie hiervoor en ook nog in het vervolg formuleert, biedt de subsidieaanvraag, niet in de laatste plaats dankzij de samenwerkingsovereenkomst die de leiding van het Haagse orkest en die van het Rotterdams Philharmonisch Orkest hebben gesloten, veelbelovende perspectieven voor de toekomst van het Residentie Orkest. Dat is dan wel een toekomst die naar het oordeel van de Commissie moet worden gebouwd op rigoureuze keuzes. De eerste en allesbepalende keuze betreft het artistieke profiel van het orkest. Zoals hiervoor al gezegd, stelt het gemeentelijke Beleidskader onder meer als subsidievoorwaarden dat het Residentie Orkest zich transformeert tot een flexibel orkest dat in kleinere en grotere bezettingen kan opereren, dat het zich onderscheidt door zijn repertoirekeuze, en dat het met minder subsidie kan voortbestaan. Echter, gezien de formuleringen die worden gebruikt, heeft het er op zijn minst de schijn van dat het orkest zich liever niet aan een scherp repertoireprofiel wil binden: het Residentie Orkest zal zich concentreren op middelgrote en kleine bezetting in het klassieke en (vroeg)romantische repertoire (...) alsook op het twintigste-eeuwse en hedendaagse, maar doet dat "vanuit het symfonische kernrepertoire".

De zinsnede "vanuit het symfonische kernrepertoire" kan worden verstaan als een cryptisch geformuleerde slag om de arm. Het orkest verwijst ermee naar de muziek uit de periode 1820-1950,

waarmee het vertrekpunt van waaruit programma's worden samengesteld, lijkt te verschuiven van het profielrepertoire (Haydn, Mozart, Beethoven t/m Schumann en Brahms) naar het traditionele repertoire van groot bezette symfonieorkesten, repertoire dat nu juist niet onderscheidend is. Hoe dit ook zij, de Commissie onderstreept dat de keuze voor een scherp en onderscheidend artistiek profiel van het grootste belang is, niet op de eerste plaats omdat dit een uitvloeisel is van de overeenkomst met Rotterdam, maar omdat dit dé kans is om af te rekenen met het imago van een orkest zonder eigen gezicht, dat het vanwege dit gebrek moet afleggen tegen de andere orkesten in de Randstad waarmee het zich wil meten, en die alom als een 'sterk merk' gelden: het Koninklijk Concertgebouworkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Vanwege het ontbreken van een scherp profiel doet het Residentie Orkest zichzelf al jaren tekort en ondergraaft het zijn overlevingskansen op een markt waar het laatste overlevingsgevecht nog niet is gestreden.

Een profilering, niet vanuit het zogenoemde 'symfonische kernrepertoire', maar vanuit het repertoire dat begint bij Haydn, Mozart en Beethoven en loopt tot en met Schubert, Brahms en Schumann, plus de muziek van de twintigste en de eenentwintigste eeuw, biedt het Residentie Orkest de beste kansen om een doorstart te maken en weer een positie te verwerven in de voorste rijen van het nationale en internationale muziekleven, een positie die de status van stadsorkest en boegbeeld van Den Haag vanzelfsprekend alleen maar ten goede kan komen. Uitgaande van dit profiel dient zich de kwestie van de wenselijke formatie, in casu het aantal fte's aan. De Commissie staat op het standpunt dat het repertoireprofiel de maat is voor de omvang van een orkest.

In zijn subsidieaanvraag stelt het Residentie Orkest het aantal gewenste fte's voor de orkestbezetting op 73,75. Gezien de recente geschiedenis van het orkest en andere orkesten, is een claim van 73 of 74 fte begrijpelijk en op zich niet buitensporig te noemen. Nadere beschouwing van het hierboven beschreven profielrepertoire wijst echter uit dat een formatie van (circa) 60 fte toereikend en verantwoord is. Voor de bepaling van het aantal wenselijke fte's heeft de Commissie zich verdiept in de bezettingen die gangbaar zijn bij orkesten die gezaghebbende, historisch gefundeerde uitvoeringen geven van het onderhavige profielrepertoire, orkesten als Orkest van Achttiende Eeuw, London Classical Players, Orchestre des Champs-Élysées en Anima Eterna. Vastgesteld kan worden dat deze ensembles dit repertoire – symfonische muziek van Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Schumann en Brahms, maar ook Tsjaikovsky, Liszt en (Johann) Strauss – succesvol uitvoeren met bezettingen die variëren van 40 tot 60 musici. Ook een belangrijk deel van de muziek uit de twintigste en eenentwintigste eeuw is voor een ensemble van deze omvang gecomponeerd. In dit verband is het dan goed om vast te stellen dat een formatie van 60 fte de ruimte biedt (bijvoorbeeld) 75 tot 80 eigen musici in dienst nemen, om ook de activiteiten op het gebied van educatie, kamermuziek en van andere in de aanvraag genoemde activiteiten te realiseren.

Met het bovenstaande bepleit de Commissie niet dat het seizoenaanbod zich zou moeten beperken tot het profielrepertoire. Voorkomen moet worden dat het aanbod voor het Haagse publiek

aan breedte verliest, en substantiële en niet zelden bij het publiek geliefde elementen van het symfonische repertoire geen deel meer zouden uitmaken van het seizoenprogramma. Dankzij het samenwerkingsverband met het Rotterdams Philharmonisch Orkest is de gewenste breedte van het programma echter gegarandeerd, daar een van de evidente uitkomsten van deze samenwerking is dat de groot bezette symfonische werken van bijvoorbeeld Mahler en Bruckner voor rekening komen van het gasterende Rotterdamse orkest. Daarbij tekent de Commissie wel meteen aan dat zij het – vanuit het oogpunt van marketing en maximale kaartverkoop – van het allergrootste belang vindt dat de concerten van het Rotterdams Philharmonisch Orkest worden geïntegreerd in de concertseries en projecten van het Residentie Orkest. Voor het publiek mag er geen misverstand over bestaan dat het Haagse en het Rotterdamse orkest voortaan samen optrekken.

De voorgestelde reductie van het aantal fte's van 73,75 naar 60 leidt, naast een aantal andere overwegingen, tot een advies om de subsidie op een lager bedrag vast te stellen dan de gevraagde € 4,7 miljoen. In zijn subsidieaanvraag stelt het orkest dat een verdere daling van de bijdrage van de Gemeente Den Haag "onherroepelijk [leidt] tot een kaalslag die het Residentie Orkest als gerenommeerd muziekinstituut onherstelbare schade toebrengt." Verwijzend naar stijgende publieksaantallen, wordt gevreesd voor het in gevaar brengen van de continuïteit. "Of erger, dat het orkest afglijdt naar een positie in de tweede divisie van het Nederlandse muziekleven." De Commissie deelt deze opvatting in het geheel niet. Het argument van de groeiende publieksaantallen in de jongste seizoenen is slechts beperkt valide: actuele bezoekercijfers illustreren dat de curve op zijn minst zeer grillig is. Maar belangrijker is dat van kaalslag en discontinuïteit geen sprake hoeft te zijn wanneer het orkest de kansen grijpt die een afslanking en doorstart bieden, wanneer het serieus invulling geeft aan het in de aanvraag opgevoerde begrip 'artistieke heruitvinding'. Die heruitvinding begint, zoals hiervoor al betoogd, bij de keuze van het artistieke profiel als basis voor het bouwen aan een sterk imago, aan een orkest met een eigen gezicht. Dat veronderstelt een profiel waarmee het orkest niet zo dicht mogelijk bij de collega's in Rotterdam en Amsterdam probeert te blijven, maar zich daarvan onder-scheidt. Daarbij moet onder ogen worden gezien dat de renomme van het Residentie Orkest de afgelopen jaren niet in de laatste plaats averij heeft opgelopen doordat er niet is gekozen voor een onderscheidende, duidelijke koers, en dat het in gevaar brengen van de continuïteit en het afglijden naar 'een positie in de tweede divisie' eerder in het verschiet liggen wanneer het orkest niet een nieuwe weg inslaat. Om de directeur van een collega-orkest te citeren: "Orkesten moeten zich opnieuw uitvinden. Als je je nu vastklampt aan de traditie, zit je over vier jaar met hetzelfde probleem."

De Commissie wil niet op de stoel van de leiding van het Residentie Orkest gaan zitten en bij het formuleren van een wenselijk onderscheidend artistiek profiel verder gaan dan zij hierboven heeft gedaan. Toch is er één overweging die zij niet voor zich meent te moeten houden, een overweging die het dirigentenbeleid betreft, en die voortkomt uit het besef dat de artistieke heruitvinding meer impliceert dan alleen het ontwikkelen van onderscheidend programmabeleid. De keuze en invulling van dat profiel is één ding, de succesvolle implementatie ervan een andere. Het succes

van de implementatie staat of valt met het dirigentenbeleid, in casu met de keuze van chef-dirigent en gastdirigenten. De chef-dirigent moet het gezag hebben om aan het roer te staan bij de nieuwe artistieke koers, een gezag dat niet alleen richting musici maar ook in haar of zijn communicatie met het publiek en de stad overtuigt. Het belang van een chef-dirigent die artistiek een zwaargewicht is, die het vertrouwen van de musici heeft, maar met wie ook het publiek zich kan identificeren, kan in algemene zin al nauwelijks worden overschat, laat staan op de weg die het Residentie Orkest zou moeten inslaan. Ook hier liggen grote kansen voor het Residentie Orkest om duidelijke taal te spreken en zich – binnen de ‘Eredivisie van het Nederlandse muziekleven’ – te onderscheiden.

Tot slot wil de Commissie nog opmerken dat zich in het Haagse culturele leven enkele ontwikkelingen aftekenen die het RO de gelegenheid bieden zijn vooraanstaande positie in de stad verder te onderbouwen. Van deze ontwikkelingen maakt de aanvraag van het orkest ook gewag: het Huis voor de Nieuwe Muziek (zie het advies betreffende de Johan Wagenaar Stichting) en het Festivalorkest, een samenwerkingsproject van RO, Koninklijk Conservatorium en het Nationaal Jeugdorkest (zie het advies betreffende het Koninklijk Conservatorium). Een actieve rol van het RO in beide projecten kan niet anders dan een belangrijke bijdrage zijn aan het imago van het RO als orkest dat werk maakt van zijn artistieke heruitvinding.

Op de weg naar een vernieuwd Residentie Orkest zullen bestuur en management niet alleen artistieke keuzes moeten maken, maar zich ook wat de zakelijke/financiële kant van de onderneming betreft diepgaand moeten herbezinnen. De Commissie opperde hiervoor al dat het negen ‘pijlers’ omvattende exploitatiemodel getuigt van onvoldoende zin voor de realiteit van het maatschappelijke speelveld waarop het orkest zich beweegt. Het gebrek aan realiteitszin schijnt al door in de ratio die ten grondslag ligt aan het gepresenteerde nieuwe verdienmodel: een kleinere vaste bezetting maakt het orkest flexibeler zodat het in verschillende verschijningsvormen de kansen van de markt kan benutten, waardoor de verankering in de omgeving beter wordt gerealiseerd. Dan volgt een redenering die vooral wensdenken verraadt: de betere maatschappelijke verankering resulteert in een zeer sterke toename van de maatschappelijke betrokkenheid van de stad en de regio bij het orkest, die weer leidt tot een sterke toename van bezoekersaantallen en tot slot een toename van donaties en mecenaat. In de uitwerking van de negen pijlers worden vervolgens echter met de inventarisatie van de risico’s – zo’n twintig in getal! – zeer serieuze vraagtekens gezet bij de slagingskansen van het plan. Niettemin vraagt het orkest de Gemeente Den Haag een kapitaalimpuls van € 2 miljoen, de investering die nodig is om het ‘pijlerplan’ te activeren. Een bedrijfsplan dat in feite staat of valt met de aanname van een kapitaalsimpuls die integraal op het bordje van de Gemeente Den Haag wordt gelegd, is volgens de Commissie geen goede basis voor het ontwikkelen van noodzakelijk nieuw beleid, zeker niet in een tijd waarin toch de boodschap luidt dat de tering naar de nering moet worden gezet.

Gezien de fundamentele kritiek aangaande de uitgangspunten van het exploitatieplan, acht de Commissie het niet zinvol, en overigens ook niet haar taak, stelselmatig en gedetailleerd in te gaan

op de onderdelen van het plan. Een enkele overweging naar aanleiding van elementen van het exploitatieplan kan niettemin dienstig zijn. Blijkens de meerjarenbegroting voorziet het Residentie Orkest voor de periode 2013 – 2016 een toename van inkomsten uit sponsoring, indirecte inkomsten, fondsen en ‘overige bijdragen’ met honderden procenten. Het lijkt geen twijfel dat het orkest tot de klasse culturele instellingen behoort die vanwege status en bereik de potentie heeft substantiële bedragen te verwerven. De bedragen die het Residentie Orkest echter meent te kunnen genereren – uit sponsoring van € 300.000 in 2012 naar € 500.000 in 2013 en € 900.000 in 2016 – acht de Commissie zo goed als illusoir, ook wanneer een met vijftig procent vergrote staf zou worden ingezet. Ook de sponsormarkt heeft te lijden van de economische crisis en bovendien zijn er steeds meer kapers op de kust.

Dit alles laat onverlet dat het aanboren van nieuwe geldstromen bij bedrijfsleven en particulieren onontbeerlijk zal zijn. De in de aanvraag beschreven aanpak is echter topzwaar en onvoldoende rendabel. Bij het werven van middelen bij het bedrijfsleven ziet de Commissie een belangrijke rol weggelegd voor de leden van het Bestuur/de Raad van Toezicht, die met hun netwerk deuren moeten openen. Een professionele follow up vanuit de organisatie vergt vervolgens een bescheiden formatie op enig niveau. Het werven van middelen bij particulieren (planned giving) is binnen de fundraising een opkomend specialisme. Een dergelijke operatie lijkt kansrijker als ze wordt uitbesteed aan een hierin gespecialiseerd bedrijf. Dit geldt echter niet voor zaken als e-marketing en yield management; hierover is de laatste jaren veel gepubliceerd. Het verbaast de Commissie dat deze aanpak niet al deel uitmaakt van de aanpak van het orkest, aangezien voor de periode 2009 – 2012 toch een extra subsidie is verleend voor een inhaalslag op het gebied van marketing en communicatie. Deze werkwijze zou alsnog voortvarend moeten worden opgepakt, bij voorkeur als onderdeel van een intensieve samenwerking op dit vlak met de Spuiplein-partners NDT en SEM/GP.

In aansluiting op deze opmerkingen over het in de aanvraag gepresenteerde exploitatiemodel wil de Commissie nog bijzondere aandacht vragen voor een van de zakelijke aspecten van de samenwerkingsovereenkomst met het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Gegeven het feit dat in de rijksbijdrage ad € 7 miljoen een bedrag van € 1 miljoen is begrepen voor de realisatie van de samenwerking van beide orkesten, is de Commissie van mening dat met voortvarendheid werk moet worden gemaakt van de integratie op het gebied van human resources en payroll, een evidente besparingsmogelijkheid op activiteiten die niet bepalend zijn voor de identiteit van een orkest.

Advies

De kwaliteit en de inzet van de musici van het Residentie Orkest staan niet ter discussie, noch twijfelt de Commissie aan de potentie van het orkest om de komende jaren een hoofdrol te spelen in het culturele leven van de stad en de regio, en om één van de boegbeelden van de stad te zijn. Het beleidsplan geeft evenwel onvoldoende vertrouwen voor de grote omslag die het orkest dient te maken om zich die positie te verwerven.

De Commissie adviseert daarom toekenning van de subsidie ervan afhankelijk te stellen dat het orkest een grondig herziene aanvraag indient die op overtuigende wijze in kaart brengt hoe het orkest in de jaren 2013 – 2016 invulling geeft aan de transformatie tot een flexibel ensemble dat in kleinere en grotere bezettingen, uitgaande van een bezetting van circa 60 fte, kan opereren, dat aantoonbaar wortelt in stad en regio, en dat invulling geeft aan de afspraken die met het Rotterdams Philharmonisch Orkest zijn gemaakt. De worteling in de stad moet tot uitdrukking komen in kernactiviteiten: concerten in de Dr. Anton Philipszaal en elders in de stad en in de activiteiten op het gebied van educatie en talentontwikkeling. Activiteiten elders in het land of in het buitenland zouden kostendekkend moeten zijn.

Voorts moet het verbeterde plan zichtbaar maken hoe ambities en begroting op elkaar worden afgestemd, waarbij met realistische doelstellingen op het gebied van eigen inkomsten, met name uit sponsor- en fondsenwerving, de continuïteit van het orkest niet op het spel wordt gezet; en voorts hoe op het gebied van de marketing en communicatie door samenwerking met de Spuiplein-partners een effectievere en kostenbesparende koers wordt ingeslagen.

De Commissie adviseert in verband met het bovenstaande een bedrag van € 3,5 miljoen te reserveren, en de aanvraag van een eenmalige kapitaalsimpuls van € 2 miljoen niet te honoreren.

STICHTING SANKOFA / THE HAGUE AFRICAN FESTIVAL

Inleiding

HetThe Hague African Festival (THAF) is een op Afrikaanse muziek en cultuur gericht evenement dat bestaat sinds 2009. Het openluchtfestival in het Zuiderpark is klein gestart, bleek succesvol te zijn en heeft een toenemend aantal bezoekers, waaronder veel gezinnen met kinderen. Naar eigen zeggen heeft het THAF een unieke positie in het culturele aanbod en heeft het festival een regionale functie.

De komende tijd zal het artistieke profiel van het festival verder worden verdiept. Daarnaast wil de organisatie verder professionaliseren en grotere namen programmeren. Om niet langer afhankelijk te zijn van de weersomstandigheden wil het festival het Zuiderpark verlaten. Vanaf 2012 wil de stichting het festival in en rond het Theater aan het Spui organiseren.

Stichting Sankofa is een nieuwe aanvrager binnen het Kunstenplan. Incidenteel kreeg Sankofa in 2011 € 54.219 van de gemeente Den Haag.

Voor de meerjarenbeleidperiode 2013 – 2016 vraagt zij een subsidie van € 100.000 per jaar aan.

Beoordeling

Het THAF heeft een interessante start gemaakt en is een waardevol element binnen het Haagse cultuuraanbod. De Commissie is evenwel van mening dat de ambities van de Stichting Sankofa voor de groei van het THAF getuigen van weinig realiteitszin. Het voornemen om het festival te laten uitgroeien tot hét landelijke festival voor Afrikaanse cultuur staat in schril contrast met de inhoudelijk teleurstellende vorige edities. De Commissie vindt de artistieke kwaliteit vooralsnog te wisselvallig.

De internationale ambities van het festival op het gebied van samenwerking beoordeelt de Commissie als voorbarig, zeker waar het festival nog te onzichtbaar is in de regio. Prioriteit zou moeten zijn dat men eerst vaste voet aan de grond krijgt bij een breed publiek in Den Haag. Wat dat laatste betreft, zet de commissie grote vraagtekens bij het voornemen van de organisatie om van THAF een indoor-festival te maken. Gevreesd moet worden dat dit de aard en het open karakter van het festival sterk zal veranderen en een negatieve invloed zal hebben op de bezoekcijfers.

De groei van het aantal bezoekers die in de subsidieaanvraag wordt opgevoerd – van 3200 in 2011 naar 7000 in 2013 en 12.000 (!) in 2016 – is hoe dan ook niet realistisch, al helemaal niet wanneer het festival naar het Theater aan het Spui zou verhuizen. Ook het vertrouwen dat Sankofa heeft in de verwerving van aanzienlijke bedragen aan sponsoring, getuigt van onvoldoende inzicht in de maatschappelijke en financiële kaders waarbinnen de stichting opereert.

De Commissie is van mening dat de organisatie van het THAF weliswaar een concept in handen heeft dat mogelijkheden biedt, maar dat het festival eerst nog een inhoudelijke en organisatorische heroriëntatie zal moeten doormaken om in aanmerking te kunnen komen voor structurele meerjarensubsidie.

Advies

Niet honoreren.

SARNÁMIHUIS

Inleiding

Stichting Sarnámi Instituut (Sarnámihuis) is in 2004 opgericht. Het Sarnámihuis wil de geschiedenis van de Hindostaanse migratie uit India via Suriname naar Nederland presenteren. Nederland telt ongeveer 160.000 Hindostanen (cijfers afkomstig van het CBS). Hiervan wonen er 50.000 in de regio Den Haag. De Stichting Sarnámi Instituut streeft ernaar om de zichtbaarheid van de Hindostaan in Nederland te verbeteren. Het Sarnámihuis is in 2006 geopend met het doel de Hindostaanse taal en cultuur te behouden.

Na een negatieve beoordeling door de Commissie Tussentijdse Evaluatie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012 in 2010, heeft het Sarnámihuis een andere koers ingezet. Het Sarnámihuis ziet zich nu nadrukkelijk als een Haagse erfgoedinstelling gericht op de Hindostaanse diaspora in de breedst mogelijke zin. Op het gebied van cultuureducatie streeft het Sarnámihuis naar deelname aan het Cultuurmenu vanaf de tweede helft van 2012.

Het Sarnámihuis ontvangt momenteel geen subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012. Bij een tussentijdse evaluatie in 2010 heeft de gemeente besloten de structurele subsidie die voor de beleidsplanperiode 2009 – 2012 aan het Sarnámihuis was toegekend, te beëindigen. In 2011 en 2012 ontvangt het Sarnámihuis in totaal € 70.000 incidentele subsidie uit de budgetten voor Onderwijs, Cultuur, Welzijn, Burgerschap/Integratie.

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt het Sarnámihuis aan de gemeente een structurele subsidie van € 175.000 per jaar.

Beoordeling

In deze aanvraag heeft het Sarnámihuis gekozen voor een inhoudelijke benadering die meer rekening houdt met het dynamische karakter van erfgoed en het proces van toeëigening dat daarmee samenhangt. Ook lijkt het Sarnámihuis nadrukkelijker aandacht te willen schenken aan de interactie tussen de Surinaams-Hindostaanse migranten en de Haagse samenleving in plaats van te kiezen voor een louter retrospectieve benadering van de migratiegeschiedenis. Deze ontwikkelingen zijn op zichzelf toe te juichen.

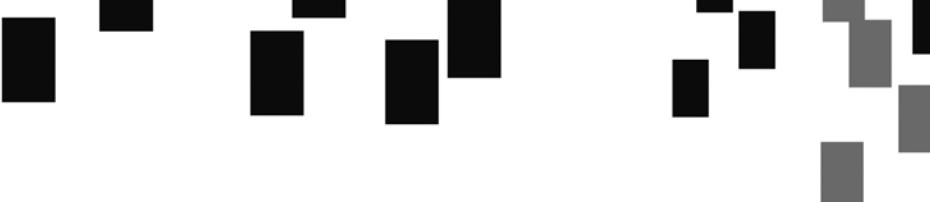
Dit gezegd hebbend, staat de commissie kritisch ten opzichte van de aanvraag. De artistiek-inhoudelijke ambities zijn groot, maar de Commissie heeft er weinig vertrouwen in dat ze ook kunnen worden waargemaakt. De artistieke koers is nog steeds weinig helder uitgewerkt en de Commissie vraagt zich ook af wie zich door de activiteiten van het Sarnámihuis aangesproken zal kunnen voelen. In het algemeen is de Commissie geen voorstander van een instelling die zich zo exclusief tot één

bevolkingsgroep richt. En zelfs dan lijkt het Sarnámihuis van alle in Den Haag wonende Hindostanen maar een zeer klein deel te bereiken. Het is niet duidelijk of dit komt doordat het programma niet aanspreekt of doordat het Sarnámihuis weinig effectief is in zijn communicatie. Zo maakt de website een onbeholpen en rommelige indruk. Het organisatievermogen van het Sarnámihuis is bovendien – ook na aanstelling van de nieuwe directie – niet al te groot gebleken. Het gegeven dat het Sarnámihuis een dergelijk grote subsidieverhoging aanvraagt, getuigt in de ogen van de Commissie in het licht van de economische omstandigheden van weinig realiteitszin.

Concluderend kan opgemerkt worden dat de aanvraag weinig vertrouwen wekt. Na een eerdere negatieve beoordeling was het noodzakelijk om de koers radicaal te wijzigen. Helaas ziet ook deze Commissie onvoldoende visie en energie in de ingediende plannen om die koerswijziging tot een gewenst einde te brengen. De aanvraag blijft op het gebied van cultureel ondernemerschap in zijn geheel steken in goede voornemens en getuigt van een gebrekkig inzicht in de mogelijkheden om potentieel publiek te bereiken en te behouden.

Advies

Niet honoreren.

SATELLIETGROEP

Inleiding

Satellietgroep is een stichting die zich richt op “verbeelding en beleving door onderzoek naar de conceptuele, culturele, sociale en stedelijke aspecten, invloeden en gevolgen van de zee, en meer in het bijzonder de ligging aan zee.” Dit doet zij door het verdiepen, actualiseren en verbeelden van de verhouding tussen kunsten, wetenschap en samenleving. Concrete activiteiten die hieruit voortkomen zijn o.a. het internationale artist in residence-programma Badgast en het filmfestival Cinema aan Zee. Uitgangspunten bij de activiteiten zijn pionieren, verbinden en presenteren.

Satellietgroep ontvangt geen subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016.

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt Satellietgroep € 192.000 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor de diversiteit aan onderwerpen en de interdisciplinaire benadering van de Satellietgroep. In het licht van de driehoek kunst-wetenschap-samenleving heeft Satellietgroep een interessante en opvallende insteek. De Commissie vindt het plan van Satellietgroep echter moeilijk te doorgronden en weinig concreet. De plannen met betrekking tot de pier van Scheveningen hebben meer het karakter van een fata morgana dan een daadwerkelijk artistiek ondernemingsplan. Andere plannen hebben een hoog ambitieniveau, maar een logische aansluiting bij actuele onderwerpen als de Zandmotor vindt niet plaats.

Uit de ingediende plannen wordt verder niet duidelijk welk publiek de Satellietgroep nu bereikt en welke publieksgroepen zij in de toekomst wil bereiken. Hoewel de thematiek hiervoor veel mogelijkheden biedt, organiseert de Satellietgroep geen educatieve activiteiten.

De Commissie vindt de begroting teleurstellend. Satellietgroep heeft geen oog voor cultureel ondernemerschap en verwacht bijvoorbeeld in het geheel geen publieksinkomsten te kunnen genereren. Bovendien is een uitbreiding van de vaste formatie in het huidige economische klimaat niet wenselijk. Los daarvan verbaast het de Commissie dat de Satellietgroep geen andere financiers heeft weten te vinden, zoals de Dienst Stedelijke Ontwikkeling, projectontwikkelaars of instellingen uit wetenschappelijke hoek.

Gezien het bovenstaande adviseert de Commissie de aanvraag van Satellietgroep niet te honoreren.

Advies

Niet honoreren.

SCULPTUUR INSTITUUT

Inleiding

Het Sculptuur Instituut is een onderzoeks- en documentatie-instituut op het gebied van de moderne en hedendaagse internationale beeldhouwkunst. Het instituut omvat een gespecialiseerde bibliotheek, doet wetenschappelijk onderzoek, adviseert, brengt publicaties uit (jaarboeken en monografieën) en organiseert activiteiten zoals lezingen en symposia. Het Sculptuur Instituut entameert onderzoek van andere instellingen naar beeldhouwkunst en verricht onderzoek in opdracht van derden. Het instituut begeleidt jonge en beginnende onderzoekers, studenten en promovendi.

Het Sculptuur Instituut, dat in 2004 is geopend, is gelieerd aan het Museum Beelden aan Zee, een particulier museum met een particuliere collectie. In eigen woorden fungeert het Instituut als de backoffice van dit museum waar het ook gehuisvest is. In het verleden zijn ook educatieve programma's voor het museum ontwikkeld, maar deze functie is weer aan het museum overgedragen. Het Instituut is nauw gelieerd aan het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (RKD) aan wie het ook verworven en gedigitaliseerd archiefmateriaal overdraagt.

Het Sculptuur Instituut ontvangt momenteel een subsidie van € 11.163 uit het Meerjarenbeleidsplan. Voor de periode 2013 – 2016 vraagt het Sculptuur Instituut € 12.000 structurele subsidie.

Beoordeling

Het Sculptuur Instituut is in de eerste plaats een wetenschappelijk onderzoeks- en kenniscentrum, dat wel kennis uitdraagt – en overdraagt aan het Museum Beelden aan Zee - maar het Instituut op zichzelf is niet erg publieksgericht. Museum Beelden aan Zee is als gespecialiseerd museum met een hoogwaardige collectie een interessant museum en een belangrijke deelnemer aan het Haags culturele leven. Als een van de weinige belangrijke musea die geheel onafhankelijk van overheidssubsidie draait met een grote inzet van vrijwilligers, is Museum Beelden aan Zee ook bedrijfsmatig een uitzondering in Nederland en een voorbeeld voor andere instellingen. Het is begrijpelijk dat de gemeente Den Haag een dergelijk museum koestert en wil steunen, maar toch vindt de Commissie dat dit via subsidiering van het Sculptuur Instituut een oneigenlijke constructie oplevert. De cultuursubsidies zijn niet bedoeld voor wetenschappelijke functies sui generis. Indien dit instituut gesubsidieerd zou worden dan dient dat te gebeuren uit rijksoverheidsgelden bestemd voor onderwijs, eventueel via de universiteiten of het RKD. In feite lijkt dit ook nu al te gebeuren omdat de Universiteit van Leiden € 50.000 betaalt voor de leerstoel Sculptuur, een vrij ongebruikelijke constructie omdat doorgaans juist betaald moet worden voor bijzondere leerstoelen. Ook de andere cijfers uit de begroting van het Sculptuur Instituut zijn voor de Commissie vrij ondoorgrondelijk.

De Commissie heeft tevens een principiële bezwaar tegen de onduidelijke functiescheiding tussen het Sculptuur Instituut en het museum. De levering van onderlinge diensten is onduidelijk. Zo

ondersteunt het instituut de fondsenwerving en PR van het museum. Daarbij doet het Sculptuur Instituut taxaties voor veilingen en anderen, iets wat getuigt van cultureel ondernemerschap maar dat verboden is voor musea in de ethische code van de NMV.

Het Sculptuur Instituut ontwikkelt waardevolle, wetenschappelijke activiteiten. Dit past bij Museum Beelden aan Zee maar komt in het kader van het Kunstenplan niet in aanmerking voor subsidie.

Advies

Niet honoreren.

SEM (STICHTING EXPLOITATIE MUZIEKCENTRUM EN DANSTHEATER)

Inleiding

De exploitatie van de Anton Philipszaal en het Lucent Danstheater is ondergebracht in de Stichting Exploitatie Muziekcentrum en Danstheater (SEM). De gemeente Den Haag verhuurt de Anton Philipszaal en het Lucent Danstheater aan de SEM. De stichting wordt bestuurd door vertegenwoordigers van de huisgezelschappen, het Residentie Orkest (RO), het Nederlands Dans Theater (NDT) en de Gastprogrammering (GP). Deze laatste neemt het grootste deel van de programmering voor haar rekening.

De SEM heeft als doelstelling het optimaal faciliteren van de activiteiten en het verblijf van de huisgezelschappen, vaste bespellers en overige gezelschappen die optreden in het complex. Daarnaast richt zij zich op het beheer van het complex en de exploitatie van het complex voor zakelijke partijen. De samenwerkende instellingen hebben de ambitie om te komen tot een nieuw Dans en Muziek Centrum aan het Spui, in een nieuw gebouw. De gemeente heeft deze ambitie in haar Beleidskader overgenomen.

Recentelijk hebben de SEM en de GP de Commissie bericht dat zij voornemens zijn te fuseren in 2012.

De SEM ontvangt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2009 – 2012 een subsidie van € 1.103.608. Voor de periode 2013 – 2016 vraagt SEM € 1.283.448 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

Wat de Commissie in zijn algemeenheid opvalt in de aanvraag is dat, hoewel de organisatie een centrale rol wil spelen in de toekomstplannen, een bepaald elan en ambitie daarvoor lijken te ontbreken. Wellicht speelt de scheiding van beheer en programmering hierbij een rol. De SEM en de GP zijn elkaar aanvullende entiteiten; beide hebben aangegeven samen te willen gaan om daarmee een transparant model te creëren, mede met het oog op het nieuw te bouwen Dans en Muziek Centrum. De Commissie onderschrijft deze visie en is een voorstander van een snelle fusie tussen de SEM en de GP. Deze zou voor het ingaan van de nieuwe beleidsperiode gerealiseerd moeten kunnen worden.

Met het oog op een succesvolle exploitatie van het (huidige en toekomstige) Dans en Muziek Centrum zal ook de samenwerking met de vaste bespellers (RO en NDT) moeten worden versterkt. De gepresenteerde plannen voor samenwerking vindt de Commissie te summier. Deze lijken meer uit te gaan van 'goed afstemmen' dan van 'doelgericht samenwerken'. Een weloverwogen samenwerking op het gebied van de programmering zal naar de mening van de Commissie bijdragen aan het bouwen van een sterk cultuurmerk van het Dans en Muziek Centrum. Ook op het gebied van de organisatie van de backoffice kunnen naar de mening van de Commissie stappen worden gezet die de efficiëntie van de

bedrijfsvoering van de partners ten goede komt. En een gerichte en kostenbesparende samenwerking op het gebied marketing zal leiden tot een groter publieksbereik en een krachtiger positionering van Cultuur aan het Spuiplein.

De exploitatie van de SEM ziet er reëel uit. Omdat de bespeling van de 'huisgezelschappen' RO en NDT aan het Spui afneemt ontstaat een gat in de reguliere bezetting en daarmee in de begroting. Ten aanzien van het invullen van de zo vrijgevalen data wijst de SEM terecht op het spanningsveld tussen programmatisch invullen door de GP en invullen met zakelijke verhuur door de SEM. De Commissie is, mede gezien de bezuinigingsdoelstelling die zij moet realiseren, echter niet van mening dat de gemeente dit gat zou moeten dichten. Door het treffen van efficiency maatregelen (deels door samenwerking) en een (nog) effectievere aanpak van de zakelijke marktwerking zou de SEM in staat moeten zijn zelf tot een sluitende begroting te komen.

Tot slot wil de Commissie aandacht vragen voor het feit dat wanneer de datum van de nieuwbouw opschuift, men rekening zal moeten houden met investeringen voor onderhoud en vervanging in de huidige gebouwen. De SEM geeft aan dat al een beperkte reserve is gevormd; in overleg met de gemeente zal hiervoor een plan moeten worden ontwikkeld waarvoor dekking moet worden gevonden.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 1.103.608 op voorwaarde van fusie met de Stichting Gastprogrammering in 2012.

SHOOT ME FILM & MUSIC FESTIVAL

Inleiding

Tijdens het Shoot Me Film Festival, dat in 2005 voor de eerste keer plaatsvond, wordt een internationale selectie van documentaires, speelfilms en experimentele films vertoond met een actuele, maatschappelijk relevante thematiek. Tot 2011 was het Shoot Me Film Festival de belangrijkste activiteit van de organisatie. Met ingang van 2011 is gekozen voor een nieuwe koers. Het festival heet nu Shoot Me Film & Music Festival. Het is een driedaags festival dat jaarlijks wordt georganiseerd. Shoot Me wil film en video met een grotere groep bezoekers delen. Vanuit deze gedachte introduceert Shoot Me 'Pop up cinema'. Voor een bepaalde periode worden op een vaste locatie in het centrum speciale vertoningen gepresenteerd. Voor 2012 zijn concrete afspraken gemaakt voor samenwerking met Korzo.

Shoot Me heeft nu een educatietraject voor middelbaar en hoger onderwijs. De organisatie wil de educatieactiviteiten uitbreiden door tijdens het festival Shoot Me een speciaal programma te presenteren voor kinderen van 7 tot 12 jaar.

Voor de periode 2009 – 2012 ontving Shoot Me een structurele subsidie van € 139.545. Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Shoot Me een structurele subsidie van € 100.000 voor 2013, € 94.000 voor 2014, € 88.000 voor 2015 en € 82.000 voor 2016.

Beoordeling

De Commissie is kritisch over deze aanvraag. Shoot Me was de eerste jaren vernieuwend door de vertoning van korte independent films op verrassende locaties. Door het loslaten van dit concept in 2011, toen is besloten de films te vertonen in BINK36 in de Binckhorst, heeft Shoot Me het eigen karakter goeddeels verloren. Dit heeft duidelijk zijn weerslag gehad op de bezoekerscijfers en de publieksinkomsten, die in 2011 bijzonder teleurstellend waren. Mede door een scherpe daling van de sponsorinkomsten in 2011 is het percentage eigen inkomsten zeer laag voor een filmfestival. Op het gebied van publiciteit kan geconstateerd worden dat de website slecht wordt bijgehouden en dat mediapartner NRC Next is weggefallen. Het ingediende plan weet niet aannemelijk te maken dat Shoot Me in de nabije toekomst het tij zal weten te keren, niet op het gebied van inhoudelijke vernieuwing, noch op het gebied van publieksbereik.

De educatieve activiteiten zijn in de ogen van de Commissie zeer mager; activiteiten als de wijkpreviews en 'The Shoot Out', die de vorige adviescommissie juist veelbelovend vond, heeft Shoot Me geschrapt.

Al met al constateert de Commissie dat Shoot Me tijdens de huidige kunstenplanperiode haar beloftes niet heeft waargemaakt. De zorgen die de Commissie Tussentijdse Evaluatie Meerjarenbeleidsplan

Kunst en Cultuur 2009 – 2012 in 2010 uitte, zijn door de ontwikkelingen van de afgelopen jaren bevestigd. De voornemens voor de periode 2013 – 2016 zijn in de ogen van de Commissie weinig inspirerend en laten niet genoeg focus en visie zien. Ten slotte kan opgemerkt worden dat de begroting in het licht van de ontwikkelingen van de laatste jaren veel te optimistisch is als het gaat om sponsorinkomsten.

Advies

Niet honoreren.

SLAGWERK DEN HAAG

Inleiding

Slagwerk Den Haag (SDH) is een gespecialiseerd ensemble voor nieuwe muziek, de voortzetting van Slagwerkgroep Den Haag. Het ensemble is thuis in een groot repertoire van 'klassiekers', maar heeft dit ook steeds uitgebreid met nieuwe, actuele composities.

Voor de periode 2013 – 2016 streeft SDH naar verankering in het culturele leven van Den Haag, waarvoor de basis is gelegd door het betrekken van een repetitiestudio annex opslagruimte, waarin door de Gemeente Den Haag is geïnvesteerd.

De Stichting Slagwerk Den Haag is een nieuwe aanvrager binnen het Kunstenplan. Voor de periode 2013 – 2016 vraagt de stichting een subsidie van € 100.000 per jaar aan.

Beoordeling

SDH is met zijn sterk verjongde bezetting de waardige 'erfopvolger' van Slagwerkgroep Den Haag, het ensemble dat een grote rol heeft gespeeld in de totstandkoming van de unieke Nederlandse ensemblecultuur die de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw tot grote bloei kwam. Hoewel SDH vooralsnog kantoor houdt in Amsterdam, wil men het zwaartepunt van de activiteiten verleggen naar de 'geboortestad' Den Haag. De Commissie staat positief tegenover deze ontwikkeling, omdat zij van mening is dat het ensemble een belangrijke speler kan en zou moeten zijn in het op te richten Huis voor de Nieuwe Muziek. Uit de aanvraag blijkt dat SDH intensief wil participeren in het netwerk van Haagse muziek- en theaterinstellingen.

Niet onopgemerkt mag blijven dat DSH zich niet alleen in letterlijk zin heeft verjongd (de gemiddelde leeftijd van de kernbezetting is omstreeks 33 jaar), maar dat het ook de tekenen des tijds verstaat: het ensemble heeft begrepen dat de muzikale boodschap het publiek eerder en beter bereikt door bij het samenstellen van programma's rekening te houden met aansprekende, zogezegd communicerende combinaties en door creatieve presentatievormen.

De Commissie waardeert de plannen die SDH heeft om niet alleen met concerten maar ook met een aantal andere activiteiten, waaronder een educatieprogramma en het crowdsourcing-project City of Sounds, werk te maken van de verankering in de Haagse gemeenschap.

De Commissie is van mening dat SDH de financiële ruimte moet krijgen om zich in Den Haag te nestelen, zodat het een deel van de in het Beleidskader gesignaleerde leemte op het gebied van kleine en middelgrote ensembles kan vullen en ook het Huis voor de Nieuwe Muziek mede substantie kan verlenen. Daarnaast wil de Commissie het gemeentebestuur in overweging geven dat het internationaal in hoog aanzien staande SDH, naast onder andere het NDT en het Residentie Orkest,

bij gelegenheid als ambassadeur van de stad kan optreden. Tot slot wil de Commissie erop aandringen dat SDH inzet op maximalisering van zijn educatieve activiteiten in Den Haag.

Advies

Honoreren: € 100.000, op voorwaarde dat ook het Fonds Podiumkunsten de ingediende aanvraag (grotendeels) zal honoreren.

STEINMETZ | DE COMPAAN / ESKALIBUR

Inleiding

Stichting Steinmetz | de Compaan is een zorginstelling die het welzijn van mensen met een (meervoudige) beperking bevordert. Theatergezelschap Eskalibur is onderdeel van Stichting Steinmetz | de Compaan. Eskalibur is een broedplaats voor theatermakers met een verstandelijke beperking. Theatermakers kunnen hun mogelijkheden onderzoeken, ontwikkelen en presenteren. Eskalibur biedt hiertoe een professioneel workshop- en lesprogramma. Eskalibur maakt theaterproducties, theateracts, films en stelt haar theatermakers in de gelegenheid om mee te spelen in bijvoorbeeld tv-series of commercials. Er werken momenteel 21 acteurs en 9 personeelsleden bij Eskalibur.

Voorstellingen van Eskalibur bevatten afwisselend toneel, theater en dans zodat de brede talenten van de podiumkunstenars optimaal ingezet kunnen worden.

Eskalibur is onderdeel van de grotere zorginstelling Steinmetz | de Compaan. Dit betekent dat Eskalibur grotendeels gefinancierd wordt door de AWBZ. Per 1 januari 2010 zijn de tarieven voor dagbesteding met 1/3 verlaagd. De afgelopen jaren zijn voorstellingen gefinancierd met behulp van fondsen, waaronder Fonds 1818 en Culturalis. Door verdere bezuinigingen op de AWBZ is de toekomst van Eskalibur onzeker. Daarom vraagt Eskalibur nu subsidie aan in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016.

Stichting Steinmetz | de Compaan vraagt voor Eskalibur € 150.000 aan in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2013 – 2016

Beoordeling

Hoewel de Commissie zeer veel sympathie heeft voor de doelstellingen van deze aanvraag, adviseert zij de gemeente de aanvraag niet te honoreren aangezien subsidiëring van deze activiteiten – hoe lovenswaardig zij ook mogen zijn – vanuit een ander budget dan de cultuurbegroting moeten worden gesubsidieerd. De activiteiten dragen immers vooral bij aan het welzijn van de deelnemers en vormen minder een onderdeel van het cultuuraanbod van de stad Den Haag.

Advies

Niet honoreren.

STET

Inleiding

Stichting The English Theatre (STET) heeft als missie kwalitatief hoogwaardig professioneel Engelstalig theater naar Nederlandse en vooral Haagse podia en locaties te brengen.

Hierbij richt zij zich op de grote internationale gemeenschap in Den Haag. Het streven is om veelzijdige en interessante producties te brengen en deels te produceren, die aansluiten bij de behoefte van de brede doelgroep. Voor de locaties werkt STET samen met diverse Haagse, podia en instellingen. Ook heeft zij internationale contacten en samenwerkingsverbanden.

In de komende kunstenplanperiode wil STET acht tot tien producties per jaar brengen in de Haagse regio. STET zal de afzet handhaven, op verschillende locaties in Nederland, van de Britse openluchtvoorstellingen van gezelschap Illyria. Ook wil de organisatie meer draagvlak creëren onder een jongere publieksgroep zoals studenten en jong professionals en minimaal 3 kinderproducties per jaar gaan brengen. STET ziet zich als virtueel podium met een Engelstalig programma, en een productiehuis dat producties maakt met binnen en buiten Nederland gevestigde internationale gezelschappen en spelers.

STET is een nieuwe aanvrager binnen het Kunstenplan.

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt STET € 45.000 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

Volgens de Commissie opereert STET op verschillende snijvlakken waaronder dat van impresariaat, programmeur, tourneeplanner, (co)producent en importeur van Engelstalige voorstellingen uit het buitenland. De Commissie meent dat de focus van STET vooral ligt bij dat laatste vlak, met binnen het Engelstalig aanbod een sterk accent op Britse producties. Daarbij constateert zij dat de kwaliteit en de repertoirekeuze van de door STET ondersteunde voorstellingen niet van een dusdanig constant artistiek hoog en risicovol niveau zijn dat een structurele subsidie op zijn plaats zou zijn. Ook in de (co) producerende rol vertoont STET onvoldoende coherente artistieke visie. Het aanbod van STET is wisselend en projectmatig van opzet.

Ten aanzien van de begroting is de Commissie van mening dat STET optimistisch is over de stijging van de baten met 200%. Tevens stelt zij vast dat de helft van de nieuw te verwerven middelen bestemd is voor de beheerslasten van de organisatie. Deze gegevens wekken bij de Commissie weinig vertrouwen in de levensvatbaarheid van de gepresenteerde plannen.

STET spreekt in de aanvraag van een sterk draagvlak onder de internationale gemeenschap in Den Haag. Die bewering wordt volgens de Commissie door de aanvrager onvoldoende gelegitimeerd en gekapitaliseerd.

De Commissie spreekt wel haar waardering uit voor het enthousiasme en de betrokkenheid waarmee STET probeert een Engelstalig theateraanbod te generen voor de internationale gemeenschap in Den Haag; om die reden zou een deel van de activiteiten van STET volgens de Commissie beter afgewogen kunnen worden binnen de beleidspunten van Citymarketing.

Advies

Niet honoreren.

STICHTING D'ORO

Inleiding

Stichting d'Oro is in het leven geroepen om activiteiten van met name toneelgroep ROOD en Subversief mogelijk te maken en financieel te ondersteunen. Toneelgroep ROOD bestaat uit een groep mensen met verschillende achtergronden, zowel binnen als buiten de podiumsector. Toneelgroep ROOD brengt de zakelijke en artistieke wereld samen en inspireert deelnemers tot persoonlijke ontwikkeling en groei. Subversief is een label binnen Toneelgroep ROOD dat zich toelegt op snelkookproducties. Een complete voorstelling gemaakt in één week. ROOD vindt zichzelf niet vergelijkbaar met andere amateurgezelschappen binnen de Haagse regio; met de input van een professionele regisseur en geluidsman wil Toneelgroep ROOD kwalitatief hoogwaardig belevingstheater en locatietheater maken. Sinds de oprichting in 2008 zijn een aantal bekende (onder andere Festen, Cloaca) en minder bekende titels gespeeld.

In de periode 2013-2016 wil Toneelgroep ROOD twee nieuwe organisatieonderdelen in het leven roepen: ROOD Talentepool en ROOD Creative Professionals. Hiermee wil Stichting d'Oro ROOD (zoals de verzamelnaam wordt van de drie uitvoerende organen) meer zichtbaar maken op de nationale en internationale culturele kaart.

Stichting d'Oro is een nieuwe aanvrager. Voor de periode 2013 – 2016 vraagt ze een subsidie aan van € 85.000 in 2013, aflopend naar € 68.000 in 2016.

Beoordeling

Hoewel de Commissie de ambitieuze aanvraag van Stichting d'ORO met belangstelling heeft gelezen, is zij van mening dat Toneelgroep ROOD, aangevuld met de twee nieuwe pijlers, in de kern van de zaak een semiprofessioneel amateurgezelschap blijft. De missie, zoals geformuleerd in het plan, is nauwelijks artistiek gemotiveerd, maar vooral gericht op beleving, creatieve expressie en persoonlijke groei van deelnemers, bezoekers en team. Uit de plannen spreekt een gedrevenheid tot het uitbouwen van een netwerk in de zakelijke sector en het aangaan van diverse commerciële samenwerkingsverbanden; de professionalisering die ROOD voor ogen staat is derhalve gericht op bedrijfsvoering en creatief ondernemerschap, zoals de aanvrager stelt. De artistieke koers – volledig onderbelicht in het plan – wordt volgens de Commissie daaraan ondergeschikt gemaakt. Bovendien wordt de behoefte om zich te professionaliseren niet artistiek onderbouwd; de professionalisering is gericht op meer commerciële mogelijkheden en kennisoverdracht. De Commissie is derhalve niet overtuigd van de professionele, artistieke onderscheidendheid van Toneelgroep ROOD binnen het Haagse theatercircuit.

Ook de organisatiestructuur van ROOD maakt op de Commissie geen professionele indruk, onder meer door de verweving van bestuur en leiding en door het ontbreken van een Raad van Toezicht.

De ambitie om het gezelschap nationaal en internationaal te positioneren acht de Commissie weinig realistisch, evenals de verwachte buitenproportionele stijging in eigen inkomsten. De gevraagde subsidie zou met name dienen ter bekostiging van medewerkers die nu in meer of mindere mate vrijwillig hun diensten aan Toneelgroep ROOD verlenen.

De Commissie is van mening dat Toneelgroep ROOD, evenals in het verleden, een beroep zou kunnen doen op de subsidieregelingen voor de amateurpodiumkunsten.

Advies

Niet honoreren.

STROOM

Inleiding

Stroom heeft als doelstelling het stimuleren van beeldende kunst, vormgeving en architectuur in Den Haag. Zij ziet zichzelf als een voorwaardenscheppende organisatie voor de beeldende kunst en de beeldend kunstenaars in het bijzonder. Stroom organiseert lezingen, debatten en activiteitenprogramma's op het gebied van kunst in de openbare ruimte en multidisciplinaire programma's over de stad. Ook verstrekt Stroom subsidies die bijdragen aan versterking van het Haagse kunstklimaat. Daarnaast geeft zij als lokaal architectuurplatform vorm aan het architectuurdebat.

Stroom gaat de komende jaren door met het eerder geformuleerde beleid. Goed beleid is duurzaam en het investeren in, ondersteunen en stimuleren van het kunstklimaat in Den Haag vergt lange termijn perspectief. De rol van Stroom als kenniscentrum heeft zich de laatste jaren sterk ontwikkeld. Ook hierin gaat Stroom verder op de ingeslagen weg. Voor de komende jaren heeft Stroom de volgende thema's centraal gesteld: Stad en Onbehagen (2012-2014) en After Huygens (2013-2015)

Stroom ontvangt momenteel een subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 – 2012 van € 2.089.552 (peiljaar 2011). Stroom ontving van de gemeente in 2011 € 665.340 aan incidentele subsidies. In het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016 vraagt Stroom € 2.089.552 subsidie van de gemeente plus een bedrag van € 217.000 voor opdrachten.

Beoordeling

Als presentatie-instelling vindt de Commissie Stroom te weinig naar buiten gericht en te weinig toegankelijk. Stroom is agenderend, maar blijft erg theoretisch. De Commissie ziet geen overtuigende plannen om een breder en nieuw publiek te vinden en aan zich te binden.

Projecten als Foodprint die bedoeld zijn om in te gaan op de maatschappelijke relevantie van kunst en architectuur, zijn op zichzelf interessant en kennen een groter publieksbereik, maar zijn in de ogen van de Commissie te lang uitgesponnen. Ook de beknopt toegelichte thema's voor de periode 2013 – 2016 hebben in de ogen van de Commissie een lange looptijd.

In de plannen van Stroom is de rol van het architectuurdebat onderbelicht. Hierdoor kan alleen op basis van de voorgaande jaren een voorstelling gemaakt worden. De Commissie vindt dit op zich geen slechte basis, heeft vertrouwen in het projectteam en is redelijk positief, maar had graag concretere plannen gezien waarin een duidelijk profiel in het architectuurdebat wordt beschreven, temeer daar Stroom de enige instelling in Den Haag is die zich op het terrein van de architectuur begeeft.

De Commissie vindt dat Stroom een waardevolle ondersteuningsfunctie heeft voor de beeldend kunstenaars die in deze stad wonen dankzij het zeer goed verzorgde documentatiemateriaal over Haagse

kunstenaars, de presentaties, publicaties en andere publieksactiviteiten. Ook meer praktische taken als de bemiddeling van atelierruimte en de toekenning van subsidies aan kunstenaars vervult Stroom naar behoren. Stroom is alert op ontwikkelingen en behoeften van kunstenaars, zoals blijkt uit het nieuwe platform Jegens en Tevens, de service van de website AtelierAntwoord met alle info over het hebben van een atelierpand en de nieuwe pilot van PRO Deo, een niet-financiële vorm van ondersteuning naar aanleiding van de wens van kunstenaars om via uitwisseling van kennis, ervaring en inzicht het eigen werk of het kunstprogramma te evalueren.

Het educatieprogramma dat Stroom in samenwerking met Heden verzorgt, is beperkt qua reikwijdte. Van Stroom zou op dit vlak een grotere inspanning kunnen worden verwacht. De Commissie heeft waardering voor de organisatie van de Ouborgprijs.

Ondanks deze lovende woorden heeft de Commissie bezwaar tegen de dubbelrol die Stroom op dit ogenblik vervult. Stroom is een voorwaardenscheppende organisatie, maar daarnaast ook zelf producent van tentoonstellingen en projecten. In de ogen van de Commissie kan dit spanningen opleveren en in ieder geval leiden tot een schijn van belangenverstrengeling. De Commissie adviseert daarom de functie van doorgeefluik van subsidies en het bijbehorende budget (€ 600.000) niet meer bij Stroom onder te brengen, maar bij een onafhankelijke organisatie. Dit budget zou in de ogen van de Commissie moeten worden aangewend ter stimulering van talentontwikkeling in de beeldende kunst, maar ook voor architectuur en vormgeving. Deze disciplines zouden dan ook vertegenwoordigd moeten zijn binnen de organisatie die over de toekenning van subsidies zal adviseren.

De Commissie constateert tevens dat Stroom zeer hoge beheerslasten heeft (begroot op € 693.303), waar slechts weinig eigen inkomsten tegenover staan. In de ogen van de Commissie zou Stroom met een kleinere formatie toe moeten kunnen wanneer de productietaak wordt ingeperkt. Kosten kunnen ook beperkt worden door invoering van een plattere organisatiestructuur.

Concluderend is de Commissie van mening dat Stroom een belangrijke functie heeft binnen de beeldende kunst, de kunst in de openbare ruimte en de architectuur. Wel is de Commissie van mening dat Stroom tegen lagere kosten zou moeten kunnen werken, presentaties bondiger moet maken, de educatieve activiteiten in samenspraak met andere instellingen moet uitbreiden en niet langer verantwoordelijk moet zijn voor de toekenning van subsidies aan derden. Het geadviseerde subsidiebedrag is tot stand gekomen op basis van het huidige subsidieniveau, rekening houdend met een afsplitsing van de subsidietaak (€ 600.000 + € 60.000 overhead), een korting op het presentatiebudget (€ 150.000) en een korting op de beheerslasten (€ 100.000).

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 1.180.000

€ 660.000 reserveren voor een subsidieloket beeldende kunst, architectuur en design.

TAG

Inleiding

TAG is een platform voor nieuwe ontwikkelingen in de beeldende kunst. De instelling richt zich op de ontwikkeling en presentatie van de hedendaagse kunstpraktijk. Dit gebeurt door residency-programma's, waarin kunstenaars, curatoren en theoretici nieuw werk kunnen ontwikkelen en waarbij inhoudelijke en artistieke ondersteuning wordt geboden. Daarnaast organiseert TAG lezingen, exposities en andere presentaties.

Begin 2012 is er een nieuwe directeur begonnen bij TAG. Daarmee slaat TAG de komende jaren een nieuwe weg in. TAG wil meer een presentatieruimte met een laboratoriumfunctie zijn, die internationale kunstenaars wil volgen. TAG gaat zich richten op kennisontwikkeling en onderzoek.

TAG ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 102.205

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt TAG € 102.000 structurele subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie is niet onder de indruk van deze aanvraag. De Commissie mist een heldere visie op de ontwikkelingen die TAG de komende vier jaar voor ogen staan. TAG heeft lange tijd in Den Haag een vooraanstaande rol gespeeld op het gebied van nieuwe media en elektronische muziek. De afgelopen periode was in artistiek en financieel opzicht veel minder succesvol, waarbij TAG zijn artistieke identiteit leek te verliezen. Nu maakt TAG onder een nieuwe directie een herstart door, waarbij nog niet duidelijk is of het vroegere artistieke peil zal worden bereikt. De Commissie betreurt het dat TAG de experimenten met nieuwe media en elektronische muziek, waarmee de stichting zich voorheen in de stad onderscheidde, heeft laten varen. TAG wil zich opwerpen als kunstenaarspraktijk en laboratorium, maar realiseert zich getuige de aanvraag te weinig dat er andere instellingen in Den Haag zijn die deze functies al geruime tijd en volgens de Commissie op zeer bevredigende wijze vervullen. TAG is vooralsnog de rol van aanjager en inspirator kwijt en lijkt nu een geneutraliseerde, geïstitutionaliseerde presentatie-instelling te zijn geworden.

In de aanvraag staan weinig concrete plannen voor de komende periode, terwijl de website nauwelijks relevante aanvullende informatie biedt. Het nieuwe TAG maakt een introverte indruk en richt zich vooral op kunstenaars, technologie liefhebbers en specialisten. De Commissie mist een handreiking naar een breed geïnteresseerd Haags publiek. Onder educatie verstaat TAG rondleidingen voor (HBO) studenten bij exposities. Dit vindt de Commissie beslist te mager.

De begroting getuigt van weinig realiteitszin. De publieksinkomsten zijn vrijwel nihil en TAG lijkt geen sponsorinkomsten te verwachten. De gigantische groei van het bedrag dat TAG verwacht te genereren

uit private middelen kan niet anders worden omschreven dan een wensdroom. De Commissie merkt tevens op dat TAG gedurende langere tijd niet voldeed aan de eisen van de Code Cultural Governance.

Advies

Niet honoreren.

THEATER AAN HET SPUI

Inleiding

Het Theater aan het Spui is een theater dat dans, toneel, muziektheater en jeugdtheatervoorstellingen programmeert. Het Theater aan het Spui heeft als doelstelling het presenteren van artistiek hoogwaardig, kleinschalig theateeraanbod. Hierbij is er ook ruimte voor talentvolle Haagse theatermakers, educatieve activiteiten en randprogrammering.

Vanwege de afmetingen van de zalen en de flexibele gebruikersmogelijkheden heeft het Theater aan het Spui een middenpositie in het Haagse podiumaanbod. Er wordt geprogrammeerd in samenhang en in samenspraak met de omringende Haagse podiumkunstinstituten.

Theater aan het Spui ontvangt momenteel een subsidie van € 1.568.197 uit het Meerjarenbeleidsplan. De totale subsidie van de gemeente bedraagt € 1.633.197

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Theater aan het Spui € 1.633.197 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor de heldere en overtuigende aanvraag van het Theater aan het Spui. Binnen de programmering is voldoende ruimte voor het experiment en een meer risicovolle programmering. Het Theater aan het Spui is erin geslaagd om een opmerkelijke groei van de publieksaantallen te realiseren, mede dankzij succesvolle activiteiten op festival de Parade. De huidige directie is er met grote betrokkenheid in geslaagd het theater weer tot een levendige, interessante en vooraanstaande theaterplek te maken.

Het theater heeft ook een duidelijke visie op het gebied van cultuureducatie. De verbinding die het Theater aan het Spui wil aangaan met de Koninklijke Schouwburg / Nationale Toneel enerzijds en met de dans anderzijds vindt de Commissie interessant.

De begroting van Theater aan het Spui is realistisch. Theater aan het Spui geeft blijk van een gezonde portie ondernemerschap zonder zich op voorhand rijk te rekenen aan hogere recettes of nauwelijks te realiseren sponsorinkomsten. De Code Cultural Governance is goed in orde. Wel kan de Commissie zich voorstellen dat in de samenstelling van de Raad van Toezicht de pluriforme samenstelling van de Haagse bevolking beter weerspiegeld zou kunnen worden. De Commissie staat positief tegenover de aanvraag en het structureel maken van het extra aangevraagde bedrag van € 65.000.

Advies

Honoreren € 1.633.197

Inleiding

Bij de Gemeente Den Haag is THX is een nieuwe aanvrager voor structurele meerjarige subsidie binnen het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016. Het betreft hier het samen gaan van twee gerenommeerde Nederlandse instituten op dit moment gevestigd te Amsterdam: het Nederlands Instituut voor Mediakunst (NIMk) en de Stichting voor Electro-Instrumentale Muziek (STEIM). Deze instituten willen op korte termijn fuseren in een nieuw centrum voor actuele kunst en digitale cultuur en naar Den Haag verhuizen. De instellingen hebben onder een nieuwe naam THX (The Hague X) gezamenlijk een aanvraag gedaan voor de periode 2013 – 2016. Beide instellingen zijn actief op het gebied van mediakunst: het NIMk is ontstaan uit Montevideo/ Time Based Art en is een vermaarde instelling voor videokunst. Het beheert op dit gebied nog steeds een zeer belangrijke collectie en bezit unieke kennis over restauratie en conservering van dit materiaal. Daarnaast organiseert het NIMk tentoonstellingen en performances en ondersteunt het de professionalisering van kunstenaars op het gebied van de nieuwe media. STEIM is een Medialab voor onderzoek naar interactieve instrumenten voor live performance, met name in de elektronische muziek. Samen willen zij naar Den Haag verhuizen, aanvankelijk op een tijdelijke locatie en van daaruit doorgroeien naar een eigen presentatieplek en podium met foodlab, studio's en een guesthouse; als ontmoetingsplek voor kunst, wetenschap, technologie, industrie en de samenleving.

THX vraagt € 600.000 structurele subsidie aan voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016.

Beoordeling

Het plan van THX wordt door de Commissie gekenschetst als interessant, ambitieus en veelbelovend. Beide fuserende instellingen hebben een eerbiedwaardige staat van dienst en zijn op verschillende terreinen koploper en belangrijke vernieuwers. Maar, in het huidige politiek-economisch klimaat is het plan in de vorm waarop het aan de Commissie wordt aangeboden, onrealistisch voor de stad Den Haag. Daarbij mist het ingediende plan iedere degelijke, realistische bedrijfsmatige en financiële onderbouwing. Dat is jammer want een deel van de activiteiten sluit aan op activiteiten die al in Den Haag spelen, met name het deel dat zijn oorsprong vindt in de activiteiten van STEIM. Een ander deel, het NIMk-deel, sluit minder aan bij het Haagse profiel, hoewel de stad in het verleden een internationale reputatie genoot door het World Wide Video Festival. Inderdaad zou samenwerking met het Koninklijk Conservatorium op het gebied van nieuwe muziek een meerwaarde hebben, maar deze samenwerking vindt nu al plaats in de samenwerking van STEIM en het Koninklijk Conservatorium in 'Instruments and Interfaces' en is niet afhankelijk van verplaatsing naar Den Haag.

Het is de Commissie niet duidelijk waarom THX specifiek naar Den Haag wil komen. Beide organisaties hebben op dit moment goede huisvesting in Amsterdam die ook is toegesneden op de

specifieke eisen van de organisaties. In Den Haag is op voorhand geen geschikte ruimte voorhanden. De aanvraag doet hiertoe wel enkele suggesties die geen van alle op haalbaarheid zijn onderzocht en sommige (de Amerikaanse ambassade!) als geheel irreëel kunnen worden bestempeld. Onbesuisd is ook dat nergens wordt ingegaan op de financiering van een verhuizing naar Den Haag, de inrichting van een nieuw pand met gespecialiseerde ruimtes en depots voor muziek en mediakunst. Er wordt slechts een aanvraag gedaan voor de jaarlijkse exploitatie met een nogal summiere uitleg waaraan een en ander wordt uitgegeven en hoe de verdere dekking van de begroting tot stand moet komen. Ook hier treft de Commissie de al gememoreerde onhaalbare verwachtingen aan wat betreft groei van inkomsten uit publiek en sponsorgelden.

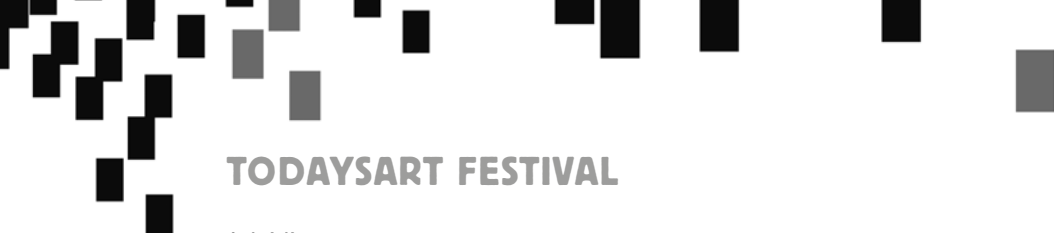
In het plan wordt niet uitgewerkt waarom het Haagse klimaat voor een dergelijke instelling zoveel gunstiger zou zijn dan het Amsterdamse of waarom men niet naar Rotterdam, waar al wordt samengewerkt met de zeer verwante instelling V2, of Eindhoven heeft gekeken.

Ten slotte: de gefuseerde instelling denkt over te gaan van een formatie van 17,23 FTE (37 personen) waarvan 14,5 FTE in vaste dienst naar een organisatie van 12,25 FTE (13 personen) met 0 personen in vaste dienst. Het plan vermeldt echter nergens hoe men de frictiekosten denkt te financieren. De gefuseerde instelling kan geacht worden het 'bedrijf' van de twee stichtingen voort te zetten en is dus aansprakelijk voor kosten bij ontslag en afvloeiing.

De Commissie hoopt dat het NIMk en de STEIM, afzonderlijk of gezamenlijk, in Amsterdam of elders mogelijkheden houdt om zijn activiteiten voort te zetten en tevens de belangrijke collecties en archieven voor de toekomst te behouden.

Advies

Niet honoreren.

TODAYSART FESTIVAL

Inleiding

TodaysArt is een jaarlijks Haags kunstfestival dat zich richt op de presentatie, productie en promotie van kunst van nu. Het festival heeft als doelstelling een breed publiek te inspireren en reflectie te bieden op de huidige samenleving. De programmering bestaat uit (een mix van) beeld, geluid, dans, theater en performance en presenteert zich nadrukkelijk in de openbare ruimte. De afgelopen jaren heeft TodaysArt zowel landelijk als internationaal bekendheid gekregen, maar heeft het festival ook grote financiële en organisatorische problemen gekend.

Naast het festival organiseert TodaysArt ook gedurende het jaar verschillende activiteiten in binnen- en buitenland.

Voor de periode 2013 – 2016 blijft TodaysArt op zoek naar “de ideale mix van – en relaties tussen – beeld, geluid en performance”. TodaysArt wil uitgroeien naar “een jonge en Haagse versie van het Holland Festival en [...] het vlaggenschip van de Haagse Kunst festivals”. TodaysArt wil deze ambities verwezenlijken door “projecten binnen de inhoudelijke kaders van het festival te initiëren, te experimenteren met nieuwe formats en de samenwerking met Haagse culturele partners ook door het jaar heen te versterken”. Daarnaast wil TodaysArt als productiehuis opereren en aanvullende inkomsten generen door opdrachten en distributie. Ten slotte wil TodaysArt nadrukkelijker reflecteren op de eigen presentaties en activiteiten door het uitbrengen van een jaarlijkse publicatie.

TodaysArt ontvangt momenteel een subsidie van € 201.692.

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt TodaysArt € 300.000 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De commissie heeft waardering voor de fraaie vormgeving van deze aanvraag. TodaysArt is het enige festival in Den Haag dat zich beweegt op het grensvlak van beeldende kunst, podiumkunsten en nieuwe media en neemt daardoor een unieke positie in binnen het Haagse culturele bestel. Door de eigentijdse uitstraling trekt het TodaysArt Festival een jong en hip publiek dat voor een relatief groot deel uit het buitenland komt. Hoewel de Commissie het belang van een dergelijk festival voor Den Haag onderkent, plaatst zij kanttekeningen bij de artistieke ontwikkeling in de afgelopen jaren.

De laatste editie was enigszins teleurstellend en bestond deels uit programma's van artiesten die tijdens eerdere edities hebben opgetreden. In de subsidieaanvraag vindt de Commissie geen overtuigende visie of ideeën over de toekomstige artistieke koers van TodaysArt. De Commissie is van mening dat TodaysArt meer aandacht zou moeten besteden aan de versterking van zijn positie in het Haagse en minder aan de (te) grote buitenlandse ambities.

De Commissie maakt zich verder ernstige zorgen over het cultureel ondernemerschap van TodaysArt.

De begroting is in de ogen van de Commissie niet realistisch. De voorziene grote stijging van de sponsor-, subsidie- en publieksinkomsten laat zien dat *wishful thinking* bij het opstellen van de begroting de overhand heeft gekregen. De Commissie is geschokt over het gebrek aan kritische zelfreflectie. Het festival kon in 2009 dankzij forse financiële injecties van de gemeente slechts ternauwernood overleven, maar wil desondanks “als cultureel ondernemer een voorbeeld zijn voor de sector”. Ook de sterke stijging van het gevraagde subsidiebedrag (in plaats van € 185.000 vraagt TodaysArt € 300.000 aan) getuigt van weinig realiteitszin in deze economisch zware tijden. In de ogen van de Commissie zal TodaysArt zich moeten richten op kostenreductie.

Ook voldeed TodaysArt tijdens de afgelopen beleidsperiode langere tijd niet aan de vereisten uit de Code Cultural Governance. De scheiding van verantwoordelijkheden binnen de organisatie blijft een belangrijk aandachtspunt. De Commissie adviseert de Raad van Toezicht en de gemeente om op dit punt extra alert te zijn.

Advies

De Commissie adviseert een bedrag van € 160.000 te reserveren en toe te kennen op voorwaarde dat een nieuw plan wordt ingediend met een realistische begroting en bijgesteld activiteitenplan.

TOPAZE

Inleiding

Stichting Topaze is opgericht door zelfstandige ondernemers en kunstenaars met als doel kunst op een laagdrempelige manier aan een zo breed mogelijk publiek aan te bieden. Topaze is ontstaan in de underground clubscene van de late jaren tachtig van de vorige eeuw. De atmosfeer van een festival, concert of evenement werd door Topaze als geïntegreerde kunst gevisualiseerd.

Vanaf 2006 is het werk van Topaze meer maatschappelijk betrokken geworden. De kunstenaars gingen de stadswijken in en naar verschillende scholen toe. Topaze brengt kinderen, jongeren, volwassenen en senioren in contact met kunst en met elkaar door alle groepen actief te betrekken bij haar projecten en passief kunst aan te bieden in de vorm van exposities. Topaze brengt de groepen op locaties waar zij nog nooit geweest zijn (festivals, theaters, galleries, maar ook verzorgings- en buurthuizen). Topaze fungeert als platform, ontmoetingscentrum, productiehuis, maker van tentoonstellingen, aanbieder van culturele educatieve projecten en aanbieder van kunst (op maat) voor galleries en openbare ruimtes. De Stichting is in 2010 begonnen met het aanvragen van subsidies voor haar projecten.

In 2011 heeft Topaze een incidentele subsidie van € 5.000 ontvangen uit de regeling Culturele Projecten. Voor de komende meerjarenbeleidsperiode vraagt Topaze structureel € 32.500 per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie prijst de kleurrijke en creatieve activiteiten van Topaze. Haar projecten zijn uitdagend en artistiek, en hebben vaak een educatieve insteek. De resultaten hebben echter niet altijd een onderscheidend karakter.

Wat bij de Commissie vragen oproept is het feit dat Topaze een commerciële achtergrond heeft, maar dat haar activiteiten grotendeels maatschappelijk georiënteerd zijn.

De activiteiten van de Stichting Topaze hebben in de ogen van de Commissie vooral een projectmatig karakter. De Commissie is van oordeel dat structurele subsidiëring van Topaze niet aan de orde is.

Bovendien zijn haar activiteiten van een wisselende artistieke kwaliteit.

Omdat Topaze waardevolle projecten maakt, gebaseerd op werkelijke vraag, kan het op te zetten expertisecentrum in de toekomst wellicht de voor de stichting belastende aanvraagprocedure vergemakkelijken.

Advies

Niet honoreren.

TRESPASSERS W

Inleiding

De Stichting Trespassers W heeft in 2011 het literaire tijdschrift Extaze opgericht. Extaze verschijnt vier keer per jaar, waarbij elk nummer gepresenteerd wordt tijdens een speciale literatuuravond in Pulchri. Daarnaast wil Trespassers W meewerken aan verwante literaire programma's en "een platform zijn voor zowel gerenommeerde als startende literatoren in Den Haag." Trespassers W maakt deel uit van het Haags Letterenoverleg.

Trespassers W maakte geen deel uit van het Meerjarenbeleidsplan 2009 – 2012. Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt de Stichting Trespassers W € 90.000 structurele subsidie voor de uitgave van Extaze, de organisatie van de presentatieavonden en eenmalig de inrichtingskosten voor een kantoor in het nog op te richten Huis van de Literatuur.

Beoordeling

De Commissie is kritisch over deze slecht geschreven en vormgegeven aanvraag. Hoewel de Commissie bij de beoordeling van beleidsplannen niet primair let op de vorm van de aanvragen, zou juist in het geval van een literaire instelling een taalkundig correcte aanvraag meer vertrouwen hebben gegeven.

De wijze waarop de doelstelling van de Stichting Trespassers W vertaald wordt in concrete activiteiten vermag de Commissie niet te overtuigen. De uitgave van een literair tijdschrift is in de ogen van de Commissie niet het meest geëigende middel om de belangstelling voor literatuur te bevorderen. De artistieke urgentie van deze activiteit wordt op geen enkele wijze aangetoond. Ook gaat de aanvraag niet in op de vraag of er wel een markt is voor een dergelijk blad in een tijd dat vooraanstaande literaire tijdschriften in den lande hun activiteiten moeten staken of moeten fuseren. De Commissie vraagt zich af waarom de aanvrager niet heeft gekozen voor een meer eigentijdse en goedkopere publicatiewijze van literair werk, bijvoorbeeld via internet. Dit zou ook veel meer mogelijkheden hebben geboden om verbindingen te leggen met andere kunstvormen als beeldende kunst en muziek.

Op het gebied van cultureel ondernemerschap laat de aanvraag veel te wensen over. Het percentage eigen inkomsten is laag, waarbij de aannames voor de ontwikkeling van het aantal abonnementen en de kaartverkoop bij de presentatieavonden in de ogen van de Commissie onterecht optimistisch zijn. De stichting Trespassers W vraagt ten slotte veel middelen aan voor de fysieke inrichting van een kantoorruimte in het zogenaamde Huis van de Literatuur. Hoewel de Commissie nauwere samenwerking binnen de Haagse literaire sector toejuicht, hoeft deze samenwerking niet noodzakelijkerwijze in een fysiek huis gestalte te krijgen. Afgezien hiervan kan een structurele exploitatiesubsidie niet voor een zo substantieel deel worden aangewend voor eenmalige inrichtingskosten.

Advies

Niet honoreren.

UM MUZIEKSTICHTING

Inleiding

Het doel van de UM Muziekstichting is de bevordering van de samenwerking tussen Nederlandse en internationale muzikanten en evenementen. Daarnaast stimuleert zij de export van Nederlandse muziekproducten en zet zij zich in om buitenlandse muzikanten naar Nederland te halen.

Een belangrijk onderdeel van de stichting is het The Hague Ethnosperic Orchestra, dat een nieuw, creatief geluid in Den Haag wil brengen (een combinatie van jazz, wereldmuziek, improvisatie en electronica). Op zondagmiddagen speelt dit orkest in het Theater aan het Spui.

De komende periode wil de stichting deze concertreeksen met open rehearsals behouden, zodat de jazzmuziek zich weer kan wortelen in Den Haag. Daarnaast wil men de educatieve activiteiten voor jongeren uitbreiden en plek bieden voor talentontwikkeling. De stichting wil ook landelijk en uiteindelijk internationaal concerten gaan geven.

De UM Muziekstichting is een nieuwe aanvrager binnen het Kunstenplan.

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt zij een subsidie van € 141.267 per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor het enthousiasme waarmee de UM Muziekstichting een beter klimaat en voedingsbodem voor jazzmuziek en aanverwante stijlen in Den Haag wil realiseren. De Commissie concludeert uit de aanvraag dat het The Hague Ethnosperic Orchestra (THEO) het eerste middel is waarmee de stichting haar missie gestalte wil geven. Tegelijkertijd constateert de Commissie dat het orkest nog in pioniersfase verkeert: een eigen profiel en visie moeten nog worden ontwikkeld. In de ogen van de Commissie ontbeert THEO vooralsnog een duidelijke artistieke richting. Hoewel de stichting samenwerkt met het Koninklijk Conservatorium, bevreemdt het de Commissie dat de stichting nauwelijks aansluiting zoekt met bestaande festivals en jazzpodia. De stichting mist het gevoel voor de eigen positie en de externe verhoudingen in het Haagse veld.

Op het gebied van de bedrijfsvoering constateert de Commissie dat de aannames op het gebied van meer publieksinkomsten en sponsorinkomsten bijzonder optimistisch zijn. Voor de concerten in Den Haag voorziet de begroting bijna een verdubbeling van het aantal bezoekers per concert in vergelijking met de afgelopen jaren, terwijl de plannen op het gebied van marketing onuitgewerkt blijven. Evenmin maakt de aanvraag duidelijk hoe de verviervoudiging van de sponsorinkomsten gerealiseerd zal moeten worden in een guur economisch klimaat. Verder constateert de Commissie dat de beheer- en activiteitenlasten heel veel sneller stijgen dan het aantal activiteiten. De Commissie signaleert ten slotte dat de UM Muziekstichting niet voldoet aan de eisen betreffende de Code Cultural Governance aangezien de directeur en de voorzitter een en dezelfde persoon zijn.

Al met al concludeert de Commissie dat deze aanvraag niet voor honorering in aanmerking komt.

Advies

Niet honoreren.

VRIJE ACADEMIE

Inleiding

De Vrije Academie is een drie-eenheid van Werkplaatsen en postacademische ateliers, DNA (De Nieuwe Academie) en GEMAK (de tentoonstellings- en debatruimte van de Vrije Academie). De Vrije Academie biedt laagdrempelige mogelijkheden voor (semi)professionele, talentvolle (beginnende) kunstenaars en begeleidt hen bij het denken over, het maken en tonen van kunst. De Vrije Academie biedt kunstenaars - ongeacht hun vooropleiding -, faciliteiten en begeleiding om tot verdere ontplooiing van hun beeldend werk en kunstenaarschap te komen. Centraal hierbij staan de werkplaatsen en ateliers. De werkplaatsen zijn elke dag van de week toegankelijk voor deelnemers. Zij kunnen in alle vrijheid werken in een gemeenschappelijk atelier en worden technisch en inhoudelijk begeleid in de ontwikkeling van hun werk door ervaren kunstenaars. Daarnaast is er een gevarieerd aanbod van workshops en worden er ter inspiratie veel kunstenaarspresentaties georganiseerd. Reflectie op kunst en maatschappij in meer algemene zin komt aan de orde in het Studium Generale dat ook voor niet deelnemers toegankelijk is. De individuele ontwikkeling van iedere deelnemer wordt tijdens werkbesprekingen besproken door de begeleiders van de Vrije Academie. Ook de presentatieruimte en de programma's van GEMAK zijn voor iedereen (vrij) toegankelijk.

In de komende jaren wil de Vrije Academie doorgaan met de ontwikkeling van maatwerk voor kunstenaars in wording, behoudt zij de aandacht voor talentontwikkeling door middel van het DNA-traject voor excellentie en versterkt haar interactie met het culturele veld in Den Haag, de metropoolregio en daarbuiten. Daarnaast wil de Vrije Academie GEMAK doorontwikkelen als internationaal visitekaartje voor Den Haag, stad van vrede, recht, kunst en cultuur.

De Vrije Academie ontvangt momenteel een subsidie van € 662.068.

Voor de periode 2013 – 2016 vraagt de Vrije Academie € 595.000 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Vrije Academie is een instelling die al vele jaren een vaste plaats inneemt in het Haagse culturele leven en een goede reputatie geniet. De vorige Adviescommissie was vol lof over de ontwikkelde activiteiten en heeft de instelling een verhoogd subsidiebedrag toegekend. Ook ditmaal heeft de Vrije Academie een goed geschreven en helder plan ingediend, waarbij zij als een van de weinige aanvragers een geringer bedrag aanvraagt dan de huidige subsidie. De Commissie heeft waardering voor deze realistische benadering. Tegelijkertijd ziet de Commissie zich – ook onder druk van de economische omstandigheden – gedwongen veel scherpere keuzes te maken dan de vorige Adviescommissie en dan dringt zich de vraag op of een aantal van de activiteiten van de Vrije Academie wel in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur thuishoort.

Het zwaartepunt van de activiteiten van de Vrije Academie ligt op het terrein van het onderwijs en dan meer in het bijzonder op het tweedekansonderwijs in de vorm van Werkplaatsen. Dit komt ten goede aan een klein aantal deelnemers die hiervan ongetwijfeld veel persoonlijk profijt hebben. De uitstraling voor een groter Haags publiek is echter niet erg groot en de Commissie vindt dat, gelet op de uitgangspunten in het gemeentelijke beleidskader, deze onderwijsactiviteiten niet in aanmerking komen voor subsidiering uit de gemeentelijke middelen voor cultuur. Hier komt bij dat de Commissie juist bij deze onderwijsactiviteiten van de Vrije Academie meer ruimte ziet voor cultureel ondernemerschap. Met meer marktconforme prijzen voor de Werkplaatsen en het ateliergebruik zou de Vrije Academie hogere inkomsten moeten kunnen genereren. Aan de uitgavenkant zou een besparing mogelijk moeten kunnen zijn door samenwerking aan te gaan met de Hogeschool der Kunsten Den Haag/Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, terwijl bundeling met de Grafische Werkplaats zou kunnen leiden tot een optimaler gebruik van facilitaire ruimtes.

Waardering heeft de Commissie voor de lezingen, debatten en andere activiteiten die de Vrije Academie organiseert. Het Studium Generale-Programma is inhoudelijk interessant en bedient een groter publiek dan de kleine groep deelnemers van de DNA en de Werkplaatsen. Bovendien is hier een logische aansluiting op het tentoonstellingsprogramma van de Vrije Academie in GEMAK mogelijk.

Ook apprecieert de Commissie GEMAK, waarmee de Vrije Academie meer dan andere beeldende kunstinstellingen een duidelijk maatschappelijk engagement laat zien. GEMAK gaat het debat met een groter publiek aan. Het tentoonstellingsprogramma van GEMAK heeft de afgelopen jaren veel aandacht gekregen vanuit de beeldende kunstwereld en slaat bovendien bruggen naar tal van maatschappelijke organisaties die in Den Haag gehuisvest zijn.

De Commissie wil GEMAK en de Studium Generale-activiteiten blijven subsidiëren met een bedrag van in totaal € 150.000. De Commissie beseft dat het wegvallen van de subsidie voor de Werkplaatsen en de DNA, de Vrije Academie noopt tot het maken van een ingrijpende en pijnlijke omslag. Om deze reden stelt zij voor de komende twee jaar een extra bedrag toe te kennen om de onderwijsactiviteiten af te bouwen en te komen tot een meer kostendekkende exploitatie van een deel van het gebouw.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 150.000 plus twee keer € 200.000 voor de afbouw van de Werkplaatsen en de DNA.

WALK THE LINE

Inleiding

Walk the Line is een tweedaags festival voor nieuwe alternatieve artiesten. Het festival, dat in 2010 haar eerste editie beleefde, vindt plaats op en rond de PopHotSpot van de Grote Markt en in de zalen van het Paard van Troje. Het festival, dat internationale uitstraling heeft, is vooral een showcase-festival voor overwegend jonge, onbekende artiesten uit binnen- en buitenland die actuele, niet nadrukkelijk commerciële popmuziek maken. Na een vliegende start in 2010 was de tweede editie in 2011 een publiek succes. In de komende jaren wil het festival het aantal locaties, podia en artiesten flink uitbreiden om uit te kunnen groeien tot een toonaangevend Haags festival met landelijke en zelfs internationale bekendheid.

Stichting Walk the Line is een nieuwe aanvrager binnen het Kunstenplan.

Voor de meerjarenbeleidperiode 2013 – 2016 vraagt zij een subsidie van € 242.500 per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie heeft waardering voor de opzet van een tweedaags popfestival waar voornamelijk nieuwe, onbekende artiesten zich presenteren, en waarmee een (in eerste instantie) Haags publiek wordt bereikt. De Commissie is echter niet overtuigd van de artistieke waarde van het programma. Een groot deel van de artiesten die Walk the Line presenteert is nog beginnend en moet zich nog ontwikkelen en bewijzen. Tevens zet de Commissie vraagtekens bij het door de organisatie als alternatief benoemde karakter van het muziekaanbod dat uiteindelijk traditioneler en conservatiever (singer-songwriters, gitaarbandjes e.d.) is dan de programmeurs van Walk the Line suggereren. De Commissie vindt de voorgenomen uitbreiding van het festival nogal voorbarig, mede gezien de afhankelijkheid van subsidie die uit de aanvaag blijkt. Walk the Line genereert vooralsnog te weinig eigen inkomsten en toont te weinig visie op cultureel ondernemerschap.

Advies

Niet honoreren.

WEST

Inleiding

Stichting West, ook bekend als Galerie West, is een in het centrum van Den Haag gelegen instelling die zich richt op actuele ontwikkelingen op het gebied van beeldende kunst. Deze ontwikkelingen wil West via verschillende platforms en communicatiemiddelen in een lokaal, landelijk en internationaal discours wil plaatsen. Hiertoe organiseert zij activiteiten als exposities, voorstellingen en lezingen. West neemt deel aan diverse (inter)nationale evenementen, waarmee zij een bijdrage beoogt te leveren aan de belangstelling voor de Haagse beeldende kunst. West biedt ruimte voor nieuwe producties/installaties van in Nederland nog niet eerder getoonde kunstenaars en introduceert tegelijkertijd Haagse en Nederlandse kunstenaars op internationale platforms. West gebruikt nieuwe media om informatie over alle activiteiten iedereen, altijd en overal toegankelijk te maken.

Aanvullend op het programma van de afgelopen jaren wil West jaarlijks een bepaald thema aan een artistiek, sociaal en filosofisch onderzoek onderwerpen. In vraagstukken worden de contouren van de veranderende maatschappij in beeld gebracht: vraagstukken die tegelijk een belangrijke rol in de beeldende kunsten spelen. Op deze wijze wil West de komende jaren de relevantie, betekenis en urgentie van de hedendaagse beeldende kunsten laten zien en kunst vanuit een breder perspectief benaderen.

West ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 96.926

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt West € 195.000 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

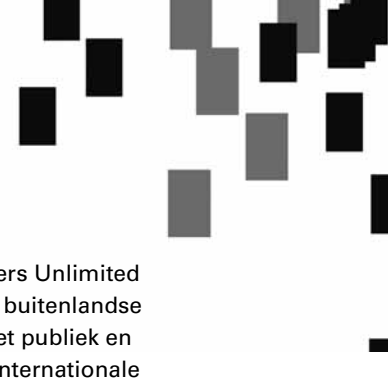
De Commissie is van mening dat West een frisse, innovatieve aanpak heeft en veel activiteiten van een kwalitatief hoogwaardig niveau ontplooit. West heeft een succesvolle positie weten te verwerven in de landelijke en internationale markt, getuige het grote netwerk dat West heeft opgebouwd en de interessante exposities die bij West te bewonderen zijn. De mediastrategie van West is goed ontwikkeld en is een uitstekend voorbeeld van hoe internet complementair kan zijn aan exposities in een fysieke locatie. De Commissie vindt het in dit verband wel jammer dat de website alleen Engelstalig is. De Commissie constateert ook dat educatieve activiteiten nog onvoldoende zijn uitgewerkt en maar mondjesmaat plaatsvinden. Afgezien van het iEducatie-concept dat West online toepast, wordt in haar beleidsplan niet duidelijk gemaakt hoe de stichting andere vormen van educatie wil inzetten.

De Commissie zet vraagtekens bij de begroting. De verdriedubbeling van de inkomsten die West verwacht is niet realistisch. Ook valt op dat sommige begrote posten, waaronder die voor het maken van de West-documentaires en de promotiekosten voor de website, aan de hoge kant zijn.

Tot slot merkt de Commissie op dat de landelijke en internationale bekendheid van West niet ten koste mag gaan van de lokale werking. De commissie moedigt West aan beter gebruik te maken van de mogelijkheden die de locatie biedt en buurtbewoners te betrekken bij haar activiteiten, opdat een betere verbinding met de buurt en de stad tot stand komt.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 125.000

WRITERS UNLIMITED

Inleiding

Het literaire festival Winternachten heeft zijn naam veranderd in Writers Unlimited. Writers Unlimited stelt zich ten doel in literaire manifestaties in binnen- en buitenland, de Nederlandse en buitenlandse literaturen en culturen te verbinden. Daarbij staat de presentatie van literair werk aan het publiek en het entameren van het internationale cultuurmaatschappelijke debat centraal. Met zijn internationale festivals in Den Haag en de schrijverstournees in het buitenland wil Writers Unlimited de stad Den Haag de wereld inbrengen, en de wereld naar Den Haag.

De afgelopen drie jaar is een serie van negen tournees in het buitenland georganiseerd, met nog drie in het verschiet in 2012. Daarbij wordt samengewerkt met partnerorganisaties ter plekke, die de helft van de kosten voor hun rekening nemen. Het festival Writers Unlimited in Den Haag duurt vier dagen en vindt plaats in het Theater aan het Spui en het Filmhuis. De programmering bestaat uit schrijvers, performers, muziekgroepen en films. Writers Unlimited geeft voor elke editie in Den Haag schrijfopdrachten aan binnen- en buitenlandse auteurs.

Writers Unlimited | Winternachten ontvangt momenteel structurele subsidie van het Rijk en van de gemeente. De gemeentelijke subsidie bedraagt € 152.717 die van het Rijk (via het Nederlands Letterenfonds) € 197.000.

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Writers Unlimited € 176.117 structurele subsidie aan de gemeente Den Haag en € 210.000 aan het Rijk (Nederlands Letterenfonds). De verhoging van het subsidiebedrag is bestemd voor The Series, een serie maandelijks literaire avonden die in samenwerking met Bibliotheek Den Haag wordt georganiseerd.

Beoordeling

De Commissie vindt Writers Unlimited een mooi literair uithangbord voor Den Haag, hoewel zij betreurt dat de herkenbare en poëtische naam Winternachten is komen te vervallen. Het festival heeft een sterke inhoud en is veelzijdig van samenstelling. Het geëngageerde karakter van het festival past goed bij het profiel van Den Haag als Internationale Stad van Vrede en Recht. Writers Unlimited draagt bovendien bij aan de uitstraling van Den Haag als literaire festivalstad, mede dankzij de sterke mediapartners. De buitenlandse activiteiten zijn op zichzelf interessant, maar de Commissie vindt deze van minder belang voor Den Haag. De Commissie vindt het terecht dat Writers Unlimited voor deze activiteiten geen subsidie vraagt van de gemeente. Voorts vindt de Commissie het een verstandige keuze dat Writers Unlimited zich, naast de vroegere koloniën en de zogenaamde herkomstlanden, ook op de BRIC-landen wil richten.

Kritischer staat de Commissie ten opzichte van het ondernemerschap van Writers Unlimited. Het lage eigen inkomstenniveau baart zorgen. De recettes zijn net als het publieksbereik bescheiden, terwijl met name de materiële activiteitenlasten hoog zijn. De keuze om het aantal festivaldagen uit te breiden zal leiden tot nog hogere kosten, terwijl de begrote stijging van de publieks- en sponsorinkomsten in de ogen van de Commissie erg optimistisch is. De Commissie waardeert dat Writers Unlimited investeert in de samenwerking in de Haagse letterensector, maar vindt ook dat dit zou moeten leiden tot reductie van de kosten.

Ten aanzien van de extra aanvraag voor The Series vindt de Commissie dat Writers Unlimited deze uit het huidige subsidieniveau zou moeten kunnen bekostigen, eventueel aangevuld met incidentele subsidie.

Advies

Gedeeltelijk honoreren: € 152.717

ZEEBELT

Inleiding

Het Zeebelt Theater heeft één zaal en fungeert als werkplaats en podium voor interdisciplinaire projecten en voorstellingen van kunstenaars en theatermakers. De verschillende activiteiten bevinden zich op het raakvlak van autonome kunst, vormgeving en podiumkunst, waarbij het beeld het uitgangspunt is. Op deze manier wil het Zeebelt Theater nieuwe vormen van interdisciplinaire podiumkunsten presenteren aan een zo breed mogelijk en nieuw publiek. Daarnaast wil zij een ontmoetingsplek zijn voor kunstenaars en publiek.

Ook de komende beleidsperiode stelt Zeebelt zich ten doel om getalenteerde kunstenaars en theatermakers te ondersteunen. Tevens wil zij nadruk leggen op cultureel ondernemerschap en het vergroten van het publieksbereik.

Zeebelt Theater ontvangt momenteel een subsidie van € 125.249

Voor de meerjarenbeleidsperiode 2013 – 2016 vraagt Zeebelt € 149.280 subsidie per jaar aan.

Beoordeling

De Commissie vindt de aanvraag van Zeebelt zwak en is niet onder de indruk van de ideeën in de aanvraag. Qua podiumkunsten constateert de Commissie dat Zeebelt geen goede artistieke strategie weet neer te zetten en achter de artistieke ontwikkelingen aanloopt. Op het gebied van dans maakt Zeebelt het streven een experimentele vrijplaats te zijn niet waar; de voorgenomen samenwerking met Danslab is nooit van de grond gekomen. Doorstroming naar een landelijk circuit van de door Zeebelt ondersteunde kunstenaars vindt nauwelijks plaats.

Het publieksbereik is beperkt: de makers en de bezoekers komen in hoge mate uit één inner circle en hiermee wordt een gesloten circuit in stand gehouden. De betekenis van Zeebelt voor de stad als geheel is hierdoor uitermate beperkt. Dit gesloten karakter, in combinatie met een slechte marketing en de marginale educatieve activiteiten, maakt dat Zeebelt nauwelijks zichtbaar is in de stad.

Begrotingstechnisch merkt de Commissie op dat de toename van de eigen inkomsten niet stoelt op een realistische onderbouwing. Ondanks de voorgenomen aandacht voor cultureel ondernemerschap neemt de subsidie-afhankelijkheid nauwelijks af.

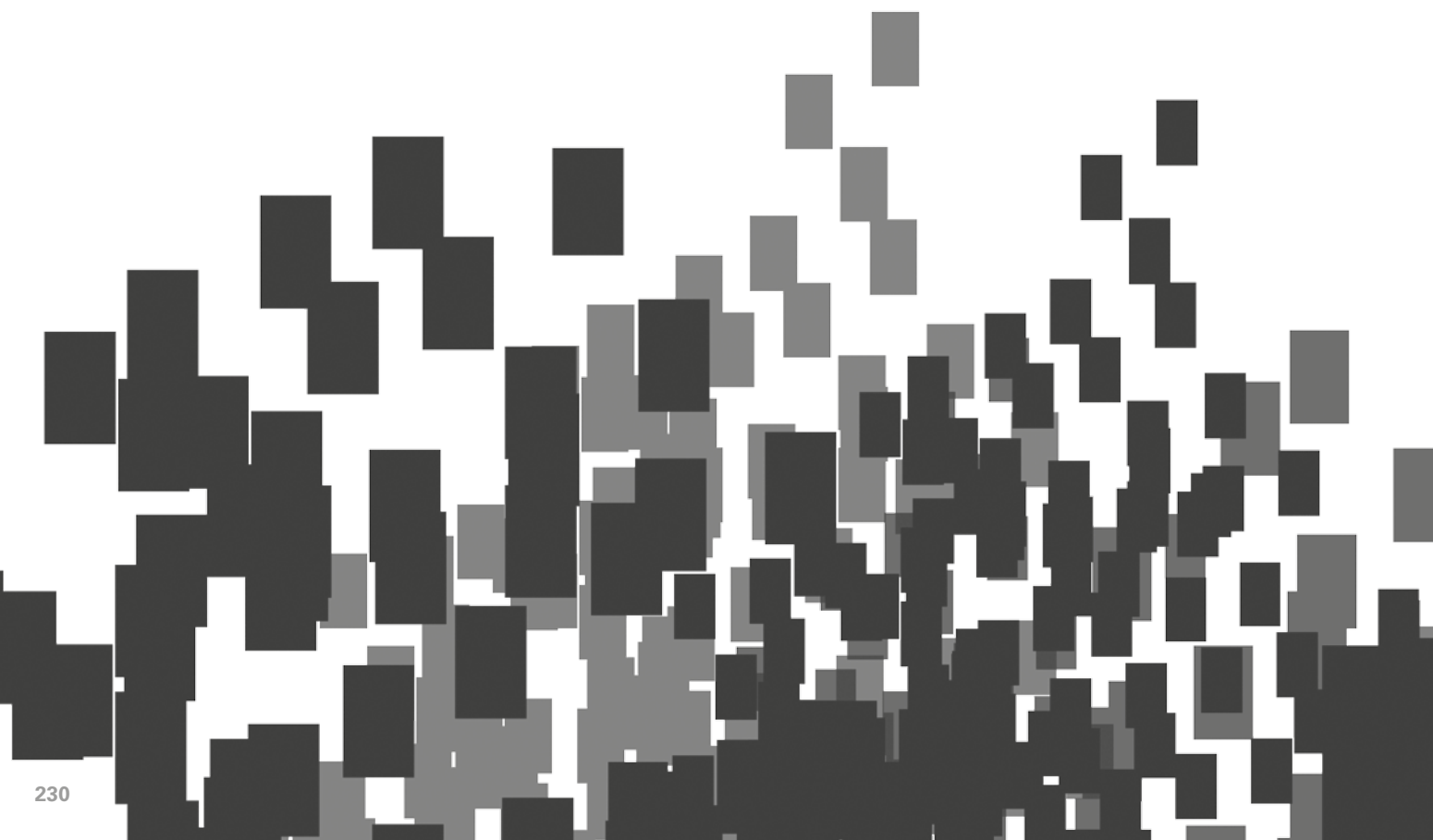
Al met al constateert de Commissie dat Zeebelt haar rol voor de stad onvoldoende voor het voetlicht weet te brengen en dat het theater niet langer in staat lijkt innovatief en actueel te zijn. De Commissie adviseert deze aanvraag niet te honoreren.

Advies

Niet honoreren.

BIJLAGE 1

FINANCIËLE ONDERBOUWING OP TE RICHTEN INSTELLINGEN

De onderstaande globale begrotingen zijn berekend aan de hand van het advies van BMC; Pepijn Kuyper en Jaap van Luijk, Cultuureducatie in Den Haag: eenduidig en efficiënt (maart 2012), bijlage 8. Zie verder op pagina 257.

Expertisecentrum Cultuureducatie			
Lasten	Fte	Kosten	Totaal
Kosten consultants/combinatiefunctionarissen	9,0	55.000	495.000
Directie	1,0	90.000	90.000
Administratie	1,0	35.000	35.000
ICT/websitebeheer	1,0	50.000	50.000
PR en marketing	1,0	55.000	55.000
Ondersteunend personeel	1,0	35.000	35.000
Totaal personeel	14,0		760.000
Kantoorkosten			105.000
Materiaalkosten			35.000
Huisvesting (merendeels flexplekken)			75.000
Totaal lasten			975.000
Baten			
Subsidie gemeente			975.000
Totaal baten			975.000

Koorenhuis nieuwe stijl			
Lasten	Fte	Kosten	Totaal
Kosten operationele medewerkers	30,0	55.000	1.650.000
Directie	1,0	100.000	100.000
Administratie	2,0	35.000	70.000
Coördinatie	1,0	60.000	60.000
PR en marketing	1,0	55.000	55.000
Ondersteunend personeel	2,0	35.000	70.000
Totaal personeel	37,0		2.005.000
Kantoorkosten			280.000
Materiaalkosten			90.000
Huisvesting (merendeels flexplekken)			200.000
Totaal lasten			2.575.000
Baten	Uren	Uurtarief	Totaal
Bijdragen scholen en cursisten	30.000	60	1.800.000
Subsidie gemeente			775.000
Totaal baten			2.575.000

Faciliteitencentrum Cultuurparticipatie			
Lasten	Fte	Kosten	Totaal
Kosten consultants/combinatiefunctionarissen	4,0	55.000	220.000
Directie	0,8	90.000	72.000
Ondersteunend personeel (conciërges e.d.)	6,0	35.000	210.000
Technici (theater)	2,0	45.000	90.000
Administratie	2,0	35.000	70.000
ICT/websitebeheer	2,0	50.000	100.000
PR en marketing	1,0	55.000	55.000
Totaal personeel	17,8		817.000
Kantoorkosten			135.000
Materiaalkosten			45.000
Huisvesting (kantoorruimte)			70.000
Huisvesting (oefenruimtes, podium)			230.000
Totaal lasten			1.297.000
Baten			Totaal
Inkomsten verhuur ruimtes Prinsegracht 27			250.000
Subsidie gemeente			1.047.000
Totaal baten			1.297.000

BIJLAGE 2

CULTUUREDUCATIE IN DEN HAAG: ÉÉNDUIDIG EN EFFICIÉNT

Een oriëntatie op de toekomstige aanpak en organisatie

Verkenning uitgevoerd in opdracht van de Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016
BMC - Pepijn Kuyper en Jaap van Luijk
(maart 2012)

INHOUD

1 Inleiding	236
1.1 Achtergrond	236
1.2 Vraagstelling	237
1.3 Verantwoording en opbouw rapport	238
2 Trends in de cultuureducatie	239
2.1 Landelijk	239
2.2 Trends en ontwikkelingen in cultuurbeleid	239
3 Beleidskader gemeente Den Haag	241
3.1 Algemeen kader	241
3.2 Cultuureducatie	241
3.3 Cultuurparticipatie	242
4 Naar een nieuwe structuur	244
4.1 Inleiding	244
4.2 De hoofdlijnen van de gewenste situatie, grenzen aan efficiency	244
4.3 Cultuureducatie en cultuurparticipatie; afbakening	245
4.4 De te onderscheiden functies voor de cultuurparticipatie en -educatie	247
5 Indicatieve financiële uitwerking	249
5.1 De kengetallen	249
5.2 De cultuureducatie in het onderwijs	249
5.3 De overige cultuureducatie en cultuurparticipatie	249
5.4 Samenvattend financieel overzicht	251
5.5 Samenvattend financieel overzicht	253
6 De organisatie	254
6.1 Inleiding	254
6.2 Conflicterende belangen?	254
6.3 Subsidiëren of aanbesteden	255
6.4 Wel of niet één organisatie	255
7 Conclusies en advies	256
8 Bijlage kostprijsmodel	257

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond

Het gemeentelijke Beleidskader Kunst en Cultuur 2013 – 2016 is kritisch over de cultuureducatie en de ondersteuningsstructuur voor de amateurpodiumkunsten. Volgens het beleidskader is op het gebied van de binnenschoolse cultuureducatie sprake van een slechte aansluiting van vraag en aanbod. Dit uit zich in een deels ongearticuleerde vraag bij scholen en een versnipperd en onoverzichtelijk aanbod van culturele instellingen. Op het gebied van de actieve cultuurparticipatie stelt het beleidskader dat de samenwerking tussen Koorenhuis en Culturalis niet goed van de grond komt. Bovendien biedt een steeds groter aantal zzp'ers aantrekkelijke cursussen aan voor mensen die in hun vrije tijd aan kunstbeoefening willen doen, naast het cursusaanbod van het Koorenhuis. Het beleidskader stelt verder dat de ondersteuning van de amateurpodiumkunsten door Culturalis relatief intensief en kostbaar is.

Zeker in een tijd dat de besteding van overheidsmiddelen zo efficiënt mogelijk moet zijn, roept dit de vraag op of al deze activiteiten nog in dezelfde mate zouden moeten worden gesubsidieerd. Het college is van mening dat actieve cultuurparticipatie in eerste instantie het resultaat moet zijn van privé-initiatief. De gemeente kan faciliteiten bieden aan Hagenaars die zich kunstzinnig willen ontplooiën, maar hoeft geen actieve rol te spelen in het initiëren van deze activiteiten.

Het college wil komen tot een andere opzet van de cultuureducatie binnen het onderwijs die kan zorgen voor een groter bereik onder Haagse scholieren, een grotere betrokkenheid van de Haagse culturele instellingen en meer efficiëntie. Daarnaast staat het college een omvorming voor ogen naar een effectieve en minder dure ondersteuningsstructuur voor de actieve cultuurparticipatie.

Voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016 heeft het college advies gevraagd aan een adviescommissie onder voorzitterschap van Ernst Hirsch Ballin. Deze commissie is in september met haar werkzaamheden begonnen en beoordeelt onder andere de plannen van de culturele instellingen. Naar aanleiding van een voorlopige beoordeling van de aanvragen in het veld van de cultuureducatie en -participatie wil de commissie het gemeentebestuur adviseren om te komen tot een structuurverandering van dit veld en de bekostiging hiervan.

Uitgangspunten van de adviescommissie hierbij zijn:

- Een ambitie van 3 uur per week cultuureducatie in het primair onderwijs (het onderwijs draagt zelf zorg voor ongeveer 50%);
- Gemiddeld besteedt iedere klas 1 uur per week aan actieve cultuureducatie in cursorisch verband;

- Betere aansluiting tussen vraag en aanbod bij de binnenschoolse cultuureducatie, te realiseren door:
 - Een verschuiving van aanbods subsidiëring naar vraagsubsidiëring;
 - Een duidelijke scheiding tussen aanbod en bemiddeling van het binnenschoolse cultuureducatieaanbod;
- Een duidelijke scheiding tussen aanbod en bemiddeling van het cultuureducatieaanbod voor de vrijetijdssector;
- Receptieve kennismaking en verdieping wordt verzorgd door de culturele instellingen (bij voorkeur in allianties);
- Een eenduidiger ondersteuningsstructuur voor de cultuurparticipatie, waarbij ondersteuning van amateurkunstenaars en een cursusaanbod voor de vrijetijdssector logisch in elkaars verlengde liggen;
- Loskoppeling van de overdracht van subsidies voor de amateurkunst van andere taken.

In concreto staan de adviescommissie de volgende functies voor ogen:

- Een Expertisecentrum Cultuureducatie (EcCe) dat bemiddelt tussen scholen en aanbieders van cultuureducatie en zorgt voor faciliteiten als ruimtes en busvervoer;
- Een Faciliteitencentrum Cultuurparticipatie (FcCp) dat amateurkunstenaars ondersteunt, bemiddelt tussen vraag en aanbod voor cursussen voor de vrije tijd en zorgt voor faciliteiten als oefenlokalen en podia;
- Een Subsidieloket Amateurkunst;
- Een Kunstschool als deels nog gesubsidieerde aanbieder van cursussen voor zowel de binnenschoolse cultuureducatie als het vrijetijdsaanbod. Het is de bedoeling dat de kunstschool in toenemende mate kostendekkend zal worden.

1.2 Vraagstelling

Het onderzoek moet antwoord geven op de volgende vragen:

- 1 Hoe kan een min of meer dekkend stelsel van cultuureducatie (binnen het primair onderwijs) in Den Haag worden gegarandeerd? Wat is hiertoe de beste mix van aanbod van:
 - Zzp'ers;
 - (Gespecialiseerde) culturele instellingen;
 - Een kunstschool?
 Bij deze vraag gelden voor zover haalbaar de uitgangspunten van de adviescommissie.
- 2 Welk organisatiemodel zou een toekomstig Expertisecentrum Cultuureducatie in Den Haag moeten hebben? Hoe groot moet de personele omvang en het subsidiebudget worden?
- 3 Welk organisatiemodel zou een toekomstig Faciliteitencentrum voor Cultuurparticipatie in Den Haag moeten hebben? Hoe groot moet de personele omvang en het subsidiebudget worden?
- 4 Dienen deze organisaties los van elkaar te opereren? Welke verschillende efficiënte en nuttige combinaties zijn mogelijk?

Randvoorwaarden voor het onderzoek zijn:

- Een samenhangende analyse, op basis van de reeds bestaande plannen en ambities.
- Een hoofdstructuur en realistische aanpak voor de Haagse cultuureducatie en –participatie, die past binnen de gemeentelijke kaders.
- Uitwerking op hoofdlijnen naar de organisatorische en financiële consequenties.

In overleg met de opdrachtgever is besloten om in het onderzoek niet in te gaan op de consequenties van de transitie naar de nieuwe structuur en aanpak.

1.3 Verantwoording en opbouw rapport

Nadrukkelijk is door de opdrachtgever aangegeven dat het bij de beantwoording van bovenstaande vragen gaat om een onderzoek op hoofdlijnen dat in een korte tijd, circa drie weken, moet worden uitgevoerd. Dat betekent dat voor zowel de inhoudelijke als de financiële vertaling een beschrijving en berekening op alleen de hoofdlijnen heeft plaatsgevonden.

Voor de financiële uitwerking hebben wij een theoretisch kostprijsmodel ontwikkeld, waarin is uitgegaan van kengetallen. Deze kengetallen zijn gebaseerd op ervaringscijfers die bij ons bureau bekend zijn en slechts ten dele op de situatie in de gemeente Den Haag. Dat betekent dat voor een verder uitwerking er een vervolgonderzoek zal moeten plaatsvinden, waarbij de ervaringsgegevens van de huidige instellingen gebruikt zullen moeten worden.

In hoofdstuk 2 beschrijven wij de trends in de cultuureducatie en in hoofdstuk 3 de kaders van het gemeentelijk beleid. In hoofdstuk 4 werken wij de beleidskaders uit in een beschrijving van functies. Hoofdstuk 5 geeft vervolgens de indicatieve financiële uitwerking. Na hoofdstuk 6 over de nieuwe organisatiestructuur besluiten wij dit rapport met de conclusies in hoofdstuk 7.

2 TRENDS IN DE CULTUUREDUCATIE

2.1 Landelijk

De opdracht aan BMC past in de geest van deze tijd. Dit is niet alleen zo vanwege het zoeken naar een grotere doelmatigheid en effectiviteit, maar vooral ook vanwege de omslag die ermee wordt gemarkeerd. Ten gevolge van de groei van de verzorgingsstaat zijn we in Nederland in een situatie terechtgekomen dat de overheid niet alleen het leeuwendeel van de financiering van kunstuitingen voor haar rekening neemt, maar ook tal van initiatieven neemt om de culturele sector te sturen. Anno 2012 is dit echter niet meer zo vanzelfsprekend. De individualisering, de toegenomen welvaart, de veranderingen in de samenleving en de ontwikkelingen in de cultuursector vragen erom dat oude (werk)vormen worden losgelaten en nieuwe arrangementen worden getroffen.

2.2 Trends en ontwikkelingen in cultuurbeleid

Op basis van onderzoeken van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) alsmede andere publicaties en onze eigen bevindingen in andere steden signaleren wij een aantal trends die actueel zijn voor de culturele sector.

Trends

- Cultuurconsumenten vertonen zapedrag en zoeken in het aanbod naar (uitingen van) identiteit en authenticiteit.
- Maatschappelijk is de beweging richting minder verzorgingsstaat en meer eigen verantwoordelijkheid voor burgers.
- Er is sprake van autonome kostenstijging in de cultuursector door de hoge arbeidsintensiviteit die de cultuurproductie kenmerkt (door de Amerikaanse econoom Baumol gediagnosticeerd als de 'kostenziekte'; arbeidsintensieve sectoren zoals de cultuursector worden in verhouding steeds duurder omdat de arbeidsproductiviteit in andere sectoren stijgt als gevolg van technische innovaties).
- Van culturele instellingen wordt in toenemende mate ondernemerschap verwacht.
- Clustering van culturele voorzieningen in één gebouw of complex (cultuurhuizen, kunstclusters). Ambitie: programmatische, ruimtelijke en organisatorische meerwaarde bereiken door clustering van functies. En: voor minder geld meer publiek bereiken. Over het algemeen leidt clustering van soortgenoten (bijvoorbeeld musea bij elkaar, of muziekschool en creativiteitscentrum bij elkaar) tot meer synergie dan clustering van geheel verschillende functies.
- Nadrukkelijker onderscheid tussen stedelijke culturele functies (uitgaan, levendigheid, profilering/aantrekkelijkheid binnenstad) versus culturele functies in de wijk. Culturele functies op het gebied van educatie en informatie (bibliotheken, centra voor de kunsten) worden steeds vaker geïntegreerd in multifunctionele centra en brede scholen, terwijl theaters, festivals en musea over het algemeen beter gedijen in een (binnen-)stedelijke context en in toenemende mate benut worden voor stads promotie en citybranding.

- Regionalisering. In het licht van bezuinigingen zijn steeds meer overheden aan het zoeken, hoe enerzijds basisvoorzieningen voor de eigen inwoners operationeel kunnen worden gehouden en anderzijds voor specifiek aanbod zoals theaters en musea naar regionale taakverdeling (met andere gemeenten) kan worden gezocht.
- Er is een groeiend besef dat we teveel geld in gebouwen steken en te weinig budget hebben voor het gebruik daarvan.
- In samenhang met clustering van accommodaties, zien we ook bundeling van organisaties. Soms in de vorm van samenwerkingsverbanden waarin backofficetaken worden gebundeld, bijvoorbeeld ten aanzien van gebouwbeheer, inkoop, systeembeheer en administratieve taken; soms ook verdergaand.
- Onder druk van bezuinigingen worden culturele organisaties gedwongen minder afhankelijk te worden van subsidies en meer draagvlak te zoeken bij bedrijfsleven (sponsoring) en de bevolking (hogere particuliere bijdragen, meer vrijwilligerswerk). Er is sprake van stijgende marketingbudgetten in de strijd om de gunst van het publiek.
- Flexibilisering van de organisatie. Veel organisaties proberen toe te groeien naar een kleine(re) kern van vaste professionals, met daaromheen een flexibele schil van freelancers, vrijwilligers en samenwerkingspartners. De toekomst lijkt te zijn aan flexibele netwerkorganisaties.
- Nieuwe vormen op het snijvlak van publiek en privaat. Steeds vaker zien we commerciële organisaties de exploitatie van cultuuraccommodaties overnemen, waarbij de overheid zich terugtrekt tot het formuleren van een culturele opdracht en daarvoor een budget meegeeft. Tussenvormen zijn er ook: commerciële organisaties die de exploitatie van een cultuurgebouw doen, waarbij een culturele instelling met subsidie van de overheid de programmering verzorgt.

3 BELEIDSKADER GEMEENTE DEN HAAG

3.1 Algemeen kader

Het Beleidskader Kunst en Cultuur 2013 – 2016 van de gemeente Den Haag is door de gemeenteraad vastgesteld en legt de hoofdlijnen vast van het cultuurbeleid in de periode 2013 – 2016. Het is tevens de leidraad voor onze opdrachtgever de onafhankelijke adviescommissie, die in het voorjaar van 2012 een advies over de beleidsplannen 2013 – 2016 van de Haagse cultuurstellingen zal uitbrengen. Op basis van dit advies zal het gemeentebestuur in 2012 het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016 vaststellen. In dit Meerjarenbeleidsplan neemt het gemeentebestuur onder meer besluiten over de toekenning van subsidies aan de culturele instellingen voor de periode 2013 – 2016.

Het beleidskader stelt dat de culturele sector het in de periode 2013 – 2016 met aanzienlijk minder overheidsmiddelen moet doen dan in de afgelopen jaren. Dit betekent dat culturele instellingen minder afhankelijk moeten worden van subsidie. Het gaat hierbij niet alleen om een bezuinigingsmaatregel, maar vooral ook om de vraag hoe de band tussen publiek en culturele instellingen weer hechter kan worden.

Den Haag kiest voor ondersteuning van zo volwaardig mogelijke culturele ketens. Daar waar het kabinet in zijn visie 'Meer dan kwaliteit', een nieuwe visie op cultuurbeleid vooral de keuze maakt om topinstellingen te ondersteunen, is het college van Den Haag van mening dat deze pas goed gedijen als laatste schakel in een keten waarbinnen talenten en nieuwe ontwikkelingen tot wasdom kunnen komen.

Het college vindt dat het mogelijk is om de ambities te realiseren door culturele instellingen uit te dagen om meer ondernemerschap te tonen, samenwerkingsverbanden aan te gaan en te werken aan hun draagvlak. Hoewel de subsidiëring van culturele instellingen als zodanig niet ter discussie staat, moeten ook de gesubsidieerde cultuurstellingen een zo profijtelijk mogelijke bedrijfsvoering nastreven. Instellingen moeten hun eigen inkomsten vergroten door bijvoorbeeld nieuw publiek aan te trekken, zalen meer dan nu te verhuren, kaartjes meer kostendekkend te maken en sponsors aan te trekken. Instellingen kunnen door meer en betere samenwerking mogelijk ook snijden in overheadkosten, uitgaven voor marketing en huisvestingslasten.

3.2 Cultuureducatie

Het gemeentebestuur wil dat iedere jongere in zijn of haar schoolloopbaan kennis maakt met cultuur en zet daarom in op een Deltaplan Cultuureducatie. Het afgelopen decennium is zowel landelijk als lokaal fors geïnvesteerd in cultuureducatie. De afgelopen periode is een breed cultuureducatief aanbod ontstaan, een verworvenheid waar de stad Den Haag trots op is. Scholen hebben vanuit de rijksoverheid meer middelen gekregen voor cultuureducatie en het educatieve aanbod van culturele instellingen is sterk gegroeid.

Ondanks deze op zich positieve ontwikkeling zijn er knelpunten, te weten:

- *Niet altijd komen vraag en aanbod goed bij elkaar.*
Hoewel scholen meer mogelijkheden en extra financiële middelen hebben gekregen om visie en beleid op cultuureducatie te verankeren, hebben nog niet alle scholen een helder beeld van wat zij van culturele instellingen verwachten. Aan de aanbodzijde hebben veel culturele instellingen cultuureducatief aanbod ontwikkeld, maar het is niet altijd duidelijk of dat goed aansluit bij de vraag van de scholen.
- *Instellingen ontberen visie en inspiratie.*
Educatie is voor culturele instellingen als middel om (toekomstig) publiek te bereiken een bestaansvoorwaarde en niet een extraatje dat alleen kan worden uitgevoerd als er apart geld voor beschikbaar wordt gesteld.
- *Het Koorenhuis fungeert teveel als een monopolist.*
Door de serviceverlening van het Koorenhuis kon bovendien een passieve, consumptieve houding van scholen ontstaan. Het Koorenhuis heeft twee functies: het aanbieden van een gevarieerd vrijetijdsaanbod voor kinderen en volwassenen en het aanbieden van culturele educatieve activiteiten aan het reguliere onderwijs in Den Haag.

Mede op grond van deze knelpunten heeft de gemeente nieuwe beleidsdoelen geformuleerd voor de cultuureducatie, die er puntsgewijs als volgt uitzien:

- 1 Het gemeentebestuur wil gedurende de periode 2013 – 2016 komen tot een grondige hervorming van de cultuureducatie.
- 2 Iedere jongere in Den Haag moet tijdens zijn of haar schoolcarrière in contact komen met cultuur.
- 3 Voor de toekomst moet de vraag van scholen meer centraal zijn. De gemeente wil de scholen in Den Haag ondersteuning bieden bij de ontwikkeling en uitwerking van een dergelijke visie.
- 4 Er is een betere aansluiting van vraag en aanbod nodig op het gebied van cultuureducatie. Het Koorenhuis moet omgevormd worden tot een expertisecentrum dat vraag en aanbod in kaart brengt en aan elkaar koppelt. Als expertisecentrum kan het Koorenhuis scholen ondersteunen bij de ontwikkeling en uitwerking van hun cultuureducatiebeleid en de culturele instellingen bij de ontwikkeling van cultuureducatief aanbod dat goed aansluit bij de wensen en mogelijkheden van scholen.
- 5 Als expertisecentrum en makelaar voor cultuureducatie zal het Koorenhuis geen eigen aanbod voor het onderwijs mogen aanbieden.
- 6 Cultuureducatie is een cruciale taak voor culturele instellingen. Culturele instellingen zullen expliciet moeten maken welke visie zij hebben op cultuureducatie en hoe deze aansluit op hun overige activiteiten. Het educatieaanbod van de culturele instellingen zal in de toekomst voldoende afgestemd moeten zijn op de vraag vanuit het onderwijs.

3.3 Cultuurparticipatie

Hoewel veel is bereikt, bestaat de indruk dat het gemeentelijke beleid van de afgelopen jaren heeft geleid tot een ‘institutionele overbevolking’ op het terrein van de actieve cultuurparticipatie. Met name

tussen het Koorenhuis en Culturalis lijkt de samenwerking niet goed van de grond te komen, terwijl de activiteiten van beide instellingen eigenlijk naadloos op elkaar aan zouden moeten sluiten. Ook de rol van de vier cultuurankers is nog niet altijd duidelijk. Hier komt bij dat sommige projecten en activiteiten slechts gerealiseerd kunnen worden met relatief hoge gemeentelijke subsidies. Projecten lijken niet altijd geleid te hebben tot effecten die beklijven. Tenslotte biedt een steeds groter aantal zzp'ers aantrekkelijke cursussen aan voor mensen die in hun vrije tijd aan kunstbeoefening willen doen, naast het cursusaanbod van het Koorenhuis. Zeker in een tijd dat de besteding van overheidsmiddelen zo efficiënt mogelijk moet zijn, roept dit de vraag op of al deze activiteiten nog in dezelfde mate zouden moeten worden gesubsidieerd.

Het college is van mening dat actieve cultuurparticipatie in eerste instantie het resultaat moet zijn van privé-initiatief. De gemeente kan faciliteiten bieden aan Hagenaars die zich kunstzinnig willen ontplooiën, maar behoeft geen actieve rol te spelen in het initiëren van deze activiteiten.

Ook voor de cultuurparticipatie heeft het college nieuwe doelstellingen geformuleerd:

- 1 De gemeente wil de actieve cultuurbeoefening en de amateurkunst blijven ondersteunen.
- 2 Het college wil de amateurkunst in den brede stimuleren, waarbij de nadruk ligt op het aanbieden van goede faciliteiten, een beperkte financiële ondersteuning van de amateurpodiumkunsten en zelfredzaamheid.
- 3 De gemeente streeft naar een effectieve en minder dure ondersteunings-structuur voor de actieve cultuurparticipatie. Dit is allereerst mogelijk door het cursusaanbod voor de vrije tijd waar mogelijk aan de markt over te laten.
- 4 Het Koorenhuis zou zich op termijn zoveel mogelijk moeten beperken tot: het bij elkaar brengen van aanbod van cursussen op het gebied van kunstbeoefening, en het faciliteren van deze cursussen en andere activiteiten.
- 5 Slechts waar op de markt onvoldoende aanbod van goed niveau blijkt te zijn, zou het Koorenhuis zelf een initiërende rol kunnen krijgen.
- 6 De gemeente wil verder onderzoeken hoe zij ervoor kan zorgen dat het cursusaanbod toegankelijk blijft voor minder draagkrachtigen.
- 7 Culturalis zal zich nadrukkelijker moeten richten op haar kerntaken (ondersteuning amateurpodiumkunsten in den brede en exploitatie van het Culturalistheater ten behoeve van de amateurpodiumkunsten). Intensieve en kostbare begeleidingstrajecten en cursussen voor groepen passen hier niet in.
- 8 De diverse instellingen moeten intensiever gaan samenwerken om hiermee onnodige concurrentie te voorkomen.
- 9 De meest betrokken spelers (Koorenhuis, Culturalis en de cultuurankers) dienen een visie te ontwikkelen op de cultuurparticipatie en de rol van de instellingen.
- 10 De financiële ondersteuning van de amateurpodiumkunsten in de vorm van de overdrachtssubsidies is en blijft nodig voor producties door amateurkunstenaars.

4 NAAR EEN NIEUWE STRUCTUUR

4.1 Inleiding

De Adviescommissie heeft aangegeven dat zij vooral behoefte heeft aan een helder beeld van de gewenste toekomstige situatie. Om die reden beschrijven wij in dit hoofdstuk primair de gewenste situatie, niet rekening houdend met de historie van de huidige instellingen. Aansluitend werken wij in hoofdstuk 5 de gewenste situatie cijfermatig uit.

4.2 De hoofdlijnen van de gewenste situatie, grenzen aan efficiency

De gemeente Den Haag vindt kunst en cultuur van fundamenteel belang voor de samenleving en voor het individu. Kunst en cultuur dragen bij aan burgerschap, laten emoties en ervaringen het licht zien en verwelkomen het onbekende en het niet-kloppende, aldus luidt de legitimatie waarbij Den Haag zich opwerpt als Culturele hoofdstad. Den Haag maakt een kans uitverkoren te worden tot Culturele Hoofdstad van Europa 2018. De kandidatuur en het worden van Culturele Hoofdstad van Europa verhogen onder andere de cultuurparticipatie. De stad hoeft niet eerst een sterke culturele infrastructuur op te bouwen, is de gedachte. Die is er al.

De stad en de gevestigde culturele ondernemers en ondernemingen vormen het hart van het culturele leven in de Hofstad. De cultuursector bestaat uit particulieren, particuliere instellingen, verenigingen, rijks- en provinciaal gefinancierde instellingen en gemeentelijk gesubsidieerde instellingen. De culturele functie is van groot belang voor de stad. Kunst- en cultuur maken de stad aantrekkelijk, voor een bezoek en als vestiging. Met name zakelijke dienstverlening en hooggeschoold werk, belangrijke economische peilers voor de stad, gedijen goed bij een sterke cultuursector.

De nieuwe tijd, die zich kenmerkt door een grote financiële druk en maakt lean en mean werken aan een levendige infrastructuur noodzakelijk. Lean en mean in de praktijk betekent een overzichtelijk aantal sterke, flexibele uitvoeringsorganisaties die de ruimte hebben om binnen ruime, scherp geformuleerde beleidskaders snel te handelen en naar behoefte ondernemende cultuurmakers in te kunnen zetten.

Ook het woord efficiencywinst is gekoppeld aan deze tijd. Efficiencywinst kan in zijn algemeenheid worden gerealiseerd via:

- Schaalvoordelen (kostenvoordelen die ontstaan door productie op grote schaal waardoor de prijs per geproduceerde eenheid kan dalen);
- Productiviteitsverhoging (snellere werkprocessen, bijvoorbeeld door minder bureaucratie);
- Bundeling van ervaring en expertise (innovatie);
- Gezamenlijke contractering (inkoop).

De bedrijfsvoering van de culturele instellingen kenmerkt zich door een aantal zaken die de mogelijkheden beperken om efficiencywinst te boeken:

- De loonkosten zijn over het algemeen laag, er wordt veel gewerkt met vrijwilligers, gesubsidieerde banen en deeltijdcontracten.
- De sector is gewend om te kiezen voor goedkope oplossingen als het gaat om zaken als administratie, automatisering, en dergelijke.
- In een aantal onderdelen van de sector is sprake van samenwerking binnen de branche. Efficiencyvoordelen worden zodoende in het verticale segment gerealiseerd (denk aan bijvoorbeeld gezamenlijke inkoop).
- De sector kampt al jaren met autonome kostenstijgingen ten gevolge van de Wet van Baumol (zie het hoofdstuk bij de trends). Vastgesteld moet dus worden dat er in de sector relatief weinig efficiencywinst valt te boeken.

Ten gevolge hiervan kunnen sommige functies wél efficiënter worden uitgevoerd dan thans gebeurt en andere feitelijk niet.

4.3 Cultuureducatie en cultuurparticipatie; afbakening

Cultuureducatie omvat: kunsteducatie en erfgoededucatie en daarbinnen de onderdelen: muziek, beeldende kunst en vormgeving, theater, dans, audiovisuele kunst, nieuwe media, letteren, musea, geschiedenis en archeologie, volkscultuur en regionale cultuur en kan worden onderscheiden in:

- Receptieve cultuureducatie: museumbezoek, toelichting op concerten, lessen en lezingen kunstgeschiedenis, filmbezoek et cetera;
- Actieve cultuurparticipatie: (leren) zelf doen.

De cultuureducatieve en -participatieve activiteiten richten zich primair op alle lagen van de bevolking. Beschikbaarheid, bereikbaarheid, eerlijkheid en oprechtheid zijn kernbegrippen. Kwaliteit en innovatie zorgen voor dynamiek en voor doorstroming binnen het brede aanbod.

In de breedte heeft Den Haag een kwalitatief en kwantitatief aanbod dat past bij de stad en voor elk wat wils biedt. Culturele talenten, ongeacht in welke kunstdiscipline, moeten in Den Haag vroeg (binnen de breedte) worden ontdekt, begeleid en op het juiste moment doorgeleid naar passende opleidingen binnen en eventueel buiten Den Haag.

De cultuureducatie-instellingen gaan bij de ontwikkeling van het breedteaanbod verbindingen aan met de stad en leveren bijdragen aan de leefbaarheid en levendigheid van de stad. Het totaal aan cultuureducatieve activiteiten in Den Haag levert een bijdrage aan het vestigingsklimaat, de uitstraling van de stad op nationaal en internationaal niveau.

Om een goede doorstroming te realiseren is het van belang mensen gefaseerd te begeleiden in hun culturele ontwikkeling. Het is zinvol daarbij uit te gaan van een culturele levensloop.

Deze 'culturele levensloop' kan er globaal als volgt uitzien:

- *Fase 1: kennismaken.*

Het gaat hierbij om een gevarieerd aanbod aan kennismakingsactiviteiten in de vorm van kortlopende projecten. Deels zullen de eigen groepsleerkrachten dit aanbieden, deels zullen de gevestigde Haagse culturele instellingen dit verzorgen.

- *Fase 2: oriënteren en verdiepen.*

Hierin kunnen voorkeuren voor kunstbeoefening verder worden geëxploreerd. Ook in deze fase zal veel aanbod worden verzorgd door culturele instellingen en kunstvakdocenten. Dat kan op school, maar ook in het kader van Verlengde Schooldag (VSD) op een brede school, wijkcentrum of elders.

- *Fase 3: verzelfstandigen.*

Deze fase is voor wie echt verder wil in een bepaalde kunstvorm. Daarvoor loopt de route veelal via een centrum voor de kunsten, particuliere aanbieders en verenigingen en wellicht ook deels via de school buiten de lestijden bijvoorbeeld tijdens de activiteiten voor de verlengde schooldag;

- *Fase 4: Excelleren.*

Het gaat hier om het verder bekwamen tot en met talent-ontwikkeling en excelleren. Dit gaat bijvoorbeeld via deelname aan Prinses Christina Concours, maar kan ook inhoud krijgen door lessen te volgen van Zzp'ers.

Deze culturele levensloop, (kennismaken > oriënteren > verzelfstandigen > excelleren) kan door jongeren worden gevolgd, maar ook door ouderen.

In kwantitatieve zin is er uiteraard sprake van afnemende hoeveelheden: veel jongeren maken kennis met cultuur, doch maar weinigen bereiken als beoefenaar de top. Dit laat zich als volgt weergeven:

4.4 De te onderscheiden functies voor de cultuurparticipatie en -educatie

We gaan uit van de 'de culturele levensloop'. Daarmee heeft Den Haag een helder model waarin van tijd tot tijd de prioriteiten per levenslooponderdeel opnieuw kunnen worden bekeken. Uitgaande van de beleidsnota van de gemeente Den Haag onderscheiden we in de cultuureducatie en -participatie de volgende functies:

1 Aanbieden van cultuureducatie

De uitvoering van de cultuureducatie wordt verzorgd door:

- Culturele instellingen (fase 1 en deels fase 2)
- Groepsleerkrachten primair onderwijs (fase 1 en deels fase 2).
- Vakdocenten in het onderwijs (voornamelijk fase 2).
- Private scholen, zoals dansscholen (fase 2 en 3).
- (Nu nog) gesubsidieerde kunstscholen (fase 2, 3 en 4).
- Zzp'ers (fase 2, 3 en 4).
- Regulier MBO en HBO kunstonderwijs (fase 4).

2 Ondersteunen

- Om de vraag van het primaire en voortgezet onderwijs scherp te krijgen is het nodig te ondersteunen bij het ontwikkelen van cultuureducatiebeleid.
- Daaraan gekoppeld past een ondersteuning van culturele instellingen met didactisch advies en het opzetten van doorgaande leerlijnen om aan de vraag vanuit het onderwijs te kunnen voldoen.

3 Bemiddelen

- Een belangrijke functie voor fase 1 en 2 is dan een duidelijke bemiddelingsstructuur voor het primair en voortgezet onderwijs.
- Ook voor fase 3 en 4 is een goede bemiddelingsstructuur van belang, maar dan tussen aanbieders van cursussen enerzijds en amateurkunstbeoefenaars anderzijds.

De bemiddelingsfunctie brengt vraag en aanbod bij elkaar en zorgt voor kennisuitwisseling. Daar hoort bij het stimuleren van nieuw aanbod op basis van vraag. Daartoe is er nauw contact met de culturele instellingen, scholen en verenigingen en worden bestaande initiatieven zichtbaar gemaakt. De organisatie die deze taak vervult, signaleert, inventariseert en activeert de vraag en is goed op de hoogte van relevante nieuwe ontwikkelingen in de gemeente, in de regio maar ook in het land. Ook adviseert en ondersteunt de organisatie bij de indiening van subsidieaanvragen en is klankbord voor de gemeente op het gebied van cultuureducatie en -participatie.

Praktische werkzaamheden binnen deze functie zijn: het verwerken, ordenen en doorsturen van aanvragen (frontoffice), het publiceren van het totale aanbod (op papier en digitaal), het opstarten

en begeleiden van netwerken en een vraagbaakfunctie (telefonisch en elektronisch beschikbaar voor vragen van scholen en instellingen).

4 Kwaliteits- en integriteitsbewaking

Nauw verbonden met de bemiddelingsfunctie is de kwaliteits- en integriteitsbewaking.

Daarbij gaat het om:

- Ontwikkeling van een systeem van kwaliteits- en integriteitsbewaking (voor zowel het binnenschoolse educatieaanbod én als het vrijetijdsaanbod).
- Bij (gesubsidieerde) culturele instellingen volstaat hier een horizontale verantwoording. Dit betekent dat de instellingen zelf de evaluaties uitvoeren en de resultaten verwerken en daarover verantwoording afleggen in hun jaarverslag.
- De kwaliteits- en integriteitsbewaking voor zzp'ers zal moeten bestaan uit het verrichten van evaluaties door de bemiddelende organisatie en het bijhouden van een klachtendossier. Docenten die gebleken onvoldoende presteren zullen niet meer worden bemiddeld.

5 Ondersteunen en faciliteren amateurkunst

- Het inhoudelijk ondersteunen van de amateurkunstbeoefening. Het betreft scouten, begeleiden en promoten.
- Het bieden van faciliteiten aan amateurkunstenaars in de vorm van cursusruimtes, studio's en uitvoeringszalen.

6 Verlenen van subsidies

- Loket voor Subsidies gericht op de ondersteuning van de amateurpodiumkunsten.

5 INDICATIEVE FINANCIËLE UITWERKING

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk berekenen we de kosten voor de verschillende functies. We laten op deze plaats de organisatorische vormgeving nog buiten beschouwing. Daar komen we in het volgende hoofdstuk op terug.

5.2 De kengetallen

Voor de uitwerking hebben we een theoretisch kostprijsmodel gemaakt. Dit theoretische kostprijsmodel gaat uit van de volgende kengetallen:

Kengetallen			
Primair onderwijs			
Scholen	Leerlingen	Groepsgrootte	Klassen
151	43.159	24	1.798
Voortgezet Onderwijs			
Scholen	Leerlingen	Groepsgrootte	Klassen
96	22.904	26	881

Daarnaast hebben wij de kostprijs berekend voor de operationele medewerkers. Dit is de kostprijs van een effectief uur, inclusief overhead, zoals management, administratie en ondersteunend personeel.

Voor de berekening verwijzen naar bijlage 1. De kostprijs per uur bedraagt:

Kosten operationele medewerkers: € 75

Kosten docenten: € 86

5.3 De cultuureducatie in het onderwijs

Vervolgens hebben wij de functies zoals vermeld in het vorige hoofdstuk doorgerekend. Als we uitgaan van het streefcijfer van de Adviescommissie om een effectieve inzet te realiseren van 3 uur per week vertegenwoordigt dit de volgende waarde:

Waarde van cultuureducatie (streefnorm adviescommissie)					
	Uur/week	Weken	Uren/jaar	Uurprijs	Kosten
Cultuureducatie, primair onderwijs	3,0	32	172.636	86	14.798.611
waarvan actieve cultuureducatie	1,0	32	57.545	86	4.932.870
	Uur/week	Weken	Uren/jaar	Uurprijs	Kosten

Waarde van cultuureducatie (streefnorm adviescommissie)					
Cultuureducatie, voortgezet onderwijs	1,5	32	42.284	86	3.624.673

Ca. 15 miljoen aan ureninzet voor het primair onderwijs en circa 3,5 miljoen voor het voortgezet onderwijs lijkt ons niet realistisch. Het streefcijfer van de Adviescommissie is naar onze mening binnen de financiële kaders niet haalbaar. Om die reden gaan wij in dit rekenmodel uit van de helft van dit streefcijfer. Uiteraard is het mogelijk om door een andere prioritering van het budget voor kunsteducatie- en –participatie dichterbij de buurt te komen van het streefcijfer. Ook zal dan de bijdrage uit de reguliere budgetten van de aanbiedende instellingen hoger moeten zijn. Naar onze mening ontstaat er dan een niet evenwichtig pakket. Om die reden hebben wij dat niet doorgerekend.

50% van het volume aan kunsteducatie zoals aangegeven in de opdracht van de Adviescommissie, aangevuld met een bescheiden bijdrage in het voortgezet onderwijs, vertegenwoordigt de volgende waarde:

Waarde van cultuureducatie (halvering streefnorm)					
	Uur/week	Weken	Uren/jaar	Uurprijs	Kosten
Cultuureducatie, primair onderwijs	1,5	32	86.318	86	7.399.306
waarvan actieve cultuureducatie	0,75	32	43.159	86	3.699.653
Cultuureducatie, voortgezet onderwijs	0,75	32	21.142	86	1.812.336

De dekking van deze kosten zou als volgt kunnen plaatsvinden:

- Voor 50% uit het reguliere leerplan/ bekostiging.
- Uit de bijdrage van het Rijk van € 10,90 per leerling voor het primair onderwijs.
- Uit een nieuwe bijdrage van de gemeente van € 25 per leerling, voor zowel het primair onderwijs als het voortgezet onderwijs. Deze bijdrage komt in de plaats van de aanbodfinanciering, zoals die nu voor de kunsteducatie bestaat.
- Voor het resterende gedeelte uit de reguliere middelen voor de Haagse culturele instellingen. Dit past in de beleidsopvatting van het gemeentebestuur dat een substantieel deel van de werkzaamheden van de reguliere culturele instellingen een bijdrage moet leveren aan de kunsteducatie in het onderwijs. Laat duidelijk zijn dat dit geen inkomensoverdracht betreft maar een dienstverlening in natura. Als we ervan uitgaan dat het totale subsidievolume voor de Haagse instellingen ca. 50 miljoen bedraagt, zijn we deze dienstverlening in natura uitgegaan van een percentage van 5%.

Bovenstaande hebben we verwerkt in nevenstaand overzicht.

Dekking van cultuureducatie (halvering streefnorm)					
	Kosten	Weken		Inkomsten*	
		Scholen regulier	Scholen Rijksbijdrage	Gemeente- bijdrage € 25	Cultuurinstituut regulier subs.
Cultuureducatie, primair onderwijs	7.399.306	3.699.653	471.296	1.078.975	2.149.382
Cultuureducatie, voortgezet onderwijs	1.812.336	906.168		572.600	333.568

* De bedragen bij scholen en culturele instellingen betreffen geen feitelijke bekostiging, maar een fictieve waardering van de tijdsinzet.

Voor adequate uitvoering van de bemiddelingsfunctie ramen wij de volgende kosten. De inzet van 20 uur per jaar per school is gebaseerd op basis van onze ervaringen in projecten elders in het land.

Begroting bemiddelingsfuncties en kennisinstituut					
	Uur/jaar	Scholen Instellingen	Uren/jaar	Uurprijs	Kosten
Bemiddeling primair onderwijs	20	151	3.020	75	226.519
Bemiddeling voortgezet onderwijs	20	96	1.920	75	144.012
Bemiddeling/bewaking kwaliteit cursussen vrije tijd: 1fte			1.273	75	95.480
Advies en informatie/vraagbaak primair onderwijs	8	151	1.208	75	90.608
Advies en informatie/vraagbaak voortgezet onderwijs	8	96	768	75	57.605
Advies en informatie/vraagbaak culturele instellingen	8	100	800	75	60.005
Ontwikkelen programma	120		120	75	9.001
Totaal					683.229

5.4 De overige cultuureducatie en cultuurparticipatie

Bij de ondersteuning van de amateurkunst gaat het om scouten, begeleiden, promoten en de ontmoetings-/ faciliteringsfuncties. Wij ramen de volgende budgetten:

Begroting overige onderdelen cultuureducatie en cultuurparticipatie						
	Aantal organisaties	Ondersteuning uren/jaar	Uurprijs	Kosten	Inkomsten	Saldo
Amateurkunst ondersteuning groepen/organisaties	282	20	75	423.035		423.035
Amateurkunst ondersteuning nieuwe groepen	70	20	75	105.009		105.009
Amateurkunst ondersteuning grassroots	240	8	75	144.012		144.012
Huisvesting/ontmoeting/ oefenruimte/podium				760.000	190.000	570.000

In alle adviezen en rapporten wordt er rekening mee gehouden dat een beperkt budget noodzakelijk is waar de markt niet in voorziet. De ontwikkeling van deze cursussen kan via een Kunstschool, dan wel via het uitzetten van opdrachten door middel van een aanbesteding. Dat leidt tot de volgende opstelling:

Begroting cursussen waar geen markt voor is; kunstschool (aanbesteding)							
	Uur/ week	Weken	Uren/jaar	Uurprijs	Kosten	Inkomsten	Saldo
1000 leerlingen	0,25	39	9.750	86	835.784	417.892	417.892

Voor dit onderdeel ramen we een uitgave voor de Ooievaarspas, om zodoende te borgen dat ook inwoners met lage inkomens gebruik kunnen blijven maken van cultuureducatie.

Extra kosten Ooievaarspas			
	Aantal	Gem. kosten per leerling	Totaal
Cursisten	1.000	250	250.000

Tenslotte ramen we de subsidieoverdrachten als volgt:

Subsidies amateurkunst	
	Saldo
Subsidieoverdrachten	875.000

5.5 Samenvattend financieel overzicht

Met nadruk stellen wij dat bedragen in dit hoofdstuk geen harde onderbouwde cijfers omvatten, maar indicatieve ramingen zijn op grond waarvan de kosten van een andere aanpak en structuur in beeld komen. Samenvattend leidt dit tot het volgende overzicht:

Totale gemeentelijke bijdragen	
Cultuureducatie, primair onderwijs	250.000
Cultuureducatie, voortgezet onderwijs	572.600
Bemiddelingsfuncties	683.229
Amateurkunst ondersteuning	672.056
Huisvesting/ontmoeting/oefenruimte/ podium	570.000
Cursussen waar geen markt voor is	417.892
Extra kosten Ooievaarspas	250.000
Subsidies amateurkunst	875.000
Totaal	5.119.753

6 DE ORGANISATIE

6.1 Inleiding

De voorgaande hoofdstukken beschrijven een theoretisch model, waarbij geen rekening is gehouden met de huidige organisaties en manier van werken. De confrontatie met de huidige organisatievorm(en) zal na oplevering van dit rapport door de Adviescommissie en/of de gemeente plaatsvinden. Dat is ook het moment om nader te overleggen over de consequenties met de culturele instellingen.

In dit hoofdstuk gaan we op hoofdlijnen in op de organisatievraag.

6.2 Conflicterende belangen?

In hoofdstuk 4 hebben wij de volgende functies onderscheiden:

- Aanbieden van cultuureducatie.
- Ondersteunen van onderwijs en culturele instellingen.
- Bemiddelen.
- Kwaliteits- en integriteitsbewaking.
- Ondersteunen en faciliteren amateurkunst.
- Verlenen van subsidies.

De vraag is nu tussen welke functies er een conflict of interest kan ontstaan? Als de organisatie die een taakstelling heeft voor het bemiddelen van cursussen en projecten zelf ook aanbieder is, is er een belangentegenstelling. Immers voor het sluitend krijgen van de exploitatie zal het cursusaanbod 'verkocht' moeten worden. Het beschikbaar stellen van subsidies is eveneens strijdig met het aanbieden van cursussen en projecten, omdat er dan oneerlijke concurrentie zou kunnen ontstaan met andere aanbieders.

Voor de functie ondersteunen ligt het genuanceerder. Als er in de stad meer organisaties zijn die in concurrentie met elkaar ondersteuning bieden aan amateurkunstenaars en/ of scholen dan is er sprake van een belangentegenstelling met de functie bemiddelen. Als het gemeentebestuur er voor kiest om één organisatie financieel te faciliteren/ subsidiëren voor de ondersteuning, dan ontstaat er een monopolist waardoor er geen sprake is van een belangentegenstelling.

Het lijkt ons voor de hand liggen dat de gemeente de beperkte budgetten voor ondersteuning niet versnipperd over meer organisaties.

Onze conclusie is dat de functie bemiddelen voor en de functie aanbieden van cultuureducatie altijd strijdig zijn. Die kunnen dus niet in één organisatie worden ondergebracht. Aan de andere kant zijn de functie bemiddeling en de functie ondersteuning niet strijdig en is onderbrenging van deze twee functies in één organisatie wel mogelijk.

6.3 Subsidiëren of aanbesteden

Wij maken een onderscheid tussen financieel faciliteren en subsidiëren. Naast de traditionele subsidieverlening is er namelijk ook de mogelijkheid om de bekostiging via aanbesteding te regelen.

Het functioneren van (informele) netwerken is persoonsgebonden en drijft op de contacten die in jaren zijn opgedaan. Dit is een belangrijk voordeel van het werken met een structurele gesubsidieerde (monopolistische) organisatie. Aan de andere kant kan dit de instelling(en) ook 'lui' maken. Om die reden valt aan te bevelen om in een dergelijke relatie de instelling 'scherp' te houden door een vorm van visitatie.

Een variant is het wel in het zadel brengen van een monopolist, maar dan niet via subsidie, maar via een vierjaarlijkse aanbesteding. Dat werkt positief in de zin dat de organisatie zich zal blijven inspannen om continuïteit te garanderen. Ook zullen er na afloop van het contract geen beëindigingskosten zijn, omdat die voor rekening van de betreffende organisatie komen. Een nadeel is dat het wisselen van partner een verlies aan netwerk met zich mee zal brengen. Wij achten dit nadeel voor een ondersteuningsrelatie relevant om welke reden wij voor deze ondersteuningsfunctie adviseren om te blijven werken met een gesubsidieerde instelling.

Een werkwijze met een vierjaarlijkse aanbesteding kan wel goed werken in het geval het gemeentebestuur voor het bekostigen van cursussen waarin de particuliere markt onvoldoende voorziet, omdat de winstgevendheid te beperkt is. Uiteraard kan dit budget in een overgangsfase ook als subsidie aan de Kunstschool beschikbaar worden gesteld.

6.4 Wel of niet één organisatie

Zoals beschreven in de inleiding staat de adviescommissie de volgende functies voor ogen:

- Een Expertisecentrum Cultuureducatie (EcCe) dat bemiddelt tussen scholen en aanbieders van cultuureducatie en zorgt voor faciliteiten als ruimtes en busvervoer;
- Een Faciliteitencentrum Cultuurparticipatie (FcCp) dat amateurkunstenaars ondersteunt, bemiddelt tussen vraag en aanbod voor cursussen voor de vrije tijd en zorgt voor faciliteiten als oefenlokalen en podia.

Als we de conclusies over conflicterende belangen in ogenschouw nemen, dan voldoet deze wijze van organiseren aan de eisen en is het daarmee een realistische en uitvoerbare vorm.

Een variant hierop is om de functies van EcCe en FcCp in één organisatie te verenigen. Ook dan wordt voldaan aan de conclusies over de conflicterende belangen. De voordelen van één organisatie ten opzichte van twee is dat optimaal gebruik wordt gemaakt van de kennis over de Haagse culturele infrastructuur en dat de overhead van één organisatie structureel efficiënter en effectiever zal zijn.

7 CONCLUSIES EN ADVIES

Samengevat trekken wij de volgende conclusies:

- De volgende functies zijn te onderscheiden:
 - Aanbieden van cultuureducatie.
 - Ondersteunen van onderwijs en culturele instellingen.
 - Bemiddelen.
 - Kwaliteits- en integriteitsbewaking.
 - Ondersteunen en faciliteren amateurkunst.
 - Verlenen van subsidies.
- De rol van aanbieder kan worden vervuld door de Haagse gesubsidieerde culturele infrastructuur en particuliere aanbieders, al dan niet in zzp-vorm.
- De gemeente of een extern subsidieloket dient verantwoordelijk te zijn voor het verlenen van subsidies.
- Een subsidierelatie is het meest geëigend voor een organisatie die de amateurkunst ondersteunt, omdat daarmee optimaal wordt voorzien in de continuïteit in het functioneren in de lokale netwerken.
- Eventuele bekostiging van cultuureducatief aanbod waarvoor geen markt is, is goed via aanbesteding te regelen.
- De totale kosten voor het realiseren van bovengenoemde functies op een adequaat niveau bedragen: € 5.119.753 ,= voor een ambitieniveau van 1,5 uur per week en ?? voor een ambitieniveau van 3 uur per week.
- De functies bemiddelen voor en aanbieden van cultuureducatie zijn strijdig.
- De functies bemiddelen voor en ondersteunen zijn niet strijdig.

Voor wat betreft de organisatiestructuur stellen wij vast dat er twee organisatievormen denkbaar zijn, te weten:

- Twee organisaties oprichten, te weten een Expertisecentrum Cultuureducatie (EcCe) dat bemiddelt tussen scholen en aanbieders van cultuureducatie en zorgt voor faciliteiten als ruimtes en busvervoer en een Faciliteitencentrum Cultuurparticipatie (FcCp) dat amateurkunstenaars ondersteunt, bemiddelt tussen vraag en aanbod voor cursussen voor de vrije tijd en zorgt voor faciliteiten als oefenlokalen en podia.

Of:

- Eén organisatie verantwoordelijk te maken voor bemiddeling en ondersteuning voor zowel de binnenschoolse cultuureducatie als de cultuurparticipatie.

Wij adviseren één organisatie verantwoordelijk te maken voor bemiddeling en ondersteuning, omdat daarmee optimale kennisuitwisseling plaats zal vinden en een kosteneffectieve organisatievorm ontstaat.

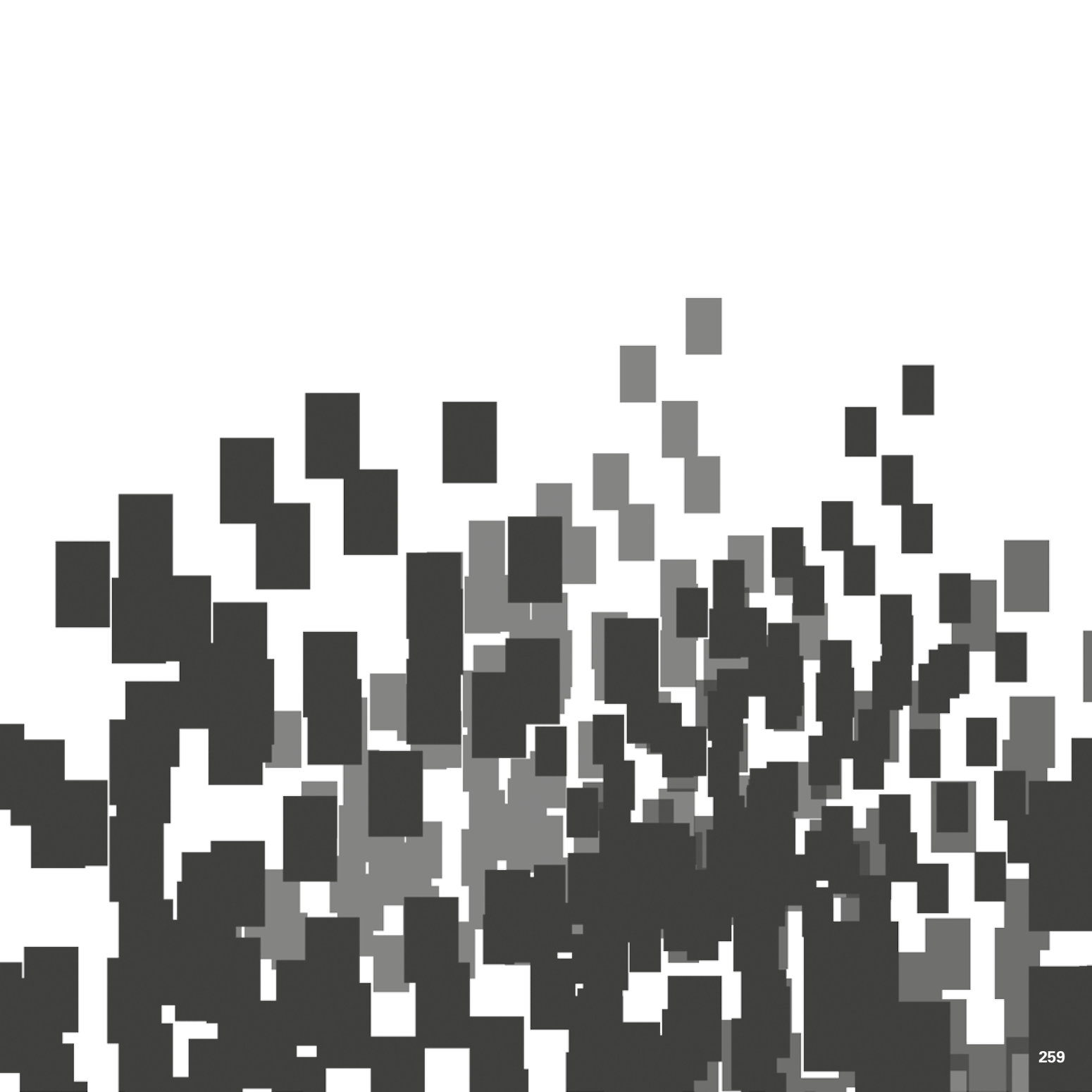
8 BIJLAGE KOSTPRIJSMODEL

Kostprijs medewerkers

Berekening netto productieve uren per fte		
	Algemeen	Docenten
Aantal werkdagen	261	261
Feestdagen (gemiddeld)	7	7
Vakantiedagen	21	21
Zieketeden	12	12
Totaal productieve dagen	221	221
Aantal uren bij 36 uur/week	1.591	1.591
Aantal inproductieve uren	318	477
Aantal productieve uren	1.273	1.114

Theoretische kostprijsberekening organisatie (exclusief huisvesting)			
	Fte	Kosten	Totaal
Kosten operationele medewerkers	25	55.000	1.375.000
Directie	1	100.000	100.000
Administratie	2	50.000	100.000
Coördinatie	2	70.000	140.000
PR en Marketing	1	55.000	55.000
Ondersteunend personeel	2	35.000	70.000
Totaal personeel (cao KE)	33		1.840.000
Kantoorkosten			250.000
Materiaalkosten			80.000
Totaal lasten voor onvoorzien			2.170.000
Onvoorzien 10%			217.000
Totaal lasten			2.387.000
Kosten per uur operationele medewerkers			75

Theoretische kostprijsberekening onderwijsorganisatie (exclusief huisvesting)			
	Fte	Kosten	Totaal
Kosten operationele medewerkers	25	55.000	1.375.000
Directie	1	100.000	100.000
Administratie	2	50.000	100.000
Coördinatie	2	70.000	140.000
PR en Marketing	1	55.000	55.000
Ondersteunend personeel	2	35.000	70.000
Totaal personeel (cao KE)	33		1.840.000
Kantoorkosten			250.000
Materiaalkosten			80.000
Totaal lasten voor onvoorzien			2.170.000
Onvoorzien 10%			217.000
Totaal lasten			2.387.000
Kosten per uur docent			86

BIJLAGE 3

TOEKOMSTVERKENNING MUSEON

Verkenning uitgevoerd in opdracht van de Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016
XPEX - P.J. van der Heijden
(maart 2012)

INLEIDING

De Adviescommissie voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur van de gemeente Den Haag bereidt haar adviezen voor over de plannen van culturele instellingen in Den Haag, die door de gemeente worden gesubsidieerd. In het kader hiervan is een vraag gerezen ten aanzien van de positie en de potenties van het Museon in het Haagse culturele veld. De vorige adviescommissie (2009 – 2012) maakte kritische kanttekeningen bij de houdbaarheid van de museale formule van het Museon. Nu een nieuw plan is ingediend en bij de commissie voorligt ter advisering, heeft de commissie behoefte aan externe reflectie op de vraag hoe het Museon zich onderscheidend kan profileren, mede in het licht van het sterk gewijzigde krachtenveld van succesvolle cultuuraanbieders, in de stad maar ook in het grotere verzorgingsgebied.

Meer specifiek gelden de volgende kaders:

- De subsidiëring door de gemeente Den Haag staat onder druk; op het hele beleidsterrein is een bezuiniging aan de orde. Het aanboren van andere geldstromen moet daarom integraal onderdeel zijn van een nieuwe toekomstvisie; daarnaast moet de verstrekte subsidie een heldere grond vinden in het Beleidskader Kunst en Cultuur 2013 – 2016.
- De Adviescommissie heeft twijfels bij de door het Museon gehanteerde beleidsuitgangspunten. Moet het Museon wel zo'n breed en divers museum blijven, is er voldoende publiekspotentieel en concurrentievermogen?
- Kan het Museon een meer herkenbare bijdrage leveren aan het profiel van de gemeente Den Haag, door scherper in te zetten op thema's die de gemeente kenmerken?
- Een verscherping van het profiel zou een effect moeten hebben op de exploitatie van het Museon. Dat effect zou zich moeten vertalen in een lagere subsidiebijdrage van de gemeente.

In de uitwerking van deze opdracht geven wij zelfstandig een visie op de toekomst van het Museon, op basis van de geformuleerde uitgangspunten. Het beleidsplan van het Museon beoordelen wij niet. Dit document is ons antwoord op de vraag van de Adviescommissie naar reflectie op de vraag hoe het Museon zich onderscheidend kan profileren in de nabije toekomst.

Leeswijzer

Dit document beschrijft eerst de probleemanalyse en omgevingsverkenning voor het ontwikkelen van een visie op het Museon. Dan beschrijven we een scenario voor de presentatievormen, en een kijk op de mogelijkheden om het gebouw te gebruiken. Daarna volgt een inventarisatie van consequenties op het gebied van marketing, doelgroepen, organisatie en financiële positie. Tenslotte worden enkele risico's benoemd, die met het implementeren van deze visie zouden samenhangen.

PROBLEEMANALYSE EN OMGEVINGSVERKENNING

CRITERIA VOOR EEN NIEUWE KOERS

De toekomstvisie voor het Museon is door de adviescommissie al eerder van criteria voorzien:

“... vraagt zij zich af voor hoelang het huidige concept vitaal blijft”

“Tevens mist de Commissie een visie op de gevolgen die de veranderingen in het onderwijs op cultuureducatie hebben”.

‘De commissie is kortom benieuwd hoe het Museon zich van aanbodgericht naar vraaggericht ziet overschakelen’.

“Als aanvullende eis adviseert (de Commissie) het museum uit te dagen de museale missie aan te scherpen, zijn positie in het Haagse culturele veld te versterken en de culturele component van de activiteiten beter te profileren.”

(Wonderlijke noodzaak, 228-229)

In het beleidskader 2013 – 2016 is de opgave zeer expliciet:

“Dit alles overziend ... is het college van mening dat het Museon een andere formule zal moeten ontwikkelen, dat leidt tot een exploitatiemodel waarmee het Museon minder zwaar leunt op gemeentelijke financiering. In dit verband zal ook kritisch moeten worden gekeken naar de omvang van de huidige formatie, mede in het licht van mogelijke samenwerkingsverbanden met musea in de stad en de regio. Het college vraagt de adviescommissie om advies of delen van de collectie niet elders ondergebracht kunnen worden. De presentatie van onderwerpen die het verleden van deze stad betreffen, hoort thuis bij het historisch museum.”

(Cultuur van iedereen, 30)

Naast deze beleidsoverwegingen zijn ook andere factoren van belang bij het ontwikkelen van een toekomstvisie voor een museum. Het museumveld is sterk in beweging. Het doelgroepdenken staat onder druk van een versplinterend marktbeeld, de ‘belevingswaarde’ van een museum wordt van groot belang geacht maar is een diffuus criterium, de positie als kennisbemiddelaar is aan competitie en erosie onderhevig, verdienvermogen krijgt steeds meer nadruk. Musea heroriënteren zich fundamenteel op hun publiek en de markt, maar ook nadrukkelijk op de gemeenschap en politiek als hun opdrachtgever (NMV, Resolutie pagina 4 van Middelburg). Ook het collectiebeleid kan zich niet aan discussies onttrekken: herverdeling en reductie zijn bespreekbaar geworden. Kortom: de

maatschappelijke rol van een museum is niet meer zo vanzelfsprekend. Meer en meer wordt de identiteitsvraag een centrale kwestie: wat is de kern van het museum, en wat draagt het bij voor wie? Wij zien dit als een belangrijk criterium voor een toekomstverkenning: dat het museum zijn waarde precies kan formuleren. In marketingtermen: de USP en de belofte. Onder de opmerkingen die de Adviescommissie bij de plannen van het Museon plaatst, ligt deze vraag.

Kansen en bedreigingen

Het Museon is, gemeten aan het aantal bezoekers (170.000), een succesvol museum. In de ranglijst van best bezochte museale instellingen in het land staat het Museon op de 25ste plaats (NMV, Top 55 Museumbezoek 2011). Eveneens een verdienstelijke prestatie is dat ca. 37.000 bezoekers in het segment Haagse leerlingen valt: ca. 22% van het bezoek. Nog eens 8.000 leerlingen komen van buiten Den Haag (bron: In- en outputgegevens jaarrekening 2011, Gemeente Den Haag, dienst OCW). In andere stukken worden zelfs aantallen tot 60.000 genoemd, hoe dat ook zij: het Museon is succesvol in het aantrekken van een jonge, educatief gemotiveerde doelgroep. Het Museon valt buiten de gebruikelijke categorale indelingen; de missie en de breedte van de collectie maken dat het kenmerken vertoont van verschillende typen musea. Het lijkt qua onderwerpsgebied het meest op een encyclopedisch museum, waarvan Teylers in Nederland het oervoorbeeld is. Ter vergelijking de afgeronde cijfers van de grote spelers over 2011 per categorie:

Science centra en wetenschapsmusea	
NEMO, Amsterdam	506.000
Corpus Leiden	200.000
Teylers Museum, Haarlem	124.000
Natuurmusea	
Naturalis, Leiden	273.000
Hortus, Leiden	115.000
Natuurmuseum Fryslan	79.000
Volkenkundige musea	
Tropenmuseum, Amsterdam	182.000
Wereldmuseum, Rotterdam*	180.000
Volkenkunde, Leiden	102.000
Oudheidkundige musea	
Archeon, Alphen a/d Rijn	295.000

Museum van Oudheden, Leiden	150.000
Hunebeddencentrum, Borger	80.000

Musea in Den Haag	
Gemeentemuseum/GEM	330.000
Mauritshuis	254.000
Panorama Mesdag	120.000

*Schatting gebaseerd op research, museum publiceert geen cijfers

In al deze categorieën bevindt het Museon zich dus steeds in de top 3 van museale instellingen. Dat laat echter de vraag onbeantwoord of het Museon, als museum van een buitencategorie, in staat is zich duurzaam te profileren. Het Museon hanteert als missie:

“Het Museon brengt cultuur en wetenschap dichterbij de mens” (MJB 2013- 2016)

De breedte daarvan treffen we bij andere musea, met uitzondering van Teylers, niet aan. Het museum plaatst zichzelf dan ook niet in categorale kaders, maar in toeristische:

“Landelijk behoort het tot de kleine groep van musea die voor de gemiddelde Nederlander een uitstekende optie voor een gezinsuitje zijn; Rijksmuseum, Spoorwegmuseum, Naturalis en Openluchtmuseum zijn de andere musea in dit rijtje.” (MJB 2013 – 2016)

Op deze opsomming valt af te dingen (de groep is in werkelijkheid veel groter en een aanzienlijk aantal van de hierboven genoemde musea hoort erbij), maar de genoemde instellingen trekken in ieder geval meer publiek dan het Museon. Het Museon begeeft zich met deze stellingname dus in een competitieve omgeving, waarin de sterkste spelers een glasheldere, bijna ééndimensionale identiteit hebben en een landelijke uitstraling. Bovendien zijn de museale spelers op dit gebied in zware concurrentie met de recreatieve markt: attracties, evenementen, maar ook funshoppen strijden om voorrang in de gezinsagenda's. Het is dan ook de vraag of het Museon het ook met de inhoudelijke focus, zoals geformuleerd in het Meerjarenbeleidsplan 2013 – 2016, kan redden in deze markt:

“De mens in zijn natuurlijke en culturele omgeving, dat is de inhoudelijke focus van het Museon. We werken dit uit in twee programmalijnen:

- 1) *Cultuur & samenleving: het Museon als forum voor interculturele dialoog. Speerpunten voor de komende jaren: culturele diversiteit, globalisering en vrede, recht en veiligheid.*

2) Natuur & techniek: het Museon als platform voor beta & techniek. Speerpunten: biodiversiteit, klimaat, life sciences en innovatie"

Den Haag en de bereisbare regio daaromheen (maximaal 1 uur reistijd) hebben een zeer hoge dichtheid aan cultuuraanbod, om van andere attracties nog maar te zwijgen. Ook de cultuureducatie en wetenschapscommunicatie vertoont een hoge dichtheid. De rol van het Museon daarin is niet vanzelfsprekend. Bijna alle grotere instellingen hebben een volwaardig educatie-aanbod en een verhoogde attractiewaarde. Als 'science centre' heeft het Museon geduchte concurrentie in Amsterdam en, meer gespecialiseerd, in Noordwijk en Delft. Op het gebied van geologie en biologie is uiteraard Naturalis een belangrijke speler, maar ook de dierentuinen in Amsterdam en Rotterdam. Volkenkunde (overigens een terrein waar de groei voor het moment uit is) kent aantrekkelijke alternatieven in Leiden, Amsterdam en Rotterdam. De onderwerpen 'globalisering' en 'vrede, recht en veiligheid', door de gemeente Den Haag in de citymarketing sterk naar voren geschoven, worden nog nauwelijks museaal aan de man gebracht, met uitzonderingen uitgerekend in Den Haag: het Vredespaleis, Prodemos en Humanity House profileren zich op dit onderwerp en met name het Vredespaleis en Prodemos (zeker als 'bespeler' van het Binnenhof) zijn hier de logische attractors (de Gevangenpoort zou zich hier ook kunnen profileren, maar die laten we als een primair historische attractie buiten beschouwing).

Dit citymarketingconcept bevat voor het Museon de volgende relevante elementen:

- Vanuit de stad: globalisering, vrede en recht
- Vanuit de huidige identiteit: mens, samenleving, natuur, cultuur, wetenschap en techniek, wereld ontdekken, wereld met respect behandelen
- Vanuit de collectie: natuur, cultuur, techniek

Deze elementen, gezien tegen de achtergrond van de concurrentiepositie van het Museon, geven aanleiding om de focus van het Museon niet zozeer in de science centre-hoek, geschiedenis, antropologie of biologie te zoeken, maar eerder in de mens- en maatschappijwetenschappen.

De grote kans voor Museon zit hem o.i. in het begrip 'global society', te vertalen in een propositie die urgentie en gevoelswaarde ('heart on') heeft. Aanzienlijke delen van de collecties kunnen hiervoor worden ingezet. Er is geen educatieve instelling of attractie die zich hiermee in de markt zet. Het onderwerp heeft de potentie veel marktpartijen aan te trekken (NGO's, multinationals, wetenschap, duurzaam ondernemen). Het Museon kan een spilrol gaan vervullen door het verhaal te vertellen van de steeds kleiner wordende wereld met zijn interdependenties tussen naties, culturen, politiek, religies, generaties, conflicthantering, klimaatbeheersing: ruimteschip aarde kent vele kapiteins.

Een dergelijke spilrol moet worden ingevuld door co-creatie met instellingen en bedrijven die op dit terrein werkzaam zijn, en met onderwijs dat dit onderwerp aansnijdt in mens- en maatschappijvakken.

Museon kan daarvoor ook iets teruggeven: het 'museumschool model', shop-in-shop cq. pop-up presentaties in de openbare ruimte en bij instellingen, platform voor debat en presentatie, cocreator voor initiatieven van derden. Het Museon heeft al ervaring opgedaan met outreach en co-creatie en kan daarop voortbouwen om het tot een netwerkmuseum te maken, waarvan het netwerk zich uitstrekt in humanitaire organisaties, overheid, wetenschap, internationaal bedrijfsleven, duurzame ontwikkeling en onderwijs.

Wanneer een nieuwe koers, zoals hier geschetst, vaart heeft gekregen en organisatorisch is verankerd, maakt het Museon zich ook aantrekkelijker als potentiële partner voor hechte samenwerking met instellingen in de stad. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan Humanity House en het Vredespaleis.

Scenario

Hieronder geven we een inhoudelijke lijn aan, die het Museon zou kunnen ontwikkelen om tot een samenhangend presentatieconcept te komen rond het thema global society, gebaseerd op de gedachte dat een sterkere focus gewenst is en een USP moet worden gezocht dat onderscheidend is ten opzichte van andere marktpartijen, in het bijzonder natuurhistorische en volkenkundige musea en science centra. We houden rekening met de profilering van Den Haag, en ook met de kracht van het Museon als een instelling met sterke banden met het onderwijs. Het concept moet het Museon in staat stellen ook een meer 'volwassen' dimensie aan zijn profiel toe te voegen, zodat het museum als verblijfplaats voor volwassenen meer aantrekkingskracht en betekenis krijgt, en daardoor een steviger rol kan opeisen in de markt voor dagrecreatie, toerisme en corporate visits.

De basis

De missie van het Museon zou als volgt kunnen worden verbijzonderd:

Het Museon maakt expliciet hoe ruimteschip Aarde wordt bestuurd door diverse samenlevingen. Het Museon wil daarmee bijdragen aan de bevordering van een breed wereldbeeld, begrip voor de rol van culturen en samenlevingsvormen, en het ontwikkelen van een duurzame planeet.

De belofte die het Museon aan zijn bezoekers en stakeholders doet zou dan als volgt kunnen luiden:

Het leven op Aarde als survivaltocht

Het verhaal dat het Museon gaat vertellen is in de kern samen te vatten als een premisse, die de actie en de hoofdrolspeler definieert:

Mensen scheppen hun eigen wereld

De hoofdlijn van het verhaal van het Museon zou de onderwerpen kunnen bevatten die in wereldoriëntatie, aardrijkskunde en maatschappijvakken worden behandeld: niet alleen omdat daarmee de link met het onderwijs geborgd is, maar ook omdat deze onderwerpen een soort 'canon' vormen van waar het om gaat: een Museum van de Mensheid.

Hoofdropzet presentaties

Als schetsmatige indeling zouden de hoofdonderwerpen uit de aardrijkskunde en mens- en maatschappijvakken bijvoorbeeld als volgt kunnen worden geclusterd onder grote thema's, die steeds terugkeren. Deze clustering heeft geen enkele inhoudelijke pretentie, anders dan om te tonen hoe de vakinhouden kunnen worden gebruikt om een zo groot thema te 'laden'. Ongetwijfeld is hierop veel aan te vullen en zullen de vakinhouden ook een verschillend gewicht krijgen.

Mensen

- Arm en rijk
- Bevolking en ruimte
- Mens en werk
- Rechtsstaat

Milieu

- Water
- Weer en klimaat
- Bronnen van energie
- Milieu en beleid

Plaats in de wereld

- Grenzen en identiteit
- Politieke besluitvorming
- Economie
- Massamedia

Toekomst

- ...

In museale termen zijn deze thema's te abstract. In de museale presentatie zouden ze daarom moeten worden geconcretiseerd. Een voorbeeld om dat te bewerkstelligen zou een wereldreis kunnen zijn, te beginnen in Den Haag, langs verschillende klimaten en samenlevingsvormen, waarbij telkens de focus wordt gelegd op de manier waarop een samenleving zich organiseert, en zich tot klimaat en milieu verhoudt.

In de vide van het Museon zou dan niet een giraf staan, maar een wereldbol hangen naar het voorbeeld van de Earth Revealed exhibit in het Chicago Museum of Science and Industry (CMSI), waarop de Aarde als een systeem in beweging wordt getoond:

The images projected on the globe are organized into “play lists” —allowing you to experience a series of different “shows” about, and snapshots of, our planet. Among the topics explored through the sphere are Earth’s climate, weather, currents, and geophysics; land use patterns; the human impact on the planet; and Earth as a habitat for life.

Een dergelijke centrale exhibit kan het ankerpunt zijn voor de bezoeker, maar tevens voor institutionele en wetenschappelijke partners zoals KNMI, het Instituut Clingendael, RIVM, WHO, OESO, Internationaal Strafhof, Internationaal Gerechtshof etc. die de presentaties mee kunnen ontwikkelen.

Vandaar kan een tocht door klimaatzones of wereldregio's worden uitgezet, waarbij bijvoorbeeld de keus kan vallen op de landen die in de aardrijkskunde de meeste nadruk krijgen: naast Nederland China, de VS, Rusland, Nigeria, Brazilië, het Midden-Oosten, Zuidoost-Azië, en het Middellandse Zeegebied. Het is zeer goed voorstelbaar dat de uiteindelijke keuze van de voorbeelden wordt uitgewerkt met co-creating partners, zodat een hecht verband ontstaat tussen de institutionele/ corporate aandeelhouders en het Museon zelf. Ook het onderwijs kan hier als co-creator bijdragen, door te helpen thema's te ontwikkelen, didactisch te borgen en up to date te houden. In het bijzonder het reisstation 'Den Haag' kan worden ontwikkeld als een stadsbreed project, waarin publiek mee-creëert door bijvoorbeeld ideeën, foto's, filmpjes en kennis toe te voegen aan de exhibit.

Thematische samenhang en een goed geregisseerde dramaturgie zijn cruciaal voor een goede en leerzame ervaring in deze opzet. Het onderwerp is groot, en de valkuil is dat het wordt opgeknipt in te kleine, lichtvoetige onderdeeljes die het zicht op het geheel wegnemen - een valkuil waar onderwijsmethodes vaak in vallen (en die ze op veel kritiek komt te staan), en die in het huidige Museon ook niet vermeden is. Hoe een dergelijke 'reis' thematische samenhang kan houden en tot aanzienlijke belevingskwaliteit kan leiden is te zien in het recent geopende Klimahaus in Bremerhaven, dat weliswaar veel groter is dan het Museon, maar dat zowel thematisch als qua expressie verwantschap vertoont en als model nadere bestudering verdient.

Het belangrijkste verschil met het Museon zou echter zijn, in onze visie althans, dat het Museon als uitgangspunt de menselijke aanwezigheid kiest in plaats van de klimatologische omstandigheden. De invalshoek zou per zone niet te descriptief moeten zijn, maar eerder gevonden moeten worden in de uitdagingen waar een bepaalde samenleving voor staat: het helpt voor het engagement als de bezoeker 'in het avontuur' wordt getrokken door zo snel mogelijk de urgentie te ervaren. Dat schept de gelegenheid om niet alleen in te gaan op de potentiële invloed van mensen op klimaat en milieu, maar ook de samenlevingsvormen zelf, en de interne en externe conflicten die daar spelen. Zo komt ook het domein 'vrede en veiligheid' in het gezichtsveld te liggen, als een resultante van de wijze

waarop mensen zich handhaven en de instrumenten die ze daarbij ontwikkelen (politiek, religie, sociaal, economisch). Dit domein is in het huidige Museon ook vertegenwoordigd, maar kan dan, anders dan in de huidige opzet, een terugkerend onderdeel van de 'rode draad' zijn.

De routing zou zo kunnen worden ontwikkeld, dat hij uitmondt in een onderdeel dat de bezoeker zelf centraal stelt: gedrag (consumptief, sociaal), toekomstplannen, meningen over watergebruik, een oefening waarbij je de belangrijkste mensen in je leven invoert waarna je vragen krijgt over wat je met wie deelt. Keuzes en resultaten worden vergeleken met statistische gegevens uit het land en uit de regio's van de tentoonstelling.

Voor onderdelen van dit scenario hebben we, naast het Klimahaus, het Museum Jan Cunen en het CMSI ook inspiratie geput uit:

- Nobel Peace Center, Oslo
- Museum of World Culture, Stockholm
- Spaceship Earth, Epcot
- Brooklyn Children's Museum
- Canada Pavilion, World Expo Shanghai 2010

Gebouw

De huidige museale opzet van het Museon heeft het 'hoofdverhaal' op de eerste verdieping gesitueerd, met thema-opstellingen daaromheen in de zijzalen. Op de begane grond worden tijdelijke tentoonstellingen gehouden. In onze visie is de 'permanente tentoonstelling' een meer lineair en herkenbaar opgezet stramien met een hoge belevingswaarde, en is de overige ruimte meer programmeerbaar en veranderlijk, door de toepassing van het 'third place' principe: verblijf, workshops, debatten, projecten, acties en communicatie en presentatie lopen in elkaar over (zie over 'third place' als architectonisch concept voor culturele instellingen: Idema en Van Herpt, 'Beyond the black box and the white cube', LAGroup 2011). Daarvoor is veel afzonderlijk programmeerbare ruimte gewenst, waar snel gewisseld kan worden. De zijzalen (naast de reeds beschikbare auditoria, workshopruimte en vergaderruimte), lenen zich daar zeer goed voor; de semi-permanente thema-opstellingen die daar nu in staan maken de hoofdroute labyrintisch. Onderzocht moet worden of hier een andere ordening en verdeling mogelijk is, zodat een deel van de zijzalen kan worden betrokken bij de hoofdroute, en een andere deel een meer programmeerbaar karakter krijgt. Ook is het de vraag of alle 'paramuseale ruimtes' wel op de huidige manier gebruikt moeten blijven worden; het is denkbaar dat er winst te boeken is door hier functies te wisselen, sommige in het museale circuit te betrekken. Een extra reden kan zijn om de buitenwereld weer naar binnen te halen en het Museon een minder opgesloten karakter te geven.

De zaal op de begane grond die nu voor tijdelijke tentoonstellingen wordt gebruikt, kan dan deel gaan uitmaken van de hoofdroute waardoor het museum ook meer een eigen gezicht kan vasthouden. Ook

kan de foyer een rol gaan spelen, door er een programmaruimte van te maken die meer doet voor de mindset van de bezoeker dan de tamelijk utilitaire hal die Quist daar schiep. Uiteraard veronderstelt dit nieuwe scenario een complete make-over van het museum. Dit kan in fases gebeuren door op de begane grond, die nu alleen voor tentoonstellingen wordt gebruikt, met de herinrichting te beginnen. Daaraan voorafgaand is het voorstelbaar dat er in deze ruimte zelfs al een eerste verkenning wordt gedaan door met de nieuwe museografische vorm te experimenteren voordat de herinrichting zelf van start gaat.

Netwerkmuseum

Het Museon wordt niet alleen een netwerkmuseum door stakeholders en publiek bij het de opstelling in het museum te betrekken. De kans doet zich voor om ook presentaties buiten de museale muren te brengen, daar waar het publiek al is. Juist een educatief en maatschappelijk geëngageerd museum met sterke lokale wortels als het Museon kan hiermee belangrijke resultaten boeken.

Dat kan door museale pop-up stores te brengen in de openbare ruimte wanneer de actualiteit daar aanleiding toe geeft (in wijk- en buurtcentra, bibliotheken, leegstaande winkels, maar ook gemeentelijke werkzaamheden en dergelijke, en in vestigingen van partners). Het Museon is begonnen daarmee te experimenteren en het is wenselijk deze experimenten over de status van incident heen te tillen en tot onderdeel van het beleid te maken. Deze pop-up stores dienen dan niet beperkt te blijven tot interactieve exhibits, maar kunnen alle aspecten bestrijken: collectie, workshops, lezingen, co-creatie projecten, onderwijsondersteuning etc.

Een bestendige vorm zou bijvoorbeeld kunnen worden ontwikkeld in samenwerking met scholen of scholengemeenschappen. Het Museum Jan Cunen in Oss heeft dat zeer grootscheeps aangepakt door met het Hooghuis Lyceum een Museumschool in te richten. De essentie ervan is, dat leerlingen van de school in samenwerking met het museum een eigen museale ruimte programmeren. Dit model kan ook op kleinere schaal worden nagevolgd, zodat het voor scholen behapbaarder wordt en kan ontwikkeld worden tot een permanente kruisbestuiving tussen het museum en het onderwijs, waarbij de onderwijsinstellingen het museum mee-programmeren, en de typische museale benaderingen als kennisredactie, curatorschap, objectenselectie, informele didaktiek en presentatie een plaats verwerven in het dagelijkse onderwijs door middel van een relevante onderwerpskeuze en aansprekende werkvorm. Uiteraard zal dit langzaam moeten groeien, want de kaders waarin het onderwijs werkt zijn sterk beperkend en de trend is conservatief.

Het Museon beschikt tevens over een werkplaats, waarin uiteenlopende producten kunnen worden gemaakt op het gebied van print en (tijdelijk) tentoonstellingsmateriaal. Het gebruik door derden van deze werkplaats, waarvoor de voorwaarden al geschapen zijn, past goed in deze netwerkstrategie, maar het verdient aanbeveling te onderzoeken of de werkplaats dan op een meer commerciële leest geschoeid kan worden als fabricator voor andere instellingen.

CONSEQUENTIES

Marketingprofiel

Het Museum profileert zich als een museum over de wereld, een actueel museum dat presentaties maakt en samenwerkingsverbanden aangaat over mondiale thema's: een 'museum van de mensheid'. Het is ook een museum dat buitengewoon geschikt blijft voor onderwijs, omdat het de vakken wereldoriëntatie, aardrijkskunde en maatschappijwetenschappen voorziet van een concreetheid en belevingswaarde die het boek en digibord royaal overstijgt. Het zijn vakken die nog weinig 'adres' hebben om te bezoeken en waarvan de inhoud zowel als de vakdidactiek de afgelopen jaren aanzienlijk zijn gemoderniseerd, waarmee juist in deze vakken de mondiale thematiek van klimaat, recht en transnationaliteit een plaats krijgt.

Het museum ontleent een deel van zijn profiel aan producties die buiten de muren plaatsvinden: met, in plaats van voor de doelgroepen, en op de plaatsen waar de doelgroepen aanwezig zijn. Tijdelijke tentoonstellingen kunnen worden geprogrammeerd rond aspecten van urgentie, zodat het museum nooit vrijblijvend is: over planten kun je het altijd en overal hebben, maar over de gevolgen van ontbossing voor de samenleving in het bos, er vlakbij, en op de hele wereld gaat het in het Museon. Het museum is niet zwaar op de hand of leerstellig, en geeft zo'n tentoonstelling een expressieve vorm waarin spektakel niet geschuwd wordt, maar waarin fotografie en film van National Geographic kwaliteit evenzogoed tot hun recht kunnen komen.

Het nieuwe profiel sluit bij uitstek aan bij de debatacultuur, zowel op internet als in real life. Het museum zal daarom mediabeleid en –middelen moeten ontwikkelen waarmee het onderdeel wordt van die communities.

Een keuze die nog te maken kan zijn is die tussen een museum voor iedereen of een pur sang Kindermuseum. Beide opties zijn kansrijk. Kindermusea bedienen een eigen markt, die dicht tegen het onderwijs aan kan liggen. Het zal als kindermuseum wel moeilijker zijn om dezelfde bezoekersaantallen trekken, maar niet bij voorbaat onmogelijk. Er zijn in Den Haag en onmiddellijke omgeving bijna 100.000 leerplichtigen, waarvan het Museon er nu al zo'n 45.000 in schoolverband trekt. Dat geeft een basis om op voort te bouwen. Den Haag biedt voor scholen die van verder weg komen een aantrekkelijk pakket voor schoolreizen, vanwege de aanwezigheid van attracties die meestal in een combinatie met een meer educatieve bestemming worden uitgezocht. Het bezoekpotentieel daarin is enorm: Drievliet 350.000, Madurodam 600.000, Duinrell 1.350.000. De bezoekersaantallen van Sealife zijn ons niet bekend, waarschijnlijk minder dan 300.000. Maar Sealife is ook eerder een concurrent van dan een combinatie met het huidige Museon. Het Museon nieuwe stijl zou met Sealife (en uiteraard het Omniversum, 200.000 bezoekers) wel een aantrekkelijk pakket kunnen vormen, met name voor basisscholen. Het voortgezet onderwijs zal zich eerder committeren aan een pakket waarin ook een bezoek aan het Binnenhof of het Vredespaleis past.

Echter, de kindermuseum-status houdt ook belangrijke beperkingen in die in het huidige Museon al enigszins voelbaar zijn. De aantrekkelijkheid voor volwassen doelgroepen wordt kleiner, en de functie als platform voor debat en presentaties is niet evident. Daarmee wordt de fondswervings-*scope* ook versmald; multinationals hebben soms wel, soms niet belang bij een jeugdige doelgroep en zoeken ook naar prestigemerken om als co-carrier van het bedrijfsimago te dienen en als ‘home away from home’ voor bijvoorbeeld ontvangsten.

Het Museon geeft zelf aan zich als een familiemuseum te zien. Families zijn een belangrijke (recreatieve) doelgroep voor musea, maar zij verwachten niet alleen maar iets dat ‘leuk is voor de kinderen’: volwassenen moeten ook hun eigen belangstelling, vaardigheden en voorkeuren aangesproken weten, zodat zij zich als deelnemers aan het uitje kunnen opstellen en tot interactie kunnen komen met hun kinderen. Een deel van het succes van het Spoorwegmuseum, Naturalis of Beeld en Geluid is daaraan toe te schrijven: het zijn ervaringen die de generaties overstijgen, letterlijk ‘voor alle leeftijden’.

45% van de Nederlandse dagtoeristen in Den Haag is te karakteriseren als ‘gezinnen met kinderen’, en 51% van de dagtoeristen zit in het bovenmodale segment (Bron NBTC). Voor het Museon is hier overal potentieel. De overlap met andere attracties in Den Haag bestaat echter niet in deze doelgroep: een familie bezoekt in de regel één betaalde attractie, niet twee, per dag. Wel worden de kansen van het Museon vergroot door het met het Omniversum te laten samensmelten tot één merk; dan is het Omniversum niet langer de buurman, maar de grootbeeld-filmattractie van het Museon, en maken de films deel uit van het aanbod.

Voor alle volwassen doelgroepen geldt, dat de website, horeca en winkel een stevige opwaardering kunnen gebruiken; de uitstraling ervan is onvoldoende in overeenstemming met een doelgroep die hoge eisen stelt aan comfort en kwaliteit.

Om het Museon als ‘Museum van de mensheid’ te positioneren achten wij een meer volwassen profiel het kansrijkst. Dat biedt een grotere spreiding in doelgroepen, schept meer kansen voor partnerships en kan het ook aantrekkelijk maken voor internationaal bezoek en als platform dat voor de gemeente herkenbaar is in de citymarketing.

Doelgroepen

Het Museon maakt o.i. kans te groeien naar de ambitie van 200.000 bezoekers als het zich richt op de volgende doelgroepen:

Primair onderwijs

Het primair onderwijs, dat het Museon nu al zeer goed bezoekt, kan ondersteund worden met de museumlessen (hoog gewaardeerd volgens het Museon) en in bescheiden mate het Museumschoolprincipe. Daarnaast is incorporatie van thema’s uit Wereldoriëntatie van belang.

Voortgezet onderwijs

Het voortgezet onderwijs maakt nog maar een gering deel uit van de bezoekers van het Museon. Verwacht mag worden dat hier groei te halen valt als de uitstraling minder 'kinderachtig' wordt, workshops en museumlessen worden geënt op de vakken aardrijkskunde en maatschappijleer, en een vorm wordt gevonden waarin de leerlingen vooral kunnen co-creëren en 'delen' (publiceren). Hier is het Museumschoolprincipe ook kansrijk.

Hagenaars

Het aandeel Hagenaars onder de bezoekers van het Museon is volgens het Museon 43% (MJB 2013 – 2016). Extrapolatie daarvan (uitsplitsing is ons niet bekend) zou betekenen dat naast de schooldoelgroepen ongeveer 20-25.000 volwassen Hagenaars het Museon bezoeken. Dat is ongeveer 15% van het totale bezoek, of 21% van het niet-schoolbezoek. Dat is relatief laag, waar de 43% over het totaal wel aan de benchmark voldoet. Er lijkt dus, met enige voorzichtigheid omdat de gegevens niet helemaal helder zijn, groei mogelijk te zijn in het segment Haagse volwassenen. Dit is ook een belangrijk gegeven voor de worteling in de stad. Een strategie om met pop-up stores te werken is daarom kansrijk, toekomstgericht, en geeft de kans om meer met de Hagenaars te werken; zij zijn 'anders' dan dagtoeristen.

Dagrecreatie en internationaal toerisme

Over dagrecreatie is hierboven al het nodige gezegd. Er is groei te halen in deze doelgroep. Voor internationaal toerisme is het Museon alleen interessant als het een 'must see' slecht weer attractie wordt. Met de aanwezigheid van Madurodam, het Gemeentemuseum, het Mauritshuis en Panorama Mesdag zijn de kansen voor het Museon in dit segment beperkt. De programmering van kindertentoonstellingen voor een buitenlands publiek lijkt echter een mogelijkheid om op deze markt in te breken. In Den Haag komen ongeveer 1,4 miljoen buitenlandse toeristen per jaar. 65% daarvan komt uit Duitsland; 350.000 toeristen zijn in de zes zomervakantieweken aanwezig (bron: TNS-NIPO).

Als we kijken naar de toeristische profielen die aansluiten bij een bezoek aan het (nieuwe) museum springt er een uit:

Postmodernen: deze groep bestaat uit 35 – 55 jarigen, met en zonder kinderen. Voor hen zijn de kernwaarden: experience, cultuur, citytrip en avontuur. Zowel onder Nederlandse als buitenlandse toeristen valt ongeveer 21% van de populatie in dit segment. Deze doelgroep maakt vaak kortere (city) trips en is ontvankelijk voor de thematiek. Het grootste toeristische profiel, de Mainstream, is wel talrijk onder de toeristen in Den Haag/Scheveningen, maar zal zich slechts laten verleiden bij slecht weer. (NBTC, doelgroepsegmentatiemodel)

Daarnaast kan groei gevonden worden in het segment senioren. De vernieuwing in het Museon zal zich dan moeten richten op aanzienlijk meer comfort en een sterk verbeterde horeca, naast een

grotere aantrekkelijkheid van de tentoonstellingen voor deze doelgroep. Dat senioren te interesseren zijn, blijkt nu al uit de belangstelling voor lezingen die in dit segment worden georganiseerd.

Congresdeelnemers en (inter)nationale gasten

Den Haag kent ongeveer 115.000 congresdeelnemersdagen per jaar. Het aantal congressen en conventies bedraagt voor zover bekend bij Den Haag Marketing ongeveer 165; daarnaast vindt nog een groot aantal eendaagse symposia plaats, die niet worden geteld. In deze markt wordt het Museon aantrekkelijker, als congresplaats maar ook als entertainment voor deelnemers, naarmate het zich een volwassener en mondialer profiel aanmeet. De faciliteiten en uitstraling moeten dan wel op een hoog niveau getild worden.

Collectie

De huidige collectie geeft meer dan voldoende mogelijkheden om het nieuwe profiel waar te maken. Het museum moet zich fundamenteel bezinnen op de vraag welke onderdelen van de collectie het voor het nieuwe profiel nodig heeft, en welke onderdelen de grootste waarde voor het nieuwe Museon hebben. Dat zijn waarschijnlijk niet de Haagse collectieonderdelen (lokale archeologie, verenigingsleven bijvoorbeeld), de collectie techniek in haar volle omvang, noch bijvoorbeeld de collectie rages. Speciaal voor collectiegebieden die elders maar op korte afstand zeer goed worden verzameld, beheerd en onderzocht zoals natuur (Naturalis) en volkenkunde (musea in Leiden, Amsterdam en Rotterdam) moet overwogen worden de collecties aan die instellingen over te dragen, en terug te lenen wat het voor de tentoonstellingen nodig heeft. Hoewel van een dergelijke operatie op korte termijn geen groot heil verwacht mag worden (afstoten is ook werk), zou het Museon zo toch ontlast worden van een flinke conserverings- en beheerslast, en daarmee toekomstige financiële ruimte scheppen voor nieuwe ontwikkelingen in de organisatie.

Organisatie

Het nieuwe Museon vraagt om nieuwe competenties: de behandeling van mondiale thema's, internationale samenwerkingspartners, publiek debat, co-creatie en de omgang met een internationaal publiek bijvoorbeeld stellen andere eisen aan de medewerkers en de inrichting van de organisatie dan het huidige Museon doet. De grootste veranderingen zijn te voorzien in de programmering van het museum. Een geconcentreerde inhoudelijke koers en vergaande incorporatie van medespelers vereist vooral redactionele en projectkwaliteiten; de organisatie moet in staat zijn om vooral te sturen op resultaten van externe partners. Ook de opdeling in vakdomeinen zal veranderen; de integratie van verschillende disciplines dient ook in de organisatie gestalte te krijgen.

Het is in een hedendaagse museumorganisatie erg verstandig om deze competenties in de basis bij alle hogere stafmedewerkers te eisen. In plaats van het klassieke model van de 'trias musealis' is een redactiemodel (hoofredactie, onderwerpsredacteurs, commerciële afdeling, productie) waarschijnlijk vruchtbaar en efficiënt; inhoud en vorm komen dan in één hand te liggen.

Aldus moet het mogelijk zijn om de organisatie van het Museon strakker toe te snijden op haar taak. Door het redactionele model, het afstoten of extern brengen van een deel van de collecties, en een veel rigoureuzere uitbesteding moet het mogelijk zijn een significante reductie teweeg te brengen.

Financiële positie

Met het huidige algemene profiel is het Museon beperkt in zijn mogelijkheden om grote sponsors voor langere perioden aan zich te binden. Door de huidige breedte kan met zeer veel partners een inhoudelijke verbinding worden gelegd met de collecties of de activiteiten van het museum, maar is het Museon tegelijk voor weinig commerciële partners een vanzelfsprekende keuze voor een groot meerjarig (hoofd) sponsorship van het museum. Dat ligt anders voor tijdelijke tentoonstellingen: bijpassend bij het specifieke thema van een tentoonstelling heeft het Museon, mede door zijn grote publieksbereik, goede mogelijkheden om sponsors aan te trekken.

Met het nieuwe, scherpere, en tegelijk volwassener profiel verruimt het Museon zijn mogelijkheden. Door een landelijke of internationale profilering op thema's zoals klimaat of bevolking & ruimte wordt het museum een publieke autoriteit op die gebieden, en daarmee voor grote en internationale bedrijven een logische en aantrekkelijke sponsorpartner. De behoefte om zich te onderscheiden als een duurzaam ondernemend bedrijf zal komende jaren niet afnemen. Het nieuwe Museon kan in die behoefte voorzien. Daarnaast levert een meer volwassen profiel meer geld op aan de kassa: volwassenen betalen meer voor een kaartje, en vergen minder inzet van personeel. De ticketprijs van € 10 voor volwassenen, waar het Museon naar streeft, is marktconform en zou nog wel iets hoger kunnen worden ingezet als de faciliteiten ook op peil gebracht worden en er voor volwassenen een helderder aanbod is.

Het nieuwe profiel schept ook goede mogelijkheden voor allianties met niet commerciële partners. Organisaties zoals Oxfam Novib en Warchild bereiken grote aantallen mensen en hebben daarmee een hechte band, en zijn daarmee zeer interessant voor het publieksbereik van het museum. Instituten als KNMI, het Instituut Clingendael, ISS, RIVM, WHO, OESO, Internationaal Strafhof, Internationaal Gerechtshof, KNAW en universiteiten zullen meestal niet financieel bijdragen, maar wel kenniscapaciteit leveren en een geloofwaardige drager zijn voor communicatie. Veel geld gaat om in de sector water en klimaat; hier kan het Museon een zichtbare en belangwekkende bijdrage leveren.

Aan de kostenkant zal een strakkere organisatie en een lagere collectiebeheerslast uiteraard onmiddellijk effect hebben, maar zonder diepgaand onderzoek past het ons niet daarover specifieker te adviseren.

Risico's

Verlies van oorspronkelijke doelgroep

De keuze voor de voorgestelde nieuwe formule laat geen ruimte, letterlijk en figuurlijk, voor de

bestaande brede koers. Het bestaande publiek zal dus een ander museum krijgen dan het had, waarmee het museum het risico loopt een deel van dat publiek te verliezen. Het voorbeeld van Oriëntalis heeft laten zien welk desastreus effect het kan hebben als het verlies van bestaand publiek niet of onvoldoende wordt gecompenseerd door het nieuwe publiek. Dat risico kan worden beperkt door het nieuwe concept te pre-testen bij de bestaande en nieuwe doelgroepen, door een vloeiende overgang naar de nieuwe formule via tijdelijke tentoonstellingen en programmering van activiteiten, en door een gerichte marketingcampagne bij de opening van het nieuwe Museon.

Van musea wordt gevraagd hun maatschappelijke meerwaarde aan te tonen. Het Museon bedient nu een niet onaanzienlijke doelgroep in het primair onderwijs, en heeft daarmee een aanwijsbaar maatschappelijk draagvlak. De gemeentelijkbestuurlijke wens om het museum een sterker cultureel profiel te geven waarmee het beter bijdraagt aan het profiel van de stad is verdedigbaar, maar daarmee ontstaat tevens een risico dat dat ten koste gaat van de waarde voor bestaande doelgroepen, in het bijzonder het onderwijs. Een nadere verkenning van het profiel global society, namelijk een uitwerking daarvan in thema's, moet uitwijzen hoe dat profiel precies aansluit bij behoeften in het onderwijs. Mogelijk zal met het nieuwe profiel een verschuiving plaatsvinden van primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs. Daar is, gezien het huidige beperkte bereik van 3.500 leerlingen per jaar, groei goed denkbaar.

Wijzigend onderwijsbeleid

In het onderwijs, met name het voortgezet onderwijs, hebben leerlingen in toenemende mate ruimte om culturele en maatschappelijke onderwerpen te exploreren in zelfstandig uit te voeren opdrachten, en door bezoek aan musea, theater of film. Een museum dat zich daarvan al te zeer afhankelijk maakt loopt het risico weer een sterke koerswijziging te moeten maken bij een wijzigend onderwijsbeleid, zoals onlangs dreigde bij de afschaffing van de cultuurkaart. Het nieuwe Museon loopt daar enig risico, bijvoorbeeld als het zich met pop-up activiteiten in de scholen gaat manifesteren. Anderzijds zien wij bij de nieuwe koers meer mogelijkheden om de activiteiten te spreiden over verschillende typen scholen, waardoor dit risico beperkt blijft.

Attractiewaarde te laag

De realisatie van het nieuwe profiel in een aantrekkelijke presentatie vereist dat het museum overtuigd voor de nieuwe koers kiest, een doordacht concept laat ontwikkelen en het professioneel uitvoert in al zijn facetten. Pogingen om de nieuwe koers te combineren met de bestaande encyclopedische koers zullen hoogst waarschijnlijk uitlopen op een onvoldoende aantrekkelijk compromis, zowel voor het bestaande als voor het nieuwe publiek. Echter, om het thema global society net zo aantrekkelijk uit te werken als bij de referentiemusea die wij noemen, is een andere, meer op de beleving gerichte tentoonstellingstaal nodig dan die het museum nu hanteert, moet een overtuigende thematische samenhang herkenbaar blijven in een diversiteit aan wisselende onderwerpen van tijdelijke tentoonstellingen en activiteiten.

Concurrentie

Het museumveld is sterk in beweging. Onder druk van maatschappelijke en politieke veranderingen zijn veel musea, al dan niet gedreven door bezuinigingen of opdrachten tot samenwerking, op zoek naar een nieuwe maatschappelijke verankering en een nieuwe positie in het museale veld. Het is voorstelbaar dat andere musea een soortgelijke nieuwe formule ontwikkelen als wij nu voorstellen. Volkenkunde en het Tropenmuseum bijvoorbeeld zijn zware spelers op zoek naar een nieuwe koers. Het risico dat dergelijke spelers het gras voor de voeten van het Museon wegmaaien kan worden verminderd door de nieuwe positie snel in te nemen door het nieuwe profiel snel uit te dragen, snel tijdelijke tentoonstellingen en activiteiten te realiseren waarmee het nieuwe Museon zichzelf opnieuw positioneert, en door allianties te sluiten met cruciale partners zoals WWF, Prodemos, en anderen.

Afhankelijkheid van gemeentelijk beleid

Een nieuw profiel van het Museon zoals geschetst sluit goed aan bij Den Haag als stad van globalisering, vrede en recht. Dat kan voor de gemeente mede reden zijn om het museum in die koers te steunen, maar het Museon kan zich daarin niet té afhankelijk opstellen. Anders gezegd: als Den Haag op termijn andere keuzes zou maken op het gebied van citymarketing en ontwikkeling van de stad, moet het Museon niet in een gat vallen. Dit risico schatten wij niet groot in, enerzijds omdat een dergelijke ontwikkeling, als die zou plaatsvinden, zich waarschijnlijk uitstrekt over een lange reeks van jaren (aan de Internationale Zone wordt nog steeds toegevoegd). Anderzijds is het thema global society inherent dermate kansrijk, dat het het Museon zo sterk kan verankeren in een netwerk van nationale instellingen en bedrijven dat de afhankelijkheid van de gemeente beperkt is.

COLOFON

Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan 2013 – 2016

Ernst Hirsch Ballin, voorzitter

Hoogleraar Nederlands en Europees constitutioneel recht en hoogleraar Rechten van de Mens

Charlotte van Rappard-Boon, vice-voorzitter

Voormalig hoofdinspecteur Cultureel Erfgoed

Fons van Wieringen, vice-voorzitter

Voormalig voorzitter Onderwijsraad

Karin Amatmoekrim

Schrijver

Annette Embrechts

Dans- en theaterjournalist

Ergün Erkoçu

Architect

Mathieu Heinrichs

Bestuurder/adviseur, auteur, oud-directeur Vredenburg Utrecht

Angelique Lombarts

Directeur Aloaconsultancy

parttime lector city marketing en leisure management hogeschool InHolland

Peter Swinkels

Adviseur, oud-directeur Schouwburg Almere

Erik Quint

Journalist en criticus

Secretariaat:

Thimo de Nijs, secretaris

Sophie van Diepenbeek

Riemkje Dijkstra

Wendy Louw

Vormgeving: SSO studio Drukwerk: Lifoka Print & Kopie

In augustus 2011 heeft het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Den Haag een onafhankelijke Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 ingesteld. Onder voorzitterschap van prof.dr. Ernst M.H. Hirsch Ballin heeft deze Commissie zich gebogen over de subsidieaanvragen van Haagse culturele instellingen voor de beleidsperiode 2013 – 2016. Dit is het resultaat van haar werkzaamheden.

